

LISSABONIN SOPIMUS

EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN JA
EUROOPAN YHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN
MUUTTAMISESTA

(2007/C 306/01)

JOHDANTO

HÄNEN MAJESTEETTINSA BELGIAN KUNINGAS,

BULGARIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

TŠEKIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

HÄNEN MAJESTEETTINSA TANSKAN KUNINGATAR,

SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTI,

VIRON TASAVALLAN PRESIDENTTI,

HELLEENIEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

HÄNEN MAJESTEETTINSA ESPANJAN KUNINGAS,

RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

IRLANNIN PRESIDENTTI,

ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

KYPROKSEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

LATVIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

LIETTUAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

HÄNEN KUNINKAALLINEN KORKEUTENSA LUXEMBURGIN SUURHERTTUA,

UNKARIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

MALTAN PRESIDENTTI,

HÄNEN MAJESTEETTINSA ALANKOMAIDEN KUNINGATAR,

ITÄVALLAN TASAVALLAN LIITTOPRESIDENTTI,

PUOLAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

PORTUGALIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

ROMANIAN PRESIDENTTI,

SLOVENIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

SLOVAKIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

RUOTSIN KUNINGASKUNNAN HALLITUS,

HÄNEN MAJESTEETTINSA ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN KUNINGATAR, jotka

HALUAVAT täydentää Amsterdamin sopimuksella ja Nizzan sopimuksella aloitettua prosessia, jonka tarkoituksena on vahvistaa unionin tehokkuutta ja demokraattista legitimitettä sekä parantaa sen toiminnan johdonmukaisuutta,

OVAT SOPINEET muuttavansa Euroopan unionista tehtyä sopimusta, Euroopan yhteisön perustamissopimusta ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta,

ja ovat tätä varten nimittäneet täysivaltaisiksi edustajikseen:

HÄNEN MAJESTEETTINSA BELGIAN KUNINGAS,

pääministeri Guy VERHOFSTADTin,

ulkoasiainministeri Karel DE GUCHTin;

BULGARIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Sergei STANISHEVin,

varapääministeri ja ulkoasiainministeri Ivailo KALFINin;

TŠEKIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Mirek TOPOLÁNEKin,

ulkoasiainministeri Karel SCHWARZENBERGin;

HÄNEN MAJESTEETTINSA TANSKAN KUNINGATAR,

pääministeri Anders Fogh RASMUSSENin,

ulkoasiainministeri Per Stig MØLLERin;

SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTI,

liittokansleri Dr. Angela MERKELin,

ulkoasiainministerin ja liittokanslerin sijaisen Dr. Frank-Walter STEINMEIERin;

VIRON TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Andrus ANSIPin,

ulkoasiainministeri Urmas PAETin;

IRLANNIN PRESIDENTTI,

pääministeri (Taoiseach) Bertie AHERNin,

ulkoasiainministeri Dermot AHERNin;

HELLEENIEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Konstantinos KARAMANLISin,

ulkoasiainministeri Dora BAKOYANNISin;

HÄNEN MAJESTEETTINSA ESPANJAN KUNINGAS,

hallituksen puheenjohtaja José Luis RODRÍGUEZ ZAPATEROn,

ulko- ja kehitysyhteistyöministeri Miguel Ángel MORATINOS CUYAUBÉN;

RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

presidentti Nicolas SARKOZYn,

pääministeri François FILLONin,

ulko- ja Eurooppa-asiaiministeri Bernard KOUCHNERin;

ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Romano PRODIin,

varapääministeri ja ulkoasiainministeri Massimo D'ALEMAN;

KYPROKSEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

presidentti Tassos PAPADOPOULOSin,

ulkoasiainministeri Erato KOZAKOU-MARCOULLISin;

LATVIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

presidentti Valdis ZATLERSin,

pääministeri Aigars KALVĪTISin,

ulkoasiainministeri Māris RIEKSTIŅŠin;

LIETTUAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

presidentti Valdas ADAMKUSin,

pääministeri Gediminas KIRKILASin,

ulkoasiainministeri Petras VAITIEKŪNASin;

HÄNEN KUNINKAALLINEN KORKEUTENSA LUXEMBURGIN SUURHERTTUA,

pääministeri, 'Ministre d'Etat' Jean-Claude JUNCKERin,

ulko- ja maahanmuuttoministerin Jean ASSELBORNin;

UNKARIN TASAVALLN PRESIDENTTI,

pääministeri Ferenc GYURCSÁNYn,

ulkoasiainministeri Dr. Kinga GÖNCZin;

MALTAN PRESIDENTTI,

pääministeri The Hon Lawrence GONZIn,

ulkoasiainministeri The Hon Michael FRENDOn;

HÄNEN MAJESTEETTINSA ALANKOMAIDEN KUNINGATAR,

pääministeri Dr. J. P. BALKENENDEn,

ulkoasiainministeri M. J. M. VERHAGENin;

ITÄVALLAN TASAVALLAN LIITTOPRESIDENTTI,

liittokansleri Dr. Alfred GUSENBAUERin,

Eurooppa- ja kansainvälisten asioiden ministeri Dr. Ursula PLASSNIKin;

PUOLAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Donald TUSKIn,

ulkoasiainministeri Radosław SIKORSKIn;

PORTUGALIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri José SÓCRATES CARVALHO PINTO DE SOUSAn,

ulkoasiainministeri Luís Filipe MARQUES AMADOn;

ROMANIAN PRESIDENTTI,

presidentti Traian BĂSESCUn,

pääministeri Călin POPESCU TĂRICEANUn,

ulkoasiainministeri Adrian CIOROIANUn;

SLOVENIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

hallituksen puheenjohtaja Janez JANŠAn,

ulkoasiainministeri Dr. Dimitrij RUPELin;

SLOVAKIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Robert FICO,

ulkoasiainministeri Ján KUBIŠ;

SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Matti VANHASEN,

ulkoasiainministeri Ilkka KANERVAN;

RUOTSIN KUNINGASKUNNAN HALLITUS,

pääministeri Fredrik REINFELDTin,

Eurooppa-asiain ministeri Cecilia MALMSTRÖMin;

HÄNEN MAJESTEETTINSA ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN KUNINGATAR,

pääministeri The Rt. Hon Gordon BROWNin,

ulko- ja kansainyhteisöasiainministeri The Rt. Hon David MILIBANDin,

JOTKA vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa

OVAT SOPINEET SEURAAVISTA MÄÄRÄYKSISTÄ:

EUROOPAN UNIONISTA TEHTYYN SOPIMUKSEEN JA EUROOPAN YHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEEN TEHTÄVÄT MUUTOKSET

1 artikla

Muutetaan Euroopan unionista tehty sopimus tämän artiklan mukaisesti.

JOHDANTO-OSA

1) Muutetaan johdanto-osa seuraavasti:

a) lisätään seuraava teksti johdanto-osan toiseksi kappaleeksi:

”HAKEVAT INNOITUKSENSA Euroopan kulttuurisesta, uskonnollisesta ja humanistisesta perinteestä, josta kehittyneitä yleismaailmallisia arvoja ovat ihmisen loukkaamattomat ja luovuttamattomat oikeudet sekä vapaus, kansanvalta, tasa-arvo ja oikeusvaltioperiaate.”;

b) korvataan johdanto-osan seitsemännessä kappaleessa, josta tulee kahdeksas kappale, ilmaisu ”tämän sopimuksen” ilmaisulla ”tämän sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen”;

c) korvataan johdanto-osan yhdennessätoista kappaleessa, josta tulee kahdestoista kappale, ilmaisu ”tämän sopimuksen” ilmaisulla ”tämän sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen”.

YLEISET MÄÄRÄYKSET

2) Muutetaan 1 artikla seuraavasti:

a) lisätään ensimmäisen kohdan loppuun lause seuraavasti:

”..., jolle jäsenvaltiot antavat toimivaltaa yhteisten tavoitteidensa saavuttamiseksi.”;

b) korvataan kolmas kohta seuraavasti:

”Unioni perustuu tähän sopimukseen ja sopimukseen Euroopan unionin toiminnasta, jäljempänä ’perussopimukset’. Kummallakin sopimuksella on sama oikeudellinen arvo. Unioni korvaa Euroopan yhteisön, jonka seuraaja se on.”

OVAT SOPINEET SEURAAVISTA MÄÄRÄYKSISTÄ:

EUROOPAN UNIONISTA TEHTYYN SOPIMUKSEEN JA EUROOPAN YHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEEN TEHTÄVÄT MUUTOKSET

1 artikla

Muutetaan Euroopan unionista tehty sopimus tämän artiklan mukaisesti.

JOHDANTO-OSA

1) Muutetaan johdanto-osa seuraavasti:

a) lisätään seuraava teksti johdanto-osan toiseksi kappaleeksi:

”HAKEVAT INNOITUKSENSA Euroopan kulttuurisesta, uskonnollisesta ja humanistisesta perinteestä, josta kehittyneitä yleismaailmallisia arvoja ovat ihmisen loukkaamattomat ja luovuttamattomat oikeudet sekä vapaus, kansanvalta, tasa-arvo ja oikeusvaltioperiaate.”;

b) korvataan johdanto-osan seitsemännessä kappaleessa, josta tulee kahdeksas kappale, ilmaisu ”tämän sopimuksen” ilmaisulla ”tämän sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen”;

c) korvataan johdanto-osan yhdennessätoista kappaleessa, josta tulee kahdestoista kappale, ilmaisu ”tämän sopimuksen” ilmaisulla ”tämän sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen”.

YLEISET MÄÄRÄYKSET

2) Muutetaan 1 artikla seuraavasti:

a) lisätään ensimmäisen kohdan loppuun lause seuraavasti:

”..., jolle jäsenvaltiot antavat toimivaltaa yhteisten tavoitteidensa saavuttamiseksi.”;

b) korvataan kolmas kohta seuraavasti:

”Unioni perustuu tähän sopimukseen ja sopimukseen Euroopan unionin toiminnasta, jäljempänä ’perussopimukset’. Kummallakin sopimuksella on sama oikeudellinen arvo. Unioni korvaa Euroopan yhteisön, jonka seuraaja se on.”

OVAT SOPINEET SEURAAVISTA MÄÄRÄYKSISTÄ:

EUROOPAN UNIONISTA TEHTYYN SOPIMUKSEEN JA EUROOPAN YHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEEN TEHTÄVÄT MUUTOKSET

1 artikla

Muutetaan Euroopan unionista tehty sopimus tämän artiklan mukaisesti.

JOHDANTO-OSA

1) Muutetaan johdanto-osa seuraavasti:

a) lisätään seuraava teksti johdanto-osan toiseksi kappaleeksi:

”HAKEVAT INNOITUKSENSA Euroopan kulttuurisesta, uskonnollisesta ja humanistisesta perinteestä, josta kehittyneitä yleismaailmallisia arvoja ovat ihmisen loukkaamattomat ja luovuttamattomat oikeudet sekä vapaus, kansanvalta, tasa-arvo ja oikeusvaltioperiaate.”;

b) korvataan johdanto-osan seitsemännessä kappaleessa, josta tulee kahdeksas kappale, ilmaisu ”tämän sopimuksen” ilmaisulla ”tämän sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen”;

c) korvataan johdanto-osan yhdennessätoista kappaleessa, josta tulee kahdestoista kappale, ilmaisu ”tämän sopimuksen” ilmaisulla ”tämän sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen”.

YLEISET MÄÄRÄYKSET

2) Muutetaan 1 artikla seuraavasti:

a) lisätään ensimmäisen kohdan loppuun lause seuraavasti:

”..., jolle jäsenvaltiot antavat toimivaltaa yhteisten tavoitteidensa saavuttamiseksi.”;

b) korvataan kolmas kohta seuraavasti:

”Unioni perustuu tähän sopimukseen ja sopimukseen Euroopan unionin toiminnasta, jäljempänä ’perussopimukset’. Kummallakin sopimuksella on sama oikeudellinen arvo. Unioni korvaa Euroopan yhteisön, jonka seuraaja se on.”

3) Lisätään 1 a artikla:

"1 a artikla

Unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jolle on ominaista moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo."

4) Korvataan 2 artikla seuraavasti:

"2 artikla

1. Unionin päämääränä on edistää rauhaa, omia arvojaan ja kansojensa hyvinvointia.
2. Unioni tarjoaa kansalaisilleen vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen, jolla ei ole sisärajoja ja jolla taataan henkilöiden vapaa liikkuvuus, toteuttaen samalla ulkorajoilla tehtäviä tarkastuksia, turvapaikkaa, maahanmuuttoa sekä rikollisuuden ehkäisyä ja torjuntaa koskevat aiheelliset toimenpiteet.
3. Unioni toteuttaa sisämarkkinat. Se pyrkii Euroopan kestäväan kehitykseen, jonka perustana ovat tasapainoinen talouskasvu ja hintatason vakaus, täystyöllisyyttä ja sosiaalista edistystä tavoitteleva erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous sekä korkeatasoinen ympäristönsuojelu ja ympäristön laadun parantaminen. Se edistää tieteellistä ja teknistä kehitystä.

Unioni torjuu sosiaalista syrjäytymistä ja syrjintää sekä edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja sosiaalista suojelua, naisten ja miesten tasa-arvoa, sukupolvien välistä yhteisvastuuta ja lapsen oikeuksien suojelua.

Unioni edistää taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta sekä jäsenvaltioiden välistä yhteisvastuuta.

Unioni kunnioittaa kulttuuriensa ja kieltensä rikkautta ja monimuotoisuutta sekä huolehtii Euroopan kulttuuriperinnön vaalimisesta ja kehittämisestä.
4. Unioni perustaa talous- ja rahaliiton, jonka rahayksikkö on euro.
5. Unioni vaalii ja puolustaa arvojaan ja etujaan kansainvälisissä suhteissaan ja edistää osaltaan kansalaistensa suojelua. Se edistää osaltaan rauhaa, turvallisuutta, maapallon kestävää kehitystä, kansojen välistä yhteisvastuuta ja keskinäistä kunnioitusta, vapaata ja oikeudenmukaista kauppaa, köyhyyden poistamista ja ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien suojelua, sekä kansainvälisen oikeuden tarkkaa noudattamista ja kehittämistä, etenkin Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden kunnioittamista.
6. Unioni pyrkii tavoitteisiinsa asianmukaisin keinoin unionille perussopimuksissa annetun toimivallan mukaisesti."

5) Kumotaan 3 artikla, ja lisätään 3 a artikla:

”3 a artikla

1. Toimivalta, jota perussopimuksissa ei ole annettu unionille, kuuluu 3 b artiklan mukaisesti jäsenvaltioille.

2. Unioni kunnioittaa jäsenvaltioiden tasa-arvoa perussopimuksia sovellettaessa sekä niiden kansallista identiteettiä, joka on olennainen osa niiden poliittisia ja perustuslaillisia perusrakenteita, myös alueellisen ja paikallisen itsehallinnon osalta. Se kunnioittaa keskeisiä valtion tehtäviä, erityisesti niitä, joiden tavoitteena on valtion alueellisen koskemattomuuden turvaaminen, yleisen järjestyksen ylläpitäminen sekä kansallisen turvallisuuden takaaminen. Erityisesti kansallinen turvallisuus säilyy yksinomaan kunkin jäsenvaltion vastuulla.

3. Vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti unioni ja jäsenvaltiot kunnioittavat ja avustavat toisiaan perussopimuksista johtuvia tehtäviä täyttäessään.

Jäsenvaltiot toteuttavat kaikki yleis- tai erityistoimenpiteet, joilla voidaan varmistaa perussopimuksista tai unionin toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttäminen.

Jäsenvaltiot tukevat unionia sen täyttäessä tehtäviään ja pidättäytyvät kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa unionin tavoitteiden toteutumisen.”

6) Lisätään 3 b artikla, joka korvaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 5 artiklan:

”3 b artikla

1. Unionin toimivalta määräytyy annetun toimivallan periaatteen mukaisesti. Unioni käyttää toimivaltaansa toissijaisuusperiaatetta ja suhteellisuusperiaatetta noudattaen.

2. Annetun toimivallan periaatteen mukaisesti unioni toimii ainoastaan jäsenvaltioiden sille perussopimuksissa antaman toimivallan rajoissa ja kyseisissä sopimuksissa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimivalta, jota perussopimuksissa ei ole annettu unionille, kuuluu jäsenvaltioille.

3. Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti unioni toimii aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, ainoastaan jos ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi keskushallinnon tasolla taikka alueellisella tai paikallisella tasolla riittävällä tavalla saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, vaan ne voidaan suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla.

Unionin toimielimet soveltavat toissijaisuusperiaatetta toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta tehdyn pöytäkirjan mukaisesti. Kansalliset parlamentit valvovat toissijaisuusperiaatteen noudattamista mainitussa pöytäkirjassa määrätyn menettelyn mukaisesti.

4. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti unionin toiminnan sisältö ja muoto eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen perussopimusten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Unionin toimielimet soveltavat suhteellisuusperiaatetta toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta tehdyn pöytäkirjan mukaisesti.”

- 7) Kumotaan 4 ja 5 artikla.
- 8) Korvataan 6 artikla seuraavasti:

”6 artikla

1. Unioni tunnustaa oikeudet, vapaudet ja periaatteet, jotka esitetään 7 päivänä joulukuuta 2000 hyväksytyssä ja Strasbourgissa 12 päivänä joulukuuta 2007 mukautetussa Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, jolla on sama oikeudellinen arvo kuin perussopimuksilla.

Perusoikeuskirjan määräykset eivät millään tavoin laajenna perussopimuksissa määriteltyä unionin toimivaltaa.

Perusoikeuskirjassa esitettyjä oikeuksia, vapauksia ja periaatteita on tulkittava perusoikeuskirjan tulkintaa ja soveltamista koskevien perusoikeuskirjan VII osaston yleisten määräysten mukaisesti ja ottaen asianmukaisesti huomioon perusoikeuskirjassa tarkoitettut selitykset, joissa esitetään näiden määräysten lähteet.

2. Unioni liittyy ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen. Liittyminen ei vaikuta perussopimuksissa määriteltyyn unionin toimivaltaan.

3. Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdystä eurooppalaisesta yleissopimuksessa taatut ja jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä johtuvat perusoikeudet ovat yleisinä periaatteina osa unionin oikeutta.”

- 9) Muutetaan 7 artikla seuraavasti:

- a) korvataan koko artiklassa ilmaisu ”puoltavan lausunnon” ilmaisulla ”hyväksynnän”, viittaus 6 artiklan 1 kohdassa mainittujen periaatteiden rikkomiseen viittauksella 1 a artiklassa tarkoitettujen arvojen loukkaamiseen, ilmaisu ”tästä sopimuksesta” ilmaisulla ”perussopimuksista” sekä ilmaisu ”komission” ilmaisulla ”Euroopan komission”;
- b) poistetaan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen loppuosa ”ja antaa sille aiheellisia suosituksia”; korvataan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan viimeisen virkkeen loppuosa ”ja voi samaa menettelyä noudattaen pyytää riippumattomia henkilöitä esittämään kohtuullisessa ajassa selvityksen kyseisen jäsenvaltion tilanteesta” ilmaisulla ”ja voi, tehden ratkaisunsa samaa menettelyä noudattaen, antaa sille suosituksia”;
- c) korvataan 2 kohdassa ilmaisu ”valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa kokoontuva neuvosto voi yksimielisesti” ilmaisulla ”Eurooppa-neuvosto, joka tekee ratkaisunsa yksimielisesti, voi” ja ilmaisu ”asianomaisen jäsenvaltion hallitusta” ilmaisulla ”asianomaista jäsenvaltiota”;

d) korvataan 5 ja 6 kohta seuraavasti:

”5. Euroopan parlamentissa, Eurooppa-neuvostossa ja neuvostossa tätä artiklaa sovellettaessa noudatettavista äänestysmenettelyä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä määrätään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 309 artiklassa.”

10) Lisätään uusi 7 a artikla seuraavasti:

”7 a artikla

1. Unioni luo naapurimaittensa kanssa erityissuhteet pyrkien saamaan aikaan unionin arvoihin perustuvan alueen, jolla vallitsee vauraus ja hyvä naapuruus ja jolle ovat ominaisia yhteistyöhön perustuvat läheiset ja rauhanomaiset suhteet.

2. Unioni voi 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tehdä erityisiä sopimuksia kyseisten valtioiden kanssa. Näihin sopimuksiin voi sisältyä vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia sekä mahdollisuus toteuttaa yhteisiä toimia. Sopimusten täytäntöönpanosta neuvotellaan määräajoin.”

11) Sisällytetään II osaston määräykset muutettuun Euroopan yhteisön perustamissopimukseen, josta tulee Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus.

DEMOKRATIAN PERIAATTEET

12) Korvataan II osasto ja 8 artikla uudella otsikolla ja uusilla 8–8 c artiklalla seuraavasti:

”II OSASTO

MÄÄRÄYKSET DEMOKRATIAN PERIAATTEISTA

8 artikla

Unioni noudattaa kaikessa toiminnassaan kansalaistensa yhdenvertaisuuden periaatetta, jonka mukaan sen toimielimet, elimet ja laitokset kohtelevat kansalaisia yhdenvertaisesti. Unionin kansalainen on jokainen, jolla on jonkin jäsenvaltion kansalaisuus. Unionin kansalaisuus täydentää mutta ei korvaa jäsenvaltion kansalaisuutta.

8 a artikla

1. Unionin toiminta perustuu edustukselliseen demokratiaan.
2. Euroopan parlamentti edustaa suoraan kansalaisia unionin tasolla.

Jäsenvaltiota edustaa Eurooppa-neuvostossa valtion- tai hallituksen päämies ja neuvostossa hallitus, jotka puolestaan ovat demokratian mukaisessa vastuussa joko kansallisille parlamenteilleen tai kansalaisilleen.

3. Kaikilla kansalaisilla on oikeus osallistua demokratian toteuttamiseen unionissa. Päätökset tehdään mahdollisimman avoimesti ja mahdollisimman lähellä kansalaisia.
4. Euroopan tason poliittiset puolueet myötävaikuttavat eurooppalaisen poliittisen tietoisuuden muodostumiseen ja unionin kansalaisten tahdon ilmaisemiseen.

8 b artikla

1. Toimielimet antavat kansalaisille ja etujärjestöille mahdollisuuden esittää ja vaihtaa julkisesti mielipiteitä kaikilla unionin toiminta-aloilla asianmukaisten kanavien kautta.
2. Toimielimet käyvät avointa ja säännöllistä vuoropuhelua etujärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.
3. Euroopan komissio kuulee laajasti asianomaisia osapuolia varmistaakseen unionin toimien johdonmukaisuuden ja avoimuuden.
4. Vähintään miljoona unionin kansalaista merkittävästä määrästä jäsenvaltioita voi tehdä aloitteen, jossa Euroopan komissiota kehoitetaan toimivaltuuksiensa rajoissa tekemään asianmukainen ehdotus asioista, joissa näiden kansalaisten mielestä tarvitaan unionin säädöstä perussopimusten soveltamiseksi.

Tällaisen aloitteen tekemistä varten vaadittavat menettelyt ja edellytykset vahvistetaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 21 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti.

8 c artikla

Kansalliset parlamentit edistävät osaltaan aktiivisesti unionin moitteetonta toimintaa seuraavasti:

- a) ne saavat tietoja unionin toimielimiltä ja niille toimitetaan esitykset lainsäätämisyksityksessä hyväksyttäväksi unionin säädöksiksi kansallisten parlamenttien asemasta Euroopan unionissa tehdyn pöytäkirjan mukaisesti;
- b) ne huolehtivat siitä, että toissijaisuusperiaatetta noudatetaan toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta tehdyssä pöytäkirjassa määrättyjen menettelyjen mukaisesti;
- c) ne osallistuvat vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta unionin tämän alan poliitikkojen täytäntöönpanoa koskeviin arviointimenettelyihin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 61 c artiklan mukaisesti ja osallistuvat Europolin poliittiseen valvontaan ja Eurojustin toiminnan arviointiin mainitun sopimuksen 69 g ja 69 d artiklan mukaisesti;
- d) ne osallistuvat perussopimusten tarkistusmenettelyyn tämän sopimuksen 48 artiklan mukaisesti;

- e) niille ilmoitetaan unioniin liittymistä koskevista hakemuksista tämän sopimuksen 49 artiklan mukaisesti;
- f) ne osallistuvat kansallisten parlamenttien ja Euroopan parlamentin väliseen yhteistyöhön kansallisten parlamenttien asemasta Euroopan unionissa tehdyn pöytäkirjan mukaisesti.”

TOIMIELIMET

- 13) Kumotaan III osaston määräykset. Korvataan III osasto uudella otsikolla seuraavasti:

”III OSASTO
MÄÄRÄYKSET TOIMIELIMISTÄ”

- 14) Korvataan 9 artikla seuraavasti:

”9 artikla

1. Unionilla on toimielinjärjestelmä, jolla pyritään edistämään unionin arvoja, ajamaan unionin tavoitteita, palvelemaan unionin, sen kansalaisten ja jäsenvaltioiden etuja sekä varmistamaan unionin politiikkojen ja toimien johdonmukaisuus, tehokkuus ja jatkuvuus.

Unionin toimielimet ovat seuraavat:

- Euroopan parlamentti,
- Eurooppa-neuvosto,
- neuvosto,
- Euroopan komissio, jäljempänä ’komissio’,
- Euroopan unionin tuomioistuin,
- Euroopan keskuspankki,
- tilintarkastustuomioistuin.

2. Kukin toimielin toimii sille perussopimuksissa annetun toimivallan rajoissa sekä niissä määrättyjen menettelyjen, edellytysten ja tavoitteiden mukaisesti. Toimielimet tekevät keskenään vilpittömää yhteistyötä.

3. Euroopan keskuspankkia ja tilintarkastustuomioistuinta koskevat määräykset sekä muita toimielimiä koskevat yksityiskohtaiset määräykset ovat Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa.

4. Euroopan parlamenttia, neuvostoa ja komissiota avustavat talous- ja sosiaalikomitea sekä alueiden komitea, joilla on neuvoa-antava tehtävä.”

15) Lisätään 9 a artikla:

”9 a artikla

1. Euroopan parlamentti toimii yhdessä neuvoston kanssa lainsäätäjänä ja budjettivallan käyttäjänä. Se huolehtii poliittisesta valvonnasta ja antaa neuvoja perussopimuksissa määrättyjen edellytysten mukaisesti. Se valitsee komission puheenjohtajan.

2. Euroopan parlamentti koostuu unionin kansalaisten edustajista. Edustajien määrä on puhemiehen lisäksi enintään 750. Kansalaisten edustus on alenevasti suhteellinen siten, että vähimmäismäärä on kuusi jäsentä jäsenvaltiota kohden. Jäsenvaltio voi saada enintään 96 paikkaa.

Eurooppa-neuvosto tekee yksimielisesti Euroopan parlamentin aloitteesta ja sen hyväksynnän saatuaan päätöksen, jolla määritellään Euroopan parlamentin kokoonpano ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja periaatteita noudattaen.

3. Euroopan parlamentin jäsenet valitaan yleisillä, välittömällä, vapailla ja salaisilla vaaleilla viiden vuoden pituiseksi toimikaudeksi.

4. Euroopan parlamentti valitsee jäsentensä keskuudesta puhemiehen ja puhemiehistön.”

16) Lisätään 9 b artikla:

”9 b artikla

1. Eurooppa-neuvosto antaa unionille sen kehittämiseksi tarvittavat virikkeet ja määrittelee sen yleiset poliittiset suuntaviivat ja painopisteet. Se ei toimi lainsäätäjänä.

2. Eurooppa-neuvostoon kuuluvat jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiehet sekä Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja ja komission puheenjohtaja. Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja osallistuu sen työskentelyyn.

3. Eurooppa-neuvosto kokoontuu puheenjohtajansa kutsusta kaksi kertaa puolivuotiskaudella. Eurooppa-neuvoston jäsenet voivat päättää, että kutakin heistä avustaa ministeri ja komission puheenjohtajaa komission jäsen, jos käsiteltävät asiat sitä edellyttävät. Puheenjohtaja kutsuu koolle Eurooppa-neuvoston ylimääräisen kokouksen, jos tilanne sitä vaatii.

4. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yhteisymmärryksessä, jollei perussopimuksissa toisin määrätä.

5. Eurooppa-neuvosto valitsee puheenjohtajansa määräenemmistöllä kaksi ja puoli vuotta kestäväksi kaudeksi, joka voidaan uusia kerran. Jos puheenjohtaja on estynyt tai syyllistynyt vakavaan rikkomukseen, Eurooppa-neuvosto voi päättää hänen toimikautensa samaa menettelyä noudattaen.

6. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja
  - a) toimii Eurooppa-neuvoston kokouksissa puheenjohtajana ja ohjaa sen työskentelyä;
  - b) huolehtii yhteistyössä komission puheenjohtajan kanssa ja yleisten asioiden neuvoston työskentelyn pohjalta Eurooppa-neuvoston kokousten valmistelusta ja sen työskentelyn jatkuvuudesta;
  - c) pyrkii helpottamaan yhteenkuuluvuutta ja yhteisymmärrystä Eurooppa-neuvostossa;
  - d) antaa Euroopan parlamentille kertomuksen jokaisesta Eurooppa-neuvoston kokouksesta.

Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja huolehtii omalla tasollaan ja tässä ominaisuudessa unionin ulkoisesta edustuksesta yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevissa asioissa, sanotun kuitenkin rajoittamatta unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan toimivaltaa.

Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja ei saa hoitaa kansallista tehtävää.”

- 17) Lisätään 9 c artikla:

”9 c artikla

1. Neuvosto toimii yhdessä Euroopan parlamentin kanssa lainsäätäjänä ja budjettivallan käyttäjänä. Se määrittelee ja sovittaa yhteen unionin politiikkoja perussopimuksissa määrättyjen edellytysten mukaisesti.
2. Neuvosto muodostuu jäsenvaltioiden ministeritason edustajista, joita on yksi kustakin jäsenvaltiosta ja joilla on edustamansa jäsenvaltion hallitusta sitovat valtuudet sekä sille kuuluva äänioikeus.
3. Neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä, jollei perussopimuksissa toisin määrätä.
4. Määräenemmistöön tarvitaan 1 päivästä marraskuuta 2014 alkaen vähintään 55 prosenttia neuvoston jäsenistä; siihen on kuuluttava vähintään viisitoista jäsentä, jotka edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia unionin väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään neljä neuvoston jäsentä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

Muut määräenemmistöpäätöksentekoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt vahvistetaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa.

5. Määräenemmistön määrittelyyn 31 päivään lokakuuta 2014 sovellettavat ja 1 päivästä marraskuuta 2014 31 päivään maaliskuuta 2017 sovellettavat siirtymämääräykset vahvistetaan siirtymämääräyksiä koskevassa pöytäkirjassa.

6. Neuvosto kokoontuu eri kokoonpanoissa, joita koskeva luettelo hyväksytään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 201 b artiklan mukaisesti.

Yleisten asioiden neuvosto huolehtii neuvoston eri kokoonpanojen työskentelyn johdonmukaisuudesta. Se valmistelee Eurooppa-neuvoston kokoukset ja toteuttaa niistä aiheutuvat jatkotoimet ollen yhteydessä Eurooppa-neuvoston puheenjohtajaan ja komissioon.

Ulkoasiainneuvosto muotoilee unionin ulkoista toimintaa Eurooppa-neuvoston määrittelemien strategisten linjausten mukaisesti ja huolehtii unionin toiminnan johdonmukaisuudesta.

7. Jäsenvaltioiden hallitusten pysyvien edustajien komitea huolehtii neuvoston työskentelyn valmistelusta.

8. Neuvoston istunnot ovat julkisia sen käsitellessä esitystä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi tai äänestäessä siitä. Tätä varten jokainen neuvoston istunto on jaettu kahteen osaan, joista toisessa käsitellään lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät unionin säädökset ja toisessa muut kuin lainsäädäntöasiat.

9. Neuvostossa olevat jäsenvaltioiden edustajat toimivat ulkoasiainneuvostoa lukuun ottamatta neuvoston kokoonpanojen puheenjohtajina tasapuolisen vuorottelun järjestelmän mukaisesti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 201 b artiklan mukaisesti vahvistetuin edellytyksin.”

18) Lisätään 9 d artikla:

”9 d artikla

1. Komissio ajaa unionin yleistä etua ja tekee tätä varten tarvittavat aloitteet. Se huolehtii siitä, että perussopimuksia sekä toimielinten niiden nojalla hyväksymiä toimenpiteitä sovelletaan. Komissio valvoo unionin oikeuden soveltamista Euroopan unionin tuomioistuinten valvonnassa. Se toteuttaa talousarvion ja hallinnoi ohjelmia. Komissio hoitaa yhteensovitus-, täytäntöönpano- ja hallinnointitehtäviä perussopimuksissa määrättyjen edellytysten mukaisesti. Yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä muita perussopimuksissa määrättyjä tapauksia lukuun ottamatta se huolehtii unionin ulkoisesta edustuksesta. Se tekee aloitteet unionin vuotuisten ja monivuotisten ohjelmien laatimiseksi pyrkien toimielinten välisiin sopimuksiin.

2. Lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä unionin säädös voidaan antaa ainoastaan komission ehdotuksesta, jollei perussopimuksissa toisin määrätä. Muut säädökset annetaan komission ehdotuksesta, kun perussopimuksissa niin määrätään.

3. Komission toimikausi on viisi vuotta.

Komission jäsenet valitaan heidän yleisen pätevyytensä ja Euroopan asiaan sitoutumisensa perusteella henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton.

Komissio hoitaa tehtäväänsä täysin riippumattomana. Tehtäviään hoitaessaan komission jäsenet eivät saa pyytää eivätkä ottaa ohjeita miltään hallitukselta, toimielimeltä, elimeltä tai laitokselta, sanotun kuitenkin rajoittamatta 9 e artiklan 2 kohdan soveltamista. He pidättyvät kaikesta, mikä on ristiriidassa heidän velvollisuuksiensa ja tehtäviensä hoitamisen kanssa.

4. Lissabonin sopimuksen voimaantulopäivän ja 31 päivän lokakuuta 2014 välisenä aikana nimitettävän komission kokoonpanoon kuuluu yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta, mihin luetaan mukaan komission puheenjohtaja ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja, joka on yksi varapuheenjohtajista.

5. Komission jäsenten lukumäärä, mukaan lukien sen puheenjohtaja ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja, vastaa 1 päivästä marraskuuta 2014 alkaen kahta kolmasosaa jäsenvaltioiden lukumäärästä, jollei Eurooppa-neuvosto yksimielisesti päättä muuttaa tätä lukumäärää.

Komission jäsenet valitaan jäsenvaltioiden kansalaisista jäsenvaltioiden täysin tasapuolisen vuorottelun järjestelmän mukaisesti jäsenvaltioiden koko väestöllisen ja maantieteellisen kirjjon huomioon ottaen. Eurooppa-neuvosto vahvistaa kyseisen järjestelmän yksimielisesti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 211 a artiklan mukaisesti.

6. Komission puheenjohtaja

- a) määrittelee suuntaviivat, joiden mukaisesti komissio hoitaa tehtävänsä;
- b) päättää komission sisäisestä organisaatiosta varmistaakseen komission toiminnan johdonmukaisuuden, tehokkuuden ja kollegiaalisuuden;
- c) nimittää komission jäsenten keskuudesta sen varapuheenjohtajat unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaa edustajaa lukuun ottamatta.

Komission jäsen eroaa, jos komission puheenjohtaja sitä häneltä pyytää. Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja eroaa 9 e artiklan 1 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen, jos puheenjohtaja sitä häneltä pyytää.

7. Eurooppa-neuvosto, joka ottaa huomioon Euroopan parlamentin vaalit, ehdottaa aiheellisten kuulemisten jälkeen määräenemmistöllä Euroopan parlamentille ehdokasta komission puheenjohtajaksi. Euroopan parlamentti valitsee tämän ehdokkaan jäsentensä enemmistöllä. Jollei ehdokas saa taakseen vaadittua enemmistöä, Eurooppa-neuvosto ehdottaa määräenemmistöllä kuukauden kuluessa uutta ehdokasta, jonka Euroopan parlamentti valitsee samaa menettelyä noudattaen.

Neuvosto hyväksyy yhteisymmärryksessä valitun puheenjohtajan kanssa luettelon muista henkilöistä, jotka neuvosto aikoo nimittää komission jäseniksi. Heidät valitaan jäsenvaltioiden tekemien ehdotusten pohjalta 3 kohdan toisessa alakohdassa ja 5 kohdan toisessa alakohdassa määrättyä valintaperusteita noudattaen.

Euroopan parlamentti äänestää komission puheenjohtajan, unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ja muiden komission jäsenten hyväksymisestä yhtenä kokoonpanona. Hyväksynnän jälkeen Eurooppa-neuvosto nimittää komission määräenemmistöllä.

8. Komissio on yhtenä kokoonpanona vastuussa Euroopan parlamentille. Euroopan parlamentti voi antaa komissiolle epäluottamuslauseen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 201 artiklan mukaisesti. Jos epäluottamuslause annetaan, kaikkien komission jäsenten on samalla kertaa erottava tehtävistään ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan on erottava niistä tehtävistä, joita hän on hoitanut komissiossa.”

19) Lisätään uusi 9 e artikla seuraavasti:

”9 e artikla

1. Eurooppa-neuvosto nimittää määränemmistöllä komission puheenjohtajan suostumuksella unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan. Eurooppa-neuvosto voi päättää hänen toimikautensa samaa menettelyä noudattaen.

2. Korkea edustaja johtaa unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Hän osallistuu ehdotuksillaan tämän politiikan muotoiluun ja toteuttaa sitä neuvoston valtuuttamana. Tämä koskee myös yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa.

3. Korkea edustaja toimii ulkoasiainneuvoston puheenjohtajana.

4. Korkea edustaja on yksi komission varapuheenjohtajista. Hän huolehtii unionin ulkoisen toiminnan johdonmukaisuudesta. Hän vastaa komissiossa tälle ulkosuhteiden alalla kuuluvista tehtävistä ja unionin ulkoisen toiminnan muiden näkökohtien yhteensovittamisesta. Hoitaessaan komissiossa näitä tehtäviä, ja ainoastaan näiden tehtävien osalta, korkean edustajan on noudatettava komission toimintaa sääteleviä menettelytapoja siltä osin kuin se on 2 ja 3 kohdan mukaista.”

20) Lisätään 9 f artikla:

”9 f artikla

1. Euroopan unionin tuomioistuin käsittää unionin tuomioistuimen, unionin yleisen tuomioistuimen ja erityistuomioistuimia. Euroopan unionin tuomioistuin huolehtii siitä, että perussopimusten tulkinnassa ja soveltamisessa noudatetaan lakia.

Jäsenvaltiot säätävät tarvittavista muutoksenhakukeinoista tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla.

2. Unionin tuomioistuimessa on yksi tuomari jäsenvaltiota kohden. Sitä avustavat julkisasiamiehet.

Unionin yleisessä tuomioistuimessa on vähintään yksi tuomari jäsenvaltiota kohden.

Unionin tuomioistuimen tuomarit ja julkisasiamiehet sekä unionin yleisen tuomioistuimen tuomarit valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka täyttävät Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 223 ja 224 artiklassa tarkoitetut vaatimukset. Heidät nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella kuudeksi vuodeksi. Tuomari tai julkisasiamies, jonka toimikausi päättyy, voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

3. Perussopimusten määräysten mukaisesti Euroopan unionin tuomioistuin
  - a) tekee ratkaisun jäsenvaltion, toimielimen taikka luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nostamien kanteiden johdosta;
  - b) antaa kansallisten tuomioistuinten pyynnöstä ennakkoratkaisun unionin oikeuden tulkinnasta tai toimielinten antamien säädösten pätevydestä;
  - c) tekee ratkaisun perussopimuksissa määrättyissä muissa tapauksissa.”
- 21) Sisällytetään IV osaston määräykset muutettuun Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen.

TIIVIIMPI YHTEISTYÖ

- 22) Muutetaan IV osaston otsikoksi VII osaston otsikko ”MÄÄRÄYKSET TIIVIIMMÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ” ja korvataan 27 a–27 e artikla, 40–40 b artikla ja 43–45 artikla 10 artiklalla, joka korvaa myös Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 11 ja 11 a artiklan, seuraavassa esitetyllä tavalla. Nämä samat artiklat korvataan myös Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 280 a–280 i artiklalla, jäljempänä tämän sopimuksen 2 artiklan 278 kohdassa esitetyllä tavalla:

”10 artikla

1. Jäsenvaltiot, jotka haluavat aloittaa keskenään tiiviimmän yhteistyön muulla kuin unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvalla alalla, voivat käyttää unionin toimielimiä ja tätä toimivaltaa perussopimusten asiaa koskevia määräyksiä soveltaen sekä tässä artiklassa ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 280 a–280 i artiklassa tarkoitettuja rajoituksia ja menettelysääntöjä noudattaen.

Tiiviimmän yhteistyön tarkoituksena on edistää unionin tavoitteiden saavuttamista, suojella sen etuja ja vahvistaa sen yhdentymiskehitystä. Yhteistyöhön voivat milloin tahansa sen aikana liittyä kaikki jäsenvaltiot Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 280 c artiklan mukaisesti.

2. Neuvosto tekee päätöksen, jolla annetaan lupa tiiviimmälle yhteistyölle, viimeisenä keinona todetessaan, ettei koko unioni voi saavuttaa tälle yhteistyölle asetettuja tavoitteita kohtuullisessa ajassa, ja edellyttäen, että vähintään yhdeksän jäsenvaltiota osallistuu yhteistyöhön. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 280 d artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen.

3. Kaikki neuvoston jäsenet voivat osallistua näiden asioiden käsittelyyn, mutta äänestykseen osallistuvat vain tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvia jäsenvaltioita edustavat neuvoston jäsenet. Äänestysmenettelyä koskevista säännöistä määrätään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 280 e artiklassa.

4. Tiiviimmän yhteistyön alalla hyväksytyt säädökset sitovat ainoastaan kyseiseen yhteistyöhön osallistuvia valtioita. Niitä ei pidetä säännöstönä, joka unionin jäsenyyttä hakevien valtioiden on hyväksyttävä.”

- 23) Korvataan V osaston otsikko seuraavalla otsikolla: ”YLEISET MÄÄRÄYKSET UNIONIN ULKOISESTA TOIMINNASTA JA ERITYISMÄÄRÄYKSET YHTEISESTÄ ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIIKASTA”

YLEISET MÄÄRÄYKSET UNIONIN ULKOISESTA TOIMINNASTA

- 24) Lisätään uusi 1 luku ja uudet 10 a ja 10 b artikla seuraavasti:

”1 LUKU

YLEISET MÄÄRÄYKSET UNIONIN ULKOISESTA TOIMINNASTA

10 a artikla

1. Unionin toiminta kansainvälisellä tasolla perustuu sen perustamisen, kehittämisen ja laajentumisen johtoajatuksena oleviin periaatteisiin, joita unioni pyrkii edistämään muualla maailmassa: demokratia, oikeusvaltio, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien yleismaailmallisuus ja jakamattomuus, ihmisarvon kunnioittaminen, tasa-arvo ja yhteisvastuu sekä Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden ja kansainvälisen oikeuden noudattaminen.

Unioni pyrkii kehittämään suhteita ja rakentamaan kumppanuuksia sellaisten kolmansien maiden ja kansainvälisten, alueellisten tai maailmanlaajuisten, järjestöjen kanssa, jotka noudattavat ensimmäisessä alakohdassa mainittuja periaatteita. Se pyrkii edistämään yhteisten ongelmien monenvälistä ratkaisemista erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien puitteissa.

2. Unioni määrittelee ja toteuttaa yhteistä politiikkaa ja toimintaa sekä pyrkii saamaan aikaan pitkälle menevää yhteistyötä kaikilla kansainvälisten suhteiden aloilla tavoitteenaan:

- a) turvata omat arvonsa, perusetunsa, turvallisuutensa, riippumattomuutensa ja koskemattomuutensa;
- b) lujittaa ja tukea demokratiaa, oikeusvaltiota, ihmisoikeuksia ja kansainvälisen oikeuden periaatteita;
- c) säilyttää rauha, estää konfliktit ja lujittaa kansainvälistä turvallisuutta noudattaen Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan päämääriä ja periaatteita sekä Helsingin päätösasiakirjan periaatteita ja Pariisin peruskirjan tavoitteita, ulkorajoja koskevat tavoitteet mukaan luettuina;

- d) edistää kehitysmaiden talouden, yhteiskunnan ja ympäristön kannalta kestävästä kehitystä ensisijaisena tarkoituksenaan poistaa köyhyys;
- e) kannustaa kaikkien maiden yhdentymistä maailmantalouteen, muun muassa poistamalla asteittain kansainvälisen kaupan esteitä;
- f) osallistua kansainvälisten toimenpiteiden kehittämiseen ympäristön laadun ja maapallon luonnonvarojen kestävästä hoidon ylläpitämiseksi ja parantamiseksi varmistaakseen kestävästä kehityksen;
- g) auttaa kansoja, maita ja alueita selviytymään luonnon tai ihmisen aiheuttamista suuronnettomuuksista; ja
- h) edistää kansainvälistä järjestelmää, joka perustuu entistä tiiviimpään monenväliseen yhteistyöhön, ja maailmanlaajuisia hyvää hallintotapaa.

3. Unioni noudattaa 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja periaatteita ja pyrkii niissä mainittuihin tavoitteisiin kehittäessään ja toteuttaessaan ulkoista toimintaansa tämän osaston ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen viidennen osan soveltamisalaan kuuluvilla aloilla sekä muita politiikkojaan niiden ulkoisten näkökohtien osalta.

Unioni huolehtii johdonmukaisuudesta ulkoisen toimintansa eri alojen välillä sekä näiden ja muiden politiikkojensa välillä. Neuvosto ja komissio varmistavat unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan avustamana tämän johdonmukaisuuden ja tekevät siinä tarkoituksessa yhteistyötä.

10 b artikla

1. Eurooppa-neuvosto määrittää unionin strategiset edut ja tavoitteet 10 a artiklassa lueteltujen periaatteiden ja tavoitteiden pohjalta.

Eurooppa-neuvoston unionin strategisista eduista ja tavoitteista tekemät päätökset koskevat yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja muita unionin ulkoisen toiminnan aloja. Ne voivat koskea unionin suhteita yksittäiseen maahan tai alueeseen taikka tiettyä aihetta. Päätöksissä määritellään päätösten voimassaoloaika sekä keinot, jotka unionin ja jäsenvaltioiden on tarjottava niiden toteuttamista varten.

Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti neuvoston suosituksesta, jonka tämä antaa kunkin alan osalta määrättyjen menettelysääntöjen mukaisesti. Eurooppa-neuvoston päätökset pannaan täytäntöön perussopimuksissa määrättyjen menettelyjen mukaisesti.

2. Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alan osalta ja komissio muiden ulkoisen toiminnan alojen osalta voivat tehdä neuvostolle yhteisiä ehdotuksia.”

YHTEINEN ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikka

25) Lisätään otsikot seuraavasti:

”2 LUKU

ERITYISMÄÄRÄYKSET YHTEISESTÄ ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIIKASTA

1 JAKSO

YHTEISET MÄÄRÄYKSET”

26) Lisätään uusi 10 c artikla seuraavasti:

”10 c artikla

Tämän luvun mukaista unionin toimintaa kansainvälisissä yhteyksissä ohjaavat ne periaatteet, sillä pyritään niihin tavoitteisiin ja sitä harjoitetaan niiden yleisten määräysten mukaisesti, jotka esitetään 1 luvussa.”

27) Muutetaan 11 artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohta seuraavilla kahdella kohdalla:

”1. Unionin toimivalta yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla käsittää kaikki ulkopoliittikan osa-alueet ja kaikki unionin turvallisuuteen liittyvät kysymykset, muun muassa asteittain määriteltävän yhteisen puolustuspolitiikan, joka voi johtaa yhteiseen puolustukseen.

Yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan sovelletaan erityisiä sääntöjä ja menettelyjä. Eurooppa-neuvosto ja neuvosto määrittelevät ja toteuttavat sitä yksimielisesti, jollei perussopimuksissa toisin määrätä. Lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviä säädöksiä ei voida antaa. Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja ja jäsenvaltiot panevat yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan täytäntöön perussopimusten mukaisesti. Perussopimuksissa määritellään Euroopan parlamentin ja komission erityisasema tällä alalla. Euroopan unionin tuomioistuimella ei ole näitä määräyksiä koskevaa toimivaltaa, lukuun ottamatta sen toimivaltaa valvoa tämän sopimuksen 25 b artiklan noudattamista ja tutkia eräiden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 240 a artiklan toisessa alakohdassa tarkoitettujen päätösten laillisuus.

2. Euroopan unioni harjoittaa, määrittelee ja toteuttaa ulkoisen toimintansa periaatteiden ja tavoitteiden puitteissa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, joka perustuu jäsenvaltioiden keskinäisen poliittisen yhteisvastuun kehittämiseen, yleistä etua koskevien kysymysten määrittämiseen ja jäsenvaltioiden toimien jatkuvaan lähentämiseen.”;

- b) muutetaan 2 kohta, joka numeroidaan 3 kohdaksi, seuraavasti:
  - i) lisätään seuraava ilmaisu ensimmäisen alakohdan loppuun:
"... ja kunnioittavat unionin toimintaa tällä alalla.”;
  - ii) korvataan kolmas alakohta seuraavasti: ”Neuvosto ja korkea edustaja huolehtivat siitä, että näitä periaatteita noudatetaan.”

28) Korvataan 12 artikla seuraavasti:

”12 artikla

Unioni toteuttaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa:

- a) määrittelemällä yleiset suuntaviivat;
  - b) tekemällä päätöksiä, joissa määritellään
    - i) toimet, jotka unioni toteuttaa,
    - ii) kannat, jotka unioni omaksuu,
    - iii) i ja ii alakohdassa tarkoitettujen päätösten täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt;
- ja
- c) tehostamalla jäsenvaltioiden välistä järjestelmällistä yhteistyötä niiden harjoittaessa politiikkaansa.”

29) Muutetaan 13 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 1 kohdassa ilmaisu ”määrittelee yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan periaatteet ja yleiset suuntaviivat” ilmaisulla ”määrittelee unionin strategiset edut sekä vahvistaa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteet ja määrittelee sen yleiset suuntaviivat”, ja lisätään siihen seuraava virke: ”Se tekee tarpeelliset päätökset.”; lisätään seuraava alakohta:

”Jos kansainvälinen tilanne sitä edellyttää, Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja kutsuu koolle ylimääräisen Eurooppa-neuvoston kokouksen unionin politiikan strategisten linjausten määrittelemiseksi kyseisen tilanteen osalta.”;

- b) poistetaan 2 kohta ja numeroidaan 3 kohta 2 kohdaksi. Ensimmäinen alakohta korvataan seuraavasti: ”Neuvosto muotoilee yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja tekee sen määrittelemiseksi ja toteuttamiseksi tarvittavat päätökset Eurooppa-neuvoston määrittelemien yleisten suuntaviivojen ja strategisten linjausten perusteella.” Poistetaan toinen alakohta. Korvataan kolmannessa alakohdassa, josta tulee toinen alakohta, ilmaisu ”huolehtii” ilmaisulla ”ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja huolehtivat”;

c) Lisätään uusi kohta seuraavasti:

”3. Korkea edustaja ja jäsenvaltiot panevat yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan täytäntöön kansallisia ja unionin voimavaroja käyttäen.”

30) Lisätään uusi 13 a artikla seuraavasti:

”13 a artikla

1. Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja, joka toimii ulkoasiainneuvoston puheenjohtajana, osallistuu ehdotuksillaan yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan valmisteluun sekä huolehtii Eurooppa-neuvoston ja neuvoston tekemien päätösten täytäntöönpanosta.

2. Korkea edustaja edustaa unionia yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan kuuluvissa asioissa. Hän käy unionin puolesta poliittista vuoropuhelua kolmansien osapuolten kanssa ja esittää unionin kannan kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa.

3. Korkean edustajan hoitaessa tehtäviään häntä avustaa Euroopan ulkosuhdehallinto. Tämä hallinto toimii yhteistyössä jäsenvaltioiden ulkoasiainhallintojen kanssa, ja se koostuu neuvoston pääsihteeristön ja komission toimivaltaisten yksiköiden virkamiehistä sekä jäsenvaltioiden lähettämästä ulkoasiainhallinnon henkilöstöstä. Euroopan ulkosuhdehallinnon organisaatio ja toiminta vahvistetaan neuvoston päätöksellä. Neuvosto tekee ratkaisunsa korkean edustajan ehdotuksesta Euroopan parlamenttia kuultuaan ja saatuaan komission hyväksynnän.”

31) Muutetaan 14 artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohdan kaksi ensimmäistä virkettä seuraavalla virkkeellä: ”Kun kansainvälinen tilanne edellyttää unionin operatiivista toimintaa, neuvosto tekee tarvittavat päätökset.”;

b) 2 kohdasta tulee 1 kohdan toinen alakohta, ja sitä seuraavat kohdat numeroidaan uudelleen sen mukaisesti. Ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu ”yhteistä toimintaa,” ilmaisulla ”tällaista päätöstä,” ja sana ”toiminnan” sanalla ”päätöksen”. Poistetaan viimeinen virke;

c) korvataan 3 kohdassa, joka numeroidaan 2 kohdaksi, ilmaisu ”Yhteiset toiminnat” ilmaisulla ”Edellä 1 kohdassa tarkoitettut päätökset”;

d) poistetaan nykyinen 4 kohta, ja numeroidaan sitä seuraavat kohdat uudelleen sen mukaisesti;

- e) korvataan 5 kohdan, joka numeroidaan 3 kohdaksi, ensimmäisen virkkeen ilmaisu "Kun suunnitellaan yhteiseen toimintaan sisältyvää kansallista kannanottoa tai kansallista toimintaa, siitä annetaan tietoja niin ajoissa, että asiasta ehditään tarvittaessa" ilmaisulla "Kun jäsenvaltio 1 kohdassa tarkoitettua päätöstä sovellettaessa suunnittelee kansallista kannanottoa tai kansallista toimintaa, se ilmoittaa tästä niin ajoissa, että asiasta voidaan tarpeen vaatiessa";
- f) korvataan 6 kohdan, joka numeroidaan 4 kohdaksi, ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu "jos neuvosto ei ole tehnyt päätöstä," ilmaisulla "jos 1 kohdassa tarkoitettua neuvoston päätöstä ei ole tarkistettu," ja ilmaisu "yhteisen toiminnan" ilmaisulla "kyseisen päätöksen";
- g) korvataan 7 kohdan, joka numeroidaan 5 kohdaksi, ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu "yhteisen toiminnan" ilmaisulla "tässä artiklassa tarkoitetun päätöksen" ja toisessa virkkeessä ilmaisu "yhteisen toiminnan" ilmaisulla "1 kohdassa tarkoitetun päätöksen".
- 32) Korvataan 15 artiklan alussa oleva ilmaisu "Neuvosto hyväksyy yhteiset kannat. Yhteisissä kannoissa määritellään" ilmaisulla "Neuvosto tekee päätökset, joissa määritellään" ja lopussa oleva ilmaisu "yhteisten kantojen" sanalla "unionin kantojen".
- 33) Lisätään 15 a artikla, jonka sanamuoto otetaan 22 artiklasta muutettuna seuraavasti:
- a) korvataan 1 kohdassa ilmaisu "Jokainen jäsenvaltio tai komissio voi saattaa neuvoston käsiteltäväksi" ilmaisulla "Jokainen jäsenvaltio, unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja tai korkea edustaja komission tukemana voi saattaa neuvoston käsiteltäväksi" ja ilmaisu "sekä tehdä ehdotuksia" ilmaisulla ", ja jäsenvaltiot voivat tehdä aloitteita ja korkea edustaja ehdotuksia";
- b) korvataan 2 kohdassa ilmaisu "puheenjohtajavaltio voi omasta aloitteestaan taikka komission tai jäsenvaltion pyynnöstä kutsua koolle" ilmaisulla "korkea edustaja kutsuu koolle omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion pyynnöstä".
- 34) Lisätään 15 b artikla, jonka sanamuoto otetaan 23 artiklasta muutettuna seuraavasti:
- a) korvataan 1 kohdan ensimmäinen alakohta seuraavasti: "Eurooppa-neuvosto ja neuvosto tekevät tässä luvussa tarkoitetut päätökset yksimielisesti, jollei tässä luvussa toisin määrätä. Lainsäätämisyksityksessä hyväksyttäviä säädöksiä ei voida antaa." ja toisen alakohdan viimeinen virke seuraavasti: "Jos tällä tavoin pidättymisensä perustelleet neuvoston jäsenet edustavat vähintään yhtä kolmasosaa jäsenvaltioista ja vähintään yhtä kolmasosaa unionin väestöstä, päätöstä ei tehdä.";
- b) muutetaan 2 kohta seuraavasti:
- i) korvataan ensimmäinen luetelmakohta seuraavilla kahdella luetelmakohdalla:
- tehdessään päätöksen, jossa määritellään unionin toiminta tai kanta unionin strategisia etuja ja tavoitteita koskevan, 10 b artiklan 1 kohdassa tarkoitetun Eurooppa-neuvoston päätöksen perusteella;

— tehdessään päätöksen, jossa määritellään unionin toiminta tai kanta ja joka perustuu unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotukseen, joka on tehty sen jälkeen, kun Eurooppa-neuvosto on omasta aloitteestaan tai korkean edustajan aloitteesta sitä häneltä nimenomaisesti pyytänyt;”;

ii) korvataan toisessa luetelmakohdassa, josta tulee kolmas luetelmakohta, ilmaisu ”pätöksen yhteisen toiminnan tai yhteisen kannan täytäntöönpanosta” ilmaisulla ”pätöksen sellaisen päätöksen täytäntöönpanosta, jossa määritellään unionin toiminta tai kanta,”;

iii) korvataan toisen alakohdan ensimmäisessä virkkeessä sana ”tärkeistä” sanalla ”elintärkeistä”; korvataan viimeinen virke seuraavasti: ”Korkea edustaja pyrkii tiiviisti asianomaisen jäsenvaltion kanssa neuvotellen löytämään ratkaisun, jonka tämä voi hyväksyä. Jollei tulokseen päästä, neuvosto voi määräenemmistöllä pyytää asian saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi yksimielisen päätöksen tekemiseksi.”;

iv) korvataan kolmas alakohta seuraavalla uudella 3 kohdalla sekä numeroidaan viimeinen alakohta 4 kohdaksi ja 3 kohta 5 kohdaksi:

”3. Eurooppa-neuvosto voi tehdä yksimielisen päätöksen, jonka mukaan neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä muissakin kuin tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.”

c) korvataan 4 kohdaksi numeroidussa kohdassa ilmaisu ”Tätä kohtaa ei sovelleta” ilmaisulla ”Edellä 2 ja 3 kohtaa ei sovelleta”.

35) Muutetaan 16 artikla seuraavasti:

a) poistetaan ilmaisu ”antavat toisilleen tietoja ja”, korvataan ilmaisu ”neuvostossa” ilmaisulla ”Eurooppa-neuvostossa ja neuvostossa” ja korvataan ilmaisu ”sen varmistamiseksi, että unionin vaikutusvaltaa käytetään mahdollisimman tehokkaasti yhteensovitettun ja toisiaan lähentyvän toiminnan avulla.” ilmaisulla ”yhteisen lähestymistavan määrittelemiseksi.”;

b) lisätään ensimmäisen virkkeen jälkeen seuraava teksti: ”Kukin jäsenvaltio kuulee muita jäsenvaltioita Eurooppa-neuvostossa tai neuvostossa, ennen kuin se toteuttaa kansainvälisiä toimia tai tekee sitoumuksia, jotka voivat vaikuttaa unionin etuihin. Jäsenvaltiot varmistavat toimiaan lähentämällä, että unioni voi puolustaa etujaan ja arvojaan kansainvälisissä yhteyksissä. Jäsenvaltiot ovat toisiaan kohtaan solidaarisia.”;

c) lisätään kaksi kohtaa seuraavasti:

”Kun Eurooppa-neuvosto tai neuvosto on määritellyt ensimmäisessä kohdassa tarkoitettun unionin yhteisen lähestymistavan, unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja ja jäsenvaltioiden ulkoasiainministerit sovittavat yhteen toimintansa neuvostossa.

Jäsenvaltioiden diplomaattiset edustustot ja unionin edustustot kolmansissa maissa ja kansainvälisissä järjestöissä tekevät keskenään yhteistyötä ja osallistuvat yhteisen lähestymistavan muotoiluun ja täytäntöönpanoon.”

- 36) 17 artiklan tekstistä tulee 28 a artikla jäljempänä 49 kohdassa esitettyine muutoksineen.
- 37) Muutetaan 18 artikla seuraavasti:
- a) poistetaan 1–4 kohta;
  - b) korvataan 5 kohdassa, jota ei numeroida, ilmaisu ”..., pitäessään sitä tarpeellisena,” ilmaisulla ”unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksesta” ja lisätään kohdan loppuun seuraava virke: ”Erityisedustaja hoitaa tehtäviään korkean edustajan alaisuudessa.”.
- 38) Muutetaan 19 artikla seuraavasti:
- a) korvataan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ilmaisu ”tukeutuvat niissä yhteisiin kantoihinsa” ilmaisulla ”puolustavat niissä unionin kantoja” ja toisessa alakohdassa ilmaisu ”tukeutuvat yhteisiin kantoihin” ilmaisulla ”puolustavat unionin kantoja” sekä lisätään seuraava virke: ”Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja vastaa tämän yhteensovittamisen järjestämisestä.”;
  - b) muutetaan 2 kohta seuraavasti:
    - i) lisätään ensimmäisessä alakohdassa ilmaisu ”ja korkealle edustajalle” ilmaisun ”viimeksi mainituille jäsenvaltioille” jälkeen ja korvataan ilmaisu ”..., edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta 1 kohdan ja 14 artiklan 3 kohdan määräysten soveltamista” ilmaisulla ”11 artiklan 3 kohdan mukaisesti”;
    - ii) lisätään toisen alakohdan ensimmäiseen virkkeeseen ilmaisu ”ja korkean edustajan” ilmaisun ”ja pitävät muut jäsenvaltiot” jälkeen; poistetaan toisesta virkkeestä ilmaisu ”pysyviä” ja korvataan ilmaisu ”huolehtivat toiminnassaan unionin kantojen ja etujen puolustamisesta” ilmaisulla ”puolustavat toiminnassaan unionin kantoja ja etuja”;
    - iii) lisätään uusi kolmas alakohta seuraavasti:

”Jos unioni on määritellyt kannan Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston esityslistalla olevasta aiheesta, turvallisuusneuvoston jäseninä olevat jäsenvaltiot pyytävät, että korkea edustaja kutsutaan esittämään unionin kanta.”

39) Muutetaan 20 artikla seuraavasti:

a) korvataan ensimmäisessä kohdassa ilmaisu ”komission edustustot” ilmaisulla ”unionin edustustot” ja ilmaisu ”neuvoston hyväksymiä yhteisiä kantoja ja yhteisiä toimintoja noudatetaan ja että ne toteutetaan.” ilmaisulla ”tämän luvun nojalla tehtyjä päätöksiä, joissa määritellään unionin kantoja ja toimintoja, noudatetaan ja että ne pannaan täytäntöön.”;

b) korvataan toisessa kohdassa ilmaisu ”tietoja, laatimalla yhteisiä arvioita” ilmaisulla ”tietoja ja laatimalla yhteisiä arvioita” sekä poistetaan ilmaisu ”ja tukemalla Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 20 artiklassa tarkoitettujen määräysten täytäntöönpanoa”;

c) lisätään uusi kohta seuraavasti:

”Ne edistävät sitä, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 17 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettu unionin kansalaisten oikeus saada suojelua kolmannen maan alueella sekä edellä mainitun sopimuksen 20 artiklan nojalla hyväksytyt toimenpiteet pannaan täytäntöön.”

40) Muutetaan 21 artikla seuraavasti:

a) korvataan ensimmäinen kohta seuraavasti:

”Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja kuulee säännöllisesti Euroopan parlamenttia yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan keskeisistä näkökohdista ja perusvalinnoista ja pitää Euroopan parlamentin tietoisena näiden politiikkojen kehityksestä. Hän huolehtii siitä, että Euroopan parlamentin näkemykset otetaan asianmukaisesti huomioon. Erityisedustajat voivat osallistua tietojen antamiseen Euroopan parlamentille.”;

b) lisätään toisen kohdan ensimmäiseen virkkeeseen ilmaisu ”ja korkealle edustajalle” ilmaisun ”neuvostolle” jälkeen, korvataan sana ”sille” sanalla ”niille”, korvataan toisessa virkkeessä ilmaisu ”vuosittain” ilmaisulla ”kaksi kertaa vuodessa” ja lisätään ilmaisu ”..., yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka mukaan lukien,” ilmaisun ”yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan” jälkeen.

41) 22 artiklan tekstistä tulee 15 a artikla edellä 33 kohdassa esitettyine muutoksineen.

42) 23 artiklan tekstistä tulee 15 b artikla edellä 34 kohdassa esitettyine muutoksineen.

43) Korvataan 24 artikla seuraavasti:

”24 artikla

Unioni voi tehdä sopimuksia yhden tai useamman valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa tämän luvun soveltamisalaan kuuluvilla aloilla.”

- 44) Muutetaan 25 artikla seuraavasti:
- a) korvataan ensimmäisen kohdan ensimmäisessä virkkeessä oleva maininta Euroopan yhteisön perustamissopimuksesta Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta koskevalla maininnalla ja lisätään ilmaisu ”tai unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan” ilmaisun ”neuvoston” jälkeen; korvataan toisessa virkkeessä ilmaisu ”tämän kuitenkin rajoittamatta puheenjohtajavaltion ja komission toimivaltaa” ilmaisulla ”tämän kuitenkin rajoittamatta korkean edustajan toimivaltuuksia”;
  - b) korvataan toinen kohta seuraavasti: ”Tätä lukua sovellettaessa poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea huolehtii neuvoston ja korkean edustajan johdolla 28 artiklassa tarkoitettujen kriisinhallintaoperaatioiden poliittisesta valvonnasta ja strategisesta johdosta.”;
  - c) poistetaan kolmannessa kohdassa sanat ”, tämän kuitenkin rajoittamatta 47 artiklan soveltamista”.
- 45) Kumotaan 26 ja 27 artikla. Lisätään seuraavat kaksi artiklaa 25 a ja 25 b siten, että 25 b artikla korvaa 47 artiklan:

”25 a artikla

Neuvosto tekee päätöksen, jolla vahvistetaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 16 b artiklan mukaisesti ja sen 2 kohdasta poiketen luonnollisten henkilöiden suojaa koskevat säännöt, jotka koskevat jäsenvaltioiden tämän luvun soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa toteuttaessaan suorittamaa henkilötietojen käsittelyä, sekä säännöt, jotka koskevat näiden tietojen vapaata liikkuvuutta. Sääntöjen noudattamista valvoo riippumaton viranomainen.

25 b artikla

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttaminen ei vaikuta niiden menettelyjen soveltamiseen eikä toimielinten toimivaltuuksien laajuuteen, joista perussopimuksissa määrätään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 2 b–2 e artiklassa tarkoitetun unionin toimivallan käyttämiseksi.

Mainituissa artikloissa tarkoitettujen politiikkojen toteuttaminen ei myöskään vaikuta niiden menettelyjen soveltamiseen eikä toimielinten niiden toimivaltuuksien laajuuteen, joista perussopimuksissa määrätään tämän luvun mukaisen unionin toimivallan käyttämiseksi.”

- 46) Korvataan tiiviimpää yhteistyötä koskeva 27 a–27 e artikla 10 artiklalla edellä olevan 22 kohdan mukaisesti.

47) Muutetaan 28 artikla seuraavasti:

- a) poistetaan 1 kohta ja numeroidaan sitä seuraavat kohdat uudelleen sen mukaisesti; korvataan koko artiklassa ilmaisu "Euroopan yhteisöjen" ilmaisulla "unionin";
- b) korvataan 2 kohdassa, joka numeroidaan 1 kohdaksi, ilmaisu "yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvistä määräyksistä" ilmaisulla "yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttamisesta";
- c) korvataan 3 kohdan, joka numeroidaan 2 kohdaksi, ensimmäisessä alakohdassa ilmaisu "Kyseisten määräysten täytäntöönpanosta" ilmaisulla "Tämän luvun täytäntöönpanosta";
- d) Lisätään seuraava uusi 3 kohta ja poistetaan 4 kohta:

"3. Neuvosto tekee päätöksen erityismenettelyistä, joilla taataan, että määrärahat, jotka on otettu unionin talousarvioon yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla tehtävien kiireellisten aloitteiden rahoittamista ja erityisesti 28 a artiklan 1 kohdassa ja 28 b artiklassa tarkoitetun tehtävän valmistelutoimia varten, saadaan nopeasti ja tehokkaasti käyttöön. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Edellä 28 a artiklan 1 kohdassa ja 28 b artiklassa tarkoitettujen tehtävien valmistelutoimet, joita ei oteta menoina unionin talousarvioon, rahoitetaan jäsenvaltioiden rahoitusosuuksista koostuvasta käynnistysrahastosta.

Neuvosto tekee määräenemmistöllä unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksesta päätökset, joilla vahvistetaan:

- a) käynnistysrahaston perustamista ja rahoittamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt, erityisesti rahastolle myönnettävän rahoituksen määrät;
- b) käynnistysrahaston hoitoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt;
- c) varainhoidon valvontaa koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

Jos 28 a artiklan 1 kohdan ja 28 b artiklan mukaisesti suunniteltua tehtävää ei voida rahoittaa unionin talousarviosta, neuvosto valtuuttaa korkean edustajan käyttämään tätä rahastoa. Korkea edustaja antaa neuvostolle kertomuksen tämän toimeksiannon hoitamisesta."

YHTEINEN TURVALLISUUS- JA PUOLUSTUSPOLITIIKKA

48) Lisätään uusi 2 jakso seuraavasti:

”2 JAKSO

YHTEISTÄ TURVALLISUUS- JA PUOLUSTUSPOLITIIKkaa KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET”

49) Lisätään 28 a artikla, jonka sanamuoto otetaan 17 artiklasta seuraavin muutoksin:

a) Lisätään uusi 1 kohta, ja numeroidaan sitä seuraava kohta 2 kohdaksi:

”1. Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka on erottamaton osa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Se turvaa unionin operatiivisen toimintakyvyn, joka perustuu siviili- ja sotilasvoimavaroihin. Unioni voi käyttää niitä unionin ulkopuolella toteutettaviin tehtäviin huolehtiakseen rauhanturvaamisesta, konfliktinestosta ja kansainvälisen turvallisuuden lujittamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden mukaisesti. Nämä tehtävät toteutetaan jäsenvaltioiden käyttöön asettamia voimavaroja käyttäen.”;

b) muutetaan 1 kohta, joka numeroidaan 2 kohdaksi, seuraavasti:

i) korvataan ensimmäinen alakohta seuraavasti:

”2. Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka käsittää unionin asteittain määriteltävän yhteisen puolustuspolitiikan. Se johtaa yhteiseen puolustukseen, kun Eurooppa-neuvosto yksimielisesti niin päättää. Tällöin se suosittelee, että kukin jäsenvaltio tekee tätä koskevan päätöksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.”;

ii) korvataan toisessa alakohdassa ilmaisu ”Tässä artiklassa tarkoitettu” ilmaisulla ”Tässä jaksossa tarkoitettu”;

iii) poistetaan kolmas alakohta.

c) korvataan nykyinen 2, 3, 4 ja 5 kohta 3 — 7 kohdalla seuraavasti:

”3. Jäsenvaltiot asettavat unionin käyttöön yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan toteuttamiseksi siviili- ja sotilasvoimavaroja myötävaikuttaakseen neuvoston määrittelemien tavoitteiden toteutumiseen. Ne jäsenvaltiot, jotka muodostavat keskenään monikansallisia joukkoja, voivat asettaa ne myös yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan käyttöön.

Jäsenvaltiot sitoutuvat asteittain parantamaan sotilaallisia voimavarojaan. Puolustusvoimavarojen kehittämisestä, tutkimuksesta ja hankinnasta sekä puolustusmateriaaleista vastaava virasto, jäljempänä ’Euroopan puolustusvirasto’, määrittää operatiiviset tarpeet, edistää niiden täyttämiseen tähtäviä toimia, myötävaikuttaa puolustusalan teollisen ja

teknologisen perustan vahvistamiseksi tarpeellisten toimenpiteiden määrittämiseen ja tarvittaessa toteuttamiseen, osallistuu voimavaroja ja puolustusmateriaalia koskevan eurooppalaisen politiikan määrittelyyn sekä avustaa neuvostoa sotilaallisten voimavarojen parantumisen arvioinnissa.

4. Neuvosto tekee yksimielisesti unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksesta tai jäsenvaltion aloitteesta päätökset, jotka koskevat yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa, mukaan lukien tässä artiklassa tarkoitettun tehtävän käynnistämistä koskevat päätökset. Korkea edustaja voi ehdottaa, tarvittaessa yhdessä komission kanssa, kansallisten voimavarojen sekä unionin välineiden käyttämistä.

5. Neuvosto voi unionin arvojen vaalimiseksi ja sen etujen palvelemiseksi antaa unionin puitteissa suoritettavan tehtävän toteuttamisen jäsenvaltioiden ryhmälle. Tällaisen tehtävän toteuttamiseen sovelletaan 28 c artiklaa.

6. Jäsenvaltiot, joiden sotilaalliset voimavarat täyttävät korkeammat vaatimukset ja jotka ovat tehneet keskenään tiukempia sitoumuksia tällä alalla suorittaakseen vaativimpia tehtäviä, aloittavat unionin puitteissa pysyvän rakenteellisen yhteistyön. Tähän yhteistyöhön sovelletaan 28 e artiklaa. Yhteistyö ei vaikuta 28 b artiklan määräysten soveltamiseen.

7. Jos jäsenvaltio joutuu alueeseensa kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen kohteeksi, muilla jäsenvaltioilla on velvollisuus antaa sille apua kaikin käytettävissään olevin keinoin Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 51 artiklan mukaisesti. Tämä ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen.

Tämän alan sitoumusten ja yhteistyön on oltava Pohjois-Atlantin liiton puitteissa tehtyjen sitoumusten mukaisia, ja Pohjois-Atlantin liitto on jäsenenään oleville valtioille edelleen niiden yhteisen puolustuksen perusta ja sitä toteuttava elin.”

50) Lisätään uudet 28 b–28 e artikla seuraavasti:

”28 b artikla

1. Edellä 28 a artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin tehtäviin, joiden yhteydessä unioni voi käyttää siviili- ja sotilasvoimavaroja, kuuluvat yhteiset toimet aseidenriisunnan alalla, humanitaariset ja pelastustehtävät, neuvonta ja tuki sotilasasioissa, konfliktinesto- ja rauhan- turvaamistehtävät, taistelujoukkojen tehtävät kriisinhallinnassa, rauhanpalauttaminen ja konfliktin jälkeinen vakauttaminen mukaan luettuina. Kaikilla näillä tehtävillä voidaan edistää terrorismin torjumista, myös antamalla tukea kolmansille maille terrorismin torjumiseksi niiden alueella.

2. Neuvosto tekee 1 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä koskevat päätökset ja määrittelee tehtävien tavoitteet ja laajuuden sekä niiden yleiset toteuttamistavat. Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja valvoo neuvoston alaisuudessa sekä tiiviissä ja jatkuvassa yhteydessä poliittisten ja turvallisuusasioiden komiteaan näiden tehtävien siviili- ja sotilasnäkökohtien yhteensovittamista.

28 c artikla

1. Edellä 28 b artiklan mukaisesti tehtävien päätösten yhteydessä neuvosto voi antaa tehtävän toteuttamisen jäsenvaltioiden ryhmälle, joka on siihen halukas ja jolla on tehtävään tarvittavat voimavarat. Asianomaiset jäsenvaltiot sopivat tehtävän hoidosta keskenään yhteistyössä unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan kanssa.

2. Tehtävän toteuttamiseen osallistuvat jäsenvaltiot tiedottavat omasta aloitteestaan tai muun jäsenvaltion pyynnöstä neuvostolle säännöllisesti tehtävän toteuttamisen etenemisestä. Asianomaiset jäsenvaltiot ottavat neuvostossa välittömästi esille tehtävän toteuttamisen, jos sillä on merkittäviä seurauksia tai se edellyttää, että 1 kohdassa tarkoitetuilla päätöksillä vahvistettua tehtävän tavoitetta, laajuutta tai toteuttamistapaa on muutettava. Tällöin neuvosto tekee tarvittavat päätökset.

28 d artikla

1. Neuvoston alaisuudessa toimivan, 28 a artiklan 3 kohdassa tarkoitetun Euroopan puolustusviraston tehtävänä on:

- a) osallistua jäsenvaltioiden sotilaallisia voimavaroja koskevien tavoitteiden määrittämiseen ja sen arvioimiseen, miten jäsenvaltiot täyttävät voimavaroja koskevat sitoumuksensa;
- b) edistää operatiivisten tarpeiden yhdenmukaistamista sekä tehokkaiden ja yhteensopivien hankintamenetelmien omaksumista;
- c) ehdottaa monenvälisiä hankkeita sotilaallisia voimavaroja koskevien tavoitteiden täyttämiseksi ja huolehtia jäsenvaltioiden toteuttamien ohjelmien yhteensovittamisesta sekä erityisten yhteistyöohjelmien hallinnoinnista;
- d) tukea puolustusteknologian tutkimusta sekä sovittaa yhteen ja suunnitella yhteisiä tutkimustoimia ja tutkimuksia, joilla pyritään löytämään teknisiä ratkaisuja tuleviin operatiivisiin tarpeisiin;
- e) osallistua sellaisten tarpeellisten toimenpiteiden määrittämiseen ja tarvittaessa toteuttamiseen, joilla vahvistetaan puolustusalan teollista ja teknologista perustaa ja joilla tehostetaan sotilasmenojen käyttöä.

2. Euroopan puolustusviraston toimintaan voivat osallistua kaikki halukkaat jäsenvaltiot. Neuvosto tekee määräenemmistöllä päätöksen viraston perussäännöstä, kotipaikasta ja sen toimintaa koskevista säännöistä. Päätöksessä otetaan huomioon se, missä laajuudessa viraston toimintaan tosiasiaa osallistutaan. Viraston sisälle muodostetaan erityisryhmiä yhteisiä hankkeita toteuttavien jäsenvaltioiden kesken. Virasto suorittaa tehtävänsä ollen tarvittaessa yhteydessä komissioon.

28 e artikla

1. Jäsenvaltiot, jotka haluavat osallistua 28 a artiklan 6 kohdassa määriteltyyn pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön ja jotka täyttävät pysyvästä rakenteellisesta yhteistyöstä tehdystä pöytäkirjassa esitetyt sotilaallisia voimavaroja koskevat vaatimukset ja tekevät niitä koskevat sitoumukset, ilmoittavat aikomuksestaan neuvostolle ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle.

2. Neuvosto tekee kolmen kuukauden kuluessa 1 kohdassa tarkoitettuun ilmoituksesta päätöksen, jolla vahvistetaan pysyvä rakenteellinen yhteistyö ja siihen osallistuvien jäsenvaltioiden luettelo. Neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä korkeaa edustajaa kuultuaan.

3. Jäsenvaltio, joka haluaa myöhemmin osallistua pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle.

Neuvosto tekee päätöksen, jossa vahvistetaan asianomaisen, vaatimukset täyttävän ja pysyvästä rakenteellisesta yhteistyöstä tehdyn pöytäkirjan 1 ja 2 artiklassa tarkoitettujen sitoumukset hyväksyvän jäsenvaltion osallistuminen. Neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä korkeaa edustajaa kuultuaan. Äänestykseen osallistuvat vain pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön osallistuvia jäsenvaltioita edustavat neuvoston jäsenet.

Määräenemmistö määräytyy Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti.

4. Jos osallistuva jäsenvaltio ei enää täytä vaatimuksia tai ei voi enää vastata pysyvästä rakenteellisesta yhteistyöstä tehdyn pöytäkirjan 1 ja 2 artiklassa tarkoitetuista sitoumuksista, neuvosto voi tehdä päätöksen tämän valtion osallistumisen keskeyttämisestä.

Neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä. Äänestykseen osallistuvat vain pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön osallistuvia jäsenvaltioita edustavat neuvoston jäsenet, asianomaista jäsenvaltiota lukuun ottamatta.

Määräenemmistö määräytyy Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti.

5. Jos osallistuva jäsenvaltio haluaa lopettaa pysyvän rakenteellisen yhteistyön, se ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle, joka panee merkille tämän jäsenvaltion osallistumisen päättymisen.

6. Pysyvän rakenteellisen yhteistyön puitteissa hyväksyttävät muut kuin 2–5 kohdassa tarkoitetut neuvoston päätökset ja suositukset hyväksytään yksimielisesti. Tätä artiklaa sovellettaessa yksimielisyyteen vaaditaan ainoastaan osallistuvien jäsenvaltioiden edustajien äänet.”

- 51) Korvataan VI osaston 29–39 artikla, jotka koskevat oikeudellista yhteistyötä rikosoikeuden alalla ja poliisiyhteistyötä, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osaston 1, 4 ja 5 luvun määräyksillä. Kuten tämän sopimuksen 2 artiklan 64, 67 ja 68 kohdassa on esitetty, 29 artikla korvataan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 61 artiklalla, 30 artikla korvataan mainitun sopimuksen 69 f ja 69 g artiklalla, 31 artikla korvataan mainitun sopimuksen 69 a, 69 b ja 69 d artiklalla, 32 artikla korvataan mainitun sopimuksen 69 h artiklalla, 33 artikla korvataan mainitun sopimuksen 61 e artiklalla sekä 36 artikla mainitun sopimuksen 61 d artiklalla. Poistetaan osaston otsikko; osaston numerosta tulee loppumääräyksiä koskevan osaston numero.
- 52) Korvataan VI osaston 40–40 b artikla sekä VII osaston 43–45 artikla, jotka koskevat tiiviimpää yhteistyötä, 10 artiklalla edellä olevan 22 kohdan mukaisesti, ja kumotaan VII osasto.
- 53) Kumotaan 41 ja 42 artikla.

LOPPUMÄÄRÄYKSET

- 54) Numeroidaan loppumääräyksiä koskeva VIII osasto VI osastoksi; muutetaan kyseinen osasto sekä 48, 49 ja 53 artikla jäljempänä 56, 57, ja 61 kohdassa esitetyllä tavalla. Korvataan 47 artikla 25 b artiklalla edellä 45 kohdassa esitetyllä tavalla ja kumotaan 46 ja 50 artikla.
- 55) Lisätään uusi 46 a artikla seuraavasti:

”46 a artikla

Unioni on oikeushenkilö.”

- 56) Korvataan 48 artikla seuraavalla tekstillä:

”48 artikla

1. Perussopimuksia voidaan muuttaa tavanomaisen tarkistusmenettelyn mukaisesti. Niitä voidaan muuttaa myös yksinkertaistettujen tarkistusmenettelyjen mukaisesti.

Tavanomainen tarkistusmenettely

2. Jäsenvaltion hallitus, Euroopan parlamentti tai komissio voi tehdä neuvostolle ehdotuksia perussopimusten muuttamiseksi. Ehdotukset voivat muun muassa koskea perussopimuksissa unionille annetun toimivallan lisäämistä tai vähentämistä. Neuvosto toimittaa nämä ehdotukset Eurooppa-neuvostolle, ja ne annetaan tiedoksi kansallisille parlamenteille.

3. Jos Eurooppa-neuvosto Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tekee yksinkertaisella enemmistöllä ehdotettujen muutosten käsittelemistä puoltavan päätöksen, Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja kutsuu koolle valmistelukunnan, joka koostuu kansallisten parlamenttien, jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiesten, Euroopan parlamentin ja komission edustajista. Institutionaalisista muutoksista raha-asiain alalla kuullaan myös Euroopan keskuspankkia. Valmistelukunta tutkii muutosehdotukset ja antaa yhteisymmärryksessä suosituksen 4 kohdassa tarkoitettulle jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssille.

Eurooppa-neuvosto voi päättää yksinkertaisella enemmistöllä, Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan, olla kutsumatta valmistelukuntaa koolle, jos muutosten laajuus ei sitä edellytä. Tällöin Eurooppa-neuvosto antaa valtuutuksen jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssille.

4. Neuvoston puheenjohtaja kutsuu jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssin koolle hyväksymään yhteisellä sopimuksella perussopimukseen tehtävät muutokset.

Muutokset tulevat voimaan, kun kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet ne valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

5. Jos kahden vuoden kuluttua perussopimusten muuttamisesta tehdyn sopimuksen allekirjoittamisesta neljä viidesosaa jäsenvaltioista on ratifioinut mainitun sopimuksen, mutta ratifiointi tuottaa yhdelle tai useammalle jäsenvaltiolle vaikeuksia, Eurooppa-neuvosto ottaa asian käsiteltäväkseen.

Yksinkertaistetut tarkistusmenettelyt

6. Jäsenvaltion hallitus, Euroopan parlamentti tai komissio voi tehdä Eurooppa-neuvostolle ehdotuksia Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannessa osassa olevien, unionin sisäisiä politiikkoja ja toimia koskevien määräysten tarkistamiseksi kokonaan tai osittain.

Eurooppa-neuvosto voi tehdä päätöksen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan määräysten muuttamisesta kokonaan tai osittain. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti kuultuaan Euroopan parlamenttia ja komissiota, sekä Euroopan keskuspankkia siltä osin kuin on kysymys institutionaalisista muutoksista raha-asiain alalla. Tämä päätös tulee voimaan, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

Toisessa alakohdassa tarkoitettulla päätöksellä ei voida lisätä perussopimuksissa unionille annettua toimivaltaa.

7. Kun Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa tai tämän sopimuksen V osastossa määrätään, että neuvosto tekee ratkaisunsa tietyllä alalla tai tietyssä tapauksessa yksimielisesti, Eurooppa-neuvosto voi tehdä päätöksen, jonka mukaan neuvosto voi tehdä ratkaisunsa kyseisellä alalla tai kyseisessä tapauksessa määräenemmistöllä. Tätä alakohtaa ei sovelleta päätöksiin, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

Kun Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa määrätään, että neuvosto antaa säädökset erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen, Eurooppa-neuvosto voi tehdä päätöksen, jonka mukaan nämä säädökset voidaan hyväksyä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Eurooppa-neuvoston ensimmäisen tai toisen alakohdan nojalla tekemä aloite toimitetaan kansallisille parlamenteille. Jos kansallinen parlamentti kuuden kuukauden kuluessa aloitteen tiedoksi antamisesta ilmoittaa vastustavansa ehdotusta, ensimmäisessä tai toisessa alakohdassa tarkoitettua päätöstä ei tehdä. Jollei aloitetta vastusteta, Eurooppa-neuvosto voi tehdä mainitun päätöksen.

Ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa tarkoitettuja päätöksiä tehdessään Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti saatuaan Euroopan parlamentin jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän.”

57) Muutetaan 49 artiklan ensimmäinen kohta seuraavasti:

- a) korvataan ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu ”noudattaa 6 artiklan 1 kohdassa määrättyjä periaatteita, voi hakea” ilmaisulla ”kunnioittaa 1 a artiklassa tarkoitettuja arvoja ja sitoutuu edistämään niitä, voi hakea”;
- b) korvataan toisessa virkkeessä ilmaisu ”Se osoittaa hakemuksensa neuvostolle, joka tekee ratkaisunsa yksimielisesti...” ilmaisulla ”Hakemuksesta ilmoitetaan Euroopan parlamentille ja kansallisille parlamenteille. Hakijavaltio osoittaa hakemuksensa neuvostolle, joka tekee ratkaisunsa yksimielisesti” ja ilmaisu ”puoltavan lausunnon” ilmaisulla ”hyväksynnän” sekä poistetaan ilmaisu ”ehdottomalla”;
- c) lisätään kohdan loppuun uusi virke seuraavasti: ”Eurooppa-neuvoston hyväksymät unioniin liittymistä koskevat vaatimukset otetaan huomioon.”

58) Lisätään uusi 49 a artikla seuraavasti:

”49 a artikla

1. Jäsenvaltio voi valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti päättää erota unionista.

2. Jäsenvaltio, joka päättää erota, ilmoittaa aikomuksestaan Eurooppa-neuvostolle. Unioni neuvottelee ja tekee kyseisen jäsenvaltion kanssa sopimuksen eroamiseen sovellettavista yksityiskohtaisista määräyksistä Eurooppa-neuvoston antamien suuntaviivojen perusteella ja ottaen huomioon puitteet, jotka sääntelevät kyseisen valtion myöhempiä suhteita unioniin. Kyseinen sopimus neuvotellaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 188 n artiklan 3 kohdan mukaisesti. Sen tekee unionin puolesta neuvosto, joka tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

3. Perussopimuksia lakataan soveltamasta asianomaiseen valtioon sinä päivänä, jona erosopimus tulee voimaan tai, jollei sopimusta ole, kahden vuoden kuluttua 2 kohdassa tarkoitettua ilmoituksesta, jollei Eurooppa-neuvosto yhteisymmärryksessä asianomaisen jäsenvaltion kanssa pääätä yksimielisesti pidentää tätä määräaika.

4. Sovellettaessa 2 ja 3 kohtaa eroavaa jäsenvaltiota edustava Eurooppa-neuvoston ja neuvoston jäsen ei osallistu kyseistä jäsenvaltiota koskevan asian käsittelyyn eikä sitä koskevien päätösten tekemiseen Eurooppa-neuvostossa tai neuvostossa.

Määräenemmistö määräytyy Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti.

5. Jos unionista eronnut valtio hakee uudelleen jäsenyyttä, sen hakemus käsitellään 49 artiklassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti.”

59) Lisätään 49 b artikla:

”49 b artikla

Perussopimukseen liitetyt pöytäkirjat ja niiden liitteet ovat erottamaton osa näitä sopimuksia.”

60) Lisätään 49 c artikla:

”49 c artikla

1. Perussopimuksia sovelletaan Belgian kuningaskuntaan, Bulgarian tasavaltaan, Tšekin tasavaltaan, Tanskan kuningaskuntaan, Saksan liittotasavaltaan, Viron tasavaltaan, Irlantiin, Helleenien tasavaltaan, Espanjan kuningaskuntaan, Ranskan tasavaltaan, Italian tasavaltaan, Kyproksen tasavaltaan, Latvian tasavaltaan, Liettuan tasavaltaan, Luxemburgin suurherttuakuntaan, Unkarin tasavaltaan, Maltan tasavaltaan, Alankomaiden kuningaskuntaan, Itävallan tasavaltaan, Puolan tasavaltaan, Portugalin tasavaltaan, Romaniaan, Slovenian tasavaltaan, Slovakian tasavaltaan, Suomen tasavaltaan, Ruotsin kuningaskuntaan sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

2. Perussopimusten alueellinen soveltamisala täsmennetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 311 a artiklassa.”

61) Muutetaan 53 artikla seuraavasti:

a) muutetaan ensimmäinen kohta 1 kohdaksi, lisätään kielten luetteloon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen nykyisen 53 artiklan toisessa kohdassa luetellut kielet ja poistetaan toinen kohta;

b) lisätään uusi 2 kohta seuraavasti:

”2. Tämä sopimus voidaan kääntää myös kaikille niille kielille, joilla jäsenvaltioiden ilmoitusten mukaan on niiden valtiosäännön mukaisesti virallinen asema koko niiden alueella tai osassa sitä. Asianomaiset jäsenvaltiot toimittavat käännösten oikeaksi todistetut jäljennökset tallettaviksi neuvoston arkistoon.”

2 artikla

Muutetaan Euroopan yhteisön perustamissopimus tämän artiklan mukaisesti.

- 1) Korvataan sopimuksen nimi seuraavasti: "Sopimus Euroopan unionin toiminnasta".

A. KOKO SOPIMUSTA KOSKEVAT MUUTOKSET

- 2) Koko sopimuksessa kulloisessakin taivutusmuodossa:

- a) korvataan ilmaisu "yhteisö" ja ilmaisu "Euroopan yhteisö" ilmaisulla "unioni" sekä ilmaisut "Euroopan yhteisöt" ja ilmaisu "ETY" tai "Euroopan talousyhteisö" ilmaisulla "Euroopan unioni", ja muutetaan sen mukaisesti taipuvat sanat tarvittaessa yksikköön; tätä alakohtaa ei sovelleta 299 artiklan 6 kohdan c alakohtaan eikä 311 a artiklan 5 kohdan c alakohtaan. Siltä osin kuin on kyse 136 artiklan ensimmäisestä kohdasta, edellä olevaa muutosta ei sovelleta ilmaukseen "yhteisön peruskirjassa";
- b) korvataan ilmaisu "tämä sopimus" ilmaisulla "perussopimukset" ja muutetaan sen mukaisesti taipuvat muut sanat tarvittaessa monikkoon; tätä alakohtaa ei sovelleta 182 artiklan kolmanteen kohtaan eikä 312 ja 313 artiklaan;
- c) korvataan ilmaisun "251 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen" kanssa samassa lauseyhteydessä oleva ilmaisu "neuvosto" ilmaisulla "Euroopan parlamentti ja neuvosto" ja muutetaan sen mukaisesti taipuvat muut sanat tarvittaessa monikkoon sekä korvataan ilmaisu "251 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen" ilmaisulla "tavallista lainsäätämisyhteisöä noudattaen";
- d) poistetaan ilmaisu "määräenemmistöllä";
- e) korvataan ilmaisu "valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa kokoontuva neuvosto" ilmaisulla "Eurooppa-neuvosto";
- f) korvataan ilmaisu "toimielimet ja laitokset" ilmaisulla "toimielimet, elimet ja laitokset" ja ilmaisu "toimielimet tai laitokset" ilmaisulla "toimielimet, elimet tai laitokset" 193 artiklan ensimmäistä kohtaa lukuun ottamatta;
- g) korvataan ilmaisu "yhteismarkkinat" ilmaisulla "sisämarkkinat";
- h) korvataan sana "ecu" sanalla "euro";
- i) korvataan ilmaisu "joita ei koske poikkeus" ilmaisulla "joiden rahayksikkö on euro";

- j) korvataan lyhenne "EKP" ilmaisulla "Euroopan keskuspankki";
- k) korvataan ilmaisu "EKP:n perussääntö" ilmaisulla "EKP:n ja EKP:n perussääntö";
- l) korvataan ilmaisu "114 artiklassa tarkoitettu komitea" ilmaisulla "talous- ja rahoituskomitea", poistetaan 104 artiklan 4 kohdassa sitä edeltävä sana "jäljempänä";
- m) korvataan ilmaisu "yhteisöjen tuomioistuimen perussääntö" ilmaisulla "Euroopan unionin tuomioistuimen perussääntö";
- n) korvataan ilmaisu "yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin" ilmaisulla "unionin yleinen tuomioistuin";
- o) korvataan ilmaisu "lainkäyttölautakunta" ilmaisulla "erityistuomioistuin".
- 3) Korvataan seuraavissa artikloissa ilmaisu "komission ehdotuksesta" ilmaisulla "erityisessä lainsäätämisyhteisössä":
— 13 artikla, josta tulee 16 e artiklan 1 kohta	— 93 artikla
— 19 artiklan 1 kohta	— 94 artikla, josta tulee 95 artikla
— 19 artiklan 2 kohta	— 104 artiklan 14 kohdan toinen alakohta
— 22 artiklan toinen kohta	— 175 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta
- 4) Lisätään seuraavissa artikloissa ilmaisu ", joka tekee ratkaisunsa yksinkertaisella enemmistöllä," sanan "neuvosto" jälkeen:
— 130 artiklan ensimmäinen kohta	— 213 artiklan viimeisen kohdan kolmas virke
— 144 artiklan ensimmäinen kohta	— 216 artikla
— 208 artikla	— 284 artikla
— 209 artikla	
- 5) Korvataan seuraavissa artikloissa ilmaisu "Euroopan parlamenttia kuultuaan" ilmaisulla "Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan":
— 13 artikla, josta tulee 16 e artiklan 1 kohta
— 22 artiklan toinen kohta

- 6) Korvataan seuraavissa artikloissa kulloisessakin taivutusmuodossa sana ”toimielin” ilmaisulla ”toimielin, elin tai laitos”:
- 195 artiklan 1 kohdan toinen alakohta
  - 232 artiklan toinen kohta
  - 233 artiklan ensimmäinen kohta
  - 234 artiklan b alakohta
  - 255 artiklan 3 kohta, josta tulee 16 a artiklan 3 kohdan kolmas alakohta
- 7) Korvataan seuraavissa artikloissa ilmaisu ”yhteisön tuomioistuin” ilmaisulla ”Euroopan unionin tuomioistuin”
— 83 artiklan 2 kohdan d alakohta	— 233 artiklan ensimmäinen kohta
— 88 artiklan 2 kohdan toinen alakohta	— 234 artikla
— 95 artikla, josta tulee 94 artikla, 9 kohta	— 235 artikla
— 195 artiklan 1 kohta	— 236 artikla
— 225 a artiklan kuudes kohta	— 237 artiklan johdantolause
— 226 artiklan toinen kohta	— 238 artikla
— 227 artiklan ensimmäinen kohta	— 240 artikla
— 228 artiklan 1 kohta, ensimmäinen maininta	— 242 artiklan ensimmäinen virke
— 229 artikla	— 243 artikla
— 229 a artikla	— 244 artikla
— 230 artiklan ensimmäinen kohta	— 247 artiklan 9 kohta, uudelleen numeroituna 8 kohta
— 231 artiklan ensimmäinen kohta	— 256 artiklan toinen ja neljäs kohta
— 232 artiklan ensimmäinen ja kolmas kohta	
- Poistetaan seuraavissa artikloissa sana ”yhteisö” ennen sanaa ”tuomioistuin”:
— 227 artiklan neljäs kohta	— 237 artiklan d alakohdan kolmas virke
— 228 artiklan 1 kohta, toinen maininta	
— 230 artiklan toinen ja kolmas kohta	
— 231 artiklan toinen kohta	
- 8) Korvataan seuraavissa artikloissa viittaus perustamissopimuksen muuhun artiklaan viittauksella Euroopan unionista tehdyn sopimuksen artiklaan seuraavasti:
— 21 artiklan kolmas kohta, josta tulee neljäs kohta:	viittaus 9 artiklaan (ensimmäinen viittaus) ja 53 artiklan 1 kohtaan (toinen viittaus)

— 97 b artikla:	viittaus 2 artiklaan
— 98 artikla:	viittaus 2 artiklaan (ensimmäinen viittaus)
— 105 artiklan 1 kohta, toinen virke:	viittaus 2 artiklaan
— 215 artiklan kolmas kohta, josta tulee neljäs kohta:	viittaus 9 d artiklan 7 kohdan ensimmäiseen alakohtaan

9) (Ei koske suomenkielistä toisintoa).

B. ERITYISET MUUTOKSET

JOHDANTO-OSA

10) Korvataan johdanto-osan toisessa kappaleessa sana ”maittensa” sanalla ”valtioidensa” ja johdanto-osan viimeisessä kappaleessa ilmaisu ”OVAT TEHNEET PÄÄTÖKSEN perustaa EUROOPAN YHTEISÖ ja tätä varten nimenneet” ilmaisulla ”OVAT NIMENNEET”.

YHTEISET MÄÄRÄYKSET

11) Kumotaan 1 ja 2 artikla. Lisätään 1 a artikla:

”1 a artikla

1. Tällä sopimuksella järjestetään Euroopan unionin toiminta ja määritellään unionin toimivallan alat ja rajat sekä sen käyttöä koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

2. Tämä sopimus ja sopimus Euroopan unionista ovat ne sopimukset, joihin unioni perustuu. Näistä kahdesta sopimuksesta, jotka ovat keskenään oikeudellisesti samanarvoiset, käytetään nimitystä ’perussopimukset’.

TOIMIVALLAN LUOKAT JA ALAT

12) Lisätään uusi otsikko ja uudet 2 a–2 e artikla seuraavasti:

”I OSASTO

UNIONIN TOIMIVALLAN JAOTTELU JA TOIMIVALLAN ALAT

2 a artikla

1. Kun perussopimuksissa annetaan unionille yksinomainen toimivalta tietyllä alalla, ainoastaan unioni voi toimia lainsäätäjänä ja antaa oikeudellisesti velvoittavia säädöksiä, kun taas jäsenvaltiot voivat tehdä näin ainoastaan unionin valtuuttamina tai unionin antamien säädösten täytäntöön panemiseksi.

2. Kun perussopimuksissa annetaan unionille jäsenvaltioiden kanssa jaettu toimivalta tietyllä alalla, unioni ja jäsenvaltiot voivat toimia lainsäätäjänä ja antaa oikeudellisesti velvoittavia säädöksiä kyseisellä alalla. Jäsenvaltiot käyttävät toimivaltaansa siltä osin kuin unioni ei ole käyttänyt omaansa. Jäsenvaltiot käyttävät jälleen toimivaltaansa siltä osin kuin unioni on päättänyt lakata käyttämästä omaansa.

3. Jäsenvaltiot sovittavat yhteen talous- ja työllisyyspolitiikkansa tässä sopimuksessa määrättyjen sääntöjen mukaisesti, joiden laatiminen kuuluu unionin toimivaltaan.

4. Unionilla on Euroopan unionista tehdyn sopimuksen määräysten mukaisesti toimivalta määrittellä ja toteuttaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, mihin kuuluu myös yhteisen puolustuspolitiikan asteittainen määrittely.

5. Tietyillä aloilla ja perussopimuksissa määrättyin edellytyksin unionilla on toimivalta toteuttaa jäsenvaltioiden toimintaa tukevia, yhteensovittavia tai täydentäviä toimia, mutta tämä ei syrjäytä niiden toimivaltaa näillä aloilla.

Oikeudellisesti velvoittavat unionin säädökset, jotka on annettu perussopimusten näitä aloja koskevien määräysten perusteella, eivät voi käsittää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

6. Unionin toimivallan laajuus ja sen käyttöä koskevat säännöt määritetään perussopimusten kutakin alaa koskevissa määräyksissä.

2 b artikla

1. Unionilla on yksinomainen toimivalta seuraavilla aloilla:

a) tulliliitto;

b) sisämarkkinoiden toimintaa varten tarvittavien kilpailusääntöjen vahvistaminen;

- c) niiden jäsenvaltioiden rahapolitiikka, joiden rahayksikkö on euro;
- d) meren elollisten luonnonvarojen säilyttäminen osana yhteistä kalastuspolitiikkaa;
- e) yhteinen kauppapolitiikka.

2. Unionilla on myös yksinomainen toimivalta tehdä kansainvälinen sopimus, kun sopimuksen tekemisestä on säädetty lainsäätämisyksessä hyväksytyssä unionin säädöksessä tai kun tämä on välttämätöntä, jotta unioni voi käyttää sisäistä toimivaltaansa, tai siltä osin kuin se voi vaikuttaa yhteisiin sääntöihin tai muuttaa niiden ulottuvuutta.

2 c artikla

1. Unionilla on jäsenvaltioiden kanssa jaettu toimivalta, kun unionille annetaan perussopimuksissa toimivaltaa, joka ei koske 2 b ja 2 e artiklassa tarkoitettuja aloja.
2. Unionin ja jäsenvaltioiden kesken jaettua toimivaltaa sovelletaan seuraavilla pääaloilla:
  - a) sisämarkkinat;
  - b) sosiaalipolitiikka tässä sopimuksessa määriteltyjen näkökohtien osalta;
  - c) taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus;
  - d) maatalous ja kalastus, meren elollisten luonnonvarojen säilyttämistä lukuun ottamatta;
  - e) ympäristö;
  - f) kuluttajansuoja;
  - g) liikenne;
  - h) Euroopan laajuiset verkot;
  - i) energia;
  - j) vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue;
  - k) kansanterveyteen liittyvät yhteiset turvallisuuskysymykset tässä sopimuksessa määriteltyjen näkökohtien osalta.

3. Tutkimuksen, teknologisen kehittämisen ja avaruuden aloilla unionilla on toimivalta toteuttaa toimia, erityisesti määritellä ja panna täytäntöön ohjelmia ilman, että tämän toimivallan käyttäminen estää jäsenvaltioita käyttämästä omaa toimivaltaansa.

4. Kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun aloilla unionilla on toimivalta toteuttaa toimia ja harjoittaa yhteistä politiikkaa ilman, että tämän toimivallan käyttäminen estää jäsenvaltioita käyttämästä omaa toimivaltaansa.

2 d artikla

1. Jäsenvaltiot sovittavat yhteen talouspolitiikkansa unionin puitteissa. Tätä varten neuvosto hyväksyy toimenpiteitä, erityisesti näiden politiikkojen laajat suuntaviivat.

Jäsenvaltioihin, joiden rahayksikkö on euro, sovelletaan erityismääräyksiä.

2. Unioni toteuttaa toimenpiteitä, joilla varmistetaan jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikkojen yhteensovittaminen, erityisesti määrittelemällä näiden politiikkojen suuntaviivat.

3. Unioni voi tehdä aloitteita, joilla varmistetaan jäsenvaltioiden sosiaalipolitiikkojen yhteensovittaminen.

2 e artikla

Unionilla on toimivalta toteuttaa toimia jäsenvaltioiden toimien tukemiseksi, yhteensovittamiseksi tai täydentämiseksi. Nämä toimet koskevat Euroopan tasolla seuraavia aloja:

- a) ihmisten terveyden suojelu ja kohentaminen;
- b) teollisuus;
- c) kulttuuri;
- d) matkailu;
- e) yleissivistävä koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu;
- f) pelastuspalvelu;
- g) hallinnollinen yhteistyö.”

YLEISESTI SOVELLETTAVAT MÄÄRÄYKSET

13) Lisätään otsikko ja 2 f artikla seuraavasti:

”II OSASTO

YLEISESTI SOVELLETTAVAT MÄÄRÄYKSET

2 f artikla

Unioni varmistaa eri politiikkojensa ja toimiansa välisen johdonmukaisuuden kaikki tavoitteensa huomioon ottaen ja annetun toimivallan periaatetta noudattaen.”

- 14) Kumotaan 3 artiklan 1 kohta. Sen 2 kohtaa muutetaan seuraavasti: korvataan ilmaisu ”Toteuttaessaan tässä artiklassa tarkoitettua toimintaa yhteisö” ilmaisulla ”Unioni pyrkii kaikissa toimissaan”; kohta jää ilman numeroa.
- 15) 4 artiklan tekstistä tulee 97 b artikla. Sitä muutetaan jäljempänä 85 kohdassa esitetyllä tavalla.
- 16) Kumotaan 5 artikla; se korvataan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 b artiklalla.
- 17) Lisätään 5 a artikla:

”5 a artikla

Unioni ottaa politiikkansa ja toimintansa määrittelyssä ja toteuttamisessa huomioon korkean työllisyystason edistämiseen, riittävän sosiaalisen suojelun takaamiseen, sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseen sekä korkeatasoiseen koulutukseen ja ihmisten terveyden korkeatasoiseen suojeluun liittyvät vaatimukset.”

- 18) Lisätään 5 b artikla:

”5 b artikla

Unioni pyrkii politiikkojensa ja toimiensa määrittelyssä ja toteuttamisessa torjumaan kaiken sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän.”

- 19) Poistetaan 6 artiklasta ilmaisu ”3 artiklassa tarkoitettun”.
- 20) Lisätään 6 a artikla, jonka sanamuoto otetaan 153 artiklan 2 kohdasta.
- 21) Lisätään 6 b artikla, jonka sanamuoto otetaan eläinten suojelusta ja hyvinvoinnista tehdyssä pöytäkirjasta; lisätään ilmaisun ”maatalous-” jälkeen ilmaisu ”, kalastus-”; korvataan ilmaisu ”ja tutkimuspolitiikkaa” ilmaisulla ”sekä politiikkaa tutkimuksen, teknologisen kehittämisen ja avaruuden aloilla”; lisätään ilmaisu ”, jotka ovat tuntevia olentoja,” sanan ”eläinten” jälkeen.
- 22) Kumotaan 7–10 artikla. 11 ja 11 a artikla korvataan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 10 artiklalla sekä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 280 a–280 i artiklalla siten kuin edellä tämän sopimuksen 1 artiklan 22 kohdassa ja jäljempänä 278 kohdassa on esitetty.
- 23) 12 artiklan tekstistä tulee 16 d artikla.
- 24) 13 artiklan tekstistä tulee 16 e artikla. Sitä muutetaan jäljempänä 33 kohdassa esitetyllä tavalla.
- 25) 14 artiklan tekstistä tulee 22 a artikla. Sitä muutetaan jäljempänä 41 kohdassa esitetyllä tavalla.
- 26) 15 artiklan tekstistä tulee 22 b artikla. Sitä muutetaan jäljempänä 42 kohdassa esitetyllä tavalla.

27) Muutetaan 16 artikla seuraavasti:

- a) Korvataan artiklan lopussa ilmaisu ”sanotun kuitenkin rajoittamatta 73, 86 ja 87 artiklan soveltamista.” ilmauksella ”sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 a artiklan ja tämän sopimuksen 73, 86 ja 87 artiklan soveltamista.”;
- b) korvataan virkkeen loppuosassa oleva ilmaisu ”sellaisin perustein ja edellytyksin, että ne voivat täyttää tehtävänsä,” ilmaisulla ”sellaisien periaatteiden pohjalta ja sellaisin, erityisesti taloudellisin ja rahoituksellisin, edellytyksin, että ne voivat täyttää tehtävänsä.”;
- c) lisätään uusi virke seuraavasti:

”Euroopan parlamentti ja neuvosto määrittelevät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetulla asetuksella nämä periaatteet ja edellytykset, sanotun kuitenkin rajoittamatta perussopimusten mukaista jäsenvaltioiden toimivaltaa tarjota, tilata ja rahoittaa tällaisia palveluja.”

28) Lisätään 16 a artikla, jonka sanamuoto otetaan 255 artiklasta; sitä muutetaan seuraavasti:

- a) lisätään 1 kohdan edelle seuraava teksti sekä numeroidaan 1 kohta 3 kohdaksi ja muutetaan 2 ja 3 kohta alakohdiksi:

”1. Unionin toimielimet, elimet ja laitokset toimivat mahdollisimman avoimesti edistääkseen hyvää hallintotapaa ja varmistaakseen kansalaisyhteiskunnan osallistumisen.

2. Euroopan parlamentin istunnot ovat julkisia, samoin neuvoston istunnot silloin kun neuvosto käsittelee esityksiä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviksi säädöksiksi ja äänestää niistä.”;

- b) korvataan 3 kohdaksi numeroidun 1 kohdan, josta tulee tämän 3 kohdan ensimmäinen alakohta, ilmaisu ”Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjoihin” ilmaisulla ”unionin toimielinten, elinten ja laitosten asiakirjoihin niiden tallennemuodosta riippumatta” ja korvataan ilmaisu ”2 ja 3 kohdan” ilmaisulla ”tämän kohdan”; tämän alakohdan ensimmäinen ranskankielistä toisintoa koskeva korjaus ei koske suomenkielistä toisintoa;
- c) lisätään 2 kohtaan, josta tulee 3 kohdaksi numeroidun 1 kohdan toinen alakohta, ilmaisun ”noudattaen” jälkeen ilmaisu ”annettavilla asetuksilla” ja poistetaan ilmaisu ”kahden vuoden kuluessa Amsterdamin sopimuksen voimaantulosta”;
- d) korvataan 3 kohdassa, josta tulee 3 kohdaksi numeroidun 1 kohdan kolmas alakohta, ilmaisu ”edellä mainittu toimielin täsmentää” ilmaisulla ”toimielin varmistaa työskenteleensä avoimuuden ja täsmentää”, lisätään ilmaisu ”toisessa alakohdassa tarkoitettujen asetusten mukaisesti” alakohdassa olevan ilmaisun ”täsmentää omassa työjärjestyksessään” jälkeen ja lisätään kaksi uutta alakohtaa seuraavasti:

”Euroopan unionin tuomioistuimeen, Euroopan keskuspankkiin ja Euroopan investointipankkiin sovelletaan tämän kohdan määräyksiä vain niiden hoitaessa hallinnollisia tehtäviä.

Euroopan parlamentti ja neuvosto varmistavat lainsäädäntömenettelyihin liittyvien asiakirjojen julkisuuden toisessa alakohdassa tarkoitetussa asetuksessa säädetyin edellytyksin.”

- 29) Lisätään 16 b artikla, joka korvaa 286 artiklan:

”16 b artikla

1. Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.
2. Euroopan parlamentti ja neuvosto antavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen luonnollisten henkilöiden suojaa koskevat säännöt, jotka koskevat unionin toimielinten, elinten ja laitosten sekä jäsenvaltioiden, silloin kun viimeksi mainitut toteuttavat unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa, suorittamaa henkilötietojen käsittelyä, sekä säännöt, jotka koskevat näiden tietojen vapaata liikkuvuutta. Näiden sääntöjen noudattamista valvoo riippumaton viranomainen.

Tämän artiklan nojalla annetut säännöt eivät vaikuta Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 25 a artiklassa tarkoitettuihin erityisiin sääntöihin.”

- 30) Lisätään uusi 16 c artikla seuraavasti:

”16 c artikla

1. Unioni kunnioittaa kirkkojen ja uskonnollisten yhdistysten tai yhdyskuntien asemaa, joka niillä on kansallisen lainsäädännön mukaisesti jäsenvaltioissa, eikä puutu siihen.
2. Unioni kunnioittaa myös elämäkatsomuksellisten ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asemaa, joka niillä on kansallisen lainsäädännön mukaisesti.
3. Unioni käy avointa ja säännöllistä vuoropuhelua näiden kirkkojen ja järjestöjen kanssa tunnustaen niiden identiteetin ja erityisen tehtävän.”

SYRJINTÄKIELTO JA KANSALAISSUUS

- 31) Korvataan toisen osan otsikko seuraavalla otsikolla: ”SYRJINTÄKIELTO JA UNIONIN KANSALAISSUUS”.
- 32) Lisätään 16 d artikla, jonka sanamuoto otetaan 12 artiklasta.
- 33) Lisätään 16 e artikla, jonka sanamuoto otetaan 13 artiklasta; korvataan 2 kohdassa ilmaisu ”neuvosto noudattaa perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä silloin kun se hyväksyy” ilmaisulla ”Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen hyväksyä perusperiaatteet, jotka koskevat”.

34) Muutetaan 17 artikla seuraavasti:

- a) muutos ei koske suomenkielistä toisintoa;
- b) korvataan 2 kohta seuraavasti:

”2. Unionin kansalaisella on perussopimuksissa määrätty oikeudet ja velvollisuudet. Hänellä on muun muassa:

- a) oikeus liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella;
- b) äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa ja kunnallisvaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin tämän valtion kansalaisilla;
- c) ollessaan sellaisen kolmannen maan alueella, jossa jäsenvaltiolla, jonka kansalainen hän on, ei ole edustusta, oikeus saada minkä tahansa jäsenvaltion diplomaatti- ja konsuliviranomaisilta suojelua samoin edellytyksin kuin tämän valtion kansalaisilla;
- d) oikeus vedota Euroopan parlamenttiin ja kääntyä Euroopan oikeusasiamiehen, unionin toimielinten ja neuvoo-antavien elinten puoleen jollakin perussopimusten kielellä ja saada vastaus samalla kielellä.

Näitä oikeuksia käytetään perussopimuksissa ja niiden soveltamiseksi hyväksytyissä toimenpiteissä määritellyin edellytyksin ja rajoituksin.”

35) Muutetaan 18 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 2 kohdassa ilmaisu ”neuvosto voi antaa” ilmaisulla ”Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämistä noudattaen antaa” ja poistetaan viimeinen virke;
- b) korvataan 3 kohta seuraavasti:

”3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua tarkoitusta varten ja jollei perussopimuksissa ole määräksi tähän toimintaan tarvittavista valtuuksista, neuvosto voi erityistä lainsäätämistä noudattaen säätää toimenpiteistä, jotka koskevat sosiaaliturvaa tai sosiaalista suojelua. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.”

- 36) Korvataan 20 artiklassa ilmaisu ”vahvistavat tarpeelliset säännöt keskenään ja” ilmaisulla ”hyväksyvät tarvittavat säännökset ja”. Lisätään uusi kohta seuraavasti:

”Neuvosto voi erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja Euroopan parlamenttia kuultuaan antaa direktiivejä tällaista suojelua helpottavista tarpeellisista yhteensovittamis- ja yhteistyötoimenpiteistä.”

- 37) Lisätään 21 artiklaan uusi ensimmäinen kohta seuraavasti:

”Euroopan parlamentti ja neuvosto antavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen asetuksilla säännökset Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 8 b artiklassa tarkoitetun kansalaisaloitteen esittämistä varten vaadittavista menettelyistä ja edellytyksistä, mukaan lukien niiden jäsenvaltioiden vähimmäismäärä, joista aloitteen tekijöiden on oltava kotoisin.”

- 38) Korvataan 22 artiklan toisessa kohdassa ilmaisu ”tässä osassa tarkoitettujen oikeuksien täydentämisestä säännöksiä, joiden hyväksymistä jäsenvaltioiden valtiosääntöjen asettamien vaatimusten mukaisesti se suosittaa jäsenvaltioille” ilmaisulla ”17 artiklan 2 kohdassa lueteltujen oikeuksien täydentämisestä säännöksiä. Säännökset tulevat voimaan kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet ne valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti”.

- 39) Korvataan kolmannen osan otsikossa ilmaisu ”POLITIIKKA” ilmaisulla ”SISÄISET POLITIIKAT JA TOIMET”.

SISÄMARKKINAT

- 40) Lisätään kolmannen osan alkuun I osasto, jonka otsikko on ”SISÄMARKKINAT”.

- 41) Lisätään 22 a artikla, jonka sanamuoto otetaan 14 artiklasta. Korvataan 1 kohta seuraavasti:

”1. Unioni hyväksyy perussopimusten asiaa koskevien määräysten mukaisesti toimenpiteet, joiden tarkoituksena on toteuttaa sisämarkkinat tai varmistaa niiden toiminta.”

- 42) Lisätään 22 b artikla, jonka sanamuoto otetaan 15 artiklasta. Korvataan ensimmäisessä kohdassa ilmaisu ”toteuttamiskauden aikana” ilmaisulla ”toteuttamiseksi”.

- 43) Numeroidaan tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskeva I osasto ”I a” osastoksi.

- 44) Korvataan 23 artiklan 1 kohdassa ilmaisu ”Yhteisön perustana on tulliliitto” ilmaisulla ”Unioniin sisältyy tulliliitto”.

- 45) Lisätään 27 artiklan jälkeen 1 a luku, jonka otsikko on ”TULLIYHTEISTYÖ”, sekä lisätään 27 a artikla, jonka sanamuoto otetaan 135 artiklasta, ja poistetaan mainitun 135 artiklan viimeinen virke.

MAATALOUS JA KALASTUS

46) Lisätään II osaston otsikkoon ilmaisu "JA KALASTUS".

47) Muutetaan 32 artikla seuraavasti:

a) lisätään 1 kohtaan uusi ensimmäinen alakohta seuraavasti:

"1. Unioni määrittelee yhteisen maatalous- ja kalastuspolitiikan ja toteuttaa sitä."; nykyisen 1 kohdan tekstistä tulee toinen alakohta.

Lisätään toisen alakohdan ensimmäiseen virkkeeseen ilmaisun "maatalouden" jälkeen ilmaisu ", kalastuksen" ja alakohdan loppuun seuraava virke: "Viittauksilla yhteiseen maatalouspolitiikkaan tai maatalouteen ja ilmaisulla 'maatalous-' tarkoitetaan myös kalastusta tämän alan erityispiirteet huomioon ottaen.";

b) lisätään 2 kohtaan ilmaisun "toteuttamista" jälkeen ilmaisu "tai toimintaa";

c) poistetaan 3 kohdasta ilmaisu "tämän sopimuksen".

48) Muutetaan 36 artikla seuraavasti:

a) lisätään ensimmäiseen kohtaan ilmaisu "Euroopan parlamentti ja" sanan "neuvosto" edelle ja poistetaan viittaus 3 kohtaan;

b) korvataan toisen kohdan johdantolause seuraavasti: "Neuvosto voi komission ehdotuksesta antaa luvan tuen myöntämiseen:"

49) Muutetaan 37 artikla seuraavasti:

a) poistetaan 1 kohta;

b) numeroidaan 2 kohta 1 kohdaksi ja korvataan virkkeen alku "Ottaen huomioon 1 kohdassa tarkoitetun konferenssin työn tulokset komissio tekee kahden vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan ehdotuksia" ilmaisulla "Komissio tekee ehdotuksia" sekä poistetaan kolmas alakohta;

c) lisätään seuraavat kohdat uudeksi 2 ja 3 kohdaksi, ja numeroidaan niitä seuraavat kohdat tämän mukaisesti:

"2. Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan 34 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta yhteisestä maatalouden markkinajärjestelystä sekä muista yhteisen maatalous- ja kalastuspolitiikan tavoitteiden toteuttamisessa tarvittavista säännöksistä.

3. Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta hintojen, maksujen, tukien ja määrällisten rajoitusten vahvistamiseen sekä kalastusmahdollisuuksien vahvistamiseen ja jakamiseen liittyvät toimenpiteet.”;

- d) korvataan 3 kohdan, uudelleen numeroituna 4 kohta, johdantokappale seuraavasti: ”Kansalliset markkinajärjestelyt voidaan korvata 34 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla yhteisellä järjestelyllä 2 kohdassa määrätyin edellytyksin, jos:”;
- e) muutos ei koske suomenkielistä toisintoa.

TYÖNTEKIJÖIDEN VAPAA LIIKKUVUUS

50) Korvataan 39 artiklan 3 kohdan d alakohdassa ilmaisu ”soveltamisasetuksissa” ilmaisulla ”asetuksissa”.

51) Muutetaan 42 artikla seuraavasti:

- a) korvataan ensimmäisen kohdan ilmaisu ”... siirtotyöläisille ja heidän huollettavilleen sen, että:” ilmaisulla ”palkattuina työntekijöinä tai itsenäisinä ammatinharjoittajina toimiville siirtotyöläisille ja heidän huollettavilleen sen, että:”;
- b) korvataan toinen kohta seuraavalla tekstillä:

”Jos neuvoston jäsen ilmoittaa, että ehdotus ensimmäisessä kohdassa tarkoitetuksi lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi vaikuttaisi sen sosiaaliturvajärjestelmän tärkeisiin näkökohtiin, sen soveltamisala, kustannukset tai rahoitusrakenne mukaan luettuina, taikka vaikuttaisi järjestelmän rahoituksen tasapainoon, se voi pyytää asian saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi. Tässä tapauksessa tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen mukainen menettely keskeytetään. Asiaa käsiteltyään Eurooppa-neuvosto neljän kuukauden kuluessa keskeyttämisestä joko:

- a) palauttaa esityksen neuvostolle, mikä lopettaa tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen mukaisen menettelyn keskeyttämisen, tai
- b) ei toimi tai pyytää komissiota tekemään uuden ehdotuksen; tässä tapauksessa katsotaan, ettei alun perin ehdotettua säädöstä ole annettu.”

SIJOITTAUTUMISOIKEUS

52) Lisätään 44 artiklan 2 kohdan johdantolauseeseen alkuun ilmaisu ”Euroopan parlamentti,”.

53) Korvataan 45 artiklan toisessa kohdassa ilmaisu ”Neuvosto voi määränemmistöllä komission ehdotuksesta...” ilmaisulla ”Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen...”.

- 54) Muutetaan 47 artikla seuraavasti:
- a) lisätään 1 kohdan loppuun seuraava lause: ”sekä itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä ja toimintaa itsenäisenä ammatinharjoittajana koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta.”
  - b) poistetaan 2 kohta ja numeroidaan 3 kohta 2 kohdaksi.
- 55) Lisätään 48 a artikla, jonka sanamuoto otetaan 294 artiklasta.

PALVELUT

- 56) Muutetaan 49 artikla seuraavasti:
- a) korvataan ensimmäisessä kohdassa ilmaisu ”yhteisön valtioon” ilmaisulla ”jäsenvaltioon”;
  - b) korvataan toisessa kohdassa ilmaisu ”Neuvosto voi määräenemmistöllä komission ehdotuksesta ulottaa ...” ilmaisulla ”Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ulottaa ...”.
- 57) Korvataan 50 artiklan kolmannessa kohdassa ilmaisu ”valtiossa” ilmaisulla ”jäsenvaltiossa”.
- 58) Korvataan 52 artiklan 1 kohdassa ilmaisu ”Neuvosto antaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta sekä talous- ja sosiaalikomiteaa ja Euroopan parlamenttia kuultuaan...” ilmaisulla ”Euroopan parlamentti ja neuvosto antavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan...”.
- 59) Korvataan 53 artiklassa ilmaisu ”ovat valmiit” ilmaisulla ”pyrkivät”.

PÄÄOMAT

- 60) Korvataan 57 artiklan 2 kohdassa ilmaisu ”neuvosto voi määräenemmistöllä komission ehdotuksesta toteuttaa toimenpiteitä” ilmaisulla ”Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen toimenpiteitä” ja muutetaan 2 kohdan viimeinen virke 3 kohdaksi seuraavasti:

”3. Poiketen siitä, mitä 2 kohdassa määrätään, ainoastaan neuvosto, joka tekee ratkaisunsa yksimielisesti ja Euroopan parlamenttia kuultuaan, voi erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen säätää toimenpiteistä, jotka unionin oikeudessa merkitsevät taantumista kolmansiin maihin tai kolmansista maista suuntautuvien pääomanliikkeiden vapauttamisessa.”

61) Lisätään 58 artiklaan uusi 4 kohta seuraavasti:

”4. Jollei 57 artiklan 3 kohdan nojalla ole toteutettu toimenpiteitä, komissio tai, jollei komissio ole tehnyt kolmen kuukauden kuluessa kyseisen jäsenvaltion pyynnöstä päätöstä, neuvosto voi tehdä päätöksen, jossa todetaan, että jäsenvaltion yhden tai useamman kolmannen maan osalta toteuttamia rajoittavia verotoimenpiteitä on pidettävä perussopimusten mukaisina, kunhan ne perustuvat johonkin unionin tavoitteeseen ja ovat sopusoinnussa sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kanssa. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti jäsenvaltion pyynnöstä.”

62) 60 artiklasta tulee 61 h artikla. Sitä muutetaan jäljempänä 64 kohdassa esitetyllä tavalla.

VAPAUDEN, TURVALLISUUDEN JA OIKEUDEN ALUE

63) Korvataan viisumi-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikkaa sekä muuta henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyvää politiikkaa käsittelevä IV osasto samannumeroisella osastolla, jonka otsikko on ”VAPAUDEN, TURVALLISUUDEN JA OIKEUDEN ALUE”. Osasto sisältää seuraavat luvut:

1 luku: Yleiset määräykset

2 luku: Rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka

3 luku: Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeuden alalla

4 luku: Oikeudellinen yhteistyö rikosoikeuden alalla

5 luku: Poliisiyhteistyö

YLEISET MÄÄRÄYKSET

64) Korvataan 61 artikla 1 luvulla ja 61–61 i artiklalla seuraavassa esitetyllä tavalla. 61 artikla korvaa myös nykyisen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artiklan, 61 d artikla korvaa mainitun sopimuksen 36 artiklan, 61 e artikla korvaa Euroopan yhteisön perustamis-sopimuksen 64 artiklan 1 kohdan sekä nykyisen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 33 artiklan, 61 g artikla korvaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 66 artiklan ja 61 h artiklan sanamuoto otetaan tämän viimeksi mainitun sopimuksen 60 artiklasta siten kuin edellä 62 kohdassa on esitetty.

”1 LUKU

YLEISET MÄÄRÄYKSET

61 artikla

1. Unioni muodostaa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen, jolla kunnioitetaan perusoikeuksia sekä jäsenvaltioiden erilaisia oikeusjärjestelmiä ja -perinteitä.

2. Unioni varmistaa sen, ettei henkilöitä tarkasteta sisärajoilla, sekä kehittää turvapaikka- ja maahanmuuttoasioita sekä ulkorajavalvontaa koskevan yhteisen politiikan, joka perustuu jäsenvaltioiden väliseen yhteisvastuuseen ja joka on oikeudenmukainen kolmansien maiden kansalaisia kohtaan. Tätä osastoa sovellettaessa kansalaisuudettomat henkilöt rinnastetaan kolmansien maiden kansalaisiin.

3. Unioni pyrkii varmistamaan korkean turvallisuustason rikollisuutta, rasismia ja muukalaisvihaa ehkäisevillä ja torjuvilla toimenpiteillä, poliisiviranomaisten ja oikeusviranomaisten ja muiden toimivaltaisten viranomaisten välisillä yhteensovittamis- ja yhteistyötoimenpiteillä sekä rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisella tunnustamisella ja tarvittaessa rikoslainsäädäntöjen lähentämisellä.

4. Unioni helpottaa oikeussuojan saatavuutta muun muassa soveltamalla yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta.

61 a artikla

Eurooppa-neuvosto määrittelee lainsäädännön ja operatiivisen toiminnan eteenpäin viennin strategiset suuntaviivat vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella.

61 b artikla

Kansalliset parlamentit valvovat, että luvun 4 ja 5 mukaisesti tehdyissä säädösehdotuksissa ja -aloitteissa noudatetaan toissijaisuusperiaatetta toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamista koskevan pöytäkirjan mukaisesti.

61 c artikla

Neuvosto voi komission ehdotuksesta antaa yksityiskohtaiset säännöt, joiden avulla jäsenvaltiot suorittavat yhteistoiminnassa komission kanssa objektiivisen ja puolueettoman arvioinnin siitä, miten jäsenvaltioiden viranomaiset toteuttavat tässä osastossa tarkoitettuja unionin politiikkoja, erityisesti edistääkseen vastavuoroista tunnustamista koskevan periaatteen täysimääräistä soveltamista, sanotun kuitenkin rajoittamatta 226, 227 ja 228 artiklan soveltamista. Euroopan parlamentille sekä kansallisille parlamenteille tehdään selkoa tämän arvioinnin sisällöstä ja tuloksista.

61 d artikla

Neuvoston yhteyteen perustetaan pysyvä komitea varmistamaan unionin sisällä toteutettavan operatiivisen yhteistyön edistäminen ja tehostaminen sisäiseen turvallisuuteen kuuluvissa asioissa. Komitea edistää jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten toiminnan yhteensovittamista, sanotun kuitenkin rajoittamatta 207 artiklan soveltamista. Unionin asianomaisten elinten ja laitosten edustajat voidaan ottaa mukaan komitean työskentelyyn. Euroopan parlamentti ja kansalliset parlamentit pidetään tietoisina työskentelystä.

61 e artikla

Tämä osasto ei vaikuta niihin velvollisuuksiin, joita jäsenvaltioilla on yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi ja sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi.

61 f artikla

Jäsenvaltiot voivat vapaasti järjestää keskenään ja omalla vastuullaan tarkoituksenmukaiseksi katsomiaan yhteistyön ja yhteensovittamisen muotoja kansallisesta turvallisuudesta vastaavien hallintonsa toimivaltaisten yksiköiden kesken.

61 g artikla

Neuvosto hyväksyy toimenpiteitä varmistaakseen jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisen sekä näiden viranomaisten ja komission välisen hallinnollisen yhteistyön tässä osastossa tarkoitetuilla aloilla. Neuvosto tekee ratkaisunsa komission ehdotuksesta, jollei 61 i artiklasta muuta johdu, sekä Euroopan parlamenttia kuultuaan.

61 h artikla

Sikäli kuin on tarpeen 61 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi terrorismin ja siihen liittyvän toiminnan ennalta ehkäisemisen ja torjumisen osalta, Euroopan parlamentti ja neuvosto määrittelevät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla puitteet pääomanliikkeitä ja maksuja koskeville hallinnollisille toimenpiteille, kuten luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön, ryhmän tai muun kuin valtiollisen yhteisön omistamien tai hallussaan pitämien varojen, muun rahoitusomaisuuden tai saadun taloudellisen hyödyn jäädyttämiselle.

Neuvosto toteuttaa komission ehdotuksesta toimenpiteitä ensimmäisessä kohdassa tarkoitettujen puitteiden panemiseksi täytäntöön.

Tässä artiklassa tarkoitetut säädökset sisältävät tarvittavat säännökset oikeusturvasta.

61 i artikla

Jäljempänä 4 ja 5 luvussa tarkoitetut säädökset sekä ne 61 g artiklassa tarkoitetut toimenpiteet, joilla varmistetaan hallinnollinen yhteistyö näissä luvuissa tarkoitetuilla aloilla, hyväksytään

- a) komission ehdotuksesta, tai
- b) aloitteesta, jonka on tehnyt yksi neljäsosa jäsenvaltioista.”

RAJAVALVONTA-, TURVAPAikka- JA MAAHANMUUTTOPOLITIIKKA

- 65) Korvataan 62–64 artikla 2 luvulla ja 62–63 b artiklalla seuraavassa esitetyllä tavalla. 62 artikla korvaa 62 artiklan, 63 artiklan 1 ja 2 kohta korvaa 63 artiklan 1 ja 2 alakohdat, 63 artiklan 3 kohta korvaa 64 artiklan 2 kohdan ja 63 a artikla korvaa 63 artiklan 3 ja 4 alakohdan.

”2 LUKU

RAJAVALVONTA-, TURVAPAikka- JA MAAHANMUUTTOPOLITIIKKA

62 artikla

1. Unioni kehittää politiikan, jonka tarkoituksena on:
  - a) varmistaa, ettei sisärajoja ylittäviä henkilöitä tarkasteta, heidän kansalaisuudestaan riippumatta;
  - b) varmistaa henkilöiden tarkastukset ja tehokas valvonta ulkorajojen ylittämisen yhteydessä;
  - c) ottaa vaiheittain käyttöön yhdenmukainen ulkorajojen valvontajärjestelmä.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen toimenpiteistä, jotka koskevat:
  - a) viisumeita ja muita lyhytaikaisia oleskelulupia koskevaa yhteistä politiikkaa;
  - b) tarkastuksia, joita tehdään ulkorajoja ylittävälle henkilölle;
  - c) edellytyksiä, joiden mukaisesti kolmansien maiden kansalaiset voivat vapaasti liikkua unionin alueella lyhyen ajan;
  - d) kaikkia tarvittavia toimenpiteitä, joilla otetaan vaiheittain käyttöön yhdenmukainen ulkorajojen valvontajärjestelmä;
  - e) sisärajoja ylittävälle henkilölle tehtävien tarkastusten poistamista heidän kansalaisuudestaan riippumatta.
3. Jos osoittautuu, että unionin toimintaa tarvitaan helpottamaan mahdollisuutta käyttää 17 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettua oikeutta, eikä perussopimuksissa ole määräyksiä tähän tarvittavista valtuuksista, neuvosto voi antaa erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen säännöksiä, jotka koskevat passeja, henkilötodistuksia, oleskelulupia tai muita niihin rinnastettavia asiakirjoja. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.
4. Tämä artikla ei vaikuta jäsenvaltioiden toimivaltaan, joka koskee niiden rajojen maantieteellistä määrittelyä kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

63 artikla

1. Unioni kehittää turvapaikka-asioita sekä toissijaista ja tilapäistä suojelua koskevan yhteisen politiikan, jonka tarkoituksena on antaa asianmukainen asema kaikille kansainvälistä suojelua tarvitseville kolmansien maiden kansalaisille ja varmistaa palauttamiskiellon periaatteen noudattaminen. Tämän politiikan on oltava pakolaisten oikeusasemasta 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen ja 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyn pöytäkirjan sekä muiden asiaan liittyvien sopimusten mukaista.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen toimenpiteistä, jotka koskevat yhteistä eurooppalaista turvapaikkajärjestelmää, johon sisältyvät:

- a) koko unionissa voimassa oleva yhdenmukainen turvapaikka-asema kolmansien maiden kansalaisille;
- b) yhdenmukainen toissijaisen suojelun asema kolmansien maiden kansalaisille, jotka eivät saa turvapaikkaa unionissa mutta jotka tarvitsevat kansainvälistä suojelua;
- c) yhteinen järjestelmä tilapäisen suojelun antamiseksi kotimaastaan siirtymään joutuneille joukoittaisen maahantulon yhteydessä;
- d) yhteiset menettelyt turvapaikkaa tai toissijaista suojelua koskevan yhdenmukaisen aseman myöntämisessä ja peruuttamisessa;
- e) perusteet ja menettelyt turvapaikkaa tai toissijaista suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion ratkaisemiseksi;
- f) turvapaikkaa tai toissijaista suojelua hakevien vastaanotto-olosuhteita koskevat vaatimukset;
- g) kumppanuus ja yhteistyö kolmansien maiden kanssa turvapaikkaa taikka toissijaista tai tilapäistä suojelua hakevien henkilöiden maahantulon hallinnoimiseksi.

3. Jos kolmansien maiden kansalaisten äkillinen joukoittainen maahantulo aiheuttaa yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa hätätilanteen, neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä väliaikaisia toimenpiteitä kyseisen yhden tai useamman jäsenvaltion hyväksi. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

63 a artikla

1. Unioni kehittää yhteisen maahanmuuttopolitiikan, jolla pyritään kaikissa vaiheissa varmistamaan muuttovirtojen tehokas hallinta, jäsenvaltioissa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten oikeudenmukainen kohtelu sekä laittoman maahanmuuton ja ihmiskaupan ehkäiseminen ja tehostettu torjunta.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen toimenpiteitä seuraavilla aloilla:

- a) maahantuloa ja maassa oleskelua koskevat edellytykset sekä vaatimukset pitkäaikaisten viisumien ja oleskelulupien myöntämiseksi jäsenvaltioissa, myös perheenyhdistämistä varten;
- b) jäsenvaltioissa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten oikeuksien määrittely, mukaan lukien edellytykset, jotka koskevat liikkumis- ja oleskeluvapautta muissa jäsenvaltioissa;

- c) laitton maahanmuutto ja luvaton oleskelu, laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden maasta poistaminen ja palauttaminen mukaan luettuna;
- d) ihmiskaupan, erityisesti nais- ja lapsikaupan torjunta.

3. Unioni voi tehdä kolmansien maiden kanssa sopimuksia sellaisten kolmansien maiden kansalaisten takaisinotosta alkuperä- tai lähtömaahan, jotka eivät täytä tai jotka eivät enää täytä jäsenvaltion alueelle pääsyn, kyseisellä alueella oleskelun tai asumisen edellytyksiä.

4. Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämismenettelyä noudattaen säätää toimenpiteistä, joilla kannustetaan ja tuetaan jäsenvaltioiden toimintaa niiden alueella laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiseksi ja jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

5. Tämä artikla ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen päättää siitä, kuinka paljon kolmansista maista tulevia kolmansien maiden kansalaisia päästetään niiden alueelle hakemaan työtä palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana.

63 b artikla

Tässä luvussa tarkoitettussa unionin politiikassa ja sen toteuttamisessa noudatetaan jäsenvaltioiden yhteisvastuun ja oikeudenmukaisen vastuunjaon periaatetta, myös rahoituksen osalta. Unionin tämän luvun nojalla antamiin säädöksiin sisällytetään tarvittaessa aina asianmukaisia toimenpiteitä tämän periaatteen soveltamiseksi.”

OIKEUDELLINEN YHTEISTYÖ YKSITYISOIKEUDEN ALALLA

66) Korvataan 65 artikla 3 luvulla ja 65 artiklalla seuraavasti:

”3 LUKU

OIKEUDELLINEN YHTEISTYÖ YKSITYISOIKEUDEN ALALLA

65 artikla

1. Unioni kehittää oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia; tämä yhteistyö perustuu tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen. Tähän yhteistyöhön voi kuulua jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentämistä koskevien toimenpiteiden hyväksymistä.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät tavallisessa lainsäätämismenettelyssä toimenpiteitä, joilla pyritään erityisesti sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan sitä edellyttäessä varmistamaan:

- a) jäsenvaltioiden tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroisen tunnustaminen ja täytäntöönpano;

- b) oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksianto jäsenvaltiosta toiseen;
- c) lainvalintaa ja tuomioistuimen toimivaltaa koskevien jäsenvaltioiden sääntöjen yhteensopivuus;
- d) todisteiden vastaanottamista koskeva yhteistyö;
- e) tehokas oikeussuojan saatavuus;
- f) riita-asiain oikeudenkäyntien moitteetonta sujumista haittaavien esteiden poistaminen edistämällä tarvittaessa jäsenvaltioissa sovellettavien riita-asiain oikeudenkäyntiä koskevien sääntöjen yhteensopivuutta;
- g) vaihtoehtoisten riidanratkaisumenetelmien kehittäminen;
- h) tuomareiden ja oikeuslaitoksen henkilöstön koulutuksen tukeminen.

3. Poiketen siitä, mitä 2 kohdassa määrätään, neuvosto säättää erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen perheoikeudellisista toimenpiteistä, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä päätöksen, jolla määritetään, mistä perheoikeudellisista seikoista, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia, voidaan antaa säädöksiä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Toisessa alakohdassa tarkoitettu ehdotus toimitetaan kansallisille parlamenteille. Jos kansallinen parlamentti kuuden kuukauden kuluessa ehdotuksen toimittamisesta ilmoittaa vastustavansa ehdotusta, päätöstä ei tehdä. Jos ehdotusta ei vastusteta, neuvosto voi tehdä päätöksen.”

OIKEUDELLINEN YHTEISTYÖ RIKOSOIKEUDEN ALALLA

- 67) Korvataan 66 artikla 61 g artiklalla edellä 64 kohdassa esitetyllä tavalla ja kumotaan 67–69 artikla. Lisätään 4 luku ja 69 a–69 e artikla seuraavassa esitetyllä tavalla. 69 a artikla, 69 b artikla ja 69 d artikla korvaavat nykyisen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan edellä tämän sopimuksen 1 artiklan 51 kohdassa esitetyllä tavalla:

”4 LUKU

OIKEUDELLINEN YHTEISTYÖ RIKOSOIKEUDEN ALALLA

69 a artikla

1. Oikeudellinen yhteistyö unionissa rikosoikeuden alalla perustuu tuomioistuinten tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen, ja siihen kuuluu jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentäminen 2 kohdassa ja 69 b artiklassa tarkoitetuilla aloilla.

Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on:

- a) laatia sääntöjä ja menettelyjä kaikenmuotoisten tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten tunnustamisen varmistamiseksi koko unionissa;
- b) ehkäistä ja ratkaista jäsenvaltioiden välisiä tuomioistuimen toimivaltaa koskevia ristiriitoja;
- c) tukea tuomareiden ja oikeuslaitoksen henkilöstön koulutusta;
- d) helpottaa jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten tai vastaavien viranomaisten yhteistyötä rikosasioiden käsittelyn ja päätösten täytäntöönpanon yhteydessä.

2. Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla direktiiveillä säätää vähimmäissäännöistä sikäli kuin se on tarpeen tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen sekä poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön helpottamiseksi rajatylittävissä rikosasioissa. Näissä vähimmäissäännöissä otetaan huomioon jäsenvaltioiden oikeusperinteiden ja -järjestelmien erot.

Vähimmäissäännöt koskevat seuraavia asioita:

- a) todisteiden vastavuoroinen hyväksyttävyyys jäsenvaltioissa;
- b) yksilön oikeudet rikosasioiden käsittelyssä;
- c) rikosten uhrien oikeudet;
- d) muut rikosasioiden käsittelyn erityiset osatekijät, jotka neuvosto on ennalta määrittänyt päätöksellä. Neuvosto tekee tällaisen päätöksen yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

Tässä kohdassa tarkoitettujen vähimmäissääntöjen hyväksyminen ei estä jäsenvaltioita pitämästä yllä tai ottamasta käyttöön niitä korkeatasoisempaa yksilön suojelua.

3. Jos neuvoston jäsen katsoo, että ehdotus 2 kohdassa tarkoitetuksi direktiiviksi vaikuttaisi jäsenen rikosoikeusjärjestelmän perusteisiin, se voi pyytää asian saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi. Tässä tapauksessa tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen mukainen menettely keskeytetään. Kun asiaa on käsitelty ja jos on päästy yhteisymmärrykseen, Eurooppa-neuvosto palauttaa ehdotuksen neljän kuukauden kuluessa keskeyttämisestä neuvostolle, mikä lopettaa tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen mukaisen menettelyn keskeyttämisen.

Jos asiasta ei päästä yhteisymmärrykseen ja jos vähintään yhdeksän jäsenvaltiota haluaa aloittaa tiiviimmän yhteistyön kyseisen direktiiviehdotuksen pohjalta, niiden on saman määräajan kuluessa ilmoitettava asiasta Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle. Tällöin lupa aloittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 10 artiklan 2 kohdassa ja tämän sopimuksen 280 d artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tiiviimpi yhteistyö katsotaan annetuksi ja määräyksiä tiiviimmästä yhteistyöstä sovelletaan.

69 b artikla

1. Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla direktiiveillä säätää rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevista vähimmäissäännöistä erityisen vakavan rikollisuuden alalla, joka on rajatylittävää joko rikosten luonteen tai vaikutusten johdosta tai sen vuoksi, että niiden torjuminen yhteisin perustein on erityisesti tarpeen.

Nämä rikollisuuden alat ovat terrorismi, ihmiskauppa sekä naisten ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö, laiton huumausainekauppa, laiton asekauppa, rahanpesu, lahjonta, maksuvälineiden väärentäminen, tietokonerikollisuus ja järjestäytynyt rikollisuus.

Rikollisuudessa tapahtuneen kehityksen perusteella neuvosto voi tehdä päätöksen, jolla määritellään muita rikollisuuden aloja, jotka täyttävät tässä kohdassa tarkoitetut edellytykset. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

2. Kun jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentäminen rikosoikeuden alalla osoittautuu välttämättömäksi jonkin unionin politiikan tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi alalla, jolla on toteutettu yhdenmukaistamistoimenpiteitä, tällä alalla voidaan direktiivein säätää rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevista vähimmäissäännöistä. Nämä direktiivit annetaan kyseisten yhdenmukaistamistoimenpiteiden hyväksymisessä noudatetun tavallisen tai erityisen lainsäätämisyjärjestyksen mukaisesti, sanotun kuitenkin rajoittamatta 61 i artiklan soveltamista.

3. Jos neuvoston jäsen katsoo, että ehdotus 1 tai 2 kohdassa tarkoitetuksi direktiiviksi vaikuttaisi jäsenen rikosoikeusjärjestelmän perusteisiin, se voi pyytää asian saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi. Tässä tapauksessa tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen mukainen menettely keskeytetään. Kun asiaa on käsitelty ja jos on päästy yhteisymmärrykseen, Eurooppa-neuvosto palauttaa ehdotuksen neljän kuukauden kuluessa keskeyttämisestä neuvostolle, mikä lopettaa tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen mukaisen menettelyn keskeyttämisen.

Jos asiasta ei päästä yhteisymmärrykseen ja jos vähintään yhdeksän jäsenvaltiota haluaa aloittaa tiiviimmän yhteistyön kyseisen direktiiviehdotuksen pohjalta, niiden on saman määräajan kuluessa ilmoitettava asiasta Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle. Tällöin lupa aloittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 10 artiklan 2 kohdassa ja tämän sopimuksen 280 d artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tiiviimpi yhteistyö katsotaan annetuksi ja määräyksiä tiiviimmästä yhteistyöstä sovelletaan.

69 c artikla

Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen säätää toimenpiteistä, joilla kannustetaan ja tuetaan jäsenvaltioiden toimintaa rikollisuuden torjunnan alalla. Nämä toimenpiteet eivät voi käsittää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

69 d artikla

1. Eurojustin tehtävänä on jäsenvaltioiden viranomaisten ja Europolin toteuttamien operaatioiden sekä niiden toimittamien tietojen perusteella tukea ja tehostaa kansallisten tutkinta- ja syyttäjäviranomaisten toiminnan yhteensovittamista ja yhteistyötä sellaisen vakavan rikollisuuden alalla, joka koskee kahta tai useampaa jäsenvaltiota tai edellyttää yhteisin perustein toteutettavia syytetoimia.

Tätä varten Euroopan parlamentti ja neuvosto määrittävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla Eurojustin rakenteen, toiminnan, toiminta-alan ja tehtävät. Näihin tehtäviin voi sisältyä:

- a) rikostutkinnan aloittaminen ja ehdotuksen tekeminen toimivaltaisten kansallisten viranomaisten toteuttamien syytetoimien vireillepanosta erityisesti niiden koskiessa unionin taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia;
- b) a alakohdassa tarkoitettujen tutkinta- ja syytetoimien yhteensovittaminen;
- c) oikeudellisen yhteistyön tehostaminen, mukaan lukien tuomioistuinten toimivaltaa koskevien ristiriitojen ratkaiseminen, ja tiivis yhteistyö Euroopan oikeudellisen verkoston kanssa.

Näillä asetuksilla säädetään myös menettelytavoista, jotka koskevat Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien osallistumista Eurojustin toiminnan arviointiin.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen syytetoimien yhteydessä toimivaltaiset kansalliset viranomaiset suorittavat tuomioistuinmenettelyyn kuuluvat viralliset toimenpiteet, sanotun kuitenkin rajoittamatta 69 e artiklan soveltamista.

69 e artikla

1. Unionin taloudellisia etuja vahingoittavien rikosten torjumiseksi neuvosto voi erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla perustaa Eurojustin pohjalta Euroopan syyttäjänviraston. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

Jos asiasta ei päästä yksimielisyyteen, voi ryhmä, johon kuuluu vähintään yhdeksän jäsenvaltiota, pyytää asetusehdotuksen saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi. Tässä tapauksessa menettely neuvostossa keskeytetään. Kun asiaa on käsitelty ja jos on päästy yhteisymmärrykseen, Eurooppa-neuvosto palauttaa neljän kuukauden kuluessa menettelyn keskeyttämisestä ehdotuksen neuvostolle hyväksyttäväksi.

Jos asiasta ei päästä yhteisymmärrykseen ja jos vähintään yhdeksän jäsenvaltiota haluaa aloittaa tiiviimmän yhteistyön kyseisen asetusehdotuksen pohjalta, niiden on saman määräajan kuluessa ilmoitettava asiasta Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle. Tällöin lupa aloittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 10 artiklan 2 kohdassa ja tämän sopimuksen 280 d artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tiiviimpi yhteistyö katsotaan annetuksi ja määräyksiä tiiviimmästä yhteistyöstä sovelletaan.

2. Euroopan syyttäjänvirastolla, joka on tarvittaessa yhteydessä Europoliin, on toimivalta tutkia unionin niitä taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia, jotka määritetään 1 kohdassa tarkoitettussa asetuksessa, sekä asettaa syytteeseen niiden tekijät ja niihin osalliset. Se toimii syyttäjän tehtävissä tällaisia tekoja koskevissa rikosasioissa jäsenvaltioiden toimivaltaisissa tuomioistuimissa.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuilla asetuksilla säädetään Euroopan syyttäjänviraston perussäännöstä, sen tehtävien hoitamista koskevista ehdoista, sen toimintaan sovellettavista ja todisteiden hyväksyttävyyttä koskevista menettelysäännöistä sekä Euroopan syyttäjänviraston tehtäviensä hoidossa toteuttamien menettelyyn liittyvien toimien oikeudelliseen valvontaan sovellettavista säännöistä.

4. Eurooppa-neuvosto voi tehdä samaan aikaan tai myöhemmin päätöksen, jolla muutetaan 1 kohtaa Euroopan syyttäjänviraston toimivaltuuksien laajentamiseksi koskemaan rajatylittävää vakavaa rikollisuutta ja sen johdosta 2 kohtaa siten, että se koskee useita jäsenvaltioita koskevien vakavien rikosten tekijöitä ja niihin osallisia. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan ja komissiota kuultuaan.”

POLIISIYHTEISTYÖ

- 68) Lisätään 5 luku sekä 69 f, 69 g ja 69 h artikla seuraavassa esitetyllä tavalla. 69 f artikla ja 69 g artikla korvaavat nykyisen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 30 artiklan ja 69 h artikla korvaa mainitun sopimuksen 32 artiklan edellä tämän sopimuksen 1 artiklan 51 kohdassa esitetyllä tavalla.

”5 LUKU

POLIISIYHTEISTYÖ

69 f artikla

1. Unioni toteuttaa jäsenvaltioiden kaikkien toimivaltaisten viranomaisten, kuten poliisi- ja tulliviranomaisten sekä rikosten ehkäisemiseen, paljastamiseen ja tutkintaan erikoistuneiden muiden lainvalvontaviranomaisten välisen poliisiyhteistyön.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen säätää toimenpiteistä, jotka koskevat:

- a) asiaa koskevien tietojen keräämistä, tallentamista, käsittelyä, analysointia ja vaihtoa;
- b) henkilöstön koulutuksen tukemista sekä henkilöstövaihtoa, välineistöä ja yhteistyötä rikosten selvittämistä koskevan tutkimuksen osalta;
- c) yhteisiä tutkintatekniikoita vakavan järjestäytyneen rikollisuuden paljastamiseksi.

3. Neuvosto voi erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen säätää toimenpiteistä, jotka koskevat tässä artiklassa tarkoitettujen viranomaisten välistä operatiivista yhteistyötä. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Jos asiasta ei päästä yksimielisyyteen, voi ryhmä, johon kuuluu vähintään yhdeksän jäsenvaltiota, pyytää toimenpide-ehdotuksen saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi. Tässä tapauksessa menettely neuvostossa keskeytetään. Kun asiaa on käsitelty ja jos on päästy yhteisymmärrykseen, Eurooppa-neuvosto palauttaa neljän kuukauden kuluessa menettelyn keskeyttämisestä ehdotuksen neuvostolle hyväksyttäväksi.

Jos asiasta ei päästä yhteisymmärrykseen ja jos vähintään yhdeksän jäsenvaltiota haluaa aloittaa tiiviimmän yhteistyön kyseisen toimenpide-ehdotuksen pohjalta, niiden on saman määräajan kuluessa ilmoitettava asiasta Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle. Tällöin lupa aloittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 10 artiklan 2 kohdassa ja tämän sopimuksen 280 d artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tiiviimpi yhteistyö katsotaan annetuksi ja määräyksiä tiiviimmästä yhteistyöstä sovelletaan.

Toisessa ja kolmannessa alakohdassa määrättyä erityismenettelyä ei sovelleta säädöksiin, joilla kehitetään Schengenin säännöstöä.

69 g artikla

1. Europolin tehtävänä on tukea ja tehostaa jäsenvaltioiden poliisiviranomaisten ja muiden lainvalvontaviranomaisten toimintaa ja niiden keskinäistä yhteistyötä, jolla ehkäistään ja torjutaan kahta tai useampaa jäsenvaltiota koskevaa vakavaa rikollisuutta, terrorismia ja johonkin unionin politiikkaan kuuluvaa yhteistä etua vahingoittavia rikollisuuden muotoja.

2. Euroopan parlamentti ja neuvosto määrittävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla Europolin rakenteen, toiminnan, toiminta-alan ja tehtävät. Näihin tehtäviin voi sisältyä:

- a) erityisesti jäsenvaltioiden sekä kolmansien maiden tai elinten viranomaisten välittämien tietojen kerääminen, tallentaminen, käsittely, analysointi ja vaihto;
- b) yhdessä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa toteutettujen tai yhteisten tutkintaryhmien toteuttamien tutkintatoimien ja operatiivisten toimien yhteensovittaminen, järjestäminen ja toteuttaminen, ollen tarvittaessa yhteydessä Eurojustiin.

Näillä asetuksilla säädetään myös menettelytavoista, joilla Euroopan parlamentti yhdessä kansallisten parlamenttien kanssa valvoo Europolin toimintaa.

3. Europolin operatiivinen toiminta on aina toteutettava olemalla yhteydessä sen jäsenvaltion tai niiden jäsenvaltioiden viranomaisiin, joiden alueella toimitaan, ja näiden viranomaisten suostumuksella. Pakkokeinojen käyttö kuuluu yksinomaan toimivaltaisille kansallisille viranomaisille.

69 h artikla

Neuvosto vahvistaa erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ne edellytykset ja rajoitukset, joiden mukaisesti 69 a ja 69 f artiklassa tarkoitetut jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat toimia toisen jäsenvaltion alueella olemalla yhteydessä kyseisen jäsenvaltion viranomaisiin ja näiden viranomaisten suostumuksella. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.”

LIIKENNE

- 69) Korvataan 70 artiklassa ilmaisu ”tämän sopimuksen” ilmaisulla ”perussopimusten”, poistetaan ilmaisu ”jäsenvaltiot toteuttavat” ja lisätään ilmaisun ”tavoitteita” jälkeen ilmaisu ”toteutetaan”.
- 70) Korvataan 71 artiklan 2 kohta seuraavasti:
- ”2. Toteutettaessa 1 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä otetaan huomioon tapaukset, joissa toimenpiteiden soveltaminen voi joillakin alueilla vaikuttaa vakavasti elintasoon ja työllisyyteen sekä kuljetuskaluston käyttöön.”
- 71) Korvataan 72 artiklassa ilmaisu ”ilman neuvoston yksimielistä suostumusta” ilmaisulla ”ilman neuvoston yksimielisesti toteuttamaa toimenpidettä, jolla myönnetään poikkeus,...”
- 72) Muutetaan 75 artikla seuraavasti:
- a) Korvataan 1 kohdassa ilmaisu ”Yhteisön sisäisestä liikenteestä poistetaan” ilmaisulla ”Unionin sisäisessä liikenteessä on kiellettyä”;
- b) korvataan 2 kohdassa ilmaisu ”neuvostoa” ilmaisulla ”Euroopan parlamenttia ja neuvostoa”;
- c) korvataan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ilmaisu ”talous- ja sosiaalikomiteaa” ilmaisulla ”Euroopan parlamenttia sekä talous- ja sosiaalikomiteaa”.
- 73) Lisätään 78 artiklaan virke seuraavasti:
- ”Viiden vuoden kuluttua Lissabonin sopimuksen voimaantulosta neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä päätöksen, jolla tämä artikla kumotaan.”
- 74) Poistetaan 79 artiklasta ilmaisu ”sanotun kuitenkin rajoittamatta talous- ja sosiaalikomitean toimivaltuuksia”.
- 75) Korvataan 80 artiklan 2 kohta seuraavasti:
- ”2. Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen antaa meri- ja lentoliikennettä koskevat aiheelliset säännökset. Ne tekevät ratkaisunsa talous- ja sosiaalikomiteaa sekä alueiden komiteaa kuultuaan.”

KILPAILUSÄÄNNÖT

- 76) Lisätään 85 artiklaan uusi 3 kohta seuraavasti:
- ”3. Komissio voi antaa asetuksia, jotka koskevat sellaisia sopimusten ryhmiä, joista neuvosto on antanut asetuksen tai direktiivin 83 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti.”

77) Muutetaan 87 artikla seuraavasti:

a) lisätään 2 kohdan c alakohdan loppuun seuraava virke:

”Viiden vuoden kuluttua Lissabonin sopimuksen voimaantulosta neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä päätöksen, jolla tämä alakohta kumotaan.”

b) lisätään 3 kohdan a alakohdan loppuun lause seuraavasti: ”..., sekä 299 artiklassa tarkoitetuilla alueilla, niiden rakenteellinen, taloudellinen ja sosiaalinen tilanne huomioon ottaen;”

78) Lisätään 88 artiklaan uusi 4 kohta seuraavasti:

”4. Komissio voi antaa niitä valtioneuvostonmuotoja koskevia asetuksia, jotka neuvosto on 89 artiklan mukaisesti määrittänyt sellaisiksi, jotka voidaan vapauttaa tämän artiklan 3 kohdassa määrätystä menettelystä.”

VEROJA JA MAKSUJA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

79) Korvataan 93 artiklan lopussa oleva ilmaisu ”... 14 artiklassa mainitussa määräajassa” ilmaisulla ”... sekä kilpailun vääristymien välttämiseksi”.

LAINSÄÄDÄNNÖN LÄHENTÄMINEN

80) Vaihdetaan 94 ja 95 artiklan järjestystä. Numeroidaan 94 artikla 95 artiklaksi ja 95 artikla 94 artiklaksi.

81) Muutetaan 94 artiklaksi numeroitu 95 artikla seuraavasti:

a) poistetaan 1 kohdan alusta ilmaisu ”Poiketen siitä, mitä 94 artiklassa määrätään”;

b) korvataan 4 kohdan alussa ilmaisu ”Jos sen jälkeen, kun neuvosto tai komissio on toteuttanut yhdenmukaistamistoimenpiteen” ilmaisulla ”Jos sen jälkeen, kun Euroopan parlamentti ja neuvosto, neuvosto tai komissio on toteuttanut yhdenmukaistamistoimenpiteen”;

c) korvataan 5 kohdan alussa ilmaisu ”Jos sen jälkeen, kun neuvosto tai komissio on toteuttanut yhdenmukaistamistoimenpiteen” ilmaisulla ”Jos sen jälkeen, kun Euroopan parlamentti ja neuvosto, neuvosto tai komissio on toteuttanut yhdenmukaistamistoimenpiteen”;

d) korvataan 10 kohdassa ilmaisu ”yhteisön valvontamenettelyn” ilmaisulla ”unionin valvontamenettelyn”.

82) Lisätään 95 artiklaksi numeroidun 94 artiklan loppuun ilmaisu ”..., sanotun kuitenkin rajoittamatta 94 artiklan soveltamista”.

- 83) Korvataan 96 artiklan toisen kohdan ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu ”neuvosto antaa” ilmaisulla ”Euroopan parlamentti ja neuvosto antavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen”. Poistetaan ilmaisu ”komission ehdotuksesta”. Korvataan toinen virke seuraavasti: ”Muitakin aiheellisia, perussopimusten mukaisia toimenpiteitä voidaan toteuttaa.”

TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUDET

- 84) Lisätään uusi 97 a artikla VI osaston viimeiseksi artiklaksi seuraavasti:

”97 a artikla

Sisämarkkinoiden toteuttamisen tai toiminnan yhteydessä Euroopan parlamentti ja neuvosto säättävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen toimenpiteistä, joilla luodaan eurooppalainen teollis- ja tekijänoikeuksien suoja yhdenmukaisen suojan varmistamiseksi unionissa ja joilla muodostetaan keskitetyt luvananto-, yhteensovittamis- ja valvontajärjestelmät unionin tasolla.

Neuvosto säättää erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla eurooppalaista teollis- ja tekijänoikeuksien suojaa koskevista kielijärjestelyistä. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.”

TALOUS- JA RAHAPOLITIikka

- 85) Lisätään 97 b artikla VII osaston ensimmäiseksi artiklaksi, ja sen sanamuoto otetaan 4 artiklasta muutettuna seuraavasti:

- a) poistetaan 1 kohdasta ilmaisu ”ja siinä määrättyssä aikataulussa”;
- b) korvataan 2 kohdassa virkkeen alku ”Sen ohella tähän toimintaan sisältyy tässä sopimuksessa määrättyin edellytyksin ja siinä määrättyssä aikataulussa sekä siinä määrättyjä menettelyjä noudattaen valuuttakurssien peruuttamaton vahvistaminen, joka johtaa yhtenäisvaluutan, ecun käyttöön ottamiseen sekä sellaisen yhtenäisen rahapolitiikan ja sellaisen yhtenäisen valuuttapolitiikan määrittämiseen ja harjoittamiseen,” seuraavasti: ”Sen ohella tähän toimintaan sisältyy perussopimuksissa määrättyin edellytyksin ja niissä määrättyjä menettelyjä noudattaen yhteinen raha, euro, sekä sellaisen yhtenäisen rahapolitiikan ja sellaisen yhtenäisen valuuttapolitiikan määrittäminen ja harjoittaminen,”.

- 86) Muutetaan 99 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäinen virke kahdella virkkeellä seuraavasti:

”Jos 3 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä todetaan, että jäsenvaltion talouspolitiikka ei ole 2 kohdassa tarkoitettujen laajojen suuntaviivojen mukaista tai että se voi vaarantaa talous- ja rahaliiton moitteettoman toiminnan, komissio voi antaa kyseiselle jäsenvaltiolle varoituksen. Neuvosto voi komission suosituksesta antaa kyseiselle jäsenvaltiolle tarpeelliset suositukset.”;

- b) 4 kohdan toisesta alakohdasta tulee 5 kohta ja nykyinen 5 kohta numeroidaan 6 kohdaksi;
- c) lisätään 4 kohtaan kaksi uutta alakohtaa seuraavasti:

”Tätä kohtaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa ottamatta lukuun kyseistä jäsenvaltiota edustavan neuvoston jäsenen ääntä.

Muiden neuvoston jäsenten määräenemmistö määräytyy 205 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti.”;

- d) korvataan 6 kohdaksi numeroidussa 5 kohdassa virkkeen alku ”Neuvosto voi 252 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen antaa yksityiskohtaiset säännöt” seuraavasti: ”Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla antaa yksityiskohtaiset säännöt”, ja poistetaan ilmaisu ”tämän artiklan”.

VAIKEUDET TIETTYJEN TUOTTEIDEN SAATAVUUDESSA (ENERGIA)

- 87) Korvataan 100 artiklan 1 kohta seuraavasti:

”1. Neuvosto voi komission ehdotuksesta päättää jäsenvaltioiden välisen yhteisvastuun hengessä taloudellisen tilanteen kannalta aiheellisista toimenpiteistä erityisesti, jos ilmenee suuria vaikeuksia tiettyjen tuotteiden saatavuudessa, ennen kaikkea energia-alalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta muiden perussopimuksissa määrättyjen menettelyjen soveltamista.”

MUUT TALOUS- JA RAHAPOLITIIKKA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

- 88) Poistetaan 102 artiklan 2 kohta, jolloin 1 kohtaa ei numeroida.

- 89) Korvataan 103 artiklan 2 kohta seuraavasti:

”2. Neuvosto voi komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan tarvittaessa täsmentää 101 ja 102 artiklassa sekä tässä artiklassa tarkoitettujen kieltojen soveltamiseksi tarvittavat määritelmät.”

LIALLISTA ALIJÄÄMÄÄ KOSKEVA MENETTELY

- 90) Muutetaan 104 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 5 kohta seuraavasti:

”5. Jos komissio katsoo, että jäsenvaltiossa on tai siellä voi ilmetä liallinen alijäämä, komissio antaa asiasta lausunnon kyseiselle jäsenvaltiolle ja ilmoittaa asiasta neuvostolle.”;

- b) korvataan 6 kohdan ilmaisu ”suosituksesta” ilmaisulla ”ehdotuksesta”;

- c) korvataan 7 kohdan ensimmäinen virke seuraavasti: "Jos neuvosto 6 kohdan mukaisesti päättää, että on olemassa liiallinen alijäämä, se antaa ilman aiheetonta viivytystä komission suosituksesta kyseiselle jäsenvaltiolle suositukset tilanteen lopettamiseksi määräajassa.";
- d) muutos ei koske suomenkielistä toisintoa;
- e) korvataan 12 kohdan ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu "päätöksensä" ilmaisulla "päätöksensä tai suosituksensa";
- f) korvataan 13 kohta seuraavasti:

"13. Neuvosto tekee 8, 9, 11 ja 12 kohdassa tarkoitetut päätöksensä tai antaa näissä kohdissa tarkoitetut suosituksensa komission suosituksesta.

Neuvosto toteuttaa 6–9 sekä 11 ja 12 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet ottamatta lukuun kyseistä jäsenvaltiota edustavan neuvoston jäsenen ääntä.

Muiden neuvoston jäsenten määränemmistö määräytyy 205 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti.";

- g) poistetaan 14 kohdan kolmannesta alakohdasta ilmaisu "1 päivään tammikuuta 1994 mennessä".

RAHAPOLITIIKKA

91) Muutetaan 105 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu "EKPJ:n" ilmaisulla "Euroopan keskuspankkijärjestelmän, jäljempänä 'EKPJ'";
- b) korvataan 2 kohdan toisessa luetelmakohdassa viittaus 111 artiklaan viittauksella 188 o artiklaan;
- c) korvataan 6 kohta seuraavasti:

"6. Neuvosto, joka tekee ratkaisunsa yksimielisesti ja Euroopan parlamenttia sekä Euroopan keskuspankkia kuultuaan, voi erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla antaa Euroopan keskuspankille erityistehtäviä, jotka koskevat luottolaitosten sekä muiden rahoituslaitosten kuin vakuutusyriyten toiminnan vakauden valvontaan liittyvää politiikkaa."

92) Muutetaan 106 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 1 kohdan ensimmäisessä ja toisessa virkkeessä kummassakin taivutusmuodossa ilmaisu "seteli" ilmaisulla "euroseteli";

- b) korvataan 2 kohdan ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu ”metallirahoja” ilmaisulla ”eurometallirahoja”; korvataan toisen virkkeen alussa ilmaisu ”Neuvosto voi 252 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen ja EKP:a kuultuaan ... teknisten eritelmien ...” seuraavasti: ”Neuvosto voi komission ehdotuksesta Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan ... teknisten määritelmien ...”.

93) Muutetaan 107 artikla seuraavasti:

- a) poistetaan 1 ja 2 kohta sekä numeroidaan 3, 4, 5 ja 6 kohta 1, 2, 3 ja 4 kohdaksi;
- b) korvataan 2 kohdaksi numeroidussa 4 kohdassa ilmaisu ”EKPJ:n perussääntö” seuraavasti: ”Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussääntö, jäljempänä ’EKPJ:n ja EKP:n perussääntö’...”;
- c) korvataan 3 kohdaksi numeroitu 5 kohta seuraavasti:

”3. Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen muuttaa EKPJ:n ja EKP:n perussäännön 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4 ja 32.6 artiklaa, 33.1 artiklan a alakohtaa sekä 36 artiklaa. Ne tekevät ratkaisunsa joko Euroopan keskuspankin suosituksesta ja komissiota kuultuaan tai komission ehdotuksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan.”

94) Poistetaan 109 artiklasta ilmaisu ”viimeistään päivänä, jona EKPJ perustetaan,”.

95) Poistetaan 110 artiklan 2 kohdan neljä ensimmäistä alakohtaa.

EURON KÄYTTÖÄ KOSKEVAT TOIMENPITEET

96) Muutetaan 111 artiklan 1–3 ja 5 kohta 188 o artiklan 1–4 kohdaksi; niitä muutetaan jäljempänä 174 kohdassa esitetyllä tavalla. Artiklan 4 kohdan tekstistä tulee 115 c artiklan 1 kohta; sitä muutetaan jäljempänä 100 kohdassa esitetyllä tavalla.

97) Lisätään 111 a artikla seuraavasti:

”111 a artikla

Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen euron käytössä yhteisenä rahana, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan keskuspankin toimivaltuuksia. Näistä toimenpiteistä säädetään, kun Euroopan keskuspankkia on kuultu.”

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET (EMU)

- 98) 112 artiklan tekstistä tulee 245 b artikla, ja sitä muutetaan 228 kohdassa esitetyllä tavalla. 113 artiklan tekstistä tulee 245 c artikla..
- 99) Muutetaan 114 artikla seuraavasti:
- a) korvataan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ilmaisu ”neuvoa-antava raha-asiain komitea” ilmaisulla ”talous- ja rahoituskomitea”;
  - b) poistetaan 1 kohdan toinen ja kolmas alakohta;
  - c) poistetaan 2 kohdan ensimmäinen alakohta; korvataan kolmannessa luetelmakohdassa viittaus 99 artiklan 2–5 kohtaan viittauksella 99 artiklan 2, 3, 4 ja 6 kohtaan sekä viittaukset 122 artiklan 2 kohtaan ja 123 artiklan 4 ja 5 kohtaan viittauksella 117 a artiklan 2 ja 3 kohtaan;
  - d) korvataan 4 kohdassa viittaus 122 ja 123 artiklaan viittauksella 116 a artiklaan.

NIITÄ JÄSENVALTIOITA, JOIDEN RAHAYSIKKÖ ON EURO, KOSKEVAT ERITYISMÄÄRÄYKSET

- 100) Lisätään uusi 3 a luku sekä uudet 115 a, 115 b ja 115 c artikla seuraavasti:

”3 A LUKU

NIITÄ JÄSENVALTIOITA, JOIDEN RAHAYSIKKÖ ON EURO, KOSKEVAT
ERITYISMÄÄRÄYKSET*115 a artikla*

1. Talous- ja rahaliiton moitteettoman toiminnan varmistamiseksi ja perussopimusten asiaa koskevien määräysten mukaisesti neuvosto hyväksyy 99 ja 104 artiklassa tarkoitetuista menettelyistä asian kannalta sopivaa menettelyä noudattaen, viimeksi mainitun artiklan 14 kohdassa tarkoitettua menettelyä lukuun ottamatta, niitä jäsenvaltioita, joiden rahayksikkö on euro, koskevia toimenpiteitä, joilla

- a) tehostetaan näiden jäsenvaltioiden talousarvioita koskevan kurinalaisuuden yhteensovittamista ja sen valvontaa;
- b) laaditaan näitä jäsenvaltioita koskevat talouspolitiikan laajat suuntaviivat huolehtien samalla niiden yhteensopivuudesta koko unionin osalta hyväksytyjen talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen kanssa sekä niiden valvonnasta.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä koskeviin äänestyksiin osallistuvat vain ne neuvoston jäsenet, jotka edustavat jäsenvaltioita, joiden rahayksikkö on euro.

Kyseisten neuvoston jäsenten määränemmistö määräytyy 205 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti.

115 b artikla

Niiden jäsenvaltioiden, joiden rahayksikkö on euro, ministereiden välisiä kokouksia koskevat järjestelyt vahvistetaan euroryhmää koskevassa pöytäkirjassa.

115 c artikla

1. Euron aseman varmistamiseksi kansainvälisessä valuuttajärjestelmässä neuvosto tekee komission ehdotuksesta päätöksen, jolla vahvistetaan yhteiset kannat talous- ja rahaliiton kannalta erityisen merkittäviin kysymyksiin toimivaltaisissa kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja -konferensseissa. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

2. Neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä aiheellisia toimenpiteitä yhtenäisen edustuksen varmistamiseksi kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja -konferensseissa. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä koskeviin äänestyksiin osallistuvat vain ne neuvoston jäsenet, jotka edustavat jäsenvaltioita, joiden rahayksikkö on euro.

Kyseisten neuvoston jäsenten määräenemmistö määräytyy 205 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti.”

NIITÄ JÄSENVALTIOITA, JOITA KOSKEE POIKKEUS, KOSKEVAT SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSET

101) Kumotaan 116 artikla ja lisätään 116 a artikla:

”116 a artikla

1. Niistä jäsenvaltioista, joiden osalta neuvosto ei ole päättänyt, että ne täyttävät euron käyttöön ottamiseksi vaadittavat edellytykset, käytetään jäljempänä nimitystä ’jäsenvaltiot, joita koskee poikkeus’.

2. Jäsenvaltioihin, joita koskee poikkeus, ei sovelleta seuraavia perussopimusten määräyksiä:

- a) talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen niiden jaksojen hyväksyminen, jotka liittyvät euroalueeseen yleisesti (99 artiklan 2 kohta);
- b) pakkotoimet liiallisten alijäämien korjaamiseksi (104 artiklan 9 ja 11 kohta);
- c) EKPJ:n tavoitteet ja tehtävät (105 artiklan 1, 2, 3 ja 5 kohta);
- d) euron liikkeeseen laskeminen (106 artikla);
- e) Euroopan keskuspankin säädökset (110 artikla);
- f) euron käyttöä koskevat toimenpiteet (111 a artikla);

- g) valuuttasopimukset ja muut valuuttakurssipolitiikkaa koskevat toimenpiteet (188 o artikla);
- h) Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsenten nimittäminen (245 b artiklan 2 kohta);
- i) päätökset, joilla vahvistetaan yhteiset kannat talous- ja rahaliiton kannalta erityisen merkittäviin kysymyksiin toimivaltaisissa kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja -konferensseissa (115 c artiklan 1 kohta);
- j) toimenpiteet, joilla varmistetaan yhtenäinen edustus kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja -konferensseissa (115 c artiklan 2 kohta).

Edellä a–j alakohdassa mainituissa artikloissa jäsenvaltioilla tarkoitetaan näin ollen jäsenvaltioita, joiden rahayksikkö on euro.

3. EKPJ:n ja EKP:n perussäännön IX luvun mukaisesti EKPJ:ään sisältyvät oikeudet ja velvollisuudet eivät koske jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, eivätkä niiden keskuspankkeja.

4. Niitä jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, edustavien neuvoston jäsenten äänioikeus pidätetään, kun neuvosto hyväksyy 2 kohdassa luetelluissa artikloissa tarkoitettuja toimenpiteitä, sekä seuraavissa tapauksissa:

- a) jäsenvaltioille, joiden rahayksikkö on euro, monenvälisen valvonnan puitteissa osoitetut suositukset, vakaushjelmat ja varoitukset mukaan luettuina (99 artiklan 4 kohta);
- b) jäsenvaltioiden, joiden rahayksikkö on euro, liiallista alijäämää koskevat toimenpiteet (104 artiklan 6, 7, 8, 12 ja 13 kohta).

Muiden neuvoston jäsenten määräenemmistö määräytyy 205 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti.”.

102) Kumotaan 117 artikla lukuun ottamatta sen 2 kohdan viittä ensimmäistä luetelmakohtaa, joista tulee 118 a artiklan 2 kohdan viisi ensimmäistä luetelmakohtaa; ne muutetaan jäljempänä 103 kohdassa esitetyllä tavalla. Lisätään 117 a artikla seuraavasti:

- a) sen 1 kohta on 121 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukainen seuraavin muutoksin:
  - i) korvataan koko kohdassa ilmaisu ”ERI” ilmaisulla ”Euroopan keskuspankki” asianmukaisesti taivutettuna;
  - ii) lisätään ensimmäisen alakohdan alkuun seuraava lause: ”Vähintään joka toinen vuosi tai sellaisen jäsenvaltion pyynnöstä, jota koskee poikkeus,...”;

- iii) korvataan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen ilmaisu "jäsenvaltioiden edistymisestä" ilmaisulla "jäsenvaltioiden, joita koskee poikkeus, edistymisestä";
  - iv) korvataan ensimmäisen alakohdan toisen virkkeen ilmaisu "kunkin jäsenvaltion" ilmaisulla "kunkin tällaisen jäsenvaltion" ja poistetaan ilmaisu "tämän sopimuksen";
  - v) korvataan ensimmäisen alakohdan kolmannessa luetelmakohtassa ilmaisu "valuuttakurssijärjestelmässä" ilmaisulla "valuuttakurssimekanismeissa" ja ilmaisu "suhteessa toisen jäsenvaltion valuuttaan" ilmaisulla "suhteessa euroon";
  - vi) korvataan ensimmäisen alakohdan neljännessä luetelmakohtassa ilmaisu "jäsenvaltion" ilmaisulla "jäsenvaltion, jota koskee poikkeus" ja ilmaisu "Euroopan valuuttajärjestelmän valuuttakurssijärjestelmään" ilmaisulla "valuuttakurssimekanismiin";
  - vii) poistetaan toisesta alakohdasta ilmaisu "ecun kehitys,";
- b) sen 2 kohta on 122 artiklan 2 kohdan toisen virkkeen sanamuodon mukainen seuraavin muutoksin:
- i) korvataan tekstin loppupuolella ilmaisu "121 artiklan 1 kohdassa vahvistettujen" ilmaisulla "1 kohdassa vahvistettujen";
  - ii) lisätään uusi toinen ja kolmas alakohta seuraavasti:

"Neuvosto tekee ratkaisunsa saatuaan suosituksen niitä jäsenvaltioita, joiden rahayksikkö on euro, edustavien neuvoston jäsenten määräenemmistöltä. Nämä jäsenet tekevät ratkaisunsa kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun komission ehdotus on toimitettu neuvostolle.

Kyseisten neuvoston jäsenten määräenemmistö määräytyy 205 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti.";
- c) sen 3 kohta on 123 artiklan 5 kohdan sanamuodon mukainen seuraavin muutoksin:
- i) korvataan kohdan alussa ilmaisu "Jos 122 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti on päätetty kumota poikkeus" seuraavasti: "Jos 2 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti päätetään kumota poikkeus";
  - ii) korvataan ilmaisu "vahvistaa" ilmaisulla "vahvistaa peruuttamattomasti" ja ilmaisu "yhtenäisvaluutta" ilmaisulla "yhteinen raha".

103) Kumotaan 118 artikla. Lisätään 118 a artikla seuraavasti:

- a) sen 1 kohta on 123 artiklan 3 kohdan sanamuodon mukainen; poistetaan ilmaisu ”tämän sopimuksen”;
- b) sen 2 kohta on 117 artiklan 2 kohdan viiden ensimmäisen luettelukohdan mukainen; muutetaan viisi ensimmäistä luettelukohtaa jäljempänä esitetyllä tavalla, ja niitä edeltää seuraava johdantolause:

”Jos on ja niin kauan kuin on jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, Euroopan keskuspankin tehtävänä on näiden jäsenvaltioiden osalta:”

- i) korvataan kolmannessa luettelukohdassa ilmaisu ”Euroopan valuuttajärjestelmän” ilmaisulla ”valuuttakurssimekanismin”;
- ii) korvataan viides luettelukohta seuraavasti:

”— hoitaa Euroopan raha-asiain yhteistyörahaston entisiä tehtäviä, joista Euroopan rahapoliittinen instituutti oli aiemmin ottanut vastatakseen.”

104) Lisätään 118 b artikla, jonka sanamuoto otetaan 124 artiklan 1 kohdasta muutettuna seuraavasti:

- a) korvataan virkkeen alku ”Kolmannen vaiheen alkamiseen asti jokainen jäsenvaltio pitää” seuraavasti: ”Kukin jäsenvaltio, jota koskee poikkeus, pitää”;
- b) korvataan ilmaisu ”Euroopan valuuttajärjestelmään (EVJ) liittyvästä yhteistyöstä sekä ecun kehittämisestä, ja noudattavat tällä alalla olemassa olevaa toimivaltaa.” seuraavasti: ”yhteistyöstä valuuttakurssimekanismin puitteissa”.

105) Muutetaan 119 artikla seuraavasti:

- a) lisätään 1 kohdassa ilmaisu ”, jota koskee poikkeus,” ensimmäisessä alakohdassa ilmaisun ”jäsenvaltiolla” ja toisessa alakohdassa ilmaisun ”jäsenvaltion” jälkeen sekä poistetaan ensimmäisestä alakohdasta ilmaisu ”asteittaista”;
- b) lisätään 2 kohdan a alakohtaan ilmaisu ”, joita koskee poikkeus,” ilmaisun ”jäsenvaltiot” jälkeen ja korvataan b alakohdassa ilmaisu ”vaikeuksissa oleva valtio” ilmaisulla: ”vaikeuksissa oleva jäsenvaltio, jota koskee poikkeus,”;
- c) korvataan 3 kohdassa ilmaisu ”komissio antaa vaikeuksiin joutuneelle valtiolle luvan” ilmaisulla: ”komissio antaa vaikeuksissa olevalle jäsenvaltiolle, jota koskee poikkeus, luvan”;
- d) poistetaan 4 kohta.

- 106) Muutetaan 120 artikla seuraavasti:
- a) korvataan 1 kohdassa ilmaisu ”jäsenvaltio, jota asia koskee, voi” ilmaisulla: ”jäsenvaltio, jota koskee poikkeus, voi”;
  - b) korvataan 3 kohdan ilmaisu ”lausunnon saatuaan” ilmaisulla ”suosituksesta” ja korvataan sana ”valtion” sanalla ”jäsenvaltion”;
  - c) poistetaan 4 kohta.
- 107) 121 artiklan 1 kohdasta tulee 117 a artiklan 1 kohta edellä 102 kohdassa esitettyine muutoksineen. Kumotaan 121 artiklan jäljelle jääneet osat.
- 108) 122 artiklan 2 kohdan toisesta virkkeestä tulee 117 a artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta edellä 102 kohdassa esitettyine muutoksineen. Kumotaan 122 artiklan jäljelle jääneet osat.
- 109) 123 artiklan 3 kohdasta tulee 118 a artiklan 1 kohta edellä 103 kohdassa esitettyine muutoksineen ja 5 kohdasta tulee 117 a artiklan 3 kohta edellä 102 kohdassa esitettyine muutoksineen. Kumotaan 123 artiklan jäljelle jääneet osat.
- 110) 124 artiklan 1 kohdasta tulee uusi 118 c artikla edellä 104 kohdassa esitettyine muutoksineen. Kumotaan 124 artiklan jäljelle jääneet osat.

TYÖLLISYYS

- 111) Poistetaan 125 artiklasta sanat ”ja tämän sopimuksen 2 artiklassa”.

SIIRRETYT OSASTOT

- 112) IX osastosta ”YHTEINEN KAUPPAPOLITIIKKA” tulee unionin ulkoista toimintaa koskevan viidennen osan II osasto ja 131 ja 133 artiklasta tulee 188 b ja 188 c artikla. Muutetaan 131 artiklaa jäljempänä 157 kohdassa esitetyllä tavalla ja korvataan 133 artikla 188 c artiklalla.
- Kumotaan 132 ja 134 artikla.
- 113) X osastosta ”TULLIYHTEISTYÖ” tulee 1 a osastoon, jonka otsikko on ”Tavaroiden vapaa liikkuvuus”, kuuluva 1 a luku ja 135 artiklasta tulee 27 a artikla edellä 45 kohdassa esitetyllä tavalla.

SOSIAALIPOLITIIKKA

- 114) Korvataan XI osaston otsikko ”SOSIAALIPOLITIIKKA, KOULUTUS, AMMATILLINEN KOULUTUS JA NUORISO” otsikolla ”SOSIAALIPOLITIIKKA” ja numeroidaan se IX osastoksi; poistetaan otsikko ”1 luku — Sosiaaliset määräykset”.

115) Lisätään uusi 136 a artikla seuraavasti:

"136 a artikla

Unioni tunnustaa Euroopan tason työmarkkinaosapuolten aseman ja edistää sitä ottaen huomioon kansallisten järjestelmien monimuotoisuuden. Se helpottaa työmarkkinaosapuolten välistä vuoropuhelua niiden itsenäisyyttä kunnioittaen.

Kasvua ja työllisyyttä käsittelevä sosiaalialan kolmikantahuippukokous osallistuu sosiaaliseen vuoropuheluun."

116) Muutetaan 137 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan johdantolauseen ilmaisu "neuvosto voi" ilmaisulla "Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat", ja toisen alakohdan ensimmäinen virke jaetaan kahdeksi alakohdaksi seuraavasti:

"Euroopan parlamentti ja neuvosto tekevät ratkaisunsa tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen sekä talous- ja sosiaalikomiteaa ja alueiden komiteaa kuultuaan.

Edellä 1 kohdan c, d, f ja g alakohdassa tarkoitetuilla aloilla neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen sekä Euroopan parlamenttia ja mainittuja komiteoita kuultuaan."

Toisen alakohdan toisesta virkkeestä tulee viimeinen alakohta, poistetaan ilmaisu "tämän artiklan";

- b) lisätään 3 kohdan ensimmäiseen alakohtaan ilmaisun "täytäntöönpanon" jälkeen seuraava ilmaisu: "tai tarvittaessa 139 artiklan mukaisesti tehdyn neuvoston päätöksen täytäntöönpanon"; korvataan toisessa alakohdassa ilmaisu "direktiivit on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä 249 artiklan mukaisesti" seuraavasti: "direktiivi tai päätös on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä tai pantava täytäntöön"; lisätään ilmaisun "kyseisessä direktiivissä" jälkeen ilmaisu "tai päätöksessä".

117) Korvataan 138 artiklan 4 kohdan ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu "Tällaisen kuulemisen yhteydessä" ilmaisulla "Edellä 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen kuulemisten yhteydessä"; toinen ranskankielisessä toisinnossa oleva muutos ei koske suomenkielistä toisintoa.

118) Muutetaan 139 artiklan 2 kohta seuraavasti:

- a) lisätään seuraava virke ensimmäisen alakohdan loppuun: "Asiasta ilmoitetaan Euroopan parlamentille.;"
- b) korvataan toisen alakohdan ensimmäisen virkkeen alku "Neuvosto tekee ratkaisunsa määränemistöllä, paitsi silloin kun kyseisessä sopimuksessa" seuraavasti: "Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti silloin kun kyseisessä sopimuksessa", ja poistetaan viimeinen virke.

- 119) Lisätään 140 artiklan toisen kohdan loppuun seuraava: "... ja tekee erityisesti aloitteita, joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää parhaiden käytäntöjen vaihtoa sekä valmistella tarvittavat tekijät säännöllistä seurantaa ja arviointia varten. Euroopan parlamentti pidetään täysin ajan tasalla."
- 120) Poistetaan 143 artiklan toinen kohta.

EUROOPAN SOSIAALIRAHASTO

- 121) 2 luvusta tulee "X OSASTO".
- 122) Korvataan 148 artiklassa sana "tekee" sanalla "antaa" ja sana "soveltamispäätökset" sanalla "soveltamisasetukset".

KOULUTUS, AMMATILLINEN KOULUTUS, NUORISO JA URHEILU

- 123) Numeroidaan 3 luku seuraavasti "XI OSASTO" ja korvataan sanat "JA NUORISO" seuraavasti: ", NUORISO JA URHEILU".
- 124) Muutetaan 149 artikla seuraavasti:
- a) lisätään 1 kohtaan alakohta seuraavasti:
- "Unioni myötävaikuttaa Euroopan urheilun edistämiseen ottaen huomioon sen erityispiirteet, vapaaehtoisuuteen perustuvat rakenteet sekä yhteiskunnallisen ja kasvatuksellisen tehtävän.";
- b) lisätään 2 kohdan viidennen luetelmakohdan loppuun ilmaisu: ", sekä kannustamaan nuorten osallistumista demokratian toteuttamiseen Euroopassa,"; lisätään viimeiseksi luetelmakohdaksi seuraava luetelmakohta:
- "— kehittämään urheilun eurooppalaista ulottuvuutta edistämällä urheilukilpailujen rehellisyyttä ja avoimuutta sekä urheilusta vastaavien järjestöjen välistä yhteistyötä samoin kuin suojelemalla urheilijoiden, erityisesti kaikkein nuorimpien urheilijoiden, fyysistä ja henkistä koskemattomuutta.";
- c) korvataan 3 kohdassa ilmaisu "koulutusalan" ilmaisulla "koulutuksen ja urheilun alalla";
- d) poistetaan 4 kohdan johdantolauseesta ilmaisu "neuvosto"; korvataan ensimmäisen luetelmakohdan alussa ilmaisu "vahvistaa jäljempänä" ilmaisulla "Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat"; toinen luetelmakohta alkaa ilmaisulla "neuvosto antaa".
- 125) Lisätään 150 artiklan 4 kohdan loppuun lause seuraavasti: "..., ja neuvosto antaa komission ehdotuksesta suosituksia".

KULTTUURI

126) Muutetaan 151 artiklan 5 kohta seuraavasti:

- a) poistetaan johdantolauseesta ilmaisu ”neuvosto”;
- b) korvataan ensimmäisen luetelmakohdan ensimmäisen virkkeen ilmaisu ”toteuttaa jäljempänä” ilmaisulla ”Euroopan parlamentti ja neuvosto toteuttavat” ja poistetaan ensimmäisen luetelmakohdan toinen virke;
- c) korvataan toisessa luetelmakohdassa ilmaisu ”antaa yksimielisesti” ilmaisulla ”neuvosto antaa”.

KANSANTERVEYS

127) Muutetaan 152 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 1 kohdan toisessa alakohdassa sanat ”ihmisten terveyttä” sanoilla ”fyysistä ja mielenterveyttä” ja lisätään alakohdan loppuun lause seuraavasti: ”... samoin kuin rajatylittävien vakavien terveysuhkien seurannan, niistä hälyttämisen ja niiden torjumisen.”;
- b) lisätään 2 kohdan ensimmäisen alakohdan loppuun virke seuraavasti: ”Se kannustaa jäsenvaltioita erityisesti yhteistyöhön, jonka tarkoituksena on parantaa terveyspalvelujen täydentävyyttä jäsenvaltioiden välisen rajan molemmin puolin sijaitsevilla alueilla.”;
- c) lisätään 2 kohdan toisen alakohdan loppuun seuraava: ”..., erityisesti aloitteita, joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää parhaiden käytäntöjen vaihtoa sekä valmistella tarvittavat tekijät säännöllistä seurantaa ja arviointia varten. Euroopan parlamentti pidetään täysin ajan tasalla.”;
- d) muutetaan 4 kohta seuraavasti:
  - i) lisätään ensimmäisen alakohdan johdantokappaleen alkuun ilmaisu seuraavasti: ”Poiketen siitä, mitä 2 a artiklan 5 kohdassa ja 2 e artiklan a alakohdassa määrätään, ja noudattaen 42 c artiklan 2 kohdan k alakohdan määräyksiä”, ja loppuun lisätään ilmaisu seuraavasti: ”...seuraavia toimenpiteitä, joilla voidaan puuttua yhteisiin turvallisuuskysymyksiin.”;
  - ii) poistetaan b alakohdasta ilmaisu ”poiketen siitä mitä 37 artiklassa määrätään.”;
  - iii) lisätään uusi c alakohta seuraavasti:
    - c) toimenpiteitä, joilla asetetaan lääkkeille ja lääkinnällisille laitteille korkeat laatu- ja turvallisuusvaatimukset.”;

iv) numeroidaan nykyinen c alakohta 5 kohdaksi ja korvataan se seuraavasti:

”5. Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat säätää tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja talous- ja sosiaalikomiteaa ja alueiden komiteaa kuultuaan myös edistämistoimista, joiden tarkoituksena on ihmisten terveyden suojeleminen ja parantaminen ja erityisesti rajatylittävien laajalle levinneiden vaarallisten sairauksien torjunta, sekä toimenpiteistä, joiden välittömänä tarkoituksena on kansanterveyden suojeleminen ehkäisemällä tupakointia ja alkoholin väärinkäyttöä; nämä toimenpiteet eivät voi käsittää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.”;

e) nykyisen 4 kohdan toisesta alakohdasta tulee 6 kohta, ja 5 kohta, joka numeroidaan 7 kohdaksi, korvataan seuraavasti:

”7. Unionin toiminnassa otetaan huomioon jäsenvaltioiden velvollisuudet, jotka liittyvät niiden terveyspolitiikan määrittelyyn sekä terveyspalvelujen ja sairaanhoidon järjestämiseen ja tarjoamiseen. Jäsenvaltioiden velvollisuuksiin kuuluvat terveyspalvelujen ja sairaanhoidon hallinnointi sekä niihin osoitettujen voimavarojen kohdentaminen. Edellä 4 kohdan a alakohdassa tarkoitetut toimenpiteet eivät vaikuta elinten ja veren luovuttamista tai lääketieteellistä käyttöä koskeviin kansallisiin säännöksiin ja määräyksiin.”

KULUTTAJANSUOJA

128) 153 artiklan 2 kohdasta tulee 6 a artikla ja sen 3, 4 ja 5 kohta numeroidaan 2, 3 ja 4 kohdaksi.

TEOLLISUUS

129) Muutetaan 157 artikla seuraavasti:

- a) lisätään 2 kohdan loppuun seuraava: ”..., erityisesti aloitteita, joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää parhaiden käytäntöjen vaihtoa sekä valmistella tarvittavat tekijät säännöllistä seurantaa ja arviointia varten. Euroopan parlamentti pidetään täysin ajan tasalla.”;
- b) lisätään 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa toisen virkkeen loppuun lause seuraavasti: ”... mutta jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.”

TALOUDELLINEN, SOSIAALINEN JA ALUEELLINEN YHTEENKUULUVUUS

130) Korvataan XVII osaston otsikko seuraavasti: ”TALOUDELLINEN, SOSIAALINEN JA ALUEELLINEN YHTEENKUULUVUUS”.

131) Muutetaan 158 artikla seuraavasti:

- a) korvataan ensimmäisessä kohdassa ilmaisu ”taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden” ilmaisulla ”taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden”;
- b) poistetaan toisesta kohdasta ilmaisu ”tai saarien” sekä ilmaisu ”maaseutu mukaan luettuna”;
- c) lisätään uusi kohta seuraavasti:
”Asianomaisista alueista kiinnitetään erityistä huomiota maaseutuun, teollisuuden muutosprosessissa oleviin alueisiin sekä vakavista ja pysyvistä luontoon tai väestöön liittyvistä haitoista kärsiviin alueisiin, kuten pohjoisimpiin alueisiin, joiden väestötiheys on erittäin alhainen, sekä saaristo-, rajaseutu- ja vuoristoalueisiin.”

132) Korvataan 159 artiklan toisessa kohdassa ilmaisu ”taloudellisen ja sosiaalisen” ilmaisulla ”taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen”.

133) Muutetaan 161 artikla seuraavasti:

- a) korvataan ensimmäisen kohdan ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu ”Neuvosto määrittelee yksimielisesti komission ehdotuksesta, saatuaan Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon” ilmaisulla ”Euroopan parlamentti ja neuvosto määrittelevät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla” ja korvataan toisessa virkkeessä ilmaisu ”Neuvosto vahvistaa samaa menettelyä noudattaen” ilmaisulla ”Samaa menettelyä noudattaen vahvistetaan” sekä ilmaisu ”antaa säännökset” ilmaisulla ”annetaan säännökset”;
- b) korvataan toisessa kohdassa ilmaisu ”Neuvoston samaa menettelyä noudattaen perustama...” ilmaisulla ”Samaa menettelyä noudattaen perustettu...”;
- c) poistetaan kolmas kohta.

134) Korvataan 162 artiklan ensimmäisessä kohdassa sana ”tekee” sanalla ”hyväksyy” ja sana ”soveltamis päätökset” sanalla ”soveltamisasetukset”.

TUTKIMUS JA TEKNOLOGINEN KEHITTÄMINEN

135) Lisätään XVIII osaston otsikkoon ilmaisu ”SEKÄ AVARUUSALA”.

136) Muutetaan 163 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 1 kohta seuraavasti:

”1. Unioni pyrkii toiminnallaan lujittamaan tieteellistä ja teknologista perustaansa toteuttamalla eurooppalaisen tutkimusalueen, jossa tutkijat, tieteellinen tietämys ja teknologia liikkuvat vapaasti, tukemaan unionin kilpailukyvyyn, myös sen teollisuuden kilpailukyvyyn, kehittämistä sekä edistämään kaikkea tutkimustoimintaa, jota pidetään tarpeellisena perussopimusten muiden lukujen perusteella.”;

- b) lisätään 2 kohdassa ilmaisuun ”pyrkien erityisesti siihen, että” ilmaisu ”tutkijat voivat tehdä yhteistyötä vapaasti rajoista riippumatta ja”.
- 137) Lisätään 165 artiklan 2 kohdan loppuun seuraava: ”..., erityisesti aloitteita, joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää parhaiden käytäntöjen vaihtoa sekä valmistella tarvittavat tekijät säännöllistä seuranta- ja arviointia varten. Euroopan parlamentti pidetään täysin ajan tasalla.”
- 138) Muutetaan 166 artikla seuraavasti:
- a) korvataan 4 kohdassa ilmaisu ”määräenemmistöllä komission ehdotuksesta” ilmaisulla ”erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen”;
- b) lisätään uusi 5 kohta seuraavasti:
- ”5. Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan eurooppalaisen tutkimusalueen toteuttamiseksi tarvittavista toimenpiteistä monivuotisen puiteohjelman mukaisten toimien täydentämiseksi.”
- 139) Korvataan 167 artiklassa ilmaisu ”neuvosto” ilmaisulla ”unioni”.
- 140) Korvataan 168 artiklan toisessa kohdassa ilmaisu ”Neuvosto” ilmaisulla ”Unioni”.
- 141) Poistetaan 170 artiklan toisesta kohdasta viimeinen lause ”, joista neuvotellaan ja jotka tehdään 300 artiklan mukaisesti”.

AVARUUSALA

- 142) Lisätään uusi 172 a artikla seuraavasti:

”172 a artikla

1. Edistääkseen tieteellistä ja teknistä kehitystä, teollisuuden kilpailukykyä ja politiikkojensa toteuttamista unioni kehittää eurooppalaisen avaruuspolitiikan. Se voi tätä varten edistää yhteisiä aloitteita, tukea tutkimusta ja teknologista kehittämistä sekä sovittaa yhteen avaruuden tutkimuksen ja käytön edellyttämiä toimia.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen tarvittavista toimenpiteistä, joiden toteuttamismuotona voi olla eurooppalainen avaruusohjelma, mutta jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

3. Unioni luo tarvittavat yhteydet Euroopan avaruusjärjestöön.
4. Tällä artiklalla ei rajoiteta tämän osaston muiden määräysten soveltamista.”

YMPÄRISTÖ (ILMASTONMUUTOS)

143) Muutetaan 174 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 1 kohdan neljäs luetelmakohta seuraavasti:

”— sellaisten toimenpiteiden edistäminen kansainvälisellä tasolla, joilla puututaan alueellisiin tai maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin, ja erityisesti ilmastonmuutoksen torjuminen.”;

- b) korvataan 2 kohdan toisessa alakohdassa ilmaisu ”yhteisön valvontamenettelyn alaisina” ilmaisulla ”unionin valvontamenettelyn alaisina”;
- c) poistetaan 4 kohdan ensimmäisestä alakohdasta viimeinen lause ”, joista neuvotellaan ja jotka tehdään 300 artiklan mukaisesti”.

144) Muutetaan 175 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 2 kohdan toinen alakohta seuraavasti:

”Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia, talous- ja sosiaalikomiteaa sekä alueiden komiteaa kuultuaan päättää, että ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuihin aloihin sovelletaan tavallista lainsäätämisyjärjestystä.”;

- b) poistetaan 3 kohdan ensimmäisestä alakohdasta sanat ”Muilla aloilla” ja korvataan toinen alakohta seuraavasti:

”Toimintaohjelmien toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet hyväksytään tapauksen mukaan joko 1 tai 2 kohdassa määrätyin edellytyksin.”;

- c) korvataan 4 kohdassa ilmaisu ”eräitä luonteensa vuoksi yhteisölle kuuluvia toimenpiteitä” ilmaisulla ”tiettyjä unionin hyväksymiä toimenpiteitä”.
- d) korvataan 5 kohdan johdantokappale seuraavasti: ”Rajoittamatta saastuttaja maksaa -periaatteen soveltamista, jos 1 kohtaan perustuva toimenpide aiheuttaa jäsenvaltion viranomaisille suhteettomina pidettäviä kustannuksia, tällä toimenpiteellä annetaan aiheellisia säännöksiä.”.

SIIRRETYT OSASTOT

145) XX osastosta ”KEHITYSYHTEISTYÖ” tulee unionin ulkoista toimintaa koskevan viidennen osan III osaston 1 luku ja 177, 179, 180 ja 181 artiklasta tulee 188 d–188 g artikla; muutetaan mainitut artiklat jäljempänä 161–164 kohdassa esitetyllä tavalla. Kumotaan 178 artikla.

- 146) XXI osastosta ”TALOUDELLINEN, TEKNINEN JA RAHOITUSYHTEISTYÖ KOLMANSIEN MAIDEN KANSSA” tulee unionin ulkoista toimintaa koskevan viidennen osan III osaston 2 luku ja 181 a artiklasta tulee uusi 188 h artikla; muutetaan mainittu artikla jäljempänä 166 kohdassa esitetyllä tavalla.

ENERGIA

- 147) Korvataan XX osasto uudella osastolla ja uudella 176 a artiklalla seuraavasti:

”XX OSASTO

ENERGIA

176 a artikla

1. Sisämarkkinoiden toteuttamisen ja toiminnan yhteydessä sekä ympäristön säilyttämistä ja sen tilan parantamista koskevan vaatimuksen huomioon ottaen unionin energiapolitiikalla pyritään jäsenvaltioiden välisen yhteisvastuun hengessä:

- a) varmistamaan energiamarkkinoiden toimivuus;
- b) varmistamaan energian toimitusvarmuus unionissa;
- c) edistämään energiatehokkuutta ja energiansäästöä sekä uusiin ja uusiutuviin energialähteisiin perustuvien energiamuotojen kehittämistä; ja
- d) edistämään energiaverkkojen yhteenliittämistä.

2. Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä, sanotun kuitenkin rajoittamatta perussopimusten muiden määräysten soveltamista. Nämä toimenpiteet hyväksytään, kun talous- ja sosiaalikomiteaa sekä alueiden komiteaa on kuultu.

Nämä toimenpiteet eivät vaikuta jäsenvaltion oikeuteen määritellä energiavarojensa hyödyntämisen ehdot, jäsenvaltion eri energialähteiden välillä tekemiin valintoihin eikä jäsenvaltion energihuollon yleiseen rakenteeseen, sanotun kuitenkin rajoittamatta 175 artiklan 2 kohdan c alakohdan soveltamista.

3. Poiketen siitä, mitä 2 kohdassa määrätään, neuvosto säätää yksimielisesti erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja Euroopan parlamenttia kuultuaan niistä tuossa kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä, jotka ovat etupäässä verotuksellisia.”

MATKAILU

148) Korvataan XXI osasto uudella osastolla ja uudella 176 b artiklalla seuraavasti:

”XXI OSASTO

MATKAILU

176 b artikla

1. Unioni täydentää jäsenvaltioiden toimintaa matkailualalla, erityisesti edistämällä alalla toimivien unionin yritysten kilpailukykyä.

Tätä varten unioni pyrkii toiminnallaan:

- a) kannustamaan kyseisen alan yritysten kehittämiseksi suotuisan ympäristön luomista;
- b) edistämään jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä erityisesti hyvien käytäntöjen vaihdon avulla.

2. Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämismenettelyä noudattaen erityisistä toimenpiteistä, joilla täydennetään jäsenvaltioissa toteutettavia toimia tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi mutta jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.”

PELASTUSPALVELU

149) Lisätään uusi XXII osasto ja uusi 176 c artikla seuraavasti:

”XXII OSASTO

PELASTUSPALVELU

176 c artikla

1. Unioni kannustaa jäsenvaltioita keskinäiseen yhteistyöhön niiden järjestelmien tehostamiseksi, joilla on tarkoitus ehkäistä ennalta luonnon tai ihmisen aiheuttamia suuronnettomuuksia ja suojautua niiltä.

Unionin toiminnalla pyritään:

- a) tukemaan ja täydentämään jäsenvaltioiden kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason toimintaa, joka koskee vaarojen ennaltaehkäisyä, jäsenvaltioiden pelastuspalvelualan toimijoiden valmentamista sekä luonnon tai ihmisen aiheuttamien suuronnettomuuksien johdosta toteutettavia toimia unionin alueella;
- b) edistämään unionin alueella nopeaa ja tehokasta operatiivista yhteistyötä kansallisten pelastuspalveluviranomaisten välillä;

c) edistämään pelastuspalvelun alalla toteutettavien kansainvälisen tason toimien johdonmukaisuutta.

2. Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen tarvittavista toimenpiteistä, joilla myötävaikutetaan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumiseen mutta jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.”

HALLINNOLLINEN YHTEISTYÖ

150) Lisätään uusi XXIII osasto ja uusi 176 d artikla seuraavasti:

”XXIII OSASTO

HALLINNOLLINEN YHTEISTYÖ

176 d artikla

1. Unionin oikeuden tehokasta täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa, mikä on keskeistä unionin moitteettoman toiminnan kannalta, pidetään yhteistä etua koskevana asiana.

2. Unioni voi tukea jäsenvaltioiden ponnisteluja parantaa hallinnollista valmiuttaan panna unionin oikeus täytäntöön. Tähän toimintaa voi erityisesti kuulua tietojenvaihdon ja virkamiesvaihdon helpottaminen sekä koulutusohjelmien tukeminen. Jäsenvaltio ei ole velvollinen ottamaan vastaan tällaista tukea. Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla tätä varten tarvittavista toimenpiteistä, jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

3. Tämä artikla ei rajoita jäsenvaltioiden velvollisuutta panna unionin oikeus täytäntöön eikä komission oikeuksia ja velvollisuuksia. Tämä artikla ei myöskään rajoita perussopimusten muiden sellaisten määräysten soveltamista, jotka koskevat hallinnollista yhteistyötä jäsenvaltioiden välillä sekä jäsenvaltioiden ja unionin välillä.”

MERENTAKAISTEN MAIDEN JA ALUEIDEN ASSOSIOINTI

151) Poistetaan 182 artiklan ensimmäisestä kohdasta sanat ”tämän sopimuksen”.

152) Korvataan 186 artiklan loppuosa ”säännellään myöhemmin tehtävin sopimuksin, joiden edellytyksenä on jäsenvaltioiden yksimielisyys” ilmaisulla ”säännellään 187 artiklan mukaisesti hyväksytyillä säädöksillä”.

153) Korvataan 187 artiklassa sana ”yksimielisesti” ilmaisulla ”yksimielisesti komission ehdotuksesta” ja lisätään artiklan loppuun virke seuraavasti: ”Kun neuvosto antaa kyseiset säännökset erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen, se tekee ratkaisunsa yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan.”.

UNIONIN ULKOINEN TOIMINTA

154) Lisätään uusi viides osa. Sen otsikko on "UNIONIN ULKOINEN TOIMINTA", ja se sisältää seuraavat osastot ja luvut:

I osasto: Yleiset määräykset unionin ulkoisesta toiminnasta

II osasto: Yhteinen kauppapolitiikka

III osasto: Yhteistyö kolmansien maiden kanssa ja humanitaarinen apu

1 luku: Kehitysyhteistyö

2 luku: Taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa

3 luku: Humanitaarinen apu

IV osasto: Rajoittavat toimenpiteet

V osasto: Kansainväliset sopimukset

VI osasto: Unionin suhteet kansainvälisiin järjestöihin ja kolmansiin maihin sekä unionin edustustot

VII osasto: Yhteisvastuulauseke

YLEISET MÄÄRÄYKSET

155) Lisätään uusi I osasto ja uusi 188 a artikla seuraavasti:

"I OSASTO

YLEISET MÄÄRÄYKSET UNIONIN ULKOISESTA TOIMINNASTA

188 a artikla

Tämän osan mukaista unionin toimintaa kansainvälisissä yhteyksissä ohjaavat ne periaatteet, se pyrkii niihin tavoitteisiin ja sitä harjoitetaan niiden yleisten määräysten mukaisesti, jotka esitetään Euroopan unionista tehdyn sopimuksen V osaston 1 luvussa."

YHTEINEN KAUPPAPOLITIikka

156) Lisätään II osasto, jonka otsikoksi tulee kolmannen osan IX osaston otsikko "YHTEINEN KAUPPAPOLITIikka".

157) Lisätään 188 b artikla, jonka sanamuoto otetaan 131 artiklasta muutettuna seuraavasti:

a) korvataan ensimmäinen kohta seuraavasti:

”Perustamalla 23–27 artiklan mukaisesti tulliliiton unioni edistää yhteisen edun mukaisesti maailmankaupan sopusointuista kehitystä, kansainvälistä kauppaa ja ulkomaisia suoria sijoituksia koskevien rajoitusten asteittaista poistamista sekä tulli- ja muiden esteiden purkamista.”;

b) poistetaan toinen kohta.

158) Lisätään 188 c artikla, jolla korvataan 133 artikla:

”188 c artikla

1. Yhteinen kauppapolitiikka perustuu yhtenäisiin periaatteisiin etenkin tullien muuttamisessa, tulli- ja kauppasopimusten tekemisessä tavara- ja palvelukaupan alalla, sekä teollis- ja tekijänoikeuksien kaupallisten näkökohtien alalla, ulkomaisten suorien sijoitusten osalta, vapauttamista koskevien toimenpiteiden yhtenäistämässä, vientipolitiikassa sekä kauppaa suojaavissa toimenpiteissä, kuten polkumyynti- ja tukipalkkiotapauksissa toteutettavissa toimenpiteissä. Yhteistä kauppapolitiikkaa harjoitetaan unionin ulkoista toimintaa koskevien periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

2. Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla toimenpiteistä, joilla määritellään puitteet yhteisen kauppapolitiikan toteuttamiseksi.

3. Jos on neuvoteltava tai tehtävä sopimuksia yhden tai useamman kolmannen valtion taikka kansainvälisen järjestön kanssa, sovelletaan 188 n artiklan määräyksiä, jollei tämän artiklan erityismääräyksistä muuta johdu.

Komissio antaa asiasta suosituksia neuvostolle, joka valtuuttaa komission aloittamaan tarvittavat neuvottelut. Neuvoston ja komission tehtävänä on huolehtia, että neuvotellut sopimukset ovat unionin sisäisten politiikkojen ja sääntöjen mukaisia.

Komissio käy näitä neuvotteluja kuullen erityiskomiteaa, jonka neuvosto nimeää avustamaan komissiota tässä tehtävässä, sekä niiden ohjeiden mukaisesti, joita neuvosto voi antaa komissiolle. Komissio antaa erityiskomitealle ja Euroopan parlamentille säännöllisesti tietoja neuvottelujen etenemisestä.

4. Neuvosto tekee 3 kohdassa tarkoitettujen sopimusten neuvottelemista ja tekemistä koskevat ratkaisunsa määräenemmistöllä.

Neuvosto tekee palvelukaupan ja teollis- ja tekijänoikeuksien kaupallisten näkökohtien sekä ulkomaisten suorien sijoitusten aloilla tehtävien sopimusten neuvottelemista ja tekemistä koskevat ratkaisunsa yksimielisesti silloin, kun sopimus sisältää määräyksiä, joiden osalta sisäisten sääntöjen antaminen edellyttää yksimielisyyttä.

Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti myös neuvoteltaessa ja tehtäessä sopimuksia:

- a) kulttuuri- tai audiovisuaalisten palvelujen kaupan alalla silloin, kun tällaiset sopimukset voivat haitata unionin kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta;
- b) sosiaali-, koulutus- ja terveyspalvelujen kaupan alalla silloin, kun tällaiset sopimukset voivat vakavasti haitata näiden palvelujen järjestämistä kansallisella tasolla ja vaikeuttaa jäsenvaltioiden vastuun toteuttamista niiden tarjoamisessa.

5. Liikenteen alan kansainvälisten sopimusten neuvottelemisessa ja tekemisessä noudatetaan kolmannen osan V osaston sekä 188 n artiklan määräyksiä.

6. Tällä artiklalla annetun, yhteisen kauppapolitiikan alaan kuuluvan toimivallan käyttäminen ei vaikuta unionin ja jäsenvaltioiden väliseen toimivallan jakoon eikä voi johtaa jäsenvaltioiden lakien tai asetusten yhdenmukaistamiseen siltä osin kuin tällainen yhdenmukaistaminen ei ole perussopimusten mukaan mahdollista.”

KEHITYSYHTEISTYÖ

- 159) Lisätään III osasto, jonka otsikko on ”YHTEISTYÖ KOLMANSIEN MAIDEN KANSSA JA HUMANITAARINEN APU”.
- 160) Lisätään 1 luku, jonka otsikoksi tulee kolmannen osan XX osaston otsikko ”KEHITYSYHTEISTYÖ”.
- 161) Lisätään 188 d artikla, jonka sanamuoto otetaan 177 artiklasta muutettuna seuraavasti:
  - a) korvataan 1 ja 2 kohta seuraavasti:

”1. Unionin kehitysyhteistyöpolitiikkaa harjoitetaan unionin ulkoisen toiminnan periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti. Unionin ja jäsenvaltioiden kehitysyhteistyöpolitiikat täydentävät ja tukevat toisiaan.

Unionin politiikan päätavoite tällä alalla on köyhyyden vähentäminen ja lopulta sen poistaminen. Unioni ottaa huomioon kehitysyhteistyöpolitiikan tavoitteet toteuttaessaan muita sellaisia politiikkoja, jotka voivat vaikuttaa kehitysmaihin.”;

- b) numeroidaan 3 kohta 2 kohdaksi.

162) Lisätään 188 e artikla, jonka sanamuoto otetaan 179 artiklasta muutettuna seuraavasti:

a) korvataan 1 kohta seuraavasti:

”1. Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen kehitysyhteistyöpolitiikan toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet, jotka voivat koskea kehitysmaiden kanssa toteutettavia monivuotisia yhteistyöohjelmia tai aihekohtaisia ohjelmia.”;

b) lisätään uusi 2 kohta seuraavasti:

”2. Unioni voi tehdä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa tarpeellisia sopimuksia Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 10 a artiklassa ja tämän sopimuksen 188 d artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ensimmäisellä alakohdalla ei rajoiteta jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä elimissä ja tehdä sopimuksia.”;

c) numeroidaan nykyinen 2 kohta 3 kohdaksi ja poistetaan nykyinen 3 kohta.

163) Lisätään 188 f artikla, jonka sanamuoto otetaan 180 artiklasta muutettuna seuraavasti:

Lisätään 1 kohdan alkuun ilmaisu seuraavasti: ”Edistääkseen toimiansa täydentävyyttä ja tehokkuutta ...”.

164) Lisätään 188 g artikla, jonka sanamuoto otetaan 181 artiklasta; poistetaan ensimmäisen kohdan toinen virke sekä toinen kohta.

TALOUDELLINEN, TEKNINEN JA RAHOITUSYHTEISTYÖ KOLMANSIEN MAIDEN KANSSA

165) Lisätään 2 luku, jonka otsikoksi tulee kolmannen osan XXI osaston otsikko ”TALOUDELLINEN, TEKNINEN JA RAHOITUSYHTEISTYÖ KOLMANSIEN MAIDEN KANSSA”.

166) Lisätään 188 h artikla, jonka sanamuoto otetaan 181 a artiklasta muutettuna seuraavasti:

a) korvataan 1 kohta seuraavasti:

”1. Unioni tekee muiden kolmansien maiden kuin kehitysmaiden kanssa taloudellista, teknistä ja rahoitusyhteistyötä, mukaan lukien apu erityisesti rahoituksen alalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta perussopimusten muiden määräysten ja varsinkaan 188 d–188 g artiklan määräysten soveltamista. Tähän kuuluvat toimet ovat unionin kehitysyhteistyöpolitiikan mukaisia, ja ne toteutetaan ottaen huomioon unionin ulkoisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet. Unionin ja jäsenvaltioiden toimet täydentävät ja tukevat toisiaan.”;

b) korvataan 2 kohta seuraavasti:

”2. Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen 1 kohdan täytäntöönpanemiseksi tarvittavista toimenpiteistä.”

c) poistetaan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan toisen virkkeen loppu ”..., joista neuvotellaan ja jotka tehdään 300 artiklan mukaisesti”.

167) Lisätään uusi 188 i artikla seuraavasti:

”188 i artikla

Jos tilanne kolmannessa maassa edellyttää unionin kiireellistä rahoitusapua, neuvosto tekee tarvittavat päätökset komission ehdotuksesta.”

HUMANITAARINEN APU

168) Lisätään uusi 3 luku ja uusi 188 j artikla seuraavasti:

”3 LUKU

HUMANITAARINEN APU

188 j artikla

1. Humanitaariseen apuun liittyvät unionin toimet toteutetaan unionin ulkoisen toiminnan periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti. Toimien tarkoituksena on tapauskohtaisesti avustaa ja suojella sellaisten kolmansien maiden asukkaita, joissa on tapahtunut luonnon tai ihmisen aiheuttama suuronnettomuus, ja huolehtia näistä eri tilanteista johtuvista humanitaarisista tarpeista. Unionin ja jäsenvaltioiden toimet täydentävät ja tukevat toisiaan.

2. Humanitaariseen apuun liittyviä toimia toteutetaan kansainvälisen oikeuden periaatteiden ja puolueettomuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteiden mukaisesti.

3. Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen toimenpiteistä, joilla määritellään puitteet humanitaariseen apuun liittyvien unionin toimien toteuttamiselle.

4. Unioni voi tehdä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa tarpeellisia sopimuksia 1 kohdassa ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 10 a artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Ensimmäinen alakohta ei rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä elimissä ja tehdä sopimuksia.

5. Jotta Euroopan nuoret voisivat osallistua unionin yhteisen humanitaarisen avun toimiin, perustetaan Euroopan humanitaarisen avun vapaaehtoisjoukot. Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla joukkojen perussäännön ja toimintatavat.

6. Komissio voi tehdä aiheellisia aloitteita edistääkseen unionin toimien ja jäsenvaltioiden toimien yhteensovittamista unionin järjestelmien ja kansallisten järjestelmien tehokkuuden ja täydentävyyden lisäämiseksi humanitaarisen avun alalla.

7. Unioni huolehtii siitä, että sen humanitaarisen avun toimet sekä kansainvälisten järjestöjen ja elinten, erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmään kuuluvien, toimet ovat keskenään yhteensopivia ja johdonmukaisia.”

RAJOITTAVAT TOIMENPITEET

169) Lisätään IV osasto ja 188 k artikla, joilla korvataan 301 artikla, seuraavasti:

”IV OSASTO

RAJOITTAVAT TOIMENPITEET

188 k artikla

1. Jos Euroopan unionista tehdyn sopimuksen V osaston 2 luvun mukaisesti tehdyssä päätöksessä on päätetty kokonaan tai osittain keskeyttää talous- ja rahoitussuhteet yhden tai useamman kolmannen maan kanssa taikka vähentää niitä, neuvosto hyväksyy tarvittavat toimenpiteet määräenemmistöllä unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ja komission yhteisestä ehdotuksesta. Neuvosto ilmoittaa asiasta Euroopan parlamentille.

2. Jos Euroopan unionista tehdyn sopimuksen V osaston 2 luvun mukaisesti tehdyssä päätöksessä niin säädetään, neuvosto voi toteuttaa 1 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen luonnollisiin tai oikeushenkilöihin, ryhmiin tai muihin kuin valtiollisiin yhteisöihin kohdistuvia rajoittavia toimenpiteitä.

3. Tässä artiklassa tarkoitetut säädökset sisältävät tarvittavat säännökset oikeusturvasta.”

KANSAINVÄLISET SOPIMUKSET

170) Lisätään V osasto ”KANSAINVÄLISET SOPIMUKSET”.

171) Lisätään 188 l artikla seuraavasti:

”188 l artikla

1. Unioni voi tehdä sopimuksen yhden tai useamman kolmannen valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa, kun perussopimuksissa on asiaa koskeva määräys taikka kun sopimuksen tekeminen on välttämätöntä jonkin unionin politiikalle perussopimuksissa

vahvistetun tavoitteen saavuttamiseksi tai sopimuksen tekemisestä säädetään oikeudellisesti sitovassa unionin säädöksessä tai sopimuksen tekeminen voi vaikuttaa yhteisiin sääntöihin tai muuttaa niiden ulottuvuutta.

2. Unionin tekemät sopimukset sitovat unionin toimielimiä ja jäsenvaltioita.”

172) Lisätään 188 m artikla, jonka sanamuoto otetaan 310 artiklasta. Korvataan sana ”valtion” sanalla ”kolmannen maan”.

173) Lisätään 188 n artikla, jolla korvataan 300 artikla:

”188 n artikla

1. Unionin ja kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen väliset sopimukset neuvotellaan ja tehdään seuraavan menettelyn mukaisesti, sanotun kuitenkin rajoittamatta 188 c artiklan erityismääräysten soveltamista.

2. Neuvosto antaa luvan neuvottelujen aloittamiselle, vahvistaa neuvotteluohjeet, antaa luvan sopimusten allekirjoittamiseen ja tekee sopimukset.

3. Komissio tai, jos suunniteltu sopimus koskee yksinomaan tai pääasiassa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja esittää suosituksia neuvostolle, joka tekee päätöksen, jolla annetaan lupa aloittaa neuvottelut ja jossa nimetään suunnitellun sopimuksen alan mukaan unionin neuvottelija tai neuvotteluryhmän johtaja.

4. Neuvosto voi antaa neuvottelijalle ohjeita ja nimetä erityiskomitean, jota on kuultava neuvottelujen aikana.

5. Neuvosto tekee neuvottelijan ehdotuksesta päätöksen, jolla annetaan lupa sopimuksen allekirjoittamiseen ja tarvittaessa sen väliaikaiseen soveltamiseen ennen sen voimaantuloa.

6. Neuvosto tekee neuvottelijan ehdotuksesta päätöksen sopimuksen tekemisestä.

Lukuun ottamatta tapauksia, joissa sopimus koskee yksinomaan yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, neuvosto tekee päätöksen sopimuksen tekemisestä:

a) seuraavissa tapauksissa Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan:

i) assosiaatiosopimukset;

ii) sopimus unionin liittymisestä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen;

iii) sopimukset, joissa yhteistyömenettelyjä järjestämällä luodaan erityiset institutionaaliset rakenteet;

- iv) sopimukset, joilla on huomattavia vaikutuksia unionin talousarvioon;
- v) sopimukset aloilla, joilla sovelletaan joko tavallista lainsäätämisyjärjestystä tai erityistä lainsäätämisyjärjestystä, kun edellytetään Euroopan parlamentin hyväksyntää.

Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat kiireellisessä tapauksessa sopia määräajasta hyväksynnän antamiselle.

- b) muissa tapauksissa Euroopan parlamenttia kuultuaan. Euroopan parlamentti antaa lausuntonsa määräajassa, jonka neuvosto voi asettaa asian kiireellisyyden mukaan. Jos lausuntoa ei anneta tässä määräajassa, neuvosto voi tehdä ratkaisunsa.

7. Poiketen siitä, mitä 5, 6 ja 9 kohdassa määrätään, neuvosto voi sopimusta tehtäessä valtuuttaa neuvottelijan hyväksymään unionin puolesta sopimuksen muutokset, jos sopimuksessa määrätään, että muutokset on hyväksyttävä yksinkertaistetussa menettelyssä tai mainitulla sopimuksella perustetussa elimessä. Neuvosto voi liittää valtuutukseen erityisehtoja.

8. Neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä koko menettelyn ajan.

Se tekee ratkaisunsa kuitenkin yksimielisesti, jos sopimus koskee alaa, jolla unionin säädöksen antaminen edellyttää yksimielisyyttä, taikka jos kyseessä on assosiaatiosopimus tai 188 h artiklassa tarkoitettu sopimus unionin jäseneksi ehdolla olevan valtion kanssa. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti myös sopimuksesta, joka koskee unionin liittymistä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen; päätös tämän sopimuksen tekemisestä tulee voimaan, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

9. Neuvosto tekee komission tai unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksesta päätöksen sopimuksen soveltamisen keskeyttämisestä ja sopimuksella perustetussa elimessä unionin puolesta esitettävien kantojen vahvistamisesta, silloin kun tämän elimen on annettava säädöksiä, joilla on oikeusvaikutuksia, lukuun ottamatta säädöksiä, joilla täydennetään tai muutetaan sopimuksen institutionaalisia rakenteita.

10. Euroopan parlamentille tiedotetaan välittömästi ja täysimääräisesti menettelyn kaikissa vaiheissa.

11. Jäsenvaltio, Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio voi hankkia unionin tuomioistuimen lausunnon siitä, onko suunniteltu sopimus sopusoinnussa perussopimusten kanssa. Jos unionin tuomioistuimen lausunto on kielteinen, suunniteltu sopimus ei voi tulla voimaan, ellei sitä ole muutettu tai perussopimuksia tarkistettu.”

174) Lisätään 188 o artikla, jonka sanamuoto otetaan 111 artiklan 1–3 ja 5 kohdasta; 1 kohdan kahdesta jälkimmäisestä virkkeestä tulee tuon kohdan toinen alakohta; 111 artiklaa muutetaan seuraavasti:

a) korvataan 1 kohdan ensimmäinen alakohta seuraavasti:

”1. Poiketen siitä, mitä 188 n artiklassa määrätään, neuvosto voi joko Euroopan keskuspankin suosituksesta tai komission suosituksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan, pyrkimyksin saavuttaa hintatason vakauden tavoitteen kanssa sopusoinnussa oleva yhteisymmärrys, tehdä muodollisia sopimuksia valuuttakurssijärjestelmästä, joka koskee euron suhdetta kolmansien valtioiden valuuttoihin. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan ja 3 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen.”

Korvataan toisessa alakohdassa ilmaisu ”EKP:n tai komission suosituksesta sekä kuultuaan EKP:a pyrkimyksin” ilmaisulla ”joko Euroopan keskuspankin suosituksesta tai komission suosituksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan, pyrkimyksin”;

b) korvataan 2 kohdassa sanat ”muuhun valuuttaan kuin yhteisön valuuttaan” sanoilla ”kolmannen valtion valuuttaan”;

c) korvataan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisessä virkkeessä viittaus 300 artiklaan viittauksella 188 n artiklaan sekä sana ”valtion” sanoilla ”kolmannen valtion” ja poistetaan toinen alakohta;

d) Numeroidaan 5 kohta 4 kohdaksi.

UNIONIN SUHTEET KANSAINVÄLISIIN JÄRJESTÖIHIN JA KOLMANSIIN MAIHIN SEKÄ UNIONIN EDUSTUSTOT

175) Lisätään VI osasto sekä 188 p ja 188 q artikla siten, että 188 p artiklalla korvataan 302–304 artikla, seuraavasti:

”VI OSASTO

UNIONIN SUHTEET KANSAINVÄLISIIN JÄRJESTÖIHIN JA KOLMANSIIN MAIHIN SEKÄ UNIONIN EDUSTUSTOT

188 p artikla

1. Unioni harjoittaa aiheellista yhteistyötä Yhdistyneiden Kansakuntien elinten ja erityisjärjestöjen, Euroopan neuvoston, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön sekä Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön kanssa.

Unioni huolehtii myös tarvittavista yhteyksistä muihin kansainvälisiin järjestöihin.

2. Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja ja komissio huolehtivat tämän artiklan täytäntöönpanosta.

188 q artikla

1. Kolmansissa maissa olevat unionin edustustot ja sen kansainvälisissä järjestöissä olevat edustustot huolehtivat unionin edustuksesta.
2. Unionin edustustot ovat unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan alaisuudessa. Ne toimivat läheisessä yhteistyössä jäsenvaltioiden diplomaattisten edustustojen ja konsuliedustustojen kanssa.”

YHTEISVASTUULAUSEKE

- 176) Lisätään uusi VII osasto ja uusi 188 r artikla seuraavasti:

”VII OSASTO

YHTEISVASTUULAUSEKE

188 r artikla

1. Unioni ja sen jäsenvaltiot toimivat yhdessä yhteisvastuun hengessä, jos jäsenvaltio joutuu terrori-iskun taikka luonnon tai ihmisen aiheuttaman suuronnettomuuden kohteeksi. Unioni ottaa käyttöön kaikki käytettävissään olevat välineet, mukaan lukien jäsenvaltioiden sen käyttöön asettamat sotilaalliset voimavarat:
  - a) — torjuakseen terrorismin uhan jäsenvaltioiden alueella;
— suojellakseen demokraattisia instituutioita ja siviiliväestöä mahdolliselta terrori-iskulta;
— antaakseen apua jäsenvaltiolle tämän alueella ja tämän poliittisten elinten pyynnöstä terrori-iskun tapahtuessa;
  - b) antaakseen apua jäsenvaltiolle tämän alueella ja tämän poliittisten elinten pyynnöstä luonnon tai ihmisen aiheuttaman suuronnettomuuden tapahtuessa.
2. Jos jäsenvaltio joutuu terrori-iskun kohteeksi taikka luonnon tai ihmisen aiheuttaman suuronnettomuuden uhriksi, muut jäsenvaltiot antavat sille apua sen poliittisten elinten pyynnöstä. Tätä tarkoitusta varten jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimensa neuvostossa.
3. Neuvosto tekee komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteisestä ehdotuksesta päätöksen, jossa määritellään säännöt, joiden mukaisesti unioni panee täytäntöön tämän yhteisvastuulausekkeen. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 15 b artiklan 1 kohdan mukaisesti, jos päätöksellä on merkitystä puolustuksen alalla. Asiasta ilmoitetaan Euroopan parlamentille.

Neuvostoa avustavat tämän kohdan soveltamisalalla poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan puitteissa kehitettyjen rakenteiden tukemana sekä 61 d artiklassa tarkoitettu komitea, jotka antavat sille tarvittaessa yhteisiä lausuntoja, sanotun kuitenkin rajoittamatta 207 artiklan soveltamista.

4. Jotta unioni ja sen jäsenvaltiot voisivat toimia tehokkaasti, Eurooppa-neuvosto arvioi säännöllisesti unioniin kohdistuvia uhkia.”

TOIMIELINJÄRJESTELMÄÄ JA VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

- 177) Numeroidaan viides osa siten, että siitä tulee ”KUUDES OSA” ja korvataan sen otsikko seuraavasti: ”TOIMIELINJÄRJESTELMÄÄ JA VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET”.

EUROOPAN PARLAMENTTI

- 178) Kumotaan 189 artikla.

- 179) Muutetaan 190 artikla seuraavasti:

- a) poistetaan 1, 2 ja 3 kohta sekä numeroidaan 4 ja 5 kohta 1 ja 2 kohdaksi;

- b) muutetaan 1 kohdaksi numeroitu 4 kohta seuraavasti:

- i) korvataan ensimmäisessä alakohdassa ilmaisu ”yleisten, välittömien vaalien toimittamisesta” ilmaisulla ”tarvittavista säännöksistä jäsentensä yleisten ja välittömien vaalien toimittamiseksi”;

- ii) korvataan toinen alakohta seuraavasti:

”Neuvosto vahvistaa tarvittavat säännökset yksimielisesti erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja saatuaan Euroopan parlamentin jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän. Nämä säännökset tulevat voimaan, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet ne valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.”;

- c) lisätään 2 kohdaksi numeroituun 5 kohtaan sanan ”vahvistaa” jälkeen ilmaisu ”omasta aloitteestaan erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla ja”.

- 180) Poistetaan 191 artiklasta ensimmäinen kohta. Korvataan toisessa kohdassa ilmaisu ”Neuvosto vahvistaa 251 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen” ilmaisulla ”Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat tavallista lainsäädäntömenettelyä noudattaen annettavilla asetuksilla Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 8 a artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja”.

- 181) Poistetaan 192 artiklasta ensimmäinen kohta; lisätään toisen kohdan loppuun virke seuraavasti: ”Jollei komissio tee ehdotusta, se ilmoittaa Euroopan parlamentille perustelunsa.”.

182) Muutetaan 193 artikla seuraavasti:

- a) muutos ei koske suomenkielistä toisintoa;
- b) korvataan kolmas kohta seuraavasti:

”Euroopan parlamentti määrittelee omasta aloitteestaan erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla sekä neuvoston ja komission hyväksynnän saatuaan tutkintaoikeuden käyttämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt.”

183) Muutetaan 195 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan alussa ilmaisu ”Euroopan parlamentti nimittää oikeusasiamiehen valtuuksin ottaa vastaan” ilmaisulla ”Euroopan oikeusasiamiehellä, jonka Euroopan parlamentti valitsee, on valtuudet ottaa vastaan”, ja lopussa ilmaisu ”ja yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä” ilmaisulla ”toimintaa lainkäyttöelimenä” sekä lisätään loppuun virke seuraavasti: ”Hän tutkii nämä kantelut ja laatii niistä kertomuksen.”;
- b) korvataan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa sana ”nimitetään” sanalla ”valitaan”;
- c) korvataan 3 kohdassa ilmaisu ”miltään taholta” ilmaisulla ”miltään hallitukselta, toimielimeltä, elimeltä tai laitokselta”;
- d) lisätään 4 kohtaan sanan ”vahvistaa” jälkeen ilmaisu ”omasta aloitteestaan erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla ja”.

184) Korvataan 196 artiklan toisessa kohdassa ilmaisu ”kokoontua ylimääräiseen istuntoon” ilmaisulla ”pitää ylimääräisen istuntojakson”.

185) Muutetaan 197 artikla seuraavasti:

- a) poistetaan ensimmäinen kohta;
- b) korvataan toinen kohta seuraavasti:

”Komissio voi olla läsnä kaikissa istunnoissa ja saa pyynnöstään käyttää puhevaltaa niissä.”;

- c) korvataan neljäs kohta seuraavasti:

”Eurooppa-neuvosto ja neuvosto käyttävät Euroopan parlamentissa puhevaltaansa Eurooppa-neuvoston ja neuvoston työjärjestyksissä määrätyn edellytyksin.”

186) Poistetaan 198 artiklan ensimmäisestä kohdasta sana ”ehdottomalla”.

- 187) Korvataan 199 artiklan toisessa kohdassa ilmaisu ”sen työjärjestyksessä määrätään” ilmaisulla ”perussopimuksissa ja sen työjärjestyksessä määrätään”.
- 188) Korvataan 201 artiklan toinen kohta seuraavasti:

”Jos epäluottamuslausetta kannattaa kaksi kolmasosaa annetuista äänistä, jotka edustavat Euroopan parlamentin jäsenten enemmistöä, komission kaikki jäsenet jättävät tehtävänsä samalla kertaa ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja eroaa niistä tehtävistä, joita hän on hoitanut komissiossa. He jatkavat toimessaan ja jatkavat juoksevien asioiden hoitamista, kunnes heidän tilalleen on nimitetty uudet henkilöt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 d artiklan mukaisesti. Tällöin näiden uusien komission jäsenten toimikausi päättyy sinä päivänä, jona tehtävänsä yhdessä jättäneiden komission jäsenten toimikausi olisi päättynyt.”

EUROOPPA-NEUVOSTO

- 189) Lisätään uusi 1 a jakso sekä uusi 201 a ja 201 b artikla seuraavasti:

”1 a JAKSO

EUROOPPA-NEUVOSTO

201 a artikla

1. Eurooppa-neuvoston jäsen voi äänestyksessä edustaa vain yhtä muuta jäsentä.

Mitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 4 kohdassa ja tämän sopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa määrätään, sovelletaan Eurooppa-neuvostoon, kun se tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä. Eurooppa-neuvoston äänestäessä ratkaisustaan sen puheenjohtaja ja komission puheenjohtaja eivät osallistu äänestykseen.

Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidättäminen äänestämästä ei estä Eurooppa-neuvostoa tekemästä ratkaisua, jonka edellytyksenä on yksimielisyys.

2. Eurooppa-neuvosto voi kutsua Euroopan parlamentin puhemiehen kuultavaksi.
3. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa menettelyä koskeissa asioissa yksinkertaisella enemmistöllä, jolla se myös hyväksyy työjärjestyksensä.
4. Eurooppa-neuvostoa avustaa neuvoston pääsihteeristö.

201 b artikla

Eurooppa-neuvosto tekee määräenemmistöllä:

- a) päätöksen, jolla vahvistetaan yleisten asioiden neuvoston ja ulkoasiainneuvoston kokoonpanoa lukuun ottamatta luettelo neuvoston kokoonpanoista Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 6 kohdan mukaisesti;
- b) päätöksen muiden neuvostojen kuin ulkoasiainneuvoston kokoonpanojen puheenjohtajuudesta Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 9 kohdan mukaisesti.”

NEUVOSTO

190) Kumotaan 202 ja 203 artikla.

191) Muutetaan 205 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 1 ja 2 kohta seuraavasti:

”1. Neuvosto tekee ratkaisunsa jäsentensä enemmistöllä, kun päätöksen edellytyksenä on yksinkertainen enemmistö.

2. Kun neuvosto ei tee ratkaisuaan komission tai unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksesta, määräenemmistöön tarvitaan, poiketen siitä, mitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 4 kohdassa määrätään, 1 päivästä marraskuuta 2014 alkaen ja jollei siirtymämääräyksiä koskevassa pöytäkirjassa vahvistetuista määräyksistä muuta johdu, vähintään 72 prosenttia neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia unionin väestöstä.

3. Kun kaikki neuvoston jäsenet eivät perustamissopimusten mukaisesti osallistu äänestykseen, määräenemmistöllä tarkoitetaan 1 päivästä marraskuuta 2014 alkaen ja jollei siirtymämääräyksiä koskevassa pöytäkirjassa vahvistetuista määräyksistä muuta johdu, seuraavaa:

- a) Määräenemmistöön tarvitaan vähintään 55 prosenttia osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään se määrä neuvoston jäseniä, joka edustaa yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä lisättyinä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

- b) Kun neuvosto ei tee ratkaisuaan komission tai unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksesta, määräenemmistöön tarvitaan, poiketen siitä, mitä a alakohdassa määrätään, vähintään 72 prosenttia osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.”;

b) poistetaan 4 kohta ja numeroidaan 3 kohta 4 kohdaksi.

192) Korvataan 207 artikla seuraavasti:

”207 artikla

1. Komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden hallitusten pysyvistä edustajista, huolehtii neuvoston työskentelyn valmistelusta ja suorittaa neuvoston sille antamat toimeksiannot. Komitea voi tehdä menettelyä koskevia päätöksiä neuvoston työjärjestyksessä määrätyissä tapauksissa.

2. Neuvostoa avustaa pääsihteeristö, jota johtaa neuvoston nimittämä pääsihteeri.

Neuvosto päättää yksinkertaisella enemmistöllä pääsihteeristön organisaatiosta.

3. Neuvosto tekee ratkaisunsa menettelyä koskevissa asioissa yksinkertaisella enemmistöllä, jolla se myös hyväksyy työjärjestyksensä.”

193) Lisätään 208 artiklan loppuun virke seuraavasti: ”Jollei komissio tee ehdotusta, se ilmoittaa neuvostolle perustelunsa.”

194) Korvataan 209 artiklassa ilmaisu ”komission lausunnon saatuaan” ilmaisulla ”komissiota kuultuaan”.

195) Korvataan 210 artikla seuraavasti:

”210 artikla

Neuvosto vahvistaa Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle, komission puheenjohtajalle, unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, komission jäsenille, Euroopan unionin tuomioistuimen presidenteille, jäsenille ja kirjaajille sekä neuvoston pääsihteerille maksettavat palkat, korvaukset ja eläkkeet. Se vahvistaa myös kaikki palkkaa vastaavat korvaukset.”

KOMISSIO

196) Kumotaan 211 artikla. Lisätään 211 a artikla:

”211 a artikla

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 d artiklan 5 kohdan mukaisesti komission jäsenet valitaan noudattaen vuorottelujärjestelmää, jonka Eurooppa-neuvosto vahvistaa yksimielisesti ja joka perustuu seuraaviin periaatteisiin:

a) jäsenvaltioita kohdellaan ehdottoman tasa-arvoisesti päätettäessä siitä, missä järjestyksessä ja kuinka kauan niiden kansalaiset toimivat komission jäseninä; siten ero kahden eri jäsenvaltion kansalaisten toimikausien kokonaismäärien välillä ei saa milloinkaan olla suurempi kuin yksi;

- b) jollei a alakohdasta muuta johdu, peräkkäiset komissiot muodostetaan kulloinkin siten, että ne kuvastavat tyydyttävällä tavalla kaikkien jäsenvaltioiden väestöllistä ja maantieteellistä kirjoa.”

197) Siirretään 212 artikla 218 artiklan uudeksi 2 kohdaksi.

198) Poistetaan 213 artiklan 1 kohta, jolloin 2 kohtaa ei numeroida; yhdistetään sen kaksi ensimmäistä alakohdtaa seuraavasti:

”Komission jäsenten on pidättäydyttävä kaikesta, mikä on ristiriidassa heidän tehtäviensä kanssa. Jäsenvaltioiden on kunnioitettava heidän riippumattomuuttaan, eivätkä ne saa yrittää vaikuttaa heihin heidän hoitaessaan tehtäviään.”

199) Kumotaan 214 artikla.

200) Muutetaan 215 artikla seuraavasti:

- a) korvataan toinen kohta kahdella kohdalla seuraavasti:

”Neuvosto nimittää eronneen, erotetun tai kuolleen jäsenen tilalle jäljellä olevaksi toimikaudeksi yhteisymmärryksessä komission puheenjohtajan kanssa, Euroopan parlamenttia kuultuaan ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 d artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa määrättyjä perusteita noudattaen uuden jäsenen, jolla on sama kansalaisuus.

Neuvosto voi komission puheenjohtajan ehdotuksesta päättää yksimielisesti, ettei tällaisissa tapauksissa ole tarpeen nimittää uutta jäsentä, etenään jos jäljellä oleva komission jäsenen toimikausi on lyhyt.”;

- b) lisätään uusi viides kohta seuraavasti:

”Jos unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja eroaa, erotetaan tai kuolee, hänen tilalleen nimitetään uusi ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 e artiklan 1 kohdan mukaisesti.”;

- c) korvataan viimeinen kohta seuraavasti:

”Jos kaikki komission jäsenet eroavat, he jatkavat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 d artiklan mukaisesti toimessaan ja jatkavat juoksevien asioiden hoitamista, kunnes heidän tilalleen on nimitetty jäljellä olevaksi toimikaudeksi uudet komission jäsenet.”

201) Poistetaan 217 artiklan 1, 3 ja 4 kohta, jolloin 2 kohtaa ei numeroida. Korvataan kohdan ensimmäinen virke seuraavasti: ”Puheenjohtaja ryhmittelee komissiolle kuuluvat tehtävät ja jakaa ne jäsenten kesken Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 d artiklan 6 kohdan mukaisesti, sanotun kuitenkin rajoittamatta mainitun sopimuksen 9 e artiklan 4 kohdan soveltamista.”

- 202) Poistetaan 218 artiklan 1 kohta; numeroidaan 2 kohta 1 kohdaksi ja poistetaan ilmaisu ”tämän sopimuksen mukaiseksi”. Lisätään 2 kohta, jonka sanamuoto otetaan 212 artiklasta.
- 203) Korvataan 219 artiklan ensimmäisessä kohdassa ilmaisu ”213 artiklassa mainitun jäsenmääränsä” sanalla ”jäsentensä” ja korvataan toinen kohta seuraavasti: ”Päätösvaltaisuudesta määrätään sen työjärjestyksessä.”

TUOMIOISTUIN

- 204) Korvataan 4 jakson otsikossa sana ”YHTEISÖN” sanoilla ”EUROOPAN UNIONIN”.
- 205) Kumotaan 220 artikla.
- 206) Poistetaan 221 artiklan ensimmäinen kohta.
- 207) Lisätään 223 artiklan ensimmäisen kohdan loppuun ilmaisu ”..., sen jälkeen, kun 224 a artiklassa tarkoitettua komiteaa on kuultu.”
- 208) Poistetaan 224 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäinen virke ja lisätään kohdan alkuun sanat ”Unionin yleisen tuomioistuimen”. Lisätään toisen kohdan toisen virkkeen loppuun ilmaisu ”..., sen jälkeen, kun 224 a artiklassa tarkoitettua komiteaa on kuultu.”
- 209) Lisätään uusi 224 a artikla seuraavasti:

”224 a artikla

Perustetaan komitea, joka antaa lausunnon ehdolla olevien henkilöiden soveltuvuudesta unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen tuomarin ja julkisasiamiehen tehtäviin, ennen kuin jäsenvaltioiden hallitukset suorittavat nimitykset 223 ja 224 artiklan mukaisesti.

Komiteassa on seitsemän henkilöä, jotka valitaan unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen entisten jäsenten, ylimpien kansallisten tuomioistuinten jäsenten ja tunnetusti pätevien oikeusoppineiden keskuudesta, joista yhtä ehdottaa Euroopan parlamentti. Neuvosto tekee päätöksen, jolla vahvistetaan komitean toimintasäännöt, sekä päätöksen, jolla nimetään komitean jäsenet. Neuvosto tekee ratkaisunsa unionin tuomioistuimen presidentin aloitteesta.”

- 210) Korvataan 225 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu ”joiden ratkaiseminen on annettu jonkin lainkäyttölautakunnan tehtäväksi tai jotka” ilmaisulla ”joiden ratkaiseminen on annettu jonkin 225 a artiklan mukaisesti perustetun erityistuomioistuimen tehtäväksi tai jotka” ja poistetaan 2 kohdan ensimmäisestä alakohdasta ilmaisu ”225 a artiklan mukaisesti perustettujen”.
- 211) Muutetaan 225 a artikla seuraavasti:
- a) korvataan ensimmäinen kohta seuraavasti:

”Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen perustaa unionin yleisen tuomioistuimen yhteyteen erityistuomioistuinta, joiden

tehtävänä on ratkaista ensimmäisenä oikeusasteena tietyinlaiset erityisissä asioissa nostetut kanteet. Euroopan parlamentti ja neuvosto antavat asetukset joko komission ehdotuksesta ja unionin tuomioistuinta kuultuaan tai unionin tuomioistuimen pyynnöstä ja komissiota kuultuaan.”;

- b) korvataan toisessa kohdassa sana ”perustamispäätöksessä” sanalla ”perustamisasetuksessa” ja ilmaisu ”kyseisen lautakunnan” ilmaisulla ”tämän tuomioistuimen”;
- c) korvataan kolmannessa kohdassa sana ”lautakunnan” sanalla ”erityistuomioistuimen”;
- d) korvataan kuudennessa kohdassa sana ”perustamispäätöksestä” sanalla ”perustamisasetuksesta” ja lisätään kohdan loppuun virke seuraavasti: ”Erytyistuomioistuimiin sovelletaan joka tapauksessa perussäännön I osastoa ja sen 64 artiklaa.”

212) Muutetaan 228 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 2 kohdan ensimmäinen ja toinen alakohta tekstillä, josta tulee ensimmäinen alakohta, seuraavasti:

”2. Jos komissio katsoo, ettei asianomainen jäsenvaltio ole toteuttanut tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanemiseksi tarvittavia toimenpiteitä, komissio voi saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi varattuaan ensin tälle valtiolle tilaisuuden esittää huomautuksensa. Komissio ilmoittaa samalla sen olosuhteisiin nähden soveltuvaksi katsomansa kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon määrän, joka tämän jäsenvaltion olisi sen käsityksen mukaan suoritettava.”

Poistetaan kolmannessa alakohdassa, josta tulee toinen alakohta, sana ”yhteisön” sanan ”tuomioistuin” edeltä;

- b) lisätään uusi 3 kohta seuraavasti:

”3. Kun komissio saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi 226 artiklan nojalla katsoessaan, että asianomainen jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa toimenpiteistä, joilla lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annettu direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, komissio voi, jos se katsoo tämän aiheelliseksi, ilmoittaa samalla sen olosuhteisiin nähden soveltuvaksi katsomansa kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon määrän, joka tämän jäsenvaltion olisi sen käsityksen mukaan suoritettava.

Jos tuomioistuin toteaa, ettei velvollisuutta ole täytetty, se voi määrätä asianomaisen jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon komission ilmoittaman määrän rajoissa. Suoritus on maksettava tuomioistuimen tuomiossaan määräämänä ajankohtana.”

213) Korvataan 229 a artiklassa ilmaisu ”Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan” ilmaisulla ”Neuvosto voi yksimielisesti erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja Euroopan parlamenttia kuultuaan” ja korvataan ilmaisu ”yhteisön teollisoikeudellinen suoja” ilmaisulla ”eurooppalainen teollis- ja tekijänoikeuksien suoja”. Korvataan viimeinen virke seuraavasti: ”Nämä säännökset tulevat voimaan, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet ne valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.”

214) Muutetaan 230 artikla seuraavasti:

a) korvataan ensimmäisessä kohdassa ilmaisu ”Euroopan parlamentin ja neuvoston yhdessä antamien säädösten” ilmaisulla ”lainsäätämisyksityksessä hyväksytyjen säädösten”, lisätään sanojen ”Euroopan parlamentin” jälkeen sanat ”ja Eurooppa-neuvoston” ja lisätään loppuun virke seuraavasti: ”Tuomioistuin valvoo myös unionin elinten ja laitosten sellaisten säädösten laillisuutta, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin.”;

b) korvataan kolmannessa kohdassa ilmaisu ”tilintarkastustuomioistuimen ja EKP:n” ilmaisulla ”tilintarkastustuomioistuimen, Euroopan keskuspankin ja alueiden komitean”;

c) korvataan neljäs kohta seuraavasti:

”Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi ensimmäisessä ja toisessa kohdassa määrättyin edellytyksin nostaa kanteen hänelle osoitetusta säädöksestä tai säädöksestä, joka koskee häntä suoraan ja erikseen, sekä sääntelytoimesta, joka koskee häntä suoraan ja joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä.”;

d) lisätään uusi viides kohta, jolloin nykyisestä viidennestä kohdasta tulee kuudes kohta, seuraavasti:

”Unionin elinten ja laitosten perustamissäädöksissä voidaan säätää erityisistä edellytyksistä ja menettelysäännöistä, jotka koskevat luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön kannetta kyseisten elinten tai laitosten sellaisten säädösten johdosta, joiden tarkoituksena on tuottaa näitä henkilöitä koskevia oikeusvaikutuksia.”

215) Korvataan 231 artiklan toinen kohta seuraavasti: ”Tarpeellisiksi katsomissaan tapauksissa tuomioistuin toteaa, miltä osin mitättömäksi julistetun säädöksen vaikutuksia kuitenkin on pidettävä pysyvinä.”

216) Muutetaan 232 artikla seuraavasti:

a) lisätään ensimmäiseen kohtaan ilmaisun ”Euroopan parlamentti,” jälkeen ilmaisu ”Eurooppa-neuvosto,”, sanan ”komissio” jälkeen sanat ”tai Euroopan keskuspankki”, korvataan sana ”komissio” edeltävä sana ”tai” pilkulla ja lisätään kohdan loppuun virke seuraavasti: ”Tätä artiklaa sovelletaan samoin edellytyksin unionin elimiin ja laitoksiin, jotka laiminlyövät ratkaisun tekemisen.”;

b) lisätään kolmanteen kohtaan sanan ”toimielin” jälkeen ilmaisu ”, elin tai laitos”;

c) poistetaan neljäs kohta.

217) Poistetaan 233 artiklan kolmas kohta.

- 218) Poistetaan 234 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdasta sanat "tai EKP:n" ja poistetaan c alakohta. Lisätään artiklan loppuun kohta seuraavasti: "Jos tällainen kysymys tulee esille kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, joka koskee pidätettyä henkilöä, Euroopan unionin tuomioistuin tekee ratkaisunsa mahdollisimman pian."
- 219) Korvataan 235 artiklassa oleva viittaus 288 artiklan toiseen kohtaan viittauksella 288 artiklan toiseen ja kolmanteen kohtaan.
- 220) Lisätään uusi 235 a artikla seuraavasti:

"235 a artikla

Unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ratkaisu Eurooppa-neuvoston tai neuvoston Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklan nojalla antaman säädöksen laillisuudesta ainoastaan sen jäsenvaltion pyynnöstä, jota Eurooppa-neuvoston tai neuvoston toteamus koskee, ja yksinomaan kyseisessä artiklassa olevien menettelyä koskevien sääntöjen noudattamisen osalta.

Tämä pyyntö on esitettävä kuukauden kuluessa kyseisen toteamuksen sisältävän päätöksen tekemisestä. Tuomioistuin tekee ratkaisunsa kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä."

- 221) Korvataan 236 artiklassa ilmaisu "henkilöstösäännöissä määrätyn tai palvelussuhteen ehdoista johtuvin" ilmaisulla "unionin virkamiehiin sovellettavista henkilöstösäännöistä ja unionin muuta henkilöstöä koskevista palvelussuhteen ehdoista johtuvin".
- 222) Muutos ei koske suomenkielistä toisintoa.
- 223) Lisätään uusi 240 a ja 240 b artikla seuraavasti:

"240 a artikla

Euroopan unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevien määräysten osalta eikä näiden määräysten nojalla hyväksytyjen säädösten osalta.

Tuomioistuimella on kuitenkin toimivalta valvoa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 25 artiklan noudattamista ja ratkaista tämän sopimuksen 230 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettu edellytyksin vireille pannut kanteet, jotka koskevat luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle osoitetun, neuvoston Euroopan unionista tehdyn sopimuksen V osaston 2 luvun nojalla tekemän, rajoittavia toimenpiteitä sisältävän päätöksen laillisuuden tutkimista.

240 b artikla

Käyttäessään vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskeviin kolmannen osan IV osaston 4 ja 5 luvun määräyksiin liittyviä toimivaltuuksiaan Euroopan unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa tutkia jäsenvaltion poliisiviranomaisen tai muiden

lainvalvontaviranomaisten toteuttamien toimien pätevyyttä tai oikeasuhteisuutta taikka antaa ratkaisua niiden velvollisuuksien suorittamisesta, joita jäsenvaltioilla on yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi ja sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi.”

224) Korvataan 241 artikla seuraavasti:

”241 artikla

Vaikka 230 artiklan viidennessä kohdassa mainittu määräaika on päättynyt, asianosainen voi riidassa, joka koskee unionin toimielimen, elimen tai laitoksen antamaa soveltamisalaltaan yleistä säädöstä, vaatia Euroopan unionin tuomioistuimessa 230 artiklan toisessa kohdassa mainitulla perusteella, että säädöstä ei sovelleta.”

225) Poistetaan 242 artiklan toisesta virkkeestä sana ”Yhteisön” ennen sanaa ”tuomioistuimen”.

226) Korvataan 245 artiklan toinen kohta seuraavasti:

”Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen muuttaa perussäännön määräyksiä, lukuun ottamatta sen I osastoa ja 64 artiklaa. Euroopan parlamentti ja neuvosto tekevät ratkaisunsa joko unionin tuomioistuimen pyynnöstä ja komissiota kuultuaan tai komission ehdotuksesta ja unionin tuomioistuinta kuultuaan.”

EUROOPAN KESKUSPANKKI

227) Lisätään 4 a jakso ja 245 a artikla seuraavasti:

”4 a JAKSO

EUROOPAN KESKUSPANKKI

245 a artikla

1. Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit muodostavat Euroopan keskuspankkijärjestelmän, jäljempänä 'EKPJ'. Euroopan keskuspankki ja niiden jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, joiden rahayksikkö on euro ja jotka muodostavat eurojärjestelmän, harjoittavat unionin rahapolitiikkaa.

2. Euroopan keskuspankin päätöksentekuelimet johtavat EKPJ:ää. EKPJ:n ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta. Se antaa mainitun tavoitteen saavuttamista rajoittamatta tukensa unionin yleiselle talouspolitiikalle myötävaikuttaakseen unionin tavoitteiden saavuttamiseen.

3. Euroopan keskuspankki on oikeushenkilö. Sillä on yksinoikeus antaa lupa euron liikkeeseen laskemiseen. Euroopan keskuspankki on riippumaton käyttäessään valtuuksiaan ja huolehtiessaan varainhoidostaan. Unionin toimielimet, elimet ja laitokset sekä jäsenvaltioiden hallitukset kunnioittavat tätä riippumattomuutta.

4. Euroopan keskuspankki hyväksyy tehtäviensä toteuttamisen edellyttämät toimenpiteet 105–111 a ja 115 c artiklan mukaisesti sekä EKP:n ja EKP:n perussäännössä määrätyin edellytyksin. Mainittujen artiklojen mukaisesti ne jäsenvaltiot, joiden rahayksikkö ei ole euro, sekä näiden jäsenvaltioiden keskuspankit säilyttävät oman toimivaltansa rahapolitiikan alalla.

5. Euroopan keskuspankkia kuullaan sen toimivaltuuksiin kuuluvilla aloilla kaikista esityksistä unionin säädöksiksi sekä esityksistä kansallisen tason sääntelyksi, ja se voi antaa lausuntoja.”

228) Lisätään 245 b artikla, jonka sanamuoto otetaan 112 artiklasta muutettuna seuraavasti:

- a) korvataan 1 kohdan lopussa ilmaisu ”kansallisten keskuspankkien pääjohtajat” ilmaisulla ”niiden jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajat, joiden rahayksikkö on euro,”;
- b) poistetaan 2 kohdasta numerointi a ja b, jolloin nykyisestä a alakohdasta tulee ensimmäinen alakohta ja nykyisen b alakohdan kolmesta alakohdasta tulee kohdan toinen, kolmas ja neljäs alakohta; korvataan toisen alakohdan ensimmäinen lause seuraavasti: ”Eurooppa-neuvosto nimittää määräenemmistöllä johtokunnan puheenjohtajaksi, varapuheenjohtajaksi ja muiksi jäseniksi neuvoston suosituksesta henkilöt,”.

229) Lisätään 245 c artikla, jonka sanamuoto otetaan 113 artiklasta.

TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN

230) Lisätään 246 artiklan alkuun sana ”Unionin” ja lisätään uusi toinen kohta seuraavasti:

”Tilintarkastustuomioistuimessa on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet hoitavat tehtäväänsä täysin riippumattomina ja unionin yleisen edun mukaisesti.”

231) Muutetaan 247 artikla seuraavasti:

- a) poistetaan 1 kohta ja 4 kohdan ensimmäinen alakohta. Numeroidaan 2–9 kohta 1–8 kohdaksi;
- b) korvataan 1 kohdaksi numeroidussa 2 kohdassa sana ”kotimaassaan” sanalla ”kotivaltiossaan”;
- c) korvataan 3 kohdaksi numeroidussa 4 kohdassa sana ”he” sanoilla ”tilintarkastustuomioistuimen jäsenet”.

232) Korvataan 248 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ilmaisu ”toimielinten” ilmaisulla ”elinten tai laitosten” ja ilmaisu ”toimielimen” ilmaisulla ”niiden”, 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ilmaisu ”elimissä” ilmaisulla ”elimissä tai laitoksissa” sekä toisessa alakohdassa ilmaisu ”elinten” ilmaisulla ”elinten tai laitosten”.

UNIONIN SÄÄDÖKSET

- 233) Korvataan 2 luvun otsikko seuraavasti: UNIONIN SÄÄDÖKSET, HYVÄKSYMISMENETTELYT JA MUITA MÄÄRÄYKSIÄ
- 234) Lisätään 1 jakso ennen 249 artiklaa.

”1 JAKSO

UNIONIN SÄÄDÖKSET”

- 235) Muutetaan 249 artikla seuraavasti:
- a) korvataan ensimmäinen kohta seuraavasti:
- ”Käyttäessään unionin toimivaltaa toimielimet hyväksyvät asetuksia, direktiivejä ja päätöksiä sekä antavat suosituksia ja lausuntoja.”;
- b) korvataan neljäs kohta seuraavasti:
- ”Päätös on kaikilta osiltaan velvoittava. Jos siinä nimetään ne, joille se on osoitettu, se velvoittaa ainoastaan niitä.”
- 236) Lisätään uusi 249 a–249 d artiklat seuraavasti:

”249 a artikla

1. Tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudatettaessa Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät yhdessä asetuksen, direktiivin tai päätöksen komission ehdotuksesta. Tämä menettely määritellään 251 artiklassa.
2. Perussopimuksissa määrätyissä erityistapauksissa noudatetaan erityistä lainsäätämisyjärjestystä, kun Euroopan parlamentti hyväksyy asetuksen, direktiivin tai päätöksen neuvoston osallistuessa menettelyyn, tai kun vastaavasti neuvosto hyväksyy tällaisen säädöksen Euroopan parlamentin osallistuessa menettelyyn.
3. Lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviä säädöksiä ovat ne, jotka hyväksytään mainitussa järjestyksessä.
4. Perussopimuksissa määrätyissä erityistapauksissa lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset voidaan antaa jäsenvaltioiden ryhmän tai Euroopan parlamentin aloitteesta, Euroopan keskuspankin suosituksesta taikka unionin tuomioistuimen tai Euroopan investointipankin pyynnöstä.

249 b artikla

1. Lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävässä säädöksessä voidaan siirtää komissiolle valta antaa muita kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviä, soveltamisalaltaan yleisiä säädöksiä, joilla täydennetään tai muutetaan lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyyn säädöksen tiettyjä, muita kuin sen keskeisiä osia.

Lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävissä säädöksissä määritellään nimenomaisesti tällaisen säädösvallan siirron tavoitteet, sisältö, soveltamisala ja kesto. Tietyn alan keskeisistä osista voidaan säätää vain lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävällä säädöksellä, eikä säädösvallan siirto voi näin ollen koskea näitä osia.

2. Lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävissä säädöksissä vahvistetaan nimenomaisesti säädösvallan siirtoon liittyvät ehdot, jotka voivat olla seuraavat:

- a) Euroopan parlamentti tai neuvosto voi päättää peruuttaa säädösvallan siirron;
- b) säädösvallan siirron nojalla annettu säädös voi tulla voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei vastusta sitä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävässä säädöksessä asetetun määräajan kuluessa.

Euroopan parlamentti tekee a ja b alakohtaa sovellettaessa ratkaisunsa jäsentensä enemmistöllä ja neuvosto määräenemmistöllä.

3. Säädösvallan siirron nojalla annettavien säädösten nimikkeessä käytetään ilmaisua ”delegoitu”.

249 c artikla

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat kansallisen lainsäädäntönsä mukaiset toimenpiteet unionin oikeudellisesti velvoittavien säädösten täytäntöönpanemiseksi.

2. Jos unionin oikeudellisesti velvoittavat säädökset edellyttävät yhdenmukaista täytäntöönpanoa, kyseisillä säädöksillä siirretään täytäntöönpanovaltaa komissiolle tai, tietyissä asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 11 ja 13 artiklassa määrätyissä tapauksissa, neuvostolle.

3. Edellä 2 kohtaa sovellettaessa Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla etukäteen yleiset säännöt ja periaatteet, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä.

4. Täytäntöönpanosäädösten nimikkeessä käytetään lisäystä ”täytäntöönpano”.

249 d artikla

Neuvosto antaa suosituksia. Se tekee ratkaisunsa komission ehdotuksesta aina silloin, kun perussopimuksissa määrätään, että neuvosto hyväksyy säädöksen komission ehdotuksesta. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti aloilla, joilla unionin säädöksen antaminen edellyttää yksimielisyyttä. Komissio sekä perussopimuksissa määrätyissä erityistapauksissa Euroopan keskuspankki antavat suosituksia.”

SÄÄDÖSTEN HYVÄKSYMISMENETTELYT JA MUITA MÄÄRÄYKSIÄ

- 237) Lisätään 250 artiklan edelle 2 jakso, jonka otsikko on ”SÄÄDÖSTEN HYVÄKSYMISMENETTELYT JA MUITA MÄÄRÄYKSIÄ”.

238) Korvataan 250 artiklan 1 kohta seuraavasti:

”1. Jos neuvosto perussopimusten mukaan tekee ratkaisunsa komission ehdotuksesta, neuvosto saa muuttaa ehdotusta vain yksimielisesti lukuun ottamatta 251 artiklan 10 ja 13 kohdassa sekä 268 artiklassa, 270 a artiklassa, 272 artiklassa ja 273 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettuja tapauksia.”.

239) Muutetaan 251 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 1 kohdassa ilmaisu ”tähän artiklaan” ilmaisulla ”tavalliseen lainsäätämisyksitykseen”;
- b) korvataan 2 kohdan toinen ja kolmas alakohta sekä 3–7 kohta seuraavasti:

”Ensimmäinen käsittely

3. Euroopan parlamentti vahvistaa ensimmäisen käsittelyn kantansa ja ilmoittaa sen neuvostolle.
4. Jos neuvosto hyväksyy Euroopan parlamentin kannan, säädös annetaan sellaisena kuin se on vahvistettu Euroopan parlamentin kannassa.
5. Jos neuvosto ei hyväksy Euroopan parlamentin kantaa, se vahvistaa ensimmäisen käsittelyn kantansa ja ilmoittaa sen Euroopan parlamentille.
6. Neuvosto antaa Euroopan parlamentille perusteellisen selvityksen niistä perusteista, jotka ovat johtaneet neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan vahvistamiseen. Komissio antaa Euroopan parlamentille perusteellisen selvityksen omasta kannastaan.

Toinen käsittely

7. Jos Euroopan parlamentti kolmen kuukauden kuluessa edellä tarkoitettua ilmoituksesta:
  - a) hyväksyy neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan tai ei ole ilmoittanut kantaansa, säädös katsotaan annetuksi neuvoston kannassa vahvistetussa muodossa;
  - b) hylkää jäsentensä enemmistöllä neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan, katsotaan, ettei säädöstä ole annettu;
  - c) ehdottaa jäsentensä enemmistöllä tarkistuksia neuvoston ensimmäisen käsittelyn kantaan, tämä tarkistettu teksti toimitetaan neuvostolle sekä komissiolle, joka antaa lausunnon näistä tarkistuksista.

8. Jos neuvosto, joka tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä, kolmen kuukauden kuluessa Euroopan parlamentin tekemien tarkistusten vastaanottamisesta:

- a) hyväksyy kaikki Euroopan parlamentin tekemät tarkistukset, säädös katsotaan annetuksi;
- b) ei hyväksy kaikkia tarkistuksia, neuvoston puheenjohtaja kutsuu yhteisymmärryksessä Euroopan parlamentin puhemiehen kanssa kuuden viikon kuluessa koolle sovittelukomitean.

9. Niistä tarkistuksista, joista komissio on antanut kielteisen lausunnon, neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti.

Sovittelu

10. Sovittelukomiteassa kokoontuvat neuvoston jäsenet tai heidän edustajansa sekä yhtä monta Euroopan parlamenttia edustavaa jäsentä; komitean tehtävänä on neuvoston jäsenten tai heidän edustajiensa määräenemmistöllä sekä Euroopan parlamenttia edustavien jäsenten enemmistöllä päästä sopimukseen yhteisestä tekstistä Euroopan parlamentin ja neuvoston toisessa käsittelyssä vahvistamien kantojen pohjalta kuuden viikon kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle.

11. Komissio osallistuu sovittelukomitean työskentelyyn ja tekee tarpeelliset aloitteet edistääkseen Euroopan parlamentin ja neuvoston kantojen lähenemistä.

12. Jollei sovittelukomitea hyväksy yhteistä tekstiä kuuden viikon kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle, katsotaan, ettei säädöstä ole annettu.

Kolmas käsittely

13. Jos sovittelukomitea hyväksyy yhteisen tekstin mainitussa määräajassa, Euroopan parlamentti ratkaisee annettujen äänten enemmistöllä ja neuvosto määräenemmistöllä kumpikin kuuden viikon kuluessa tuosta hyväksymisestä, annetaanko säädös yhteisen tekstin mukaisena. Jollei näin tehdä, katsotaan, ettei säädöstä ole annettu.

14. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tässä artiklassa määrättyä kolmen kuukauden määräaika pidennetään enintään yhdellä kuukaudella ja kuuden viikon määräaika enintään kahdella viikolla.

Erityismääräykset

15. Kun lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä säädös perussopimuksissa määrättyissä tapauksissa käsitellään tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen jäsenvaltioiden ryhmän aloitteesta, Euroopan keskuspankin suosituksesta taikka unionin tuomioistuimen pyynnöstä, ei 2 kohtaa, 6 kohdan toista virkettä ja 9 kohtaa sovelleta.

Näissä tapauksissa Euroopan parlamentti ja neuvosto toimittavat komissiolle säädösehdotuksen sekä ensimmäisen ja toisen käsittelyn kantansa. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi pyytää milloin tahansa menettelyn aikana komissiolta lausuntoa, jonka komissio voi myös antaa omasta aloitteestaan. Komissio voi myös tarpeelliseksi katsomissaan tapauksissa osallistua sovittelukomitean työskentelyyn 11 kohdan mukaisesti.”

240) Kumotaan 252 artikla. Lisätään uusi 252 a artikla seuraavasti:

”252 a artikla

Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio neuvottelevat keskenään ja sopivat yhteisellä sopimuksella yhteistyössään sovellettavista menettelytavoista. Tätä varten ne voivat perussopimuksia noudattaen tehdä toimielinten välisiä sopimuksia, jotka voivat olla velvoittavia.”

241) Korvataan 253 artikla seuraavasti:

”253 artikla

Jollei perussopimuksissa määrätä annettavan säädöksen lajia, toimielimet valitsevat sen sovellettavien menettelyjen mukaisesti tapauskohtaisesti suhteellisuusperiaatetta noudattaen.

Säädökset perustellaan ja niissä viitataan perussopimuksissa määrättyihin ehdotuksiin, aloitteisiin, suosituksiin, pyyntöihin tai lausuntoihin.

Kun Euroopan parlamentin ja neuvoston käsiteltäväksi annetaan ehdotus lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi, ne pidättyvät antamasta sellaista säädöstä, joka ei ole kyseiseen alaan sovellettavan lainsäätämisyjärjestyksen mukainen.”

242) Korvataan 254 artikla seuraavasti:

”254 artikla

1. Euroopan parlamentin puhemies ja neuvoston puheenjohtaja allekirjoittavat lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset, jotka annetaan tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen.

Lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset, jotka annetaan erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen, allekirjoittaa sen toimielimen puheenjohtaja, joka ne on antanut.

Lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*. Ne tulevat voimaan niissä säädettynä päivänä tai, jollei voimaantulosta ole säädetty, kahdentenakymmenentenä päivänä siitä, kun ne on julkaistu.

2. Muut kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset, jotka annetaan asetuksena, direktiivinä tai sellaisena päätöksenä, jolle ei ole osoitettu vastaanottajaa, allekirjoittaa sen toimielimen puheenjohtaja, joka ne on antanut.

Asetukset ja direktiivit, jotka on osoitettu kaikille jäsenvaltioille, sekä päätökset, joille ei ole osoitettu vastaanottajaa, julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*. Ne tulevat voimaan niissä säädettyinä päivänä tai, jollei voimaantulosta ole säädetty, kahdentenakymmenentenä päivänä siitä, kun ne on julkaistu.

Muut direktiivit sekä sellaiset päätökset, joille on osoitettu vastaanottaja, annetaan tiedoksi niille, joille ne on osoitettu, ja ne tulevat voimaan, kun ne on annettu tiedoksi.”

243) Lisätään uusi 254 a artikla seuraavasti:

”254 a artikla

1. Unionin toimielimet, elimet ja laitokset tukeutuvat tehtäviään hoitaessaan avoimeen, tehokkaaseen ja riippumattomaan eurooppalaiseen hallintoon.

2. Tätä varten Euroopan parlamentti ja neuvosto antavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen asetuksilla säännökset, joissa kunnioitetaan 283 artiklan nojalla vahvistettuja henkilöstösääntöjä ja palvelussuhteen ehtoja.”

244) 255 artiklasta tulee 16 a artikla edellä 28 kohdassa esitettyine muutoksineen.

245) Korvataan 256 artiklan ensimmäisessä kohdassa ilmaisu ”Neuvoston tai komission päätös, jossa määrätään” ilmaisulla ”Neuvoston, komission tai Euroopan keskuspankin säädös, jossa määrätään”.

NEUVOA-ANTAVAT ELIMET

246) Lisätään uusi 3 luku ja uusi 256 a artikla, jolloin 3 luvusta tulee sen 1 jakso ja 4 luvusta sen 2 jakso, sekä numeroidaan 5 luku 4 luvuksi, seuraavasti:

”3 LUKU

UNIONIN NEUVOA-ANTAVAT ELIMET

256 a artikla

1. Euroopan parlamenttia, neuvostoa ja komissiota avustavat talous- ja sosiaalikomitea sekä alueiden komitea, joilla on neuvoa-antava tehtävä.

2. Talous- ja sosiaalikomitea muodostuu työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä muiden kansalaisyhteiskuntaa edustavien, erityisesti talous- ja yhteiskuntaelämän, kansalaistoiminnan, ammattialatoiminnan ja kulttuurin alan toimijoiden järjestöjen edustajista.

3. Alueiden komitea muodostuu alueellisten ja paikallisten julkisyhteisöjen edustajista, joilla on joko alueellisen tai paikallisen julkisyhteisön vaaleissa saatu valtuutus tai jotka ovat poliittisesti vastuussa vaaleilla valitulle elimelle.

4. Talous- ja sosiaalikomitean sekä alueiden komitean jäseniä eivät sido mitkään ohjeet. He hoitavat tehtävänsä täysin riippumattomina ja unionin yleisen edun mukaisesti.

5. Neuvosto tarkastelee näiden komiteoiden kokoonpanon luonnetta koskevia 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja sääntöjä säännöllisin väliajoin uudelleen unionin taloudellisen, yhteiskunnallisen ja väestörakenteen kehityksen huomioon ottamiseksi. Neuvosto tekee komission ehdotuksesta tätä koskevat päätökset.”

TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

247) Kumotaan 257 ja 261 artikla.

248) Korvataan 258 artiklan toinen ja kolmas kohta seuraavalla kohdalla:

”Komitean kokoonpano vahvistetaan neuvoston komission ehdotuksesta tekemällä yksimielisellä päätöksellä.”

249) Muutetaan 259 artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohdan ensimmäinen virke seuraavasti: ”Komitean jäsenet nimetään viideksi vuodeksi kerrallaan.”;

b) korvataan 2 kohta seuraavasti:

”2. Neuvosto tekee ratkaisunsa komissiota kuultuaan. Se voi hankkia lausunnon sellaisilta talous- ja yhteiskuntaelämän eri aloja ja kansalaisyhteiskuntaa edustavilta eurooppalaisilta järjestöiltä, joita unionin toiminta koskee.”

250) Korvataan 260 artiklan ensimmäisessä kohdassa ilmaisu ”kahdeksi vuodeksi” ilmaisulla ”kahdeksi ja puoleksi vuodeksi” ja lisätään kolmanteen kohtaan sanan ”neuvoston” edelle ilmaisu ”Euroopan parlamentin”.

251) Muutetaan 262 artikla seuraavasti:

a) lisätään ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen kohtaan neuvostoa koskevan maininnan edelle Euroopan parlamenttia koskeva maininta;

b) korvataan ensimmäisessä kohdassa ilmaisu ”Neuvoston tai komission on kuultava” ilmaisulla ”Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio kuulevat”;

c) korvataan kolmannessa kohdassa ilmaisu ”Komitean ja sen erityisjaoston lausunnot” ilmaisulla ”Komitean lausunto”;

d) poistetaan neljäs kohta.

ALUEIDEN KOMITEA

252) Muutetaan 263 artikla seuraavasti:

- a) poistetaan ensimmäinen kohta;
- b) korvataan kolmas kohta, josta tulee toinen kohta, seuraavasti:

”Komitean kokoonpano vahvistetaan neuvoston komission ehdotuksesta tekemällä yksimielisellä päätöksellä.”;

- c) poistetaan neljännen kohdan, josta tulee kolmas kohta, ensimmäisestä virkkeestä ilmaisu ”asianomaisten jäsenvaltioiden ehdotuksesta” ja korvataan sana ”neljäksi” sanalla ”viideksi”; korvataan neljännessä virkkeessä ilmaisu ”ensimmäisessä kohdassa” ilmaisulla ”256 a artiklan 2 kohdassa”;
- d) poistetaan viimeinen kohta.

253) Korvataan 264 artiklan ensimmäisessä kohdassa ilmaisu ”kahdeksi vuodeksi” ilmaisulla ”kahdeksi ja puoleksi vuodeksi” ja lisätään kolmanteen kohtaan sanan ”neuvoston” edelle ilmaisu ”Euroopan parlamentin”.

254) Muutetaan 265 artikla seuraavasti:

- a) lisätään ensimmäiseen, toiseen, kolmanteen ja viimeiseen kohtaan neuvostoa koskevan maininnan edelle Euroopan parlamenttia koskeva maininta.
- b) muutos ei koske suomenkielistä toisintoa;
- c) poistetaan neljäs kohta.

EUROOPAN INVESTOINTIPANKKI

255) Korvataan 266 artiklan kolmannessa kohdassa ilmaisu ”komission pyynnöstä” ilmaisulla ”komission ehdotuksesta”, lisätään ilmaisun ”yksimielisesti” jälkeen ilmaisu ”erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen” ja korvataan ilmaisu ”perussäännön 4, 11 ja 12 artiklaa sekä 18 artiklan 5 kohtaa” sanalla ”perussääntöä”.

256) Korvataan 267 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa ilmaisu ”ovat tarpeen toteutettaessa yhteismarkkinoita asteittain” ilmaisulla ”jotka johtuvat sisämarkkinoiden toteuttamisesta tai toiminnasta”.

VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

257) Muutetaan 268 artikla seuraavasti:

- a) poistetaan ensimmäisestä kohdasta ilmaisu ”, Euroopan sosiaalirahastoon liittyvät tulot ja menot mukaan luettuina,” ja muutetaan artiklan kolme kohtaa 1 kohdaksi;

- b) korvataan toinen kohta seuraavasti:

”Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat unionin vuosittaisen talousarvion 272 artiklan mukaisesti.”;

- c) lisätään uudet 2–6 kohta seuraavasti:

”2. Talousarvioon otetaan vain kyseisen varainhoitovuoden menot 279 artiklassa tarkoitetun asetuksen mukaisesti.

3. Talousarvioon otettujen menojen toteuttaminen edellyttää, että ensin on annettu oikeudellisesti velvoittava unionin säädös, joka toimii oikeusperustana unionin toiminnalle ja vastaavan menon toteuttamiselle 279 artiklassa tarkoitetun asetuksen mukaisesti, lukuun ottamatta siinä säädettyjä poikkeuksia.

4. Talousarvion kurinalaisuuden turvaamiseksi unioni ei anna sellaisia säädöksiä, joilla saattaa olla huomionarvoisia vaikutuksia talousarvioon, ellei se esitä vakuuksia sille, että näistä säädöksistä aiheutuvat menot voidaan rahoittaa unionin omilla varoilla ja 270 a artiklassa tarkoitettua monivuotista rahoituskehystä noudattaen.

5. Talousarviota toteutetaan moitteettoman varainhoidon periaatteen mukaisesti. Jäsenvaltiot ja unioni toimivat yhteistyössä varmistukseksi, että talousarvioon otetut määrärahat käytetään tämän periaatteen mukaisesti.

6. Unioni ja jäsenvaltiot suojaavat unionin taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä ja muulta laittomalta toiminnalta 280 artiklan mukaisesti.”

UNIONIN OMAT VARAT

258) Lisätään 269 artiklan edelle 1 luku ”UNIONIN OMAT VARAT”.

259) Muutetaan 269 artikla seuraavasti:

- a) lisätään uusi ensimmäinen kohta seuraavasti:

”Unioni huolehtii siitä, että sillä on tavoitteidensa saavuttamiseksi ja politiikkansa toteuttamiseksi tarvittavat varat.”;

- b) korvataan viimeinen kohta seuraavilla kahdella kohdalla:

”Neuvosto hyväksyy erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja Euroopan parlamenttia kuultuaan yksimielisesti päätöksen, jossa vahvistetaan unionin omien varojen järjestelmää koskevat säännökset. Tässä yhteydessä neuvosto voi ottaa käyttöön uusia omien varojen luokkia tai poistaa olemassa olevan luokan. Tämä päätös tulee voimaan, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

Neuvosto vahvistaa erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetulla asetuksella unionin omien varojen järjestelmää koskevat täytäntöönpanotoimenpiteet siltä osin kuin siitä säädetään kolmannen kohdan nojalla hyväksytyssä päätöksessä. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.”

260) Kumotaan 270 artikla.

MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS

261) Lisätään uusi 2 luku ja uusi 270 a artikla seuraavasti:

”2 LUKU

MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS

270 a artikla

1. Monivuotisella rahoituskehyksellä pyritään takaamaan, että unionin menot kehittyvät hallitusti sen käytettävissä olevien omien varojen rajoissa.

Monivuotinen rahoituskehys vahvistetaan vähintään viiden vuoden jaksolle.

Unionin vuotuinen talousarvio laaditaan monivuotista rahoituskehystä noudattaen.

2. Neuvosto antaa erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen asetuksen, jossa vahvistetaan monivuotinen rahoituskehys. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti saatuaan Euroopan parlamentin jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän.

Eurooppa-neuvosto voi yksimielisesti tehdä päätöksen, jonka mukaan neuvosto voi ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua asetusta antaessaan tehdä ratkaisunsa määräenemmistöllä.

3. Rahoituskehyksessä vahvistetaan vuotuiset enimmäismäärät maksusitoumusmäärärahoille menoluokittain ja vuotuinen enimmäismäärä maksumäärärahoille. Menoluokkien lukumäärä on rajoitettu, ja ne vastaavat unionin keskeisiä toiminta-aloja.

Rahoituskehyksessä määrätään kaikista muistakin toimenpiteistä, jotka ovat hyödyksi vuotuisen talousarviomenettelyn moitteettomalle toteuttamiselle.

4. Jos uuden rahoituskehysten vahvistavaa neuvoston asetusta ei ole annettu edellisen rahoituskehysten voimassaolon päättyessä, jatketaan päättyneen rahoituskehysten viimeistä vuotta koskevien enimmäismäärien ja muiden toimenpiteiden voimassaoloa, kunnes säädös on annettu.

5. Rahoituskehysten vahvistamiseen johtavan menettelyn aikana Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet helpottaakseen vahvistamista.”

UNIONIN VUOTUINEN TALOUSARVIO

- 262) Lisätään 270 a artiklan jälkeen 3 luku "UNIONIN VUOTUINEN TALOUSARVIO".
- 263) Lisätään 270 b artikla, jonka sanamuoto otetaan 272 artiklan 1 kohdasta.
- 264) 271 artiklasta tulee uusi 273 a artikla jäljempänä 267 kohdassa esitettyine muutoksineen.
- 265) 272 artiklan 1 kohdasta tulee 270 b artikla ja 272 artiklan 2–10 kohta korvataan seuraavasti:

"272 artikla

Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen unionin vuotuisen talousarvion seuraavien määräysten mukaisesti.

1. Kukin toimielin, Euroopan keskuspankkia lukuun ottamatta, laatii 1 päivään heinäkuuta mennessä ennakoarvion seuraavan varainhoitovuoden menoistaan. Komissio kokoaa nämä ennakoarvot talousarvioesitykseen, joka voi sisältää edellä mainituista poikkeavia arvioita.

Talousarvioesityksessä on arvio tuloista ja arvio menoista.

2. Komissio tekee talousarvioesityksen sisältävän ehdotuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään 1 päivänä syyskuuta sitä varainhoitovuotta edeltävänä vuonna, jota esitys koskee.

Komissio voi muuttaa talousarvioesitystä menettelyn aikana 5 kohdassa tarkoitetun sovittelukomitean koollekutsumiseen saakka.

3. Neuvosto vahvistaa kantansa talousarvioesitykseen ja ilmoittaa sen Euroopan parlamentille viimeistään 1 päivänä lokakuuta sitä varainhoitovuotta edeltävänä vuonna, jota esitys koskee. Neuvosto antaa Euroopan parlamentille perusteellisen selvityksen niistä perusteista, jotka ovat johtaneet neuvoston kannan vahvistamiseen.
4. Jos Euroopan parlamentti 42 päivän kuluessa edellä tarkoitetusta ilmoituksesta:
  - a) hyväksyy neuvoston kannan, talousarvio hyväksytään;
  - b) ei ole tehnyt ratkaisuaan, talousarvio katsotaan hyväksytyksi;
  - c) tekee jäsentensä enemmistöllä tarkistuksia, tämä tarkistettu esitys toimitetaan neuvostolle ja komissiolle. Euroopan parlamentin puhemies kutsuu yhteisymmärryksessä neuvoston puheenjohtajan kanssa viipymättä sovittelukomitean koolle. Sovittelukomitea ei kuitenkaan kokoonnu, jos neuvosto 10 päivän kuluessa tarkistetun esityksen toimittamisesta ilmoittaa hyväksyvänsä kaikki Euroopan parlamentin esittämät tarkistukset.

5. Sovittelukomiteassa kokoontuvat neuvoston jäsenet tai heidän edustajansa sekä yhtä monta Euroopan parlamenttia edustavaa jäsentä; komitean tehtävänä on neuvoston jäsenten tai heidän edustajiensa määränemmistöllä sekä Euroopan parlamenttia edustavien jäsenten enemmistöllä päästä sopimukseen yhteisestä tekstistä Euroopan parlamentin ja neuvoston kantojen pohjalta 21 päivän kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle.

Komissio osallistuu sovittelukomitean työskentelyyn ja tekee tarpeelliset aloitteet edistääkseen Euroopan parlamentin ja neuvoston kantojen lähenemistä.

6. Jos sovittelukomitea pääsee 5 kohdassa tarkoitettussa 21 päivän määräajassa yhteisymmärrykseen yhteisestä tekstistä, Euroopan parlamentilla ja neuvostolla on kummallakin yhteisymmärryksen saavuttamispäivästä lukien 14 päivää aikaa hyväksyä yhteinen teksti.
7. Jos 6 kohdassa tarkoitettussa 14 päivän määräajassa:
  - a) sekä Euroopan parlamentti että neuvosto hyväksyvät yhteisen tekstin tai eivät ole tehneet ratkaisuaan taikka jos jompikumpi toimitien hyväksyy yhteisen tekstin ja toinen ei ole tehnyt ratkaisuaan, talousarvio katsotaan lopullisesti hyväksytyksi yhteisen tekstin mukaisena, tai
  - b) sekä Euroopan parlamentti jäsentensä enemmistöllä että neuvosto hylkäävät yhteisen tekstin tai jos jompikumpi toimitien hylkää yhteisen tekstin ja toinen ei ole tehnyt ratkaisuaan, komissio tekee uuden talousarvioesityksen, tai
  - c) Euroopan parlamentti jäsentensä enemmistöllä hylkää yhteisen tekstin, mutta neuvosto hyväksyy sen, komissio tekee uuden talousarvioesityksen, tai
  - d) Euroopan parlamentti hyväksyy yhteisen tekstin, mutta neuvosto hylkää sen, Euroopan parlamentti voi 14 päivän kuluessa tästä hylkäämispäivästä jäsentensä enemmistöllä ja kolmella viidesosalla annetuista äänistä päättää vahvistaa kaikki 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettut tarkistukset tai osan niistä. Jos jotakin Euroopan parlamentin tarkistusta ei vahvisteta, sovittelukomiteassa hyväksytty kanta budjetti-kohtaan, johon kyseinen tarkistus on tehty, pysyy voimassa. Talousarvio katsotaan lopullisesti hyväksytyksi tämän mukaisesti.
8. Jos sovittelukomitea ei pääse 5 kohdassa tarkoitettussa 21 päivän määräajassa yhteisymmärrykseen yhteisestä tekstistä, komissio tekee uuden talousarvioesityksen.

9. Kun tässä artiklassa määrätty menettely on saatettu päätökseen, Euroopan parlamentin puhemies toteaa talousarvion lopullisesti hyväksytyksi.
10. Kukin toimielin käyttää tästä artiklasta johtuvia toimivaltuuksiaan noudattaen perussopimuksia ja niiden nojalla annettuja säädöksiä, erityisesti niitä, jotka koskevat unionin omia varoja taikka tulojen ja menojen tasapainoa.”

266) Muutetaan 273 artikla seuraavasti:

- a) korvataan ensimmäisessä kohdassa ilmaisu ”käsitelty loppuun” ilmaisulla ”lopullisesti hyväksytty”, poistetaan ilmaisu ”tai kunkin muun jaottelun” ja korvataan virkkeen loppuosa ”joka on enintään yksi kahdestoistaosa edellisen varainhoitovuoden talousarvioon avatuista määrärahoista; komissio saa näin kuitenkin käyttää vain määrän, joka on enintään yksi kahdestoistaosa valmisteltavana olevaan talousarvioesitykseen otetuista määrärahoista” ilmaisulla ”joka on enintään yksi kahdestoistaosa kyseessä olevaan lukuun edellisen varainhoitovuoden talousarviossa merkityistä määrärahoista; tämä määrä voi kuitenkin olla enintään yksi kahdestoistaosa talousarvioesityksessä vastaavaan lukuun otetuista määrärahoista.”;
- b) lisätään toiseen kohtaan ilmaisun ”Neuvosto voi määräenemmistöllä” jälkeen ilmaisu ”komission ehdotuksesta”, sanan ”antaa” jälkeen ilmaisu ”279 artiklan nojalla annetun asetuksen mukaisesti” ja kohdan loppuun virke ”Neuvosto ilmoittaa päätöksestä välittömästi Euroopan parlamentille.”;
- c) poistetaan kolmas kohta;
- d) korvataan viimeinen kohta seuraavasti:

”Toisessa kohdassa tarkoitetussa päätöksessä vahvistetaan määrärahoja koskevat, tämän artiklan soveltamiseksi tarvittavat toimenpiteet noudattaen 269 artiklassa tarkoitettuja säädöksiä.

Päätös tulee voimaan 30 päivän kuluttua sen tekemisestä, jollei Euroopan parlamentti tämän ajan kuluessa päättä pienentää näitä menoja jäsentensä enemmistöllä tekemällään ratkaisulla.”

267) Lisätään 273 a artikla, jonka sanamuoto otetaan 271 artiklasta muutettuna seuraavasti:

- a) poistetaan ensimmäinen kohta;
- b) poistetaan kolmannelta kohdasta, josta tulee toinen kohta, sana ”tarvittaessa”;
- c) korvataan viimeisessä kohdassa ilmaisu ”neuvoston, komission ja yhteisön tuomioistuimen” ilmaisulla ”Eurooppa-neuvoston, neuvoston, komission ja Euroopan unionin tuomioistuimen”.

TALOUSARVION TOTEUTTAMINEN JA VASTUUVAPAUDEN MYÖNTÄMINEN

268) Lisätään 274 artiklan edelle 4 luku "TALOUSARVION TOTEUTTAMINEN JA VASTUUVAPAUDEN MYÖNTÄMINEN" ja muutetaan 274 artikla seuraavasti:

- a) korvataan ensimmäisen kohdan alussa ilmaisu "Komissio toteuttaa talousarviota" ilmaisulla "Komissio toteuttaa talousarviota yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa";
- b) korvataan toinen kohta seuraavasti:

"Asetuksessa vahvistetaan jäsenvaltioiden valvonta- ja tilintarkastusvelvoitteet talousarvion toteuttamisessa sekä niistä johtuvat tehtävät. Siinä vahvistetaan myös kunkin toimielimen tehtävät sekä erityissäännöt, joiden mukaisesti ne osallistuvat omien menojensa toteuttamiseen."

269) Korvataan 275 artiklassa ilmaisu "neuvostolle ja Euroopan parlamentille" ilmaisulla "Euroopan parlamentille ja neuvostolle". Lisätään uusi toinen kohta seuraavasti:

"Komissio esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle myös unionin varoja koskevan arviointikertomuksen, joka perustuu erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston 276 artiklan nojalla antamien huomautusten perusteella toteutetuista toimista saavutettuihin tuloksiin."

270) Korvataan 276 artiklan 1 kohdassa ilmaisu "275 artiklassa tarkoitetut tilit ja taseen," ilmaisulla "275 artiklassa tarkoitetut tilit, taseen ja arviointikertomuksen,".

YHTEISET VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

271) Lisätään 277 artiklan edelle 5 luku "YHTEISET MÄÄRÄYKSET".

272) Korvataan 277 artikla seuraavasti:

"277 artikla

Monivuotinen rahoituskehys ja vuotuinen talousarvio laaditaan euroissa."

273) Muutetaan 279 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 1 kohta seuraavasti:

"1. Euroopan parlamentti ja neuvosto antavat asetuksilla tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja tilintarkastustuomioistuinta kuultuaan:

- a) varainhoitosäännöt, joissa vahvistetaan varsinkin talousarvion laatimista ja toteuttamista sekä tilinpäätöksen esittämistä ja tilintarkastusta koskevat yksityiskohtaiset säännöt;
- b) säännöt, joilla järjestetään taloushallinnon henkilöstön ja erityisesti tulojen ja menojen hyväksyjien ja tilinpitäjien toiminnan valvonta."

- b) poistetaan 2 kohdasta sana ”yksimielisesti” ja korvataan ilmaisu ”Euroopan parlamenttia kuultuaan ja tilintarkastustuomioistuimen lausunnon saatuaan” ilmaisulla ”Euroopan parlamenttia ja tilintarkastustuomioistuinta kuultuaan”.

274) Lisätään uudet 279 a ja b artikla seuraavasti:

”279 a artikla

Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio huolehtivat siitä, että käytettävissä on varoja, joiden avulla unioni voi täyttää oikeudelliset velvoitteensa kolmansia osapuolia kohtaan.

279 b artikla

Euroopan parlamentin puhemiehen sekä neuvoston ja komission puheenjohtajien säännöllisiä tapaamisia järjestetään komission aloitteesta tässä luvussa tarkoitettujen talousarviomenettelyjen yhteydessä. Puhemies ja puheenjohtajat toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet johtamiensa toimielinten kantojen sovitteluksi ja lähentämiseksi, jotta tämän osaston määräysten täytäntöönpano helpottuisi.”

PETOSTEN TORJUNTA

275) Lisätään 280 artiklan edelle 6 luku ”PETOSTEN TORJUNTA”.

276) Muutetaan 280 artikla seuraavasti:

- a) lisätään 1 kohdan loppuun ilmaisu seuraavasti: ”... sekä unionin toimielimissä, elimissä ja laitoksissa.”;
- b) lisätään 4 kohtaan sanan ”jäsenvaltioissa” jälkeen ilmaisu ”... sekä unionin toimielimissä, elimissä ja laitoksissa.” sekä poistetaan ilmaisu ”tämän sopimuksen” ja viimeinen virke.

TIIVIIMPI YHTEISTYÖ

277) Lisätään 280 artiklan jälkeen III osasto ”TIIVIIMPI YHTEISTYÖ”.

278) Lisätään 280 a–i artikla seuraavassa esitetyllä tavalla. Nämä korvaavat yhdessä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 10 artiklan kanssa nykyisen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 27 a–27 e artiklan, 40–40 b artiklan sekä 43–45 artiklan sekä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 11 ja 11 a artiklan.

”280 a artikla

Tiiviimmässä yhteistyössä on noudatettava perussopimuksia ja unionin oikeutta.

Tiiviimpi yhteistyö ei saa haitata sisämarkkinoita eikä taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta. Se ei saa luoda esteitä tai aiheuttaa syrjintää jäsenvaltioiden välisessä kaupankäynnissä eikä vääristää niiden välistä kilpailua.

280 b artikla

Tiiviimmässä yhteistyössä kunnioitetaan niiden jäsenvaltioiden toimivaltaa, oikeuksia ja velvoitteita, jotka eivät osallistu siihen. Viimeksi mainitut eivät estä yhteistyöhön osallistuvia valtioita toteuttamasta yhteistyötä.

280 c artikla

1. Tiiviimpään yhteistyöhön voivat sitä aloitettaessa liittyä kaikki jäsenvaltiot edellyttäen, että ne täyttävät siihen luvan antamista koskevassa päätöksessä vahvistetut mahdolliset osallistumisehdot. Ne voivat myös milloin tahansa liittyä siihen edellyttäen, että ne mainittujen ehtojen lisäksi noudattavat yhteistyön yhteydessä jo annettuja säädöksiä.

Komissio ja tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot pyrkivät edistämään mahdollisimman monen jäsenvaltion osallistumista yhteistyöhön.

2. Komissio ja tarvittaessa unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja tiedottavat Euroopan parlamentille ja neuvostolle säännöllisesti tiiviimmän yhteistyön kehityksestä.

280 d artikla

1. Jäsenvaltiot, jotka haluavat aloittaa keskenään tiiviimmän yhteistyön jollakin perussopimuksissa tarkoitettulla alalla, yksinomaisen toimivallan piiriin kuuluvia aloja ja yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa lukuun ottamatta, esittävät asiasta komissiolle pyynnön, jossa ne täsmentävät suunnitellun yhteistyön soveltamisalan ja tavoitteet. Komissio voi tehdä asiasta ehdotuksen neuvostolle. Jos komissio ei tee ehdotusta, se ilmoittaa asianomaisille jäsenvaltioille perustelunsa.

Neuvosto antaa komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan luvan toteuttaa ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua tiiviimpää yhteistyötä.

2. Jäsenvaltiot, jotka haluavat aloittaa keskenään tiiviimmän yhteistyön yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla, esittävät asiasta pyynnön neuvostolle. Pyyntö toimitetaan unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, joka antaa lausunnon siitä, sopiiko suunniteltu tiiviimpi yhteistyö yhteen unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa, sekä komissiolle, joka antaa lausunnon erityisesti siitä, sopiiko suunniteltu tiiviimpi yhteistyö yhteen unionin muiden politiikkojen kanssa. Pyyntö annetaan tiedoksi myös Euroopan parlamentille.

Neuvosto tekee yksimielisesti päätöksen, jolla annetaan lupa toteuttaa tiiviimpää yhteistyötä.

280 e artikla

Kaikki neuvoston jäsenet voivat osallistua asioiden käsittelyyn, mutta äänestykseen osallistuvat vain tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvia jäsenvaltioita edustavat neuvoston jäsenet.

Yksimielisyyteen vaaditaan ainoastaan osallistuvien jäsenvaltioiden edustajien äänet.

Kyseisten neuvoston jäsenten määränemmistö määräytyy 205 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

280 f artikla

1. Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua jollakin 280 d artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla alalla jo aloitettuun tiiviimpään yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle ja komissiolle.

Neljän kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta komissio vahvistaa tuon jäsenvaltion osallistumisen. Se toteaa tarvittaessa, että osallistumisehdot täyttyvät, ja hyväksyy siirtymätoimenpiteet, jotka ovat tarpeen tiiviimmän yhteistyön yhteydessä jo annettujen säädösten soveltamiselle.

Jos komissio kuitenkin katsoo, että osallistumisehdot eivät täyty, se ilmoittaa näiden ehtojen täyttämiseksi toteutettavat toimenpiteet ja asettaa määräajan pyynnön uutta käsittelyä varten. Tämän määräajan kuluttua se käsittelee pyynnön uudelleen toisessa alakohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen. Jos komissio katsoo, että osallistumisehdot eivät vielä täyty, asianomainen jäsenvaltio voi saattaa asian neuvoston käsiteltäväksi, jolloin tämä tekee ratkaisun pyynnön johdosta. Neuvosto tekee ratkaisunsa 280 e artiklan mukaisesti. Se voi komission ehdotuksesta hyväksyä myös toisessa alakohdassa tarkoitetut siirtymätoimenpiteet.

2. Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla jo aloitettuun tiiviimpään yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle, unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle ja komissiolle.

Neuvosto vahvistaa asianomaisen jäsenvaltion osallistumisen unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaa edustajaa kuultuaan ja todettuaan tarvittaessa, että osallistumisehdot täyttyvät. Neuvosto voi unionin korkean edustajan ehdotuksesta hyväksyä myös siirtymätoimenpiteet, jotka ovat tarpeen tiiviimmän yhteistyön yhteydessä jo annettujen säädösten soveltamiseksi. Jos neuvosto kuitenkin katsoo, että osallistumisehdot eivät täyty, se ilmoittaa näiden ehtojen täyttämiseksi toteutettavat toimenpiteet ja asettaa määräajan osallistumispyynnön uutta käsittelyä varten.

Tätä kohtaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti ja 280 e artiklan mukaisesti.

280 g artikla

Tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta aiheutuvista muista kuin toimielinten hallintomenoista vastaavat yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot, jollei neuvosto Euroopan parlamenttia kuultuaan kaikkien jäsentensä yksimielisyydellä toisin päättä.

280 h artikla

1. Kun jossakin perussopimusten määräyksessä, jota voidaan soveltaa tiiviimpään yhteistyöhön, määrätään, että neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti, neuvosto voi 280 e artiklassa tarkoitettuja menettelysääntöjä noudattaen yksimielisesti tehdä päätöksen, jonka mukaan se tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä.

2. Kun jossakin perussopimusten määräyksessä, jota voidaan soveltaa tiiviimpään yhteistyöhön, määrätään, että neuvosto hyväksyy säädöksiä erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen, neuvosto voi 280 e artiklassa tarkoitettuja menettelysääntöjä noudattaen yksimielisesti tehdä päätöksen, jonka mukaan se tekee ratkaisunsa tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

3. Mitä 1 ja 2 kohdassa määrätään, ei sovelleta päätöksiin, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

280 i artikla

Neuvosto ja komissio varmistavat, että tiiviimmän yhteistyön alalla toteutetut toimet ovat johdonmukaisia keskenään ja sopivat yhteen unionin politiikkojen kanssa, ja ne toimivat tätä varten yhteistyössä.”

YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET

- 279) Numeroidaan kuudes osa seuraavasti: ”SEITSEMÄS OSA”.
- 280) Kumotaan 281, 293, 305 ja 314 artikla. Korvataan 286 artikla 16 b artiklalla.
- 281) Lisätään 282 artiklan loppuun virke seuraavasti: ”Toimielinten toimintaan liittyvissä kysymyksissä unionia kuitenkin edustaa kukin toimielin itse hallinnollisen riippumattomuutensa puitteissa.”
- 282) Korvataan 283 artiklan alussa ilmaisu ”Neuvosto vahvistaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta ja kuultuaan” ilmaisulla ”Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla ja kuultuaan” ja korvataan lopussa sanat ”yhteisön muuta henkilöstöä” sanoilla ”unionin muuta henkilöstöä”.
- 283) Korvataan 288 artiklan kolmas kohta seuraavasti:
- ”Poiketen siitä, mitä toisessa kohdassa määrätään, Euroopan keskuspankki korvaa pankin itsensä tai sen henkilöstön tehtäviään suorittaessaan aiheuttaman vahingon jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.”
- 284) Lisätään 290 artiklaan sanan ”vahvistaa” jälkeen sana ”asetuksilla”.
- 285) Poistetaan 291 artiklasta ilmaisu ”, Euroopan rahapoliittista instituuttia”.
- 286) 294 artiklasta tulee 48 a artikla.

287) Muutetaan 299 artikla seuraavasti:

- a) poistetaan 1 kohta. 2 kohdan ensimmäisestä alakohdasta ja 3–6 kohdasta tulee 311 a artikla jäljempänä 293 kohdassa esitettyine muutoksineen.

2 kohtaa ei numeroida;

- b) poistetaan ensimmäisestä kohdasta sana "kuitenkin", korvataan ilmaisu "Ranskan merentakaisten departementtien" ilmaisulla "Guadeloupen, Ranskan Guayanan, Martiniquen, Réunionin, Saint Barthélemy'n, Saint Martinin" ja lisätään kohdan loppuun virke seuraavasti: "Kun neuvosto hyväksyy nämä erityistoimenpiteet erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen, se tekee ratkaisunsa samoin komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan.";
- c) korvataan toinen kohta seuraavasti: "Ensimmäisessä kohdassa tarkoitettut toimenpiteet koskevat erityisesti tulli- ja kauppapolitiikkaa, veropolitiikkaa, tullittomia alueita, maatalous- ja kalastuspolitiikkaa, raaka-aineiden ja välttämättömien kulutustavaroiden toimittamiseksi, valtiontukia sekä edellytyksiä rakennerahastoihin ja laaja-alaisiin yhteisön ohjelmiin osallistumiselle.";
- d) korvataan kolmannessa alakohdassa oleva viittaus toiseen alakohtaan viittauksella ensimmäiseen kohtaan.

288) Korvataan 300 artikla 188 n artiklalla, 301 artikla 188 k artiklalla sekä 302, 303 ja 304 artikla 188 p artiklalla.

289) Korvataan 308 artikla seuraavasti:

"308 artikla

1. Jos jokin unionin toimi osoittautuu perussopimuksissa asetetun tavoitteen saavuttamiseksi tarpeelliseksi perussopimuksissa määritellyillä politiikan aloilla eikä niissä ole määräyksiä tähän tarvittavista valtuuksista, neuvosto antaa aiheelliset säännökset yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan. Kun neuvosto antaa kyseiset säännökset erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen, se tekee ratkaisunsa samoin yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

2. Komissio tiedottaa tähän artiklaan perustuvista ehdotuksista kansallisille parlamenteille Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 b artiklan 3 kohdassa tarkoitetun toissijaisuusperiaatteen valvontaa koskevan menettelyn yhteydessä.

3. Tähän artiklaan perustuvat toimenpiteet eivät voi käsittää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista niissä tapauksissa, joissa se ei perussopimusten mukaan ole mahdollista.

4. Tätä artiklaa ei voida käyttää perustana yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaan kuuluvan tavoitteen saavuttamiseksi, ja tämän artiklan soveltamisessa noudatetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 25 b artiklan toisessa kohdassa asetettuja rajoja."

290) Lisätään uusi 308 a artikla seuraavasti:

”308 a artikla

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 48 artiklan 7 kohtaa ei sovelleta seuraaviin artikloihin:

- 269 artiklan kolmas ja neljäs kohta,
- 270 a artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta,
- 308 artikla, ja
- 309 artikla.”

291) Korvataan 309 artikla seuraavasti:

”309 artikla

Sovellettaessa tiettyjen unionin jäsenyydestä johtuvien oikeuksien pidättämistä koskevaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklaa asianomaista jäsenvaltiota edustava Eurooppa-neuvoston jäsen tai neuvoston jäsen ei osallistu äänestykseen eikä tuota jäsenvaltiota oteta huomioon määriteltäessä mainitun artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua jäsenvaltioiden kolmasosaa tai neljää viidesosaa. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidättyminen äänestämästä ei estä mainitun artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen päätösten tekemistä.

Tehtäessä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklan 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuja päätöksiä määräenemmistö määräytyy tämän sopimuksen 205 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti.

Kun äänioikeuden pidättämisestä on tehty päätös Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklan 3 kohdan mukaisesti ja neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä perussopimusten jonkin määräyksen perusteella, määräenemmistö määräytyy tämän sopimuksen 205 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti tai, neuvoston toimiessa komission tai unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksesta, 205 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti.

Sovellettaessa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklaa Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä, jotka edustavat sen jäsenten enemmistöä.”

292) 310 artiklasta tulee 188 m artikla.

293) Kumotaan 311 artikla. Lisätään 311 a artikla, jonka sanamuoto otetaan 299 artiklan 2 kohdan ensimmäisestä alakohdasta ja 3–6 kohdasta, muutettuna seuraavasti:

- a) numeroidaan 2 kohdan ensimmäinen alakohta ja 3–6 kohta 1–5 kohdaksi ja lisätään artiklan alkuun uusi johdantolause seuraavasti:

”Sovelletaan perussopimusten alueellista soveltamisalaa koskevien Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 49 c artiklan määräysten lisäksi seuraavia määräyksiä.”;

- b) korvataan 1 kohdaksi numeroidun 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ilmaisu ”Ranskan merentakaisiin departementteihin” ilmaisulla ”Guadeloupeen, Ranskan Guayan, Martiniqueen, Réunioniin, Saint Barthélemyyn, Saint Martiniin” ja lisätään loppuun ilmaisu ”299 artiklan mukaisesti.”;

- c) poistetaan 2 kohdaksi numeroidun 3 kohdan alusta ilmaisu ”Tämän sopimuksen” ja jäljempänä oleva ilmaisu ”tämän sopimuksen”;

- d) korvataan 5 kohdaksi numeroidussa 6 kohdassa johdantolause ”Poiketen siitä, mitä edellä olevissa kohdissa määrätään, noudatetaan seuraavaa:” johdantolauseella ”Poiketen siitä, mitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 37 artiklassa ja tämän artiklan 1–4 kohdassa määrätään, noudatetaan seuraavaa:”;

- e) lisätään artiklan loppuun uusi kohta seuraavasti:

”6. Eurooppa-neuvosto voi asianomaisen jäsenvaltion aloitteesta tehdä päätöksen, jolla muutetaan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun Tanskan, Ranskan tai Alankomaiden maan tai alueen asemaa unioniin nähden. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti komissiota kuultuaan.”

294) Poistetaan 313 artiklaa edeltävä otsikko ”LOPPUMÄÄRÄYKSET”

295) Lisätään 313 a artikla:

”313 a artikla

Tähän sopimukseen sovelletaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 53 artiklan määräyksiä.”

LOPPUMÄÄRÄYKSET

3 artikla

Tämä sopimus on tehty rajoittamattomaksi ajaksi.

4 artikla

1. Tähän sopimukseen liitetty pöytäkirja n:o 1 sisältää Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja/tai Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitettyihin pöytäkirjoihin tehdyt muutokset.

2. Tähän sopimukseen liitetty pöytäkirja n:o 2 sisältää Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen tehdyt muutokset.

5 artikla

1. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen artiklat, jaksot, luvut, osastot ja osat, sellaisina kuin ne ovat tällä sopimuksella muutettuina, numeroidaan uudelleen tämän sopimuksen liitteenä olevien vastaavuustaulukoiden mukaisesti; liite on erottamaton osa tätä sopimusta.

2. Viittaukset Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa oleviin artikloihin, jaksoihin, lukuihin, osastoihin ja osiin samoin kuin viittaukset niiden välillä mukautetaan 1 kohdan mukaisesti, ja viittaukset mainittujen artiklojen kohtiin ja alakohtiin, sellaisina kuin ne ovat tämän sopimuksen tietyillä määräyksillä uudelleen numeroituina tai uudelleen järjestettyinä, mukautetaan mainittujen määräysten mukaisesti.

Muihin unionin perustana oleviin muihin sopimuksiin ja primaarioikeuden asiakirjoihin sisältyvät viittaukset Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artikloihin, jaksoihin, lukuihin, osastoihin ja osiin mukautetaan 1 kohdan mukaisesti. Viittaukset Euroopan unionista tehdyn sopimuksen johdanto-osan kappaleisiin tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen artiklojen kohtiin tai alakohtiin, sellaisina kuin ne ovat tällä sopimuksella uudelleen numeroituina tai uudelleen järjestettyinä, mukautetaan tämän sopimuksen mukaisesti.

Nämä mukautukset koskevat tapauksen mukaan myös tapauksia, joissa kyseinen määräys on kumottu.

3. Muissa asiakirjoissa tai säädöksissä olevat viittaukset Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen johdanto-osan kappaleisiin, artikloihin, jaksoihin, lukuihin, osastoihin ja osiin, sellaisina kuin ne ovat muutettuina tällä sopimuksella, katsotaan viittauksiksi mainittujen sopimusten johdanto-osan kappaleisiin, artikloihin, jaksoihin, lukuihin, osastoihin ja osiin, sellaisina kuin ne ovat uudelleen numeroituina 1 kohdan mukaisesti, sekä vastaavasti mainittujen artiklojen kohtiin tai alakohtiin, sellaisina kuin ne ovat tämän sopimuksen tietyillä määräyksillä uudelleen numeroituina tai uudelleen järjestettyinä.

6 artikla

1. Korkeat sopimuspuolet ratifioivat tämän sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ratifioimiskirjat talletetaan Italian tasavallan hallituksen huostaan.
2. Tämä sopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009, jos kaikki ratifioimiskirjat on talletettu siihen mennessä, tai muussa tapauksessa viimeisen ratifioimiskirjan tallettamista seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä.

7 artikla

Tämä sopimus, jonka nimi on Lissabonin sopimus, ja joka on laadittu yhtenä kappaleena bulgarian, englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, ranskan, romanian, ruotsin, saksan, slovakian, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä, ja jonka jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen, talletetaan Italian tasavallan hallituksen arkistoon, ja tämä hallitus toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen siitä muiden allekirjoittajavaltioiden hallituksille.

TÄMÄN VAKUUDEKSI alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

6 artikla

1. Korkeat sopimuspuolet ratifioivat tämän sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ratifioimiskirjat talletetaan Italian tasavallan hallituksen huostaan.
2. Tämä sopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009, jos kaikki ratifioimiskirjat on talletettu siihen mennessä, tai muussa tapauksessa viimeisen ratifioimiskirjan tallettamista seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä.

7 artikla

Tämä sopimus, jonka nimi on Lissabonin sopimus, ja joka on laadittu yhtenä kappaleena bulgarian, englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, ranskan, romanian, ruotsin, saksan, slovakin, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä, ja jonka jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen, talletetaan Italian tasavallan hallituksen arkistoon, ja tämä hallitus toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen siitä muiden allekirjoittajavaltioiden hallituksille.

TÄMÄN VAKUUDEKSI alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Съставено в Лисабон на тринадесети декември две хиляди и седма година.

Hecho en Lisboa, el trece de diciembre de dos mil siete.

V Lisabonu dne třináctého prosince dva tisíce sedm.

Udfærdiget i Lissabon den trettende december to tusind og syv.

Geschehen zu Lissabon am dreizehnten Dezember zweitausendsieben.

Kahe tuhanda seitsmenda aasta detsembrikuu kolmeteistkümnendal päeval Lissabonis.

Έγινε στη Λισσαβόνα, στις δέκα τρεις Δεκεμβρίου δύο χιλιάδες επτά.

Done at Lisbon on the thirteenth day of December in the year two thousand and seven.

Fait à Lisbonne, le treize décembre deux mille sept.

Arna dhéanamh i Liospóin, an tríú lá déag de Nollaig sa bhliain dhá mhíle a seacht.

Fatto a Lisbona, addì tredici dicembre duemilasette.

Lisabonā, divtūkstoš septītā gada trīspadsmitajā decembrī.

Priimta Lisabonoje du tūkstančiai septintųjų metų gruodžio tryliką dieną.

Kelt Lisszabonban, a kétezer-hetedik év december tizenharmadik napján.

Magħmul f'Lisbona, fit-tlethax-il jum ta' Diċembru tas-sena elfejn u sebgha.

Gedaan te Lissabon, de dertiende december tweeduizend zeven.

Sporządzono w Lizbonie dnia trzynastego grudnia roku dwa tysiące siódmego.

Feito em Lisboa, em treze de Dezembro de dois mil e sete.

Întocmit la Lisabona la treisprezece decembrie două mii șapte.

V Lisabone dňa trinásteho decembra dvetisícisedem.

V Lizboni, dne trinajstega decembra leta dva tisoč sedem.

Tehty Lissabonissa kolmantenatoista päivänä joulukuuta vuonna kaksituhattaseitsemän.

Som skedde i Lissabon den trettonde december tjugohundrasju.

Voor Zijne Majesteit de Koning der Belgen
Pour Sa Majesté le Roi des Belges
Für Seine Majestät den König der Belgier

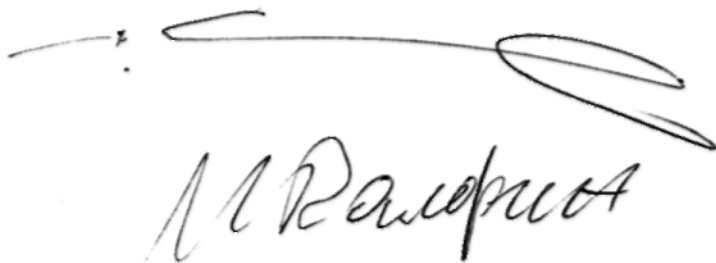

„Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.”

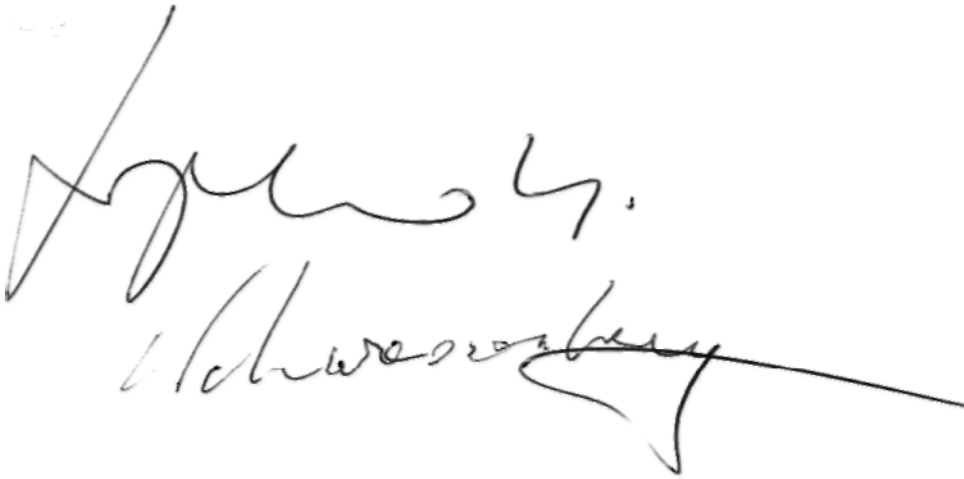
«Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.»

„Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.“

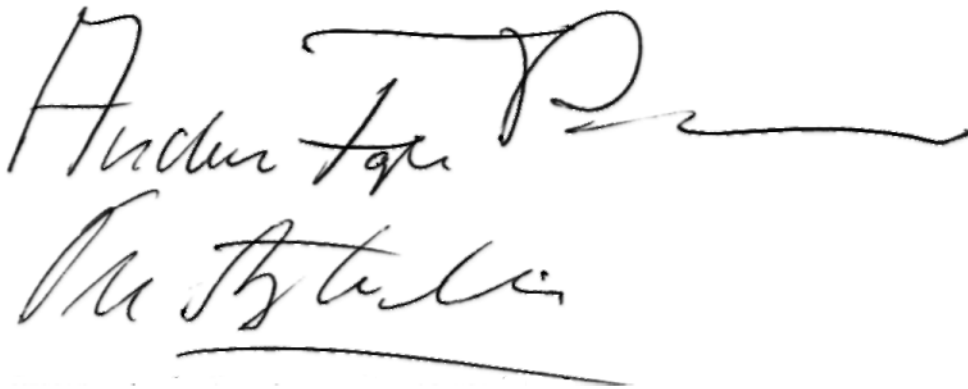
За Правителството на Република България

Za prezidenta České republiky

Handwritten signature in cursive script, appearing to read "Jiří Dienstbier".

For Hendes Majestæt Danmarks Dronning

Handwritten signature in cursive script, appearing to read "Anders Fogh Rasmussen".

Für den Präsidenten der Bundesrepublik Deutschland

Handwritten signature in cursive script, appearing to read "Frank-Walter Steinmeier".

Eesti Vabariigi Presidendi nimel

Andrus Ansip
Urmas Paal

Thar ceann Uachtarán na hÉireann
For the President of Ireland

Bertie Ahern
Dermot Ahern

Για τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας

Karamanlis
Dimitris

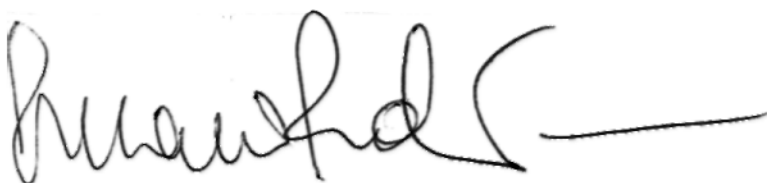
Por Su Majestad el Rey de España

Japatero 777

Pour le Président de la République française

 A. Kallias

Per il Presidente della Repubblica italiana

 Romano Prodi

Για τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας

 Γκλαφκοκλάϊδης

Latvijas Republikas Valsts prezidenta vārdā

Valdis Zatlers.
Igaunskā vārds: Valdis
P. Vairis

Lietuvos Respublikos Prezidento vardu

Valdas Adamkus.
Lietuviškai vardu: Valdas
P. Vairis

Pour Son Altesse Royale le Grand-Duc de Luxembourg

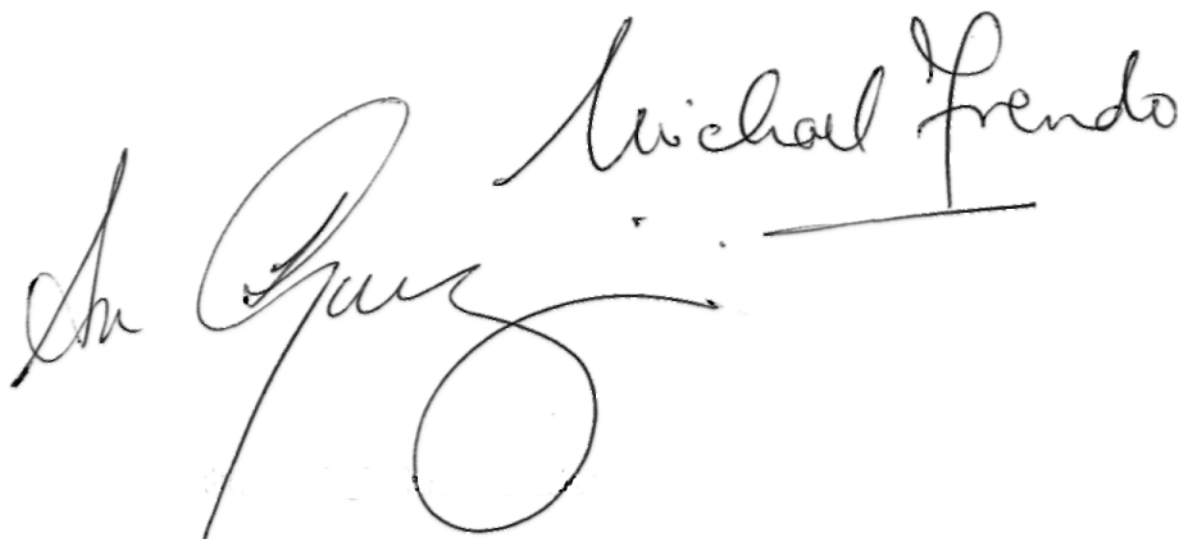
Handwritten signature and initials.

A Magyar Köztársaság Elnöke részéről

Árpád Göncz

Għall-President ta' Malta

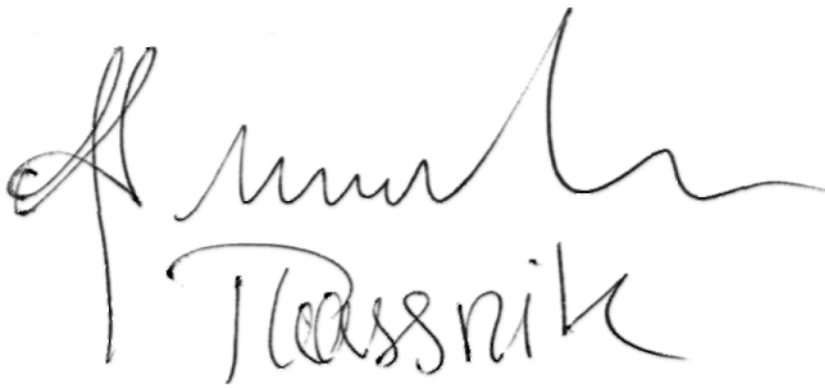

Michael Frendo

Voor Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden

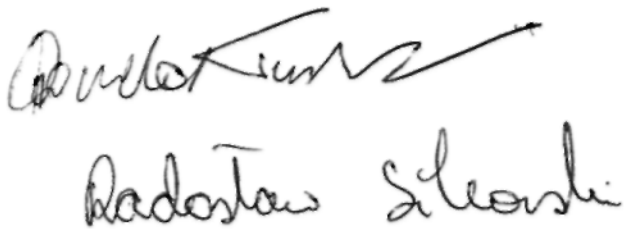

Für den Bundespräsidenten der Republik Österreich

Heinz Fischer

Za Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Andrzej Duda

Pelo Presidente da República Portuguesa

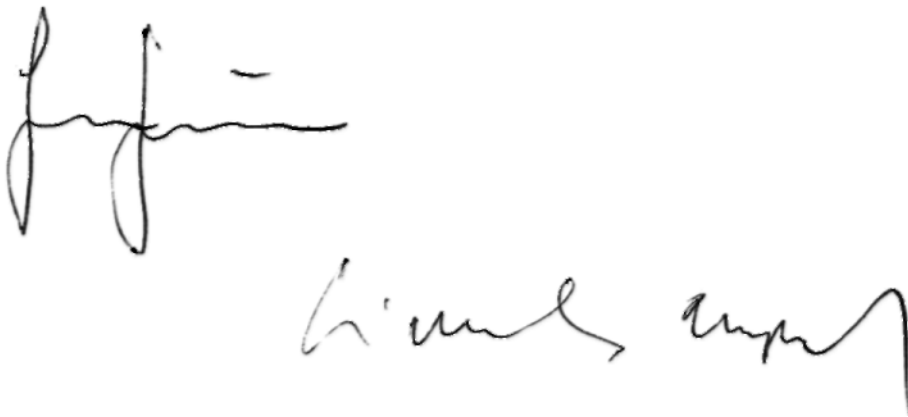
Aníbal Cavaco Silva

Pentru Președintele României

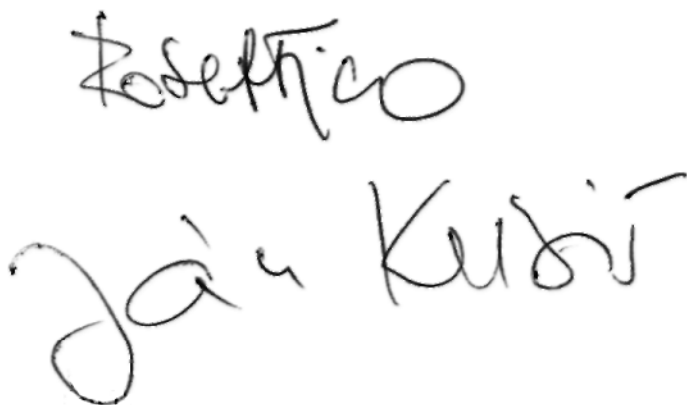
Traian Băsescu

Za predsednika Republike Slovenije

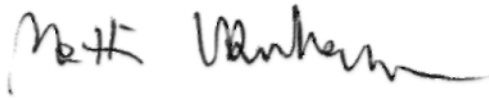
Janez Janša

Za prezidenta Slovenskej republiky

Ivan Kušnír

Suomen Tasavallan Presidentin puolesta
För Republiken Finlands President

För Konungariket Sveriges regering

For Her Majesty the Queen of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

—

PÖYTÄKIRJAT

A. EUROOPAN UNIONISTA TEHTYYN SOPIMUKSEEN, EUROOPAN UNIONIN TOIMINNASTA TEHTYYN SOPIMUKSEEN JA TIETYILTÄ OSIN EUROOPAN ATOMIENERGIAYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEEN LIITETTÄVÄT PÖYTÄKIRJAT

PÖYTÄKIRJA

KANSALLISTEN PARLAMENTTIEN ASEMASTA EUROOPAN UNIONISSA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

PALAUTTAVAT MIELEEN, että tapa, jolla kansalliset parlamentit valvovat maansa hallituksen toimintaa Euroopan unioniin liittyvissä kysymyksissä, on kunkin jäsenvaltion valtiosäännön mukaiseen järjestelmään ja käytäntöön kuuluva asia,

HALUAVAT rohkaista kansallisia parlamentteja osallistumaan entistä enemmän Euroopan unionin toimintaan ja parantaa niiden mahdollisuuksia ilmaista näkemyksensä esityksistä, jotka koskevat lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviä Euroopan unionin säädöksiä, samoin kuin muista kysymyksistä, jotka voivat olla niiden kannalta erityisen tärkeitä,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen:

I OSASTO

TIETOJEN ANTAMINEN KANSALLISILLE PARLAMENTEILLE

1 artikla

Komissio toimittaa suoraan kansallisille parlamenteille komission tausta-asiakirjat (vihreät ja valkoiset kirjat sekä tiedonannot) silloin, kun ne julkaistaan. Komissio toimittaa kansallisille parlamenteille myös vuotuisen lainsäädäntöohjelman samoin kuin kaikki muut lainsäädännön suunnittelua tai poliittista strategiaa koskevat asiakirjat samaan aikaan kuin Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

2 artikla

Euroopan parlamentille ja neuvostolle osoitetut esitykset lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviksi säädöksiksi toimitetaan kansallisille parlamenteille.

Tässä pöytäkirjassa ilmaisulla "esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi" tarkoitetaan komission ehdotuksia, jäsenvaltioiden ryhmän aloitteita, Euroopan parlamentin aloitteita, unionin tuomioistuimen pyyntöjä, Euroopan keskuspankin suosituksia ja Euroopan investointipankin pyyntöjä, joiden tarkoituksena on lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävän säädöksen antaminen.

Komissio toimittaa siltä lähtöisin olevat esitykset lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviksi säädöksiksi suoraan kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

A. EUROOPAN UNIONISTA TEHTYYN SOPIMUKSEEN, EUROOPAN UNIONIN TOIMINNASTA TEHTYYN SOPIMUKSEEN JA TIETYILTÄ OSIN EUROOPAN ATOMIENERGIAYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEEN LIITETTÄVÄT PÖYTÄKIRJAT

PÖYTÄKIRJA

KANSALLISTEN PARLAMENTTIEN ASEMASTA EUROOPAN UNIONISSA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

PALAUTTAVAT MIELEEN, että tapa, jolla kansalliset parlamentit valvovat maansa hallituksen toimintaa Euroopan unioniin liittyvissä kysymyksissä, on kunkin jäsenvaltion valtiosäännön mukaiseen järjestelmään ja käytäntöön kuuluva asia,

HALUAVAT rohkaista kansallisia parlamentteja osallistumaan entistä enemmän Euroopan unionin toimintaan ja parantaa niiden mahdollisuuksia ilmaista näkemyksensä esityksistä, jotka koskevat lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviä Euroopan unionin säädöksiä, samoin kuin muista kysymyksistä, jotka voivat olla niiden kannalta erityisen tärkeitä,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen:

I OSASTO

TIETOJEN ANTAMINEN KANSALLISILLE PARLAMENTEILLE

1 artikla

Komissio toimittaa suoraan kansallisille parlamenteille komission tausta-asiakirjat (vihreät ja valkoiset kirjat sekä tiedonannot) silloin, kun ne julkaistaan. Komissio toimittaa kansallisille parlamenteille myös vuotuisen lainsäädäntöohjelman samoin kuin kaikki muut lainsäädännön suunnittelua tai poliittista strategiaa koskevat asiakirjat samaan aikaan kuin Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

2 artikla

Euroopan parlamentille ja neuvostolle osoitetut esitykset lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviksi säädöksiksi toimitetaan kansallisille parlamenteille.

Tässä pöytäkirjassa ilmaisulla "esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi" tarkoitetaan komission ehdotuksia, jäsenvaltioiden ryhmän aloitteita, Euroopan parlamentin aloitteita, unionin tuomioistuimen pyyntöjä, Euroopan keskuspankin suosituksia ja Euroopan investointipankin pyyntöjä, joiden tarkoituksena on lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävän säädöksen antaminen.

Komissio toimittaa siltä lähtöisin olevat esitykset lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviksi säädöksiksi suoraan kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

Euroopan parlamentti toimittaa siltä lähtöisin olevat esitykset lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädöksiksi suoraan kansallisille parlamenteille.

Neuvosto toimittaa jäsenvaltioiden ryhmältä, unionin tuomioistuimelta, Euroopan keskuspankilta tai Euroopan investointipankilta lähtöisin olevat esitykset lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädöksiksi kansallisille parlamenteille.

3 artikla

Kansalliset parlamentit voivat toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta tehdyssä pöytäkirjassa määrättyä menettelyä noudattaen toimittaa Euroopan parlamentin puhemiehelle sekä neuvoston ja komission puheenjohtajille perustellun lausunnon siitä, onko esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi toissijaisuusperiaatteen mukainen.

Kun esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on lähtöisin jäsenvaltioiden ryhmältä, neuvoston puheenjohtaja toimittaa esitystä koskevat perustellut lausunnot näiden jäsenvaltioiden hallituksille.

Kun esitys on lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on lähtöisin unionin tuomioistuimelta, Euroopan keskuspankilta tai Euroopan investointipankilta, neuvoston puheenjohtaja toimittaa esitystä koskevat perustellut lausunnot asianomaiselle toimielimelle tai elimelle.

4 artikla

Esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi voidaan ottaa neuvoston esityslistaehdotukseen säädöksen hyväksymistä tai jonkin lainsäädäntömenettelyn yhteydessä tapahtuvaa yhteisen kannan vahvistamista varten aikaisintaan kahdeksan viikon kuluttua siitä, kun esitys on toimitettu kansallisille parlamenteille unionin virallisilla kielillä. Kiireellisissä tapauksissa tästä voidaan tehdä poikkeus, jonka perustelut esitetään kyseisessä säädöksessä tai neuvoston yhteisessä kannassa. Lukuun ottamatta kiireellisiä, asianmukaisesti perusteltuja tapauksia minkäänlaista lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävää säädöstä koskevaan esitykseen liittyvää sopimusta ei voida todeta saavutetun näiden kahdeksan viikon aikana. Lukuun ottamatta kiireellisiä, asianmukaisesti perusteltuja tapauksia kanta voidaan vahvistaa aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua siitä, kun esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on otettu neuvoston esityslistaehdotukseen.

5 artikla

Neuvoston istuntojen esityslistat ja käsittelyn tulokset, mukaan lukien niiden neuvoston istuntojen pöytäkirjat, joissa on käsitelty esityksiä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädöksiksi, toimitetaan suoraan kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden hallituksille.

6 artikla

Kun Eurooppa-neuvosto aikoo soveltaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 48 artiklan 7 kohdan ensimmäistä tai toista alakohtaa, Eurooppa-neuvoston aloitteesta ilmoitetaan kansallisille parlamenteille vähintään kuusi kuukautta ennen päätöksen tekemistä.

7 artikla

Tilintarkastustuomioistuin toimittaa vuosikertomuksensa tiedoksi kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

8 artikla

Siinä tapauksessa, että kansallinen parlamenttijärjestelmä ei ole yksikamarinen, 1–7 artiklaa sovelletaan parlamentin muodostaviin kamareihin.

II OSASTO

PARLAMENTTIEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

9 artikla

Euroopan parlamentti ja kansalliset parlamentit päättävät yhdessä parlamenttien välisen tehokkaan ja säännöllisen yhteistyön järjestämisestä ja edistämisestä unionissa.

10 artikla

Unionin asioita käsittelevien parlamentaaristen elinten konferenssi voi saattaa aiheellisina pitämänsä näkemykset Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission tietoon. Konferenssi edistää muun muassa kansallisten parlamenttien ja Euroopan parlamentin välistä tietojen ja parhaiden toimintatapojen vaihtoa, myös niiden erityisvaliokuntien välillä. Konferenssi voi myös järjestää parlamenttien välisiä kokouksia tietyistä aiheista, etenkin keskustellakseen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksistä, yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka mukaan luettuna. Konferenssin näkemykset eivät sido kansallisia parlamentteja eivätkä määrää ennalta niiden kantaa.

PÖYTÄKIRJA

**TOISSIJAISSUUS- JA SUHTEELLISUUSPERIAATTEEN
SOVELTAMISESTA**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT varmistaa, että päätökset tehdään mahdollisimman lähellä unionin kansalaisia,

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET vahvistaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 b artiklaan sisältyvien toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamista koskevat edellytykset sekä perustaa järjestelmän sen valvomiseksi, miten näitä periaatteita sovelletaan,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Kukin toimielin huolehtii jatkuvasti Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 b artiklassa määriteltyjen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen noudattamisesta.

2 artikla

Komissio kuulee laajalti eri tahoja ennen kuin se tekee ehdotuksen lainsäätämisyksikössä hyväksyttäväksi säädökseksi. Kuulemisissa on tarvittaessa otettava huomioon suunniteltujen toimien alueellinen ja paikallinen ulottuvuus. Poikkeuksellisen kiireellisissä tapauksissa komissio ei järjestä tällaista kuulemistä. Se perustelee tätä koskevan päätöksensä ehdotuksessaan.

II OSASTO

PARLAMENTTIEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

9 artikla

Euroopan parlamentti ja kansalliset parlamentit päättävät yhdessä parlamenttien välisen tehokkaan ja säännöllisen yhteistyön järjestämisestä ja edistämisestä unionissa.

10 artikla

Unionin asioita käsittelevien parlamentaaristen elinten konferenssi voi saattaa aiheellisina pitämänsä näkemykset Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission tietoon. Konferenssi edistää muun muassa kansallisten parlamenttien ja Euroopan parlamentin välistä tietojen ja parhaiden toimintatapojen vaihtoa, myös niiden erityisvaliokuntien välillä. Konferenssi voi myös järjestää parlamenttien välisiä kokouksia tietyistä aiheista, etenkin keskustellakseen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksistä, yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka mukaan luettuna. Konferenssin näkemykset eivät sido kansallisia parlamentteja eivätkä määrää ennalta niiden kantaa.

PÖYTÄKIRJA

**TOISSIJAISSUUS- JA SUHTEELLISUUSPERIAATTEEN
SOVELTAMISESTA**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT varmistaa, että päätökset tehdään mahdollisimman lähellä unionin kansalaisia,

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET vahvistaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 b artiklaan sisältyvien toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamista koskevat edellytykset sekä perustaa järjestelmän sen valvomiseksi, miten näitä periaatteita sovelletaan,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Kukin toimielin huolehtii jatkuvasti Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 b artiklassa määriteltyjen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen noudattamisesta.

2 artikla

Komissio kuulee laajalti eri tahoja ennen kuin se tekee ehdotuksen lainsäätämisyksikössä hyväksyttäväksi säädökseksi. Kuulemisissa on tarvittaessa otettava huomioon suunniteltujen toimien alueellinen ja paikallinen ulottuvuus. Poikkeuksellisen kiireellisissä tapauksissa komissio ei järjestä tällaista kuulemistä. Se perustelee tätä koskevan päätöksensä ehdotuksessaan.

3 artikla

Tässä pöytäkirjassa ilmaisulla 'esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi' tarkoitetaan komission ehdotuksia, jäsenvaltioiden ryhmän aloitteita, Euroopan parlamentin aloitteita, unionin tuomioistuimen pyyntöjä, Euroopan keskuspankin suosituksia ja Euroopan investointipankin pyyntöjä, joiden tarkoituksena on lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävän säädöksen antaminen.

4 artikla

Komissio toimittaa esityksensä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädöksiksi sekä muutetut esityksensä jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin unionin lainsäätäjälle.

Euroopan parlamentti toimittaa esityksensä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädöksiksi sekä muutetut esityksensä kansallisille parlamenteille.

Neuvosto toimittaa jäsenvaltioiden ryhmältä, unionin tuomioistuimelta, Euroopan keskuspankilta tai Euroopan investointipankilta lähtöisin olevat esitykset lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädöksiksi sekä muutetut esitykset jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille.

Euroopan parlamentin lainsäädäntöpäätöslauselmat ja neuvoston kannat toimitetaan kansallisille parlamenteille heti niiden tultua hyväksytyiksi.

5 artikla

Esitykset lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädöksiksi perustellaan toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisen kannalta. Kaikkiin esityksiin, jotka koskevat lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävää säädöstä, olisi liitettävä selvitys, jonka sisältämien yksityiskohtaisten tietojen perusteella toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen noudattamista voidaan arvioida. Selvityksessä olisi esitettävä tietoja, joiden perusteella voidaan arvioida esityksen rahoitusvaikutuksia ja, kun kyse on direktiivistä, sen vaikutuksia lainsäädäntöön, joka jäsenvaltioiden on pantava täytäntöön, tarvittaessa myös alueelliseen lainsäädäntöön. Syyt, joiden perusteella todetaan, että unionin tavoite voidaan saavuttaa paremmin unionin tasolla, osoitetaan laadullisin ja, aina kun se on mahdollista, määrällisin perustein. Esityksessä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi otetaan huomioon, että unionille, jäsenvaltioiden hallituksille, alueellisille tai paikallisille viranomaisille, taloudellisille toimijoille ja kansalaisille aiheutuvan taloudellisen tai hallinnollisen rasituksen olisi pysyttävä mahdollisimman pienenä ja sen olisi oltava suhteutettu saavutettavaan tavoitteeseen.

6 artikla

Kansallinen parlamentti tai kansallisen parlamentin kamari voi kahdeksan viikon kuluessa siitä, kun lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävää säädöstä koskeva esitys on toimitettu unionin virallisilla kielillä, antaa Euroopan parlamentin puhemiehelle sekä neuvoston ja komission puheenjohtajille perustellun lausunnon syistä, joiden perusteella se arvioi, että kyseessä oleva esitys ei ole toissijaisuusperiaatteen mukainen. Kansallisen parlamentin tai kansallisen parlamentin kamarin on tarvittaessa itse järjestettävä lainsäädäntövaltaa käyttävien alueellisten parlamenttien kuuleminen.

Kun esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on lähtöisin jäsenvaltioiden ryhmältä, neuvoston puheenjohtaja toimittaa lausunnon näiden jäsenvaltioiden hallituksille.

Kun esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on lähtöisin unionin tuomioistuimelta, Euroopan keskuspankilta tai Euroopan investointipankilta, neuvoston puheenjohtaja toimittaa lausunnon asianomaiselle toimielimelle tai laitokselle.

7 artikla

1. Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio tai jäsenvaltioiden ryhmä, unionin tuomioistuin, Euroopan keskuspankki tai Euroopan investointipankki, kun kyse on niiden tekemästä esityksestä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi, ottavat huomioon kansallisten parlamenttien tai jonkin kansallisen parlamentin kamarin perustellut lausunnot.

Kullakin kansallisella parlamentilla on kaksi ääntä, jotka jakautuvat kansallisen parlamenttijärjestelmän perusteella. Kaksikamarisessa parlamenttijärjestelmässä kummallakin kamarilla on yksi ääni.

2. Jos vähintään kolmasosa kansallisten parlamenttien 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesta kokonaisuäänimäärästä edustaa sellaisia perusteltuja lausuntoja, joiden mukaan esityksessä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi ei ole noudatettu toissijaisuusperiaatetta, esitystä on tarkasteltava uudelleen. Tarvittava äänten vähimmäismäärä on neljännes, kun on kyse Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevan 61 i artiklan perusteella tehdystä esityksestä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi.

Tarkasteltuaan esitystä uudelleen komissio tai jäsenvaltioiden ryhmä, unionin tuomioistuin, Euroopan keskuspankki tai Euroopan investointipankki, jos kyse on niiden tekemästä esityksestä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi, voi päättää joko pitää voimassa esityksensä, muuttaa sitä tai peruuttaa sen. Tämä päätös on perusteltava.

3. Jos tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudatettaessa vähintään yksinkertainen enemmistö kansallisten parlamenttien 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesta äänimäärästä edustaa sellaisia perusteltuja lausuntoja, joiden mukaan ehdotuksessa lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi ei ole noudatettu toissijaisuusperiaatetta, ehdotusta on niin ikään tarkasteltava uudelleen. Tarkasteltuaan ehdotusta uudelleen komissio voi päättää joko pitää ehdotuksen voimassa, muuttaa sitä tai peruuttaa sen.

Jos komissio päättää pitää ehdotuksen voimassa, sen on esitettävä perustellussa lausunnossa ne syyt, joiden vuoksi se katsoo ehdotuksen olevan toissijaisuusperiaatteen mukainen. Tämä perusteltu lausunto, samoin kuin kansallisten parlamenttien perustellut lausunnot, toimitetaan unionin lainsäätäjälle, joka ottaa ne huomioon menettelyn aikana:

- a) ennen ensimmäisen käsittelyn päättämistä lainsäätäjä (Euroopan parlamentti ja neuvosto) tarkastelee sitä, onko lainsäädäntöehdotus toissijaisuusperiaatteen mukainen, ottaen erityisesti huomioon kansallisten parlamenttien enemmistön ilmaiset yhteiset perusteet sekä komission perustellun lausunnon;
- b) jos lainsäätäjä neuvoston jäsenten 55 prosentin enemmistöllä tai Euroopan parlamentissa annettujen äänten enemmistöllä katsoo, ettei ehdotus ole toissijaisuusperiaatteen mukainen, lainsäädäntöehdotuksen käsittely päättyy.

8 artikla

Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista kanteet, jotka perustuvat siihen, että lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävässä säädöksessä ei ole noudatettu toissijaisuusperiaatetta, ja jotka jäsenvaltio on pannut vireille Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 230 artiklan määräysten mukaisesti tai jotka se on oikeusjärjestyksensä mukaisesti kansallisen parlamenttinsa tai kansallisen parlamenttinsa kamarin puolesta toimittanut Euroopan unionin tuomioistuimelle.

Myös alueiden komitea voi panna vireille mainitun artiklan mukaisesti tällaisen kanteen, kun on kyse sellaisista lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävistä säädöksistä, joiden hyväksyminen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen mukaan edellyttää sen kuulemistä.

9 artikla

Komissio antaa Eurooppa-neuvostolle, Euroopan parlamentille, neuvostolle ja kansallisille parlamenteille vuosittain kertomuksen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 b artiklan soveltamisesta. Tämä vuosittainen kertomus toimitetaan myös talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle.

PÖYTÄKIRJA
EURORYHMÄSTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT parantaa voimakkaamman talouskasvun edellytyksiä Euroopan unionissa ja sitä varten edistää talouspolitiikan yhä tiiviimpää yhteensovittamista euroalueella,

OVAT TIETOISIA siitä, että on tarpeen antaa erityismääräyksiä vuoropuhelun tiivistämiseksi niiden jäsenvaltioiden välillä, joiden rahayksikkö on euro, kunnes unionin kaikki jäsenvaltiot ovat ottaneet euron rahayksikökseen,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Niiden jäsenvaltioiden ministerit, joiden rahayksikkö on euro, kokoontuvat keskenään epävirallisiin kokouksiin. Näitä kokouksia pidetään tarvittaessa, ja niissä keskustellaan aiheista, jotka liittyvät yhteistä rahaa koskeviin näiden valtioiden erityisiin tehtäviin. Komissio osallistuu kokouksiin. Euroopan keskuspankki kutsutaan osallistumaan näihin kokouksiin, joiden valmistelusta huolehtivat niiden jäsenvaltioiden valtiovarainministerien edustajat, joiden rahayksikkö on euro, ja komission edustajat.

2 artikla

Niiden jäsenvaltioiden ministerit, joiden rahayksikkö on euro, valitsevat puheenjohtajan kahden ja puolen vuoden toimikaudeksi näiden jäsenvaltioiden enemmistöllä.

PÖYTÄKIRJA

**EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN 28 a
ARTIKLAAN PERUSTUVASTA PYSYVÄSTÄ RAKENTEELISESTA
YHTEISTYÖSTÄ**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

OTTAVAT HUOMIOON Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 28 a artiklan 6 kohdan ja 28 e artiklan,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että unioni harjoittaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, joka perustuu jäsenvaltioiden toimien jatkuvaan lähentymiseen,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka on erottamaton osa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa; se turvaa unionin operatiivisen toimintakyvyn, joka perustuu siviili- ja sotilasvoimavaroihin; unioni voi käyttää niitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 28 b artiklassa tarkoitettuihin unionin ulkopuolella toteutettaviin tehtäviin huolehtiakseen rauhan säilyttämisestä, konfliktien ehkäisemisestä ja kansainvälisen turvallisuuden lujittamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden mukaisesti; nämä tehtävät toteutetaan jäsenvaltioiden voimavaroja käyttäen sekä yhteisen joukkovalikoiman periaatteen mukaisesti,

PÖYTÄKIRJA
EURORYHMÄSTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT parantaa voimakkaamman talouskasvun edellytyksiä Euroopan unionissa ja sitä varten edistää talouspolitiikan yhä tiiviimpää yhteensovittamista euroalueella,

OVAT TIETOISIA siitä, että on tarpeen antaa erityismääräyksiä vuoropuhelun tiivistämiseksi niiden jäsenvaltioiden välillä, joiden rahayksikkö on euro, kunnes unionin kaikki jäsenvaltiot ovat ottaneet euron rahayksikökseen,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Niiden jäsenvaltioiden ministerit, joiden rahayksikkö on euro, kokoontuvat keskenään epävirallisiin kokouksiin. Näitä kokouksia pidetään tarvittaessa, ja niissä keskustellaan aiheista, jotka liittyvät yhteistä rahaa koskeviin näiden valtioiden erityisiin tehtäviin. Komissio osallistuu kokouksiin. Euroopan keskuspankki kutsutaan osallistumaan näihin kokouksiin, joiden valmistelusta huolehtivat niiden jäsenvaltioiden valtiovarainministerien edustajat, joiden rahayksikkö on euro, ja komission edustajat.

2 artikla

Niiden jäsenvaltioiden ministerit, joiden rahayksikkö on euro, valitsevat puheenjohtajan kahden ja puolen vuoden toimikaudeksi näiden jäsenvaltioiden enemmistöllä.

PÖYTÄKIRJA

**EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN 28 a
ARTIKLAAN PERUSTUVASTA PYSYVÄSTÄ RAKENTEELISESTA
YHTEISTYÖSTÄ**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

OTTAVAT HUOMIOON Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 28 a artiklan 6 kohdan ja 28 e artiklan,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että unioni harjoittaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, joka perustuu jäsenvaltioiden toimien jatkuvaan lähentymiseen,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka on erottamaton osa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa; se turvaa unionin operatiivisen toimintakyvyn, joka perustuu siviili- ja sotilasvoimavaroihin; unioni voi käyttää niitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 28 b artiklassa tarkoitettuihin unionin ulkopuolella toteutettaviin tehtäviin huolehtiakseen rauhan säilyttämisestä, konfliktien ehkäisemisestä ja kansainvälisen turvallisuuden lujittamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden mukaisesti; nämä tehtävät toteutetaan jäsenvaltioiden voimavaroja käyttäen sekä yhteisen joukkovalikoiman periaatteen mukaisesti,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että unionin yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että unionin yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka kunnioittaa niiden jäsenvaltioiden Pohjois-Atlantin sopimuksesta johtuvia velvoitteita, jotka katsovat yhteisen puolustuksensa toteutuvan Pohjois-Atlantin liitossa, joka on edelleen jäseniensä yhteisen puolustuksen perusta, ja se on sopusoinnussa tässä yhteydessä määritetyn yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kanssa,

OVAT VAKUUTTUNEITA siitä, että unionin vahvempi asema turvallisuuden ja puolustuksen alalla lisää uudistuneen Pohjois-Atlantin liiton elinvoimaisuutta sopusoinnussa niin sanottujen Berliini plus -järjestelyjen kanssa,

OVAT VAKAASTI sitä mieltä, että unioni pystyy täysin täyttämään sille kansainvälisessä yhteisössä kuuluvat velvoitteensa,

OVAT TIETOISIA siitä, että Yhdistyneet Kansakunnat voi pyytää unionilta apua Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan VI tai VII luvun nojalla käynnistettyjen operaatioiden kiireellistä toteuttamista varten,

TUNNUSTAVAT, että turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tehostaminen edellyttää jäsenvaltioilta voimavaroja koskevia toimia,

OVAT TIETOISIA siitä, että uuden vaiheen aloittaminen Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämisessä edellyttää tähän halukkailta jäsenvaltioilta määrätietoisia toimia,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että on tärkeää, että unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja osallistuu täysin pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön liittyviin menettelyihin,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 28 a artiklan 6 kohdassa tarkoitettuun pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön voivat liittyä jäsenvaltiot, jotka Lissabonin sopimuksen voimaantulopäivästä lähtien sitoutuvat:

- a) osallistumaan tiiviimmin puolustusvoimavarojensa kehittämiseen kehittämällä kansallisia voimavaratarjouksiaan ja osallistumalla tarvittaessa monikansallisiin joukkoihin, tärkeimpiin eurooppalaisiin puolustustarvikeohjelmiin ja Euroopan puolustusvoimavarojen kehittämisestä, tutkimuksesta ja hankinnasta sekä puolustusmateriaaleista vastaavan viraston, jäljempänä 'Euroopan puolustusvirasto', toimintaan; ja
- b) siihen, että niillä on viimeistään vuonna 2010 valmiudet antaa käyttöön, joko kansallisesti koottuna tai osana monikansallisia joukkoja, suunniteltuihin tehtäviin kohdennettuja taisteluyksiköitä, jotka on taktisella tasolla koottu taisteluosastoiksi, joilla on tukitoimintoja, kuljetus ja logistiikka mukaan lukien, ja joilla on kyky aloittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 28 b artiklassa tarkoitettujen tehtävien toteuttaminen 5–30 vuorokauden kuluessa erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien esittämiin pyyntöihin vastaamiseksi ja joita voidaan ylläpitää aluksi 30 vuorokauden ja tarvittaessa ainakin 120 vuorokauden ajan.

2 artikla

Pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot sitoutuvat 1 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi

- a) tekemään Lissabonin sopimuksen voimaantulosta lähtien yhteistyötä puolustustarvikkeisiin liittyvien investointinujen tasoa koskevien hyväksytyjen tavoitteiden saavuttamiseksi ja tarkastelemaan näitä tavoitteita säännöllisesti uudelleen unionin turvallisuusympäristön ja kansainvälisten velvoitteiden valossa;

- b) mahdollisuuksien mukaan lähentämään puolustusalan välineitään muun muassa yhdenmukaistamalla sotilaallisten tarpeiden määrittelyn, kokoamalla puolustusvoimavaransa yhteen ja tarvittaessa erikoistumalla sekä edistämällä yhteistyötä koulutuksen ja logistiikan alalla;
- c) toteuttamaan konkreettisia toimenpiteitä joukkojensa käytettävyyden, yhteistoimintakyvyn, joustavuuden ja toiminta-
valmiuden vahvistamiseksi muun muassa määrittelemällä joukkojen käyttöön antamista koskevat yhteiset tavoitteet,
mahdollisesti myös tarkastelemalla uudelleen kansallisia päätöksentekomenettelyjään;
- d) tekemään yhteistyötä sen varmistamiseksi, että ne toteuttavat voimavarojen kehittämisjärjestelyn puitteissa todettujen
puutteiden korjaamiseksi tarvittavat toimenpiteet, monikansallinen toiminta mukaan luettuna, sanotun kuitenkin
rajoittamatta niitä koskevia sitoumuksia Pohjois-Atlantin liitossa;
- e) osallistumaan tarvittaessa Euroopan puolustusviraston puitteissa tärkeimpien yhteisten tai eurooppalaisten puolustus-
tarvikeohjelmien kehittämiseen.

3 artikla

Euroopan puolustusvirasto ottaa osaa osallistuvien jäsenvaltioiden voimavaratarjousten säännölliseen arviointiin, erityisesti kun on kyse sellaisista tarjouksista, joiden tekemisessä on noudatettu muun muassa 2 artiklan perusteella laadittavia arviointiperusteita, ja antaa niistä kertomuksen vähintään kerran vuodessa. Arviointia voidaan käyttää pohjana neuvoston Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 28 e artiklan mukaisesti hyväksymille suosituksille ja päätöksille.

PÖYTÄKIRJA

EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN 6 ARTIKLAN 2 KOHDASTA, JOKA KOSKEE LIITTYMISTÄ IHMISOIKEUKSIEN JA PERUSVAPAUKSIEN SUOJAAMISEKSI TEHTYYN EUROOPPALAISEEN YLEISSOPIMUKSEEN

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettussa sopimuksessa Euroopan unionin liittymisestä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen on otettava huomioon tarve säilyttää unionin ja unionin oikeuden erityispiirteet erityisesti seuraavien osalta:

- a) erityiset menettelysäännöt, joita sovelletaan, jos unioni osallistuu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen seurantaelinten toimintaan;
- b) tarpeelliset järjestelyt, joilla varmistetaan, että Euroopan unionin ulkopuolisten valtioiden esittämät kanteet sekä yksityiset valitukset osoitetaan tapauksen mukaan asianmukaisesti jäsenvaltioille ja/tai unionille.

- b) mahdollisuuksien mukaan lähentämään puolustusalan välineitään muun muassa yhdenmukaistamalla sotilaallisten tarpeiden määrittelyn, kokoamalla puolustusvoimavaransa yhteen ja tarvittaessa erikoistumalla sekä edistämällä yhteistyötä koulutuksen ja logistiikan alalla;
- c) toteuttamaan konkreettisia toimenpiteitä joukkojensa käytettävyyden, yhteistoimintakyvyn, joustavuuden ja toiminta-
valmiuden vahvistamiseksi muun muassa määrittelemällä joukkojen käyttöön antamista koskevat yhteiset tavoitteet,
mahdollisesti myös tarkastelemalla uudelleen kansallisia päätöksentekomenettelyjään;
- d) tekemään yhteistyötä sen varmistamiseksi, että ne toteuttavat voimavarojen kehittämisjärjestelyn puitteissa todettujen
puutteiden korjaamiseksi tarvittavat toimenpiteet, monikansallinen toiminta mukaan luettuna, sanotun kuitenkin
rajoittamatta niitä koskevia sitoumuksia Pohjois-Atlantin liitossa;
- e) osallistumaan tarvittaessa Euroopan puolustusviraston puitteissa tärkeimpien yhteisten tai eurooppalaisten puolustus-
tarvikeohjelmien kehittämiseen.

3 artikla

Euroopan puolustusvirasto ottaa osaa osallistuvien jäsenvaltioiden voimavaratarjousten säännölliseen arviointiin, erityisesti kun on kyse sellaisista tarjouksista, joiden tekemisessä on noudatettu muun muassa 2 artiklan perusteella laadittavia arviointiperusteita, ja antaa niistä kertomuksen vähintään kerran vuodessa. Arviointia voidaan käyttää pohjana neuvoston Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 28 e artiklan mukaisesti hyväksymille suosituksille ja päätöksille.

PÖYTÄKIRJA

EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN 6 ARTIKLAN 2 KOHDASTA, JOKA KOSKEE LIITTYMISTÄ IHMISOIKEUKSIEN JA PERUSVAPAUKSIEN SUOJAAMISEKSI TEHTYYN EUROOPPALAISEEN YLEISSOPIMUKSEEN

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettussa sopimuksessa Euroopan unionin liittymisestä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen on otettava huomioon tarve säilyttää unionin ja unionin oikeuden erityispiirteet erityisesti seuraavien osalta:

- a) erityiset menettelysäännöt, joita sovelletaan, jos unioni osallistuu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen seurantaelinten toimintaan;
- b) tarpeelliset järjestelyt, joilla varmistetaan, että Euroopan unionin ulkopuolisten valtioiden esittämät kanteet sekä yksityiset valitukset osoitetaan tapauksen mukaan asianmukaisesti jäsenvaltioille ja/tai unionille.

2 artikla

Edellä 1 artiklassa tarkoitetussa sopimuksessa on varmistettava, ettei unionin liittyminen vaikuta unionin toimivaltaan eikä sen toimielinten toimivaltuuksiin. Sopimuksessa on lisäksi varmistettava, ettei se mitenkään vaikuta jäsenvaltioiden asemaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen ja erityisesti tähän yleissopimukseen liitettyjen pöytäkirjojen osalta, jäsenvaltioiden yleissopimuksen 15 artiklan mukaisesti toteuttamiin, yleissopimuksesta poikkeaviin toimenpiteisiin eikä jäsenvaltioiden yleissopimukseen sen 57 artiklan mukaisesti tekemiin varauksiin.

3 artikla

Mikään 1 artiklassa tarkoitetun sopimuksen määräys ei saa vaikuttaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 292 artiklan soveltamiseen.

PÖYTÄKIRJA**SISÄMARKKINOISTA JA KILPAILUSTA**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa määritellyt sisämarkkinat käsittää järjestelmän, jolla taataan, ettei kilpailu vääristy,

OVAT SOPINEET, että tämän tavoitteen saavuttamiseksi unioni toteuttaa tarvittaessa toimenpiteitä perussopimusten määräysten, mukaan luettuna Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 308 artikla, mukaisesti.

Tämä pöytäkirja liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen.

PÖYTÄKIRJA**EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSKIRJAN SOVELTAMISESTA
PUOLAAN JA YHDISTYNEESEEN KUNINGASKUNTAAN**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa unioni tunnustaa Euroopan unionin perusoikeuskirjassa esitetyt oikeudet, vapaudet ja periaatteet,

KATSOVAT, että perusoikeuskirjaa on sovellettava täysin edellä mainitun 6 artiklan määräysten ja itse perusoikeuskirjan VII osaston mukaisesti,

2 artikla

Edellä 1 artiklassa tarkoitetussa sopimuksessa on varmistettava, ettei unionin liittyminen vaikuta unionin toimivaltaan eikä sen toimielinten toimivaltuuksiin. Sopimuksessa on lisäksi varmistettava, ettei se mitenkään vaikuta jäsenvaltioiden asemaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen ja erityisesti tähän yleissopimukseen liitettyjen pöytäkirjojen osalta, jäsenvaltioiden yleissopimuksen 15 artiklan mukaisesti toteuttamiin, yleissopimuksesta poikkeaviin toimenpiteisiin eikä jäsenvaltioiden yleissopimukseen sen 57 artiklan mukaisesti tekemiin varauxiin.

3 artikla

Mikään 1 artiklassa tarkoitetun sopimuksen määräys ei saa vaikuttaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 292 artiklan soveltamiseen.

PÖYTÄKIRJA**SISÄMARKKINOISTA JA KILPAILUSTA**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa määritellyt sisämarkkinat käsittää järjestelmän, jolla taataan, ettei kilpailu vääristy,

OVAT SOPINEET, että tämän tavoitteen saavuttamiseksi unioni toteuttaa tarvittaessa toimenpiteitä perussopimusten määräysten, mukaan luettuna Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 308 artikla, mukaisesti.

Tämä pöytäkirja liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen.

PÖYTÄKIRJA**EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSKIRJAN SOVELTAMISESTA
PUOLAAN JA YHDISTYNEESEEN KUNINGASKUNTAAN**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa unioni tunnustaa Euroopan unionin perusoikeuskirjassa esitetyt oikeudet, vapaudet ja periaatteet,

KATSOVAT, että perusoikeuskirjaa on sovellettava täysin edellä mainitun 6 artiklan määräysten ja itse perusoikeuskirjan VII osaston mukaisesti,

2 artikla

Edellä 1 artiklassa tarkoitetussa sopimuksessa on varmistettava, ettei unionin liittyminen vaikuta unionin toimivaltaan eikä sen toimielinten toimivaltuuksiin. Sopimuksessa on lisäksi varmistettava, ettei se mitenkään vaikuta jäsenvaltioiden asemaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen ja erityisesti tähän yleissopimukseen liitettyjen pöytäkirjojen osalta, jäsenvaltioiden yleissopimuksen 15 artiklan mukaisesti toteuttamiin, yleissopimuksesta poikkeaviin toimenpiteisiin eikä jäsenvaltioiden yleissopimukseen sen 57 artiklan mukaisesti tekemiin varauksiin.

3 artikla

Mikään 1 artiklassa tarkoitetun sopimuksen määräys ei saa vaikuttaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 292 artiklan soveltamiseen.

PÖYTÄKIRJA**SISÄMARKKINOISTA JA KILPAILUSTA**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa määritellyt sisämarkkinat käsittää järjestelmän, jolla taataan, ettei kilpailu vääristy,

OVAT SOPINEET, että tämän tavoitteen saavuttamiseksi unioni toteuttaa tarvittaessa toimenpiteitä perussopimusten määräysten, mukaan luettuna Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 308 artikla, mukaisesti.

Tämä pöytäkirja liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen.

PÖYTÄKIRJA**EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSKIRJAN SOVELTAMISESTA
PUOLAAN JA YHDISTYNEESEEN KUNINGASKUNTAAN**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa unioni tunnustaa Euroopan unionin perusoikeuskirjassa esitetyt oikeudet, vapaudet ja periaatteet,

KATSOVAT, että perusoikeuskirjaa on sovellettava täysin edellä mainitun 6 artiklan määräysten ja itse perusoikeuskirjan VII osaston mukaisesti,

KATSOVAT, että edellä mainitun 6 artiklan mukaan Puolan ja Yhdistyneen kuningaskunnan tuomioistuinten on sovellettava ja tulkittava perusoikeuskirjaa täysin mainitussa artiklassa tarkoitettujen selitysten mukaisesti,

KATSOVAT, että perusoikeuskirja sisältää sekä oikeuksia että periaatteita,

KATSOVAT, että perusoikeuskirja sisältää sekä kansalaisia koskevia ja poliittisluonteisia määräyksiä että taloudellis- ja sosiaalisluonteisia määräyksiä,

KATSOVAT, että perusoikeuskirjassa vahvistetaan uudelleen unionissa tunnustetut oikeudet, vapaudet ja periaatteet ja tuodaan nuo oikeudet paremmin näkyviin, mutta siinä ei luoda uusia oikeuksia tai periaatteita,

PALAUTTAVAT MIELEEN Puolan ja Yhdistyneen kuningaskunnan velvoitteet, jotka johtuvat Euroopan unionista tehdystä sopimuksesta, Euroopan unionin toiminnasta tehdystä sopimuksesta ja unionin oikeudesta yleensä,

PANEVAT MERKILLE Puolan ja Yhdistyneen kuningaskunnan toivomuksen, jonka mukaan perusoikeuskirjan soveltamisen tiettyjä näkökohtia olisi selkeytettävä,

HALUAVAT tämän vuoksi selkeyttää perusoikeuskirjan soveltamista Puolan ja Yhdistyneen kuningaskunnan lakien ja hallinnollisten toimenpiteiden osalta sekä sen kuulumista tuomioistuinten toimivaltaan Puolassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa,

VAHVISTAVAT, että tässä pöytäkirjassa olevat viittaukset tiettyjen perusoikeuskirjan määräysten soveltamiseen eivät vaikuta millään tavoin perusoikeuskirjan muiden määräysten soveltamiseen,

VAHVISTAVAT, että tämä pöytäkirja ei vaikuta perusoikeuskirjan soveltamiseen muihin jäsenvaltioihin,

VAHVISTAVAT, että tämä pöytäkirja ei vaikuta Puolan eikä Yhdistyneen kuningaskunnan muihin velvoitteisiin, jotka johtuvat Euroopan unionista tehdystä sopimuksesta, Euroopan unionin toiminnasta tehdystä sopimuksesta ja unionin oikeudesta yleensä,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

1. Perusoikeuskirjalla ei laajenneta Euroopan unionin tuomioistuimen eikä minkään Puolan tai Yhdistyneen kuningaskunnan tuomioistuimen toimivaltaa niin, että se voisi todeta, että Puolan tai Yhdistyneen kuningaskunnan lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset, käytännöt tai toiminnot eivät vastaa perusoikeuksia, vapauksia ja periaatteita, jotka perusoikeuskirjassa on vahvistettu.

2. Erityisesti ja selvyyden vuoksi mikään perusoikeuskirjan IV osastossa ei luo Puolaan tai Yhdistyneeseen kuningaskuntaan sovellettavia tuomioistuinten toimivaltaan kuuluvia oikeuksia, paitsi siltä osin kuin Puola tai Yhdistynyt kuningaskunta on säätänyt tällaisista oikeuksista kansallisessa lainsäädännössään.

2 artikla

Jos perusoikeuskirjassa viitataan kansalliseen lainsäädäntöön ja käytäntöön, sitä sovelletaan Puolassa tai Yhdistyneessä kuningaskunnassa vain siinä määrin kuin sen sisältämät oikeudet tai periaatteet on tunnustettu Puolan tai Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännössä tai käytännöissä.

PÖYTÄKIRJA
JAETUN TOIMIVALLAN KÄYTÖSTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen:

Ainoa artikla

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen jaettua toimivaltaa koskevan 2 a artiklan 2 kohdan osalta, unionin toteuttaessa toimintaa tietyllä alalla, tämä toimivallan käytön soveltamisala ei kata kuin kyseessä olevassa unionin säädöksessä säädellyt asiat, eikä se siten koske asianomaista alaa kokonaisuudessaan.

PÖYTÄKIRJA
YLEISTÄ ETUA KOSKEVISTA PALVELUISTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT korostaa yleistä etua koskevien palveluiden merkitystä,

OVAT SOPINEET seuraavista tulkintaa koskevista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 16 artiklan mukaisia yleistä taloudellista etua koskevia palveluja koskevat unionin yhteiset arvot käsittävät erityisesti seuraavaa:

- kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten keskeinen asema ja laaja harkintavalta tarjota, tilata ja järjestää yleistä taloudellista etua koskevia palveluja siten, että ne vastaavat mahdollisimman hyvin käyttäjien tarpeita;
- yleistä taloudellista etua koskevien eri palvelujen väliset erot ja erot käyttäjien tarpeissa ja mieltymyksissä, jotka voivat johtua erilaisista maantieteellisistä, yhteiskunnallisista tai kulttuurisista tilanteista;
- korkea laadun ja turvallisuuden taso sekä kohtuuhintaisuus, yhdenvertainen kohtelu sekä yleisen saatavuuden ja käyttäjien oikeuksien edistäminen.

PÖYTÄKIRJA
JAETUN TOIMIVALLAN KÄYTÖSTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen:

Ainoa artikla

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen jaettua toimivaltaa koskevan 2 a artiklan 2 kohdan osalta, unionin toteuttaessa toimintaa tietyllä alalla, tämä toimivallan käytön soveltamisala ei kata kuin kyseessä olevassa unionin säädöksessä säädellyt asiat, eikä se siten koske asianomaista alaa kokonaisuudessaan.

PÖYTÄKIRJA
YLEISTÄ ETUA KOSKEVISTA PALVELUISTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT korostaa yleistä etua koskevien palveluiden merkitystä,

OVAT SOPINEET seuraavista tulkintaa koskevista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 16 artiklan mukaisia yleistä taloudellista etua koskevia palveluja koskevat unionin yhteiset arvot käsittävät erityisesti seuraavaa:

- kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten keskeinen asema ja laaja harkintavalta tarjota, tilata ja järjestää yleistä taloudellista etua koskevia palveluja siten, että ne vastaavat mahdollisimman hyvin käyttäjien tarpeita;
- yleistä taloudellista etua koskevien eri palvelujen väliset erot ja erot käyttäjien tarpeissa ja mieltymyksissä, jotka voivat johtua erilaisista maantieteellisistä, yhteiskunnallisista tai kulttuurisista tilanteista;
- korkea laadun ja turvallisuuden taso sekä kohtuuhintaisuus, yhdenvertainen kohtelu sekä yleisen saatavuuden ja käyttäjien oikeuksien edistäminen.

2 artikla

Perussopimusten määräykset eivät millään tavoin rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa tarjota, tilata ja järjestää yleistä, muuta kuin taloudellista, etua koskevia palveluja.

PÖYTÄKIRJA**NEUVOSTON PÄÄTÖKSESTÄ, JOKA KOSKEE EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN 9 c ARTIKLAN 4 KOHDAN JA EUROOPAN UNIONIN TOIMINNASTA TEHDYN SOPIMUKSEN 205 ARTIKLAN 2 KOHDAN TÄYTÄNTÖÖNPANOA 1 PÄIVÄN MARRASKUUTA 2014 JA 31 PÄIVÄN MAALISKUUTA 2017 VÄLISENÄ AIKANA SEKÄ 1 PÄIVÄSTÄ HUHTIKUUTA 2017 ALKAEN**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

OTTAVAT HUOMIOON, että Lissabonin sopimusta hyväksyttäessä oli ratkaiseva merkitys sillä, että päästiin yhteisymmärrykseen neuvoston päätöksestä, joka koskee Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 4 kohdan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanoa 1 päivän marraskuuta 2014 ja 31 päivän maaliskuuta 2017 välisenä aikana sekä 1 päivästä huhtikuuta 2017 alkaen, jäljempänä 'päätös',

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen:

Ainoa artikla

Ennen kuin neuvosto tarkastelee ehdotusta, jolla pyritään joko muuttamaan tai kumoamaan päätös tai jokin sen säännöksistä taikka muuttamaan välillisesti sen soveltamisalaa tai merkitystä jotain toista unionin säädöstä muuttamalla, Eurooppa-neuvosto käsittelee alustavasti kyseistä ehdotusta toimien yhteisymmärryksessä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 b artiklan 4 kohdan mukaisesti.

PÖYTÄKIRJA**SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSISTÄ**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että siirtyminen Lissabonin sopimusta aiemmin sovellettavien perussopimusten institutionaalisista määräyksistä mainitun sopimuksen toimielinjärjestelmää koskeviin määräyksiin edellyttää siirtymämääräyksiä,

2 artikla

Perussopimusten määräykset eivät millään tavoin rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa tarjota, tilata ja järjestää yleistä, muuta kuin taloudellista, etua koskevia palveluja.

PÖYTÄKIRJA**NEUVOSTON PÄÄTÖKSESTÄ, JOKA KOSKEE EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN 9 c ARTIKLAN 4 KOHDAN JA EUROOPAN UNIONIN TOIMINNASTA TEHDYN SOPIMUKSEN 205 ARTIKLAN 2 KOHDAN TÄYTÄNTÖÖNPANOJA 1 PÄIVÄN MARRASKUUTA 2014 JA 31 PÄIVÄN MAALISKUUTA 2017 VÄLISENÄ AIKANA SEKÄ 1 PÄIVÄSTÄ HUHTIKUUTA 2017 ALKAEN**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

OTTAVAT HUOMIOON, että Lissabonin sopimusta hyväksyttäessä oli ratkaiseva merkitys sillä, että päästiin yhteisymmärrykseen neuvoston päätöksestä, joka koskee Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 4 kohdan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanoa 1 päivän marraskuuta 2014 ja 31 päivän maaliskuuta 2017 välisenä aikana sekä 1 päivästä huhtikuuta 2017 alkaen, jäljempänä 'päätös',

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen:

Ainoa artikla

Ennen kuin neuvosto tarkastelee ehdotusta, jolla pyritään joko muuttamaan tai kumoamaan päätös tai jokin sen säännöksistä taikka muuttamaan välillisesti sen soveltamisalaa tai merkitystä jotain toista unionin säädöstä muuttamalla, Eurooppa-neuvosto käsittelee alustavasti kyseistä ehdotusta toimien yhteisymmärryksessä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 b artiklan 4 kohdan mukaisesti.

PÖYTÄKIRJA**SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSISTÄ**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että siirtyminen Lissabonin sopimusta aiemmin sovellettavien perussopimusten institutionaalisista määräyksistä mainitun sopimuksen toimielinjärjestelmää koskeviin määräyksiin edellyttää siirtymämääräyksiä,

2 artikla

Perussopimusten määräykset eivät millään tavoin rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa tarjota, tilata ja järjestää yleistä, muuta kuin taloudellista, etua koskevia palveluja.

PÖYTÄKIRJA**NEUVOSTON PÄÄTÖKSESTÄ, JOKA KOSKEE EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN 9 c ARTIKLAN 4 KOHDAN JA EUROOPAN UNIONIN TOIMINNASTA TEHDYN SOPIMUKSEN 205 ARTIKLAN 2 KOHDAN TÄYTÄNTÖÖNPANOA 1 PÄIVÄN MARRASKUUTA 2014 JA 31 PÄIVÄN MAALISKUUTA 2017 VÄLISENÄ AIKANA SEKÄ 1 PÄIVÄSTÄ HUHTIKUUTA 2017 ALKAEN**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

OTTAVAT HUOMIOON, että Lissabonin sopimusta hyväksyttäessä oli ratkaiseva merkitys sillä, että päästiin yhteisymmärrykseen neuvoston päätöksestä, joka koskee Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 4 kohdan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanoa 1 päivän marraskuuta 2014 ja 31 päivän maaliskuuta 2017 välisenä aikana sekä 1 päivästä huhtikuuta 2017 alkaen, jäljempänä 'päätös',

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen:

Ainoa artikla

Ennen kuin neuvosto tarkastelee ehdotusta, jolla pyritään joko muuttamaan tai kumoamaan päätös tai jokin sen säännöksistä taikka muuttamaan välillisesti sen soveltamisalaa tai merkitystä jotain toista unionin säädöstä muuttamalla, Eurooppa-neuvosto käsittelee alustavasti kyseistä ehdotusta toimien yhteisymmärryksessä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 b artiklan 4 kohdan mukaisesti.

PÖYTÄKIRJA**SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSISTÄ**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että siirtyminen Lissabonin sopimusta aiemmin sovellettavien perussopimusten institutionaalisista määräyksistä mainitun sopimuksen toimielinjärjestelmää koskeviin määräyksiin edellyttää siirtymämääräyksiä,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen:

1 artikla

Tässä pöytäkirjassa tarkoitetaan 'perussopimuksilla' Euroopan unionista tehtyä sopimusta, Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta.

I OSASTO

EUROOPAN PARLAMENTTIA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

2 artikla

Eurooppa-neuvosto tekee Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 a artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisen päätöksen Euroopan parlamentin kokoonpanosta hyvissä ajoin ennen vuonna 2009 pidettäviä Euroopan parlamentin vaaleja.

Vaalikauden 2004–2009 loppuun asti Euroopan parlamentin kokoonpano ja sen jäsenten lukumäärä säilyvät samoina kuin ne ovat Lissabonin sopimuksen tullessa voimaan.

II OSASTO

MÄÄRÄENEMMISTÖÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

3 artikla

1. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 4 kohdan mukaisesti määräenemmistön määrittelyä Eurooppa-neuvostossa ja neuvostossa koskevat mainitun kohdan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 2 kohdan määräykset tulevat voimaan 1 päivänä marraskuuta 2014.

2. Kun ratkaisu on 1 päivän marraskuuta 2014 ja 31 päivän maaliskuuta 2017 välisenä aikana tehtävä määräenemmistöllä, neuvoston jäsen voi pyytää, että ratkaisu tehdään 3 kohdassa määritellyllä määräenemmistöllä. Tällöin sovelletaan 3 ja 4 kohtaa.

3. Seuraavat määräykset ovat voimassa 31 päivään lokakuuta 2014, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 201 a artiklan 1 kohdan toisen alakohdan soveltamista:

Kun Eurooppa-neuvoston ja neuvoston ratkaisun edellytyksenä on määräenemmistö, jäsenten äänet painotetaan seuraavasti:

Belgia	12	Kreikka	12
Bulgaria	10	Espanja	27
Tšekki	12	Ranska	29
Tanska	7	Italia	29
Saksa	29	Kypros	4
Viro	4	Latvia	4
Irlanti	7	Liettua	7

Luxemburg	4	Romania	14
Unkari	12	Slovenia	4
Malta	3	Slovakia	7
Alankomaat	13	Suomi	7
Itävalta	10	Ruotsi	10
Puola	27	Yhdistynyt kuningaskunta	29
Portugali	12		

Kun ratkaisu on perussopimusten nojalla tehtävä komission ehdotuksesta, sen edellytyksenä on vähintään 255 puoltavaa ääntä, jotka edustavat jäsenten enemmistöä. Muissa tapauksissa ratkaisun edellytyksenä on vähintään 255 puoltavaa ääntä, jotka edustavat ainakin kahta kolmasosaa jäsenistä.

Eurooppa-neuvoston tai neuvoston jäsen voi pyytää, että Eurooppa-neuvoston tai neuvoston hyväksyessä säädöksen määräenemmistöllä tarkistetaan, että määräenemmistö edustaa vähintään 62:ta prosenttia unionin koko väestöstä. Jos osoittautuu, että tämä ehto ei täyty, kyseessä olevaa säädöstä ei hyväksytä.

4. Kun kaikki neuvoston jäsenet eivät perustamissopimusten mukaisesti osallistu äänestykseen, eli tapauksissa, joissa viitataan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 3 kohdan mukaisesti määriteltyyn määräenemmistöön, määräenemmistöllä tarkoitetaan 31 päivään lokakuuta 2014 asti yhtä suurta osuutta kyseisten neuvoston jäsenten painotetuista äänistä ja yhtä suurta osuutta kyseisten jäsenten määrästä sekä tarvittaessa yhtä suurta prosentuaalista osuutta asianomaisten jäsenvaltioiden väestöstä kuin tämän artiklan 3 kohdassa on määrätty.

III OSASTO

NEUVOSTON KOKOONPANOJA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

4 artikla

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 6 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun päätöksen voimaantuloon asti neuvosto voi kokoontua mainitun kohdan toisessa ja kolmannessa alakohdassa tarkoitetuissa kokoonpanoissa sekä muissa kokoonpanoissa, joita koskeva luettelo vahvistetaan yleisten asioiden neuvosto yksinkertaisella enemmistöllä tekemässä päätöksessä.

IV OSASTO

KOMISSIOTA JA UNIONIN ULKOASIOIDEN JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN KORKEAA EDUSTAJAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

5 artikla

Lissabonin sopimuksen voimaantulopäivänä virassa olevat komission jäsenet pysyvät virassaan toimikautensa loppuun. Komission jäsenen, jolla on sama kansalaisuus kuin unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealla edustajalla, toimikausi päättyy kuitenkin päivänä, jona korkea edustaja nimitetään.

V OSASTO

YHTEISEN ULKOASIOIDEN JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN KORKEANA EDUSTAJANA TOIMIVAA NEUVOSTON
PÄÄSIHTEERÄ JA NEUVOSTON VARAPÄÄSIHTEERÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

6 artikla

Yhteisen ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana toimivan neuvoston pääsihteerin ja neuvoston varapääsihteerin toimikausi päättyy Lissabonin sopimuksen voimaantulopäivänä. Neuvosto nimittää pääsihteerin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 207 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

VI OSASTO

NEUVOA-ANTAVIA ELIMIÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

7 artikla

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 258 artiklassa tarkoitetun päätöksen voimaantuloon saakka talous- ja sosiaalikomitean jäsenmäärä jakautuu seuraavasti:

Belgia	12	Luxemburg	6
Bulgaria	12	Unkari	12
Tšekki	12	Malta	5
Tanska	9	Alankomaat	12
Saksa	24	Itävalta	12
Viro	7	Puola	21
Irlanti	9	Portugali	12
Kreikka	12	Romania	15
Espanja	21	Slovenia	7
Ranska	24	Slovakia	9
Italia	24	Suomi	9
Kypros	6	Ruotsi	12
Latvia	7	Yhdistynyt kuningaskunta	24
Liettua	9		

8 artikla

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 263 artiklassa tarkoitetun päätöksen voimaantuloon saakka alueiden komitean jäsenmäärä jakautuu seuraavasti:

Belgia	12	Viro	7
Bulgaria	12	Irlanti	9
Tšekki	12	Kreikka	12
Tanska	9	Espanja	21
Saksa	24	Ranska	24

Italia	24	Puola	21
Kypros	6	Portugali	12
Latvia	7	Romania	15
Liettua	9	Slovenia	7
Luxemburg	6	Slovakia	9
Unkari	12	Suomi	9
Malta	5	Ruotsi	12
Alankomaat	12	Yhdistynyt kuningaskunta	24
Itävalta	12		

VII OSASTO

ENNEN LISSABONIN SOPIMUKSEN VOIMAANTULOJA ANNETTUJA, EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN V JA VI OSASTOON PERUSTUVIA SÄÄDÖKSIÄ KOSKEVAT SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSET

9 artikla

Ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa hyväksytyjen, Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen perustuvien unionin toimielinten, elinten ja laitosten säädösten oikeusvaikutukset säilyvät niin kauan kuin näitä säädöksiä ei kumota, julisteta mitättömiksi tai muuteta perussopimusten nojalla. Sama koskee myös Euroopan unionista tehdyn sopimuksen perusteella tehtyjä jäsenvaltioiden välisiä yleissopimuksia.

10 artikla

1. Sellaisten poliisiyhteistyön ja rikosasioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön alalla annettujen unionin säädösten osalta, jotka on hyväksytty ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa, toimielinten toimivalta on siirtymätoimenpiteenä mainitun sopimuksen voimaantulopäivänä seuraava: Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 226 artiklan mukaista komission toimivaltaa ei sovelleta, ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, sellaisena kuin se oli voimassa ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa, VI osaston mukainen Euroopan unionin tuomioistuimen toimivalta säilyy ennallaan, myös silloin, kun mainitut säädökset on hyväksytty mainitun Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 35 artiklan 2 kohdan nojalla.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun säädöksen muuttaminen johtaa siihen, että mainitussa kohdassa tarkoitettujen toimielinten toimivaltaa, sellaisena kuin siitä määrätään perussopimuksissa, sovelletaan, sikäli kuin on kyse muutetusta säädöksestä, niihin jäsenvaltioihin, joihin tätä muutettua säädöstä sovelletaan.

3. Joka tapauksessa 1 kohdassa mainitun siirtymätoimenpiteen noudattaminen lakkaa viiden vuoden kuluttua Lissabonin sopimuksen voimaantulopäivästä.

4. Yhdistynyt kuningaskunta voi viimeistään kuusi kuukautta ennen 3 kohdassa mainitun siirtymäkauden päättymistä ilmoittaa neuvostolle, ettei se 1 kohdassa tarkoitettujen säädösten osalta hyväksy 1 kohdassa tarkoitettujen toimielinten toimivaltaa sellaisena kuin siitä määrätään perussopimuksissa. Jos Yhdistynyt kuningaskunta on tehnyt tällaisen ilmoituksen, kaikkia 1 kohdassa tarkoitettuja säädöksiä lakataan soveltamasta siihen 3 kohdassa tarkoitetun siirtymäkauden päättymispäivästä alkaen. Tätä alakohtaa ei sovelleta niiden 2 kohdassa tarkoitettujen muutettujen säädösten osalta, joita sovelletaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

Neuvosto määrittää määräenemmistöllä komission ehdotuksesta edellä olevan johdosta tarvittavat järjestelyt sekä tarvittavat siirtymäjärjestelyt. Yhdistynyt kuningaskunta ei osallistu tämän päätöksen tekemiseen. Neuvoston määräenemmistö määräytyy Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti.

Neuvosto voi määräenemmistöllä komission ehdotuksesta tehdä myös päätöksen siitä, että Yhdistyneen kuningaskunnan on vastattava niistä mahdollisista välittömistä rahoitusvaikutuksista, jotka väistämättä aiheutuvat siitä, ettei se enää osallistu näihin säädöksiin.

5. Yhdistynyt kuningaskunta voi milloin tahansa myöhemmin ilmoittaa neuvostolle haluavansa osallistua säädöksiin, joita on lakattu soveltamasta siihen 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti. Tällöin sovelletaan tapauksesta riippuen osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan tai Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyn pöytäkirjan asiaa koskevia määräyksiä. Kyseessä olevien säädösten osalta toimielinten toimivalta on se, josta määrätään perussopimuksissa. Toimiessaan asianomaisten pöytäkirjojen nojalla unionin toimielimet ja Yhdistynyt kuningaskunta pyrkivät palauttamaan Yhdistyneen kuningaskunnan mahdollisimman laajan osallistumisen unionin säännöstöön vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen alalla vahingoittamatta vakavasti tämän säännösten eri osien käytännön toimivuutta ja kunnioittaen niiden johdonmukaisuutta.

B. LISSABONIN SOPIMUKSEEN LIITETTÄVÄT PÖYTÄKIRJAT

PÖYTÄKIRJA N:o 1

EUROOPAN UNIONISTA TEHTYYN SOPIMUKSEEN, EUROOPAN YHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEEN JA/TAI EUROOPAN ATOMIENERGIAYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEEN LIITETTYJEN PÖYTÄKIRJOJEN MUUTTAMISESTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT muuttaa Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja/tai Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitettyjä pöytäkirjoja niiden mukauttamiseksi Lissabonin sopimuksen uusiin määräyksiin,

OVAT SOPINEET seuraavista Lissabonin sopimukseen liitettävistä määräyksistä:

1 artikla

- 1) Tämän sopimuksen voimaantulopäivänä voimassa olevat pöytäkirjat, jotka on liitetty Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja/tai Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen, muutetaan tämän artiklan määräysten mukaisesti.

A. KAIKKIA PÖYTÄKIRJOJA KOSKEVAT MUUTOKSET

- 2) Lissabonin sopimuksen 2 artiklan 2 kohdassa määrättyjä, koko sopimusta koskevia muutoksia sovelletaan sen d, e ja j alakohtaa lukuun ottamatta tässä artiklassa tarkoitettuihin pöytäkirjoihin.
- 3) Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa pöytäkirjoissa:
  - a) korvataan johdanto-osan viimeinen kappale, jossa mainitaan se perussopimus tai ne perussopimukset, joihin kyseinen pöytäkirja liitetään, ilmaisulla "OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen". Tämä alakohta ei koske taloudellisesta ja sosiaalisesta yhteenkuuluvuudesta tehtyä pöytäkirjaa eikä jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta tehtyä pöytäkirjaa.

Pöytäkirja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä, pöytäkirja Euroopan unionin toimielinten ja tiettyjen elinten, laitosten ja yksikköjen kotipaikan sijainnista, pöytäkirja Irlannin perustuslain 40.3.3 artiklasta ja pöytäkirja Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista liitetään myös Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen;

- b) korvataan kulloisessakin taivutusmuodossa sana "yhteisöt" sanalla "unioni" ja mukautetaan samassa lauseyhteydessä esiintyvät muut sanat tarvittaessa.

B. LISSABONIN SOPIMUKSEEN LIITETTÄVÄT PÖYTÄKIRJAT

PÖYTÄKIRJA N:o 1

EUROOPAN UNIONISTA TEHTYYN SOPIMUKSEEN, EUROOPAN YHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEEN JA/TAI EUROOPAN ATOMIENERGIAYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEEN LIITETTYJEN PÖYTÄKIRJOJEN MUUTTAMISESTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT muuttaa Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja/tai Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitetyjä pöytäkirjoja niiden mukauttamiseksi Lissabonin sopimuksen uusiin määräyksiin,

OVAT SOPINEET seuraavista Lissabonin sopimukseen liitettävistä määräyksistä:

1 artikla

- 1) Tämän sopimuksen voimaantulopäivänä voimassa olevat pöytäkirjat, jotka on liitetty Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja/tai Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen, muutetaan tämän artiklan määräysten mukaisesti.

A. KAIKKIA PÖYTÄKIRJOJA KOSKEVAT MUUTOKSET

- 2) Lissabonin sopimuksen 2 artiklan 2 kohdassa määrättyjä, koko sopimusta koskevia muutoksia sovelletaan sen d, e ja j alakohtaa lukuun ottamatta tässä artikkelissa tarkoitettuihin pöytäkirjoihin.
- 3) Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa pöytäkirjoissa:
  - a) korvataan johdanto-osan viimeinen kappale, jossa mainitaan se perussopimus tai ne perussopimukset, joihin kyseinen pöytäkirja liitetään, ilmaisulla "OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen". Tämä alakohta ei koske taloudellisesta ja sosiaalisesta yhteenkuuluvuudesta tehtyä pöytäkirjaa eikä jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta tehtyä pöytäkirjaa.

Pöytäkirja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä, pöytäkirja Euroopan unionin toimielinten ja tiettyjen elinten, laitosten ja yksikköjen kotipaikan sijainnista, pöytäkirja Irlannin perustuslain 40.3.3 artiklasta ja pöytäkirja Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista liitetään myös Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen;

- b) korvataan kulloisessakin taivutusmuodossa sana "yhteisöt" sanalla "unioni" ja mukautetaan samassa lauseyhteydessä esiintyvät muut sanat tarvittaessa.

- 4) Korvataan seuraavissa pöytäkirjoissa kulloisessakin taivutusmuodossa ilmaisu "tämä sopimus" ilmaisulla "perussopimukset" ja viittaus Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja/tai Euroopan yhteisön perustamissopimukseen viittauksella perussopimukseen, sekä muutetaan tämän mukaisesti taipuvat sanat tarvittaessa monikkoon:
- a) pöytäkirja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä:
    - 1 artikla (mukaan luettuina viittaus EU-sopimukseen ja EY:n perustamissopimukseen);
  - b) pöytäkirja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä:
    - 1.1 artiklan uusi toinen alakohta,
    - 12.1 artiklan ensimmäinen alakohta,
    - 14.1 artikla (toinen "tätä sopimusta" koskeva maininta),
    - 14.2 artiklan toinen alakohta,
    - 34.1 artiklan toinen luetelmakohta,
    - 35.1 artikla;
  - c) pöytäkirja liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä:
    - 3 artiklan toinen virke, jossa korvataan sana "sopimuksesta" sanalla "perussopimuksista";
  - d) pöytäkirja eräistä Tanskaa koskevista määräyksistä:
    - 2 kohdan, joka numeroidaan 1 kohdaksi, toinen virke;
  - e) pöytäkirja Schengenin säännöstön sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia:
    - johdanto-osan kuudes kappale, josta tulee viides kappale,
    - 1 artikla;
  - f) Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisten turvapaikasta:
    - johdanto-osan kuudes kappale, josta tulee johdanto-osan seitsemäs kappale;
  - g) pöytäkirja kiinteän omaisuuden hankkimisesta Tanskassa:
    - ainoa määräys, jossa korvataan sana "sopimuksessa" sanalla "perussopimuksissa";
  - h) pöytäkirja jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta:
    - ainoa määräys;
  - i) pöytäkirja EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästudkimusrahostosta:
    - 3 artikla.

- 5) Korvataan seuraavissa pöytäkirjoissa ja liitteissä ilmaisu "tämän sopimuksen" ilmaisulla "Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen":
- a) pöytäkirja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä
— 3.1 artikla,	— 21.1 artikla,
— 4 artiklan johdantolause,	— 25.2 artikla,
— 6.3 artikla,	— 27.2 artikla,
— 7 artikla,	— 34.1 artikla, johdantolause,
— 9.1 artikla	— 35.3 artikla,
— 10.1 artikla,	— 41.1 artikla, joka numeroidaan 40.1 artiklaksi,
— 11.1 artiklan ensimmäinen alakohta,	— 42 artikla, joka numeroidaan 41 artiklaksi,
— 14.1 artikla (ensimmäinen "tätä sopimusta" koskeva maininta),	— 43.1 artikla, joka numeroidaan 42.1 artiklaksi,
— 15.3 artikla,	— 45.1 artikla, joka numeroidaan 44 artiklaksi,
— 16 artiklan ensimmäinen kohta,	— 47.3 artikla, joka numeroidaan 46.3 artiklaksi;
- b) pöytäkirja liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä:
- 1 artiklan johdantolause;
- c) pöytäkirja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 121 artiklassa tarkoitetuista lähentymisperusteista:
- 1 artiklan ensimmäinen virke;
- d) pöytäkirja eräistä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan liittyvistä määräyksistä:
- 6 kohdan, joka numeroidaan 5 kohdaksi, toinen alakohta,
- 9 kohdan, joka numeroidaan 8 kohdaksi, johdantokappale,
- 10 kohdan, joka numeroidaan 9 kohdaksi, a alakohdan toinen virke, jossa korvataan sana "sopimuksen" ilmaisulla "Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen",
- 11 kohta, joka numeroidaan 10 kohdaksi;
- e) pöytäkirja taloudellisesta ja sosiaalisesta yhteenkuuluvuudesta:
- johdanto-osan viidennessätoista kappaleessa, josta tulee yhdestoista kappale; siinä lisätään ilmaisu "Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen" ilmaisun "jolla on ohjelma" jälkeen;
- f) liitteet I ja II:
- liitteen I otsikko ja liitteen II otsikko, joissa korvataan ilmaisut "tämän sopimuksen" ja "sopimuksen" ilmaisulla "Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen".

- 6) Korvataan seuraavissa pöytäkirjoissa ilmaisu "tämän sopimuksen" ilmaisulla "mainitun sopimuksen":
- a) pöytäkirja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä
— 3.2 artikla,	— 11.2 artikla,
— 3.3 artikla,	— 43.2 artikla, joka numeroidaan 42.2 artiklaksi,
— 9.2 artikla,	— 43.3 artikla, joka numeroidaan 42.3 artiklaksi,
— 9.3 artikla,	— 44 artiklan, joka numeroidaan 43 artiklaksi, toinen kohta;
- b) pöytäkirja liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä:
- 2 artiklan johdantokappale;
- c) pöytäkirja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 121 artiklassa tarkoitetuista lähentymisperusteista:
- 2 artikla,
- 3 artikla,
- 4 artiklan ensimmäinen virke,
- 6 artikla;
- d) pöytäkirja eräistä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan liittyvistä määräyksistä:
- 7 kohdan, joka numeroidaan 6 kohdaksi, toinen alakohta,
- 10 kohdan, joka numeroidaan 9 kohdaksi, c alakohta.
- 7) Lisätään seuraavissa pöytäkirjoissa ilmaisu "yksinkertaisella enemmistöllä" samaan lauseyhteyteen sanan "neuvosto" kanssa:
- a) pöytäkirja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä:
- 4 artiklan toinen kohta,
- 13 artiklan toinen kohta;
- b) pöytäkirja Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista:
- 7 artiklan, joka numeroidaan 6 artiklaksi, ensimmäinen virke.
- 8) Korvataan seuraavissa pöytäkirjoissa kulloisessakin taivutusmuodossa ilmaisu "Euroopan yhteisöjen tuomioistuin", "yhteisöjen tuomioistuin" tai "yhteisön tuomioistuin" ilmaisulla "Euroopan unionin tuomioistuin":
- a) pöytäkirja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä:
— 1 artikla,	— liitteen 1 artikla,
— 3 artiklan neljäs kohta,	

- b) pöytäkirja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä:
  - 35.1, 35.2, 35.4, 35.5 ja 35.6 artikla,
  - 36.2 artikla
- c) pöytäkirja Euroopan yhteisöjen toimielinten ja tiettyjen elinten ja yksikköjen sekä Europolin kotipaikan sijainnista:
  - ainoan artiklan d kohta;
- d) pöytäkirja Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista:
  - 12 artiklan, joka numeroidaan 11 artiklaksi, a alakohta, jossa korvataan sana "tuomioistuimen" ilmaisulla "Euroopan unionin tuomioistuimen",
  - 21 artikla, joka numeroidaan 20 artiklaksi, ensimmäinen maininta;
- e) pöytäkirja Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta
  - 2 artikla;
- f) Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisten turvapaikasta:
  - johdanto-osan toinen kappale, josta tulee kolmas kappale.

B. ERITYISET MUUTOKSET

KUMOTUT PÖYTÄKIRJAT

- 9) Kumotaan seuraavat pöytäkirjat:
  - a) pöytäkirja Italiasta (1957);
  - b) pöytäkirja tietyistä maista peräisin olevista ja sieltä tulevista tavaroista, jotka saavat jossakin jäsenvaltiossa erityisen tuontikohtelun (1957);
  - c) pöytäkirja Euroopan rahapoliittisen instituutin perussäännöstä (1992);
  - d) pöytäkirja siirtymisestä talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen (1992);
  - e) pöytäkirja Portugalista (1992);
  - f) pöytäkirja kansallisten kansanedustuslaitosten asemasta Euroopan unionissa (1997), joka korvataan uudella pöytäkirjalla, jonka nimi on "pöytäkirja kansallisten parlamenttien asemasta Euroopan unionissa";
  - g) pöytäkirja toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamisesta (1997), joka korvataan uudella pöytäkirjalla, jonka nimi on "pöytäkirja toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta";
  - h) pöytäkirja eläinten suojelusta ja hyvinvoinnista (1997), jonka teksti siirretään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 6 b artiklaan;
  - i) pöytäkirja Euroopan unionin laajentumisesta (2001);
  - j) pöytäkirja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 67 artiklasta (2001).

EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIMEN PERUSSÄÄNTÖ

10) Muutetaan pöytäkirja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä seuraavasti:

- a) korvataan johdanto-osan ensimmäisen kappaleen viittaus Euroopan yhteisön perustamissopimukseen viittauksella Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen. Korvataan muualla pöytäkirjassa ilmaisu "EY:n perustamissopimus" asianmukaisesti taivutettuna ilmaisulla "Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus"; poistetaan koko pöytäkirjasta viittaukset EHTY-sopimuksen niihin artikloihin, jotka on kumottu tähän sopimukseen liitettyllä pöytäkirjalla N:o 2, ja kukin virke mukautetaan tarvittaessa tämän mukaisesti;
- b) korvataan seuraavissa artikloissa kulloisessakin taivutusmuodossa ilmaisu "yhteisöjen tuomioistuin" ilmaisulla "unionin tuomioistuin":
— 3 artiklan toinen ja neljäs kohta,	— 30–32, 35, 38–41 ja 43 artikla,
— 4 artiklan neljäs kohta,	— 52 artikla,
— 5 artiklan toinen kohta,	— 54 artikla,
— 6 artiklan ensimmäinen ja toinen kohta,	— 56 artiklan ensimmäinen kohta,
— 10–14 artikla,	— 57 artiklan ensimmäinen ja toinen kohta,
— 15 artiklan ensimmäinen virke,	— 58 artiklan ensimmäinen kohta,
— 16 artiklan ensimmäinen, kolmas, neljäs ja viides kohta,	— 59 artikla,
— 17 artiklan ensimmäinen ja neljäs kohta,	— 60 artiklan toinen kohta,
— 18 artiklan kolmas ja neljäs kohta,	— 61 artikla,
— 19 artiklan ensimmäinen, neljäs, viides, kuudes ja seitsemäs kohta,	— 62 artikla,
— 20 artiklan ensimmäinen, neljäs ja viides kohta,	— 62a artikla,
— 21 artiklan ensimmäinen kohta,	— 62b artikla,
— 22 artiklan ensimmäinen, kolmas ja neljäs kohta,	— 63 artikla,
— 23 artikla,	— 64 artiklan ensimmäinen kohta, josta tulee toisen kohdan ensimmäinen virke,
— 24 artikla,	— liitteessä olevat 2 artiklan ensimmäinen kohta ja 3 artiklan 2 kohdan toinen virke sekä 3 kohta,
— 25, 27 ja 28 artikla,	— liitteessä olevan 6 artiklan 1 kohta,
— 29 artikla,	— liitteessä olevan 8 artiklan 1 ja 2 kohta;

- c) korvataan 2 artiklassa ilmaisu "julkisessa istunnossa" ilmaisulla "unionin tuomioistuimen julkisessa istunnossa";
- d) lisätään 3 artiklan toiseen kohtaan ja 4 artiklan neljänteen kohtaan virke seuraavasti: "Jos päätös koskee unionin yleisen tuomioistuimen tai jonkin erityistuomioistuimen jäsentä, unionin tuomioistuin tekee ratkaisunsa kuultuaan asianomaista tuomioistuinta.";
- e) lisätään 6 artiklan ensimmäiseen kohtaan virke seuraavasti: "Jos asia koskee unionin yleisen tuomioistuimen tai jonkin erityistuomioistuimen jäsentä, unionin tuomioistuin tekee ratkaisunsa kuultuaan asianomaista tuomioistuinta.";
- f) lisätään II osaston otsikkoon sanat "Unionin tuomioistuimen";
- g) korvataan 13 artiklan ensimmäisessä kohdan ensimmäisessä virkkeessä sana "ehdotuksesta" sanalla "pyynnöstä", ilmaisu "Neuvosto voi" ilmaisulla "Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat" ja ilmaisu "yksimielisesti säättää" ilmaisulla "tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen säättää";
- h) lisätään III osaston otsikkoon ilmaisu "unionin tuomioistuimessa";
- i) muutetaan 23 artikla seuraavasti:
- i) poistetaan ensimmäisen kohdan ensimmäisestä virkkeestä ilmaisu "EU-sopimuksen 35 artiklan 1 kohdassa,"; korvataan ensimmäisen kohdan toisessa virkkeessä ilmaisu "sekä neuvostolle tai Euroopan keskuspankille, jos säädös, jonka pätevyys tai tulkinta on riidan kohteena, on niistä jommankumman antama, ja Euroopan parlamentille ja neuvostolle, jos säädös, jonka pätevyys tai tulkinta on riidan kohteena, on näiden toimielinten yhteisesti hyväksymä." ilmaisulla "sekä unionin sille toimielimelle, elimelle tai laitokselle, joka on hyväksynyt säädöksen, jonka pätevyys tai tulkinta on riidan kohteena.";
- ii) korvataan toisen kohdan ilmaisu "ja tarvittaessa Euroopan parlamentilla, neuvostolla ja Euroopan keskuspankilla on oikeus" ilmaisulla "ja tarvittaessa unionin sillä toimielimellä, elimellä tai laitoksella, joka on hyväksynyt säädöksen, jonka pätevyys tai tulkinta on riidan kohteena, on oikeus";
- j) lisätään 24 artiklan toiseen kohtaan ilmaisun "toimielimiä," jälkeen ilmaisu ", elimiä tai laitoksia,";
- k) korvataan 40 artiklan toinen kohta seuraavasti:
- "Tämä oikeus on myös unionin elimillä ja laitoksilla sekä kaikilla muilla, jotka pystyvät osoittamaan, että unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun asian ratkaisu koskee niiden etua tai heidän etuaan. Luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt eivät voi olla väliintulijoina jäsenvaltioiden keskinäisissä asioissa, unionin toimielimien keskinäisissä asioissa eikä jäsenvaltioiden ja unionin toimielimien välisissä asioissa.";
- l) lisätään ilmaisun "toimielimet" jälkeen ilmaisu ", elimet ja laitokset";
- m) lisätään 46 artiklaan uusi kohta seuraavasti: "Tätä artiklaa sovelletaan myös sopimussuhteen ulkopuolista Euroopan keskuspankin vastuuta koskeviin asioihin.";
- n) korvataan IV osaston otsikko otsikolla "UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN";
- o) korvataan 47 artiklan ensimmäinen kohta seuraavasti: "Tämän perussäännön 9 artiklan ensimmäistä kohtaa, 14 ja 15 artiklaa, 17 artiklan ensimmäistä, toista, neljättä ja viidettä kohtaa ja 18 artiklaa sovelletaan unionin yleiseen tuomioistuimeen ja sen jäseniin.";
- p) korvataan 51 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan kolmannessa luetelmakohtassa viittaus 202 artiklan kolmanteen luetelma-kohtaan viittauksella 249 c artiklan 2 kohtaan, sekä b alakohdassa viittaus 11a artiklaan viittauksella 280 f artiklan 1 kohtaan. Poistetaan toisesta kohdasta ilmaisu "tai Euroopan keskuspankki";

- q) muutetaan 64 artikla seuraavasti:
- i) lisätään uusi ensimmäinen kohta seuraavasti:
- ”Säännöt Euroopan unionin tuomioistuimessa sovellettavasta kielistä koskevasta järjestelystä vahvistetaan neuvoston yksimielisesti antamalla asetuksella. Asetus annetaan joko unionin tuomioistuimen pyynnöstä komission ja Euroopan parlamentin kuulemisen jälkeen taikka komission ehdotuksesta unionin tuomioistuimen ja Euroopan parlamentin kuulemisen jälkeen.”;
- ii) korvataan kohdan, josta tulee toinen kohta, ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu ”...kunnes tässä perussäännössä annetaan määräykset yhteisöjen tuomioistuimessa ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa sovellettavasta kielistä koskevasta järjestelystä.” ilmaisulla ”kunnes edellä mainitut säännöt on annettu”; korvataan toinen virke seuraavasti: ”Poiketen siitä, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 223 ja 224 artiklassa määrätään, näiden määräysten muuttaminen tai kumoaminen edellyttää neuvoston yksimielistä hyväksyntää.”;
- r) korvataan pöytäkirjan liitteessä I olevan 3 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä ilmaisu ”tuomioistuimessa” ilmaisulla ”virkamiestuomioistuimessa”; poistetaan 2 ja 3 kohdasta sana ”määräenemmistöllä”;
- s) (ei koske suomenkielistä toisintoa).

EUROOPAN KESKUSPANKKIJÄRJESTELMÄN JA EUROOPAN KESKUSPANKIN PERUSSÄÄNTÖ

- 11) Muutetaan pöytäkirja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä seuraavasti:
- a) korvataan johdanto-osan ensimmäisen kappaleen viittaus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 8 artiklaan viittauksella Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 2 kohtaan;
- b) korvataan I luvun otsikko seuraavasti: ”EUROOPAN KESKUSPANKKIJÄRJESTELMÄ”;
- c) Jaetaan 1.1 artikla kahdeksi alakohdaksi siten, että kumpikin virke muodostaa erillisen alakohdan ja se jää ilman numeroa. Korvataan ensimmäinen alakohta seuraavasti: ”Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 245 a artiklan 1 kohdan mukaisesti Euroopan keskuspankki (EKP) ja kansalliset keskuspankit muodostavat Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ). EKP ja niiden jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, joiden rahayksikkö on euro, muodostavat eurojärjestelmän.”; korvataan toisen alakohdan alussa oleva ilmaisu ”ne hoitavat” ilmaisulla ”EKPJ ja EKP hoitavat”;
- d) poistetaan 1.2 artikla;
- e) 2 artiklassa alussa oleva ilmaisu ”Tämän sopimuksen 105 artiklan 1 kohdan mukaisesti” ilmaisulla ”Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 105 artiklan 1 kohdan ja 245 a artiklan 2 kohdan mukaisesti”. Lisätään toisessa virkkeessä sanan ”sopimuksen” edelle ilmaisu ”Euroopan unionista tehdyn”: Lisätään kolmannessa virkkeessä sanan ”sopimuksen” edelle ilmaisu ”Euroopan unionin toiminnasta tehdyn”;
- f) korvataan 3.1 artiklan toisessa luetelmakohdassa ilmaisu ”tämän sopimuksen 111 artiklan” ilmaisulla ”mainitun sopimuksen 188 o artiklan”;
- g) poistetaan 4 artiklan b alakohdasta ilmaisu ”asianomaisille”;
- h) korvataan 9.1 artiklan ilmaisu ”tämän sopimuksen 107 artiklan 2 kohdan mukaisesti” ilmaisulla ”Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 245 a artiklan 3 kohdan mukaisesti”;
- i) muutetaan 10 artikla seuraavasti:
- i) korvataan 10.1 artiklan lopussa oleva ilmaisu ”kansallisten keskuspankkien pääjohtajat” ilmaisulla ”niiden jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajat, joiden rahayksikkö on euro”;

- ii) korvataan 10.2 artiklan ensimmäisen luetelmakohdan ensimmäisen virkkeen lopussa oleva ilmaisu "euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden" ilmaisulla "niiden jäsenvaltioiden, joiden rahayksikkö on euro,;" korvataan kolmannessa alakohdassa ilmaisu "10.3, 10.6 eikä 41.2 artiklan nojalla" ilmaisulla "10.3, 40.2 ja 40.3 artiklan nojalla";
- iii) poistetaan 10.6 artikla;
- j) korvataan 11.2 artiklan ensimmäisessä alakohdassa ilmaisu "johtokunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja muut jäsenet nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten valtion- tai hallitusten päämiesten tasolla neuvoston suosituksesta tekemällä yhteisellä sopimuksella" ilmaisulla "Eurooppa-neuvosto nimittää johtokunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muut jäsenet määränemmistöllä neuvoston suosituksesta";
- k) poistetaan 14.1 artiklasta ilmaisu "viimeistään päivänä, jona EKPJ perustetaan,;"
- l) korvataan 16 artiklan ensimmäisessä virkkeessä sana "setelien" sanalla "eurosetelien";
- m) korvataan 18.1 artiklan ensimmäisessä luetelmakohdassa ilmaisu "yhteisön tai kolmansien valtioiden valuuttojen määräisiä" ilmaisulla "euro- tai muun valuutan määräisiä";
- n) korvataan 25.2 artiklassa ilmaisu "tehtyjen neuvoston päätösten" ilmaisulla "annettujen neuvoston asetusten";
- o) poistetaan 28.1 artiklasta ilmaisu "EKP:n aloittaessa toimintansa";
- p) korvataan 29.1 artiklan ensimmäisen kohdan johdantokappale seuraavasti: "EKP:n pääoman merkitsemisen jakoperuste, joka ensimmäisen kerran vahvistettiin EKPJ:n perustamisen yhteydessä vuonna 1998, määritetään antamalla jokaiselle kansalliselle keskuspankille painoarvo, joka on seuraavien tekijöiden summa:"; korvataan toinen alakohta seuraavasti: "Prosenttiosuudet pyöristetään alas- tai ylöspäin lähimpään 0,0001 prosenttiyksikön kerrannaiseen.";
- q) poistetaan 32.2 artiklan alusta ilmaisu "Jollei 32.3 artiklasta muuta johdu," ja korvataan 32.3 artiklan ilmaisu "kolmannen vaiheen alkamisen jälkeen" ilmaisulla "euron käyttöönoton jälkeen";
- r) poistetaan 34.2 artiklan neljä ensimmäistä alakohtaa;
- s) lisätään 35.6 artiklan ensimmäiseen virkkeeseen ilmaisu "perussopimuksissa ja" ennen ilmaisua "perussäännössä" ja ilmaisua "tässä perussäännössä";
- t) kumotaan 37 artikla ja numeroidaan sitä seuraavat artiklat uudelleen sen mukaisesti;
- u) muutetaan 41 artikla, joka numeroidaan 40 artiklaksi, seuraavasti:
  - i) korvataan 41.1 artiklassa, joka numeroidaan 40.1 artiklaksi, ilmaisu "neuvosto voi tarkistaa tämän perussäännön [...] artiklaa joko määränemmistöllä EKP:n suosituksesta" ilmaisulla "Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tarkistaa tämän perussäännön [...] artiklaa tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen joko EKP:n suosituksesta", poistetaan sana "yksimielisesti"; poistetaan viimeinen virke;
  - ii) lisätään uusi 40.2 kohta seuraavassa esitetyllä tavalla, ja nykyinen 41.2 kohta numeroidaan 40.3 kohdaksi
"40.2. Eurooppa-neuvosto voi joko Euroopan keskuspankin suosituksesta ja Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tai komission suosituksesta ja Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan tehdä yksimielisesti päätöksen, jolla muutetaan 10.2 artiklaa. Nämä muutokset tulevat voimaan vasta sen jälkeen, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet ne valtiosääntöjensä mukaisesti.";

- v) poistetaan 42 artiklasta, joka numeroidaan 41 artiklaksi, ilmaisu: "välittömästi sen jälkeen, kun on tehty päätös kolmannen vaiheen alkamispäivästä," sekä ilmaisu "määräenemmistöllä";
- w) korvataan 43.1, 43.2 ja 43.3 artiklassa, jotka numeroidaan 42.1, 42.2 ja 42.3 artiklaksi, viittaus 122 artiklaan viittauksella 116 a artiklaan, poistetaan 43.3 artiklasta, joka numeroidaan 42.3 artiklaksi, viittaus 34.2 artiklaan ja 50 artiklaan, korvataan 43.4 artiklassa, joka numeroidaan 42.4 artiklaksi, viittaus 10.1 artiklaan viittauksella 10.2 artiklaan;
- x) korvataan 44 artiklan, joka numeroidaan 43 artiklaksi, ensimmäisessä kohdassa ilmaisu "ERI:n tehtävistä" ilmaisulla "Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 118 a artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista ERI:n entisistä tehtävistä" ja korvataan ilmaisu "kolmannen vaiheen aikana" ilmaisulla "euron käyttöön ottamisen jälkeen"; korvataan toisessa kohdassa viittaus 122 artiklaan viittauksella 117 a artiklaan;
- y) korvataan 47.3 artiklassa, joka numeroidaan 46.3 artiklaksi, ilmaisu "suhteessa niiden jäsenvaltioiden valuuttaan tai yhtenäisvaluuttaan, joita ei koske poikkeus" ilmaisulla "suhteessa euroon";
- z) kumotaan 50 ja 51 artikla ja numeroidaan sitä seuraavat artiklat uudelleen sen mukaisesti;
- aa) lisätään 52 artiklaan, joka numeroidaan 49 artiklaksi, ilmaisun "Vaihtokurssien lopullisen kiinnittämisen jälkeen" jälkeen ilmaisu "Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 116 a artiklan 3 kohdan mukaisesti";
- ab) (ei koske suomenkielistä toisintoa).

EUROOPAN INVESTOINTIPANKIN PERUSSÄÄNTÖ

12) Muutetaan pöytäkirja Euroopan investointipankin perussäännöstä seuraavasti:

- a) korvataan koko pöytäkirjassa viittaukset "tämän sopimuksen" artikloihin viittauksilla "Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen" artikloihin;
- b) korvataan johdanto-osan viimeisessä kappaleessa ilmaisu "tähän sopimukseen" ilmaisulla "Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen";
- c) poistetaan 1 artiklan toinen kohta;
- d) korvataan 3 artiklan johdantokappale ilmaisulla "Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 266 artiklan mukaisesti pankin jäseniä ovat jäsenvaltiot." ja poistetaan jäsenvaltioiden luettelo;
- e) korvataan 4 artiklan 1 kohdassa pankin pääoma seuraavasti: "164 808 169 000 euroa", korvataan seuraavia jäsenvaltioita koskevat luvut seuraavasti ja poistetaan toinen alakohta:

Puola	3 411 263 500	Bulgaria	290 917 500
Tšekki	1 258 785 500	Liettua	249 617 500
Unkari	1 190 868 500	Kypros	183 382 000
Romania	863 514 500	Latvia	152 335 000
Slovakia	428 490 500	Viro	117 640 000
Slovenia	397 815 000	Malta	69 804 000

- f) muutetaan 5 artikla seuraavasti:
- i) lisätään 2 kohdan loppuun uusi virke seuraavasti: "Käteismaksut suoritetaan yksinomaan euroina.";
  - ii) poistetaan 3 kohdan ensimmäisestä alakohdasta ilmaisu "lainanantajiaan kohtaan" ja toisesta alakohdasta ilmaisu "ja sellaisina valuuttoina, joita pankki tarvitsee voidakseen täyttää nämä velvoitteet";
- g) kumotaan 6 ja 7 artikla ja numeroidaan sitä seuraavat artikkelit uudelleen sen mukaisesti;
- h) muutetaan 9 artikla, joka numeroidaan 7 artiklaksi, seuraavasti:
- i) korvataan 2 kohdassa ilmaisu ", erityisesti ne tavoitteet, joita on tarkoitus pitää lähtökohtana yhteismarkkinoiden toteutumisen edistyessä" ilmaisulla "unionin tavoitteiden mukaisesti";
  - ii) korvataan 3 kohdan b alakohta seuraavasti: "b) määrittää 9 artiklan 1 kohdan soveltamiseksi rahoitusoperaatioihin sovellettavat periaatteet pankin tehtävän mukaisesti;" ja d alakohta seuraavasti: "d) päättää rahoituksen myöntämisestä kokonaan tai osittain muualla kuin jäsenvaltioiden alueilla toteutettaviin investointihankkeisiin 16 artiklan 1 kohdan mukaisesti;" ja korvataan g alakohdassa ilmaisu "4, 7, 14, 17, 26 ja 27 artiklan mukaisia valtuuksiaan ja toimivaltuuksiaan" ilmaisulla "sille tämän perussäännön nojalla annettuja muita valtuuksia ja toimivaltuuksia";
- i) muutetaan 10 artikla, joka numeroidaan 8 artiklaksi, seuraavasti:
- i) poistetaan kolmas virke;
  - ii) lisätään kaksi uutta kohtaa seuraavasti:

"Määräenemmistön edellytyksenä on 18 puoltavaa ääntä ja 68 prosenttia merkitystä pääomasta.

Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidättyminen äänestämästä ei estä valtuustoa tekemästä ratkaisua, jonka edellytyksenä on yksimielisyys.";
- j) muutetaan 11 artikla, joka numeroidaan 9 artiklaksi, seuraavasti:
- i) korvataan 1 kohdan ensimmäinen alakohta seuraavasti:

"1. Hallintoneuvosto päättää rahoituksen myöntämisestä erityisesti lainojen ja takausten muodossa sekä lainojen ottamisesta; se vahvistaa lainojen korot, toimitusmaksut ja muut maksut. Se voi määräenemmistöllä tehdyn päätöksen perusteella siirtää tiettyjä toimivaltuuksiaan hallitukselle. Se määrittää toimivaltuuksien siirron edellytykset ja yksityiskohtaiset menettelyt ja valvoo sen toteuttamista.

Hallintoneuvosto valvoo pankin hallinnon asianmukaisuutta ja huolehtii siitä, että pankkia johdetaan perussopimuksen ja perussäännön määräysten sekä valtuuston vahvistamien yleisten suuntaviivojen mukaisesti.";
  - ii) korvataan 2 kohdan kuudes alakohta seuraavasti:

"Työjärjestyksessä vahvistetaan hallintoneuvoston kokouksiin osallistumisen edellytykset sekä varajäseniin ja asiantuntijoihin sovellettavat määräykset.";

- iii) poistetaan 5 kohdan toisesta virkkeestä ilmaisu "yksimielisesti";
- k) muutetaan 13 artikla, joka numeroidaan 11 artiklaksi, seuraavasti:
- i) korvataan 3 kohdan toisen alakohdan ilmaisu "varsinkin lainojen ottamista ja myöntämistä sekä takausten antamista koskevat päätökset" ilmaisulla "erityisesti päätökset lainojen ottamisesta ja rahoituksen myöntämisestä ennen muuta lainojen ja takausten muodossa";
- ii) korvataan 4 kohdan ilmaisu "Hallitus antaa lausuntonsa lainojen myöntämistä ja takausten antamista sekä lainojen ottamista koskevista ehdotuksista yksinkertaisella enemmistöllä" ilmaisulla "Hallitus antaa yksinkertaisella enemmistöllä lausuntonsa ehdotuksista, jotka koskevat lainojen ottamista ja rahoituksen myöntämistä erityisesti lainojen ja takausten muodossa";
- iii) korvataan 7 kohdan ensimmäisen virkkeen ilmaisu "virkamiehet ja muu henkilöstö" ilmaisulla "henkilöstö". Lisätään virke seuraavasti: "Työjärjestyksessä määritetään elin, jolla on toimivalta hyväksyy henkilöstöön sovellettavat määräykset.";
- l) muutetaan 14 artikla, joka numeroidaan 12 artiklaksi, seuraavasti:
- i) korvataan 1 kohdassa ilmaisu "kolme" ilmaisulla "kuusi" ja ilmaisu "tarkastaa vuosittain pankin toiminnan ja kirjanpidon asianmukaisuuden" ilmaisulla "tarkastaa, että pankin toiminta noudattaa parhaita pankkikäytäntöjä, ja vastaa pankin tilien tarkastuksesta";
- ii) korvataan 2 kohta kolmella uudella kohdalla seuraavasti:
- "2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu komitea tarkastaa vuosittain pankin toiminnan ja kirjanpidon asianmukaisuuden. Tätä varten se tarkastaa, että pankin toiminta on ollut tässä perussäännössä ja työjärjestyksessä vahvistettujen sääntöjen ja menettelyjen mukaista.
3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu komitea vahvistaa, että tilinpäätös ja kaikki hallintoneuvoston laatimaan tilinpäätökseen sisältyvä tilinpäätösinformaatio antavat luotettavan kuvan pankin rahoitusasemasta sen varojen ja sitoumusten osalta sekä sen toiminnan tuloksista ja kassavirroista kyseisellä tilikaudella.
4. Työjärjestyksessä määritellään 1 kohdassa tarkoitettun komitean jäseniltä vaadittava pätevyys sekä määritetään komitean toiminnan edellytykset ja yksityiskohtaiset menettelyt.";
- m) korvataan 15 artiklan, joka numeroidaan 13 artiklaksi, ilmaisu "setelipankkia" ilmaisulla "kansallista keskuspankkia";
- n) muutetaan 18 artikla, joka numeroidaan 16 artiklaksi, seuraavasti:
- i) korvataan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ilmaisu "myöntää lainoja" ilmaisulla "myöntää rahoitusta erityisesti lainojen ja takuiden muodossa" ja ilmaisu "investointihankkeisiin" ilmaisulla "investointeihin" sekä poistetaan ilmaisu "Euroopassa sijaitsevilla"; korvataan toisessa alakohdassa ilmaisu "sellaisen poikkeuksen nojalla, jonka valtuusto myöntää yksimielisesti" ilmaisulla "valtuuston määräenemmistöllä tekemällä päätöksellä", ilmaisu "lainoja" ilmaisulla "rahoitusta", ilmaisu "investointihankkeisiin" ilmaisulla "investointeihin" ja poistetaan ilmaisu "Euroopassa sijaitsevilla" sekä siirretään ilmaisu "muualla kuin" ilmaisun "jäsenvaltioiden" edelle;

- ii) korvataan 3 kohdassa sana "hanke" sanalla "investointi" ja lisätään virkkeen loppuun ilmaisu "taikka velallisen vakaan rahoitusaseman" sekä lisätään uusi toinen alakohta seuraavasti:

"Lisäksi hallintoneuvosto päättää 7 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen valtuuston vahvistamien periaatteiden mukaisesti ja, jos Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklassa tarkoitettujen toimien toteuttaminen sitä vaatii, määränemmistöllä sellaisen rahoituksen edellytyksistä ja sitä koskevista yksityiskohtaisista menettelyistä, johon liittyy erityinen riski ja jota sen vuoksi pidetään erityistoimena.;"

- iii) korvataan 5 kohta seuraavasti:

"5. Pankin myöntämien lainojen ja sen antamien takausten kokonaismäärä saa olla enintään 250 prosenttia merkityn pääoman, varausten, kohdentamattomien varausten ja jakamattoman voiton yhteismäärästä. Kyseisten erien yhteismäärä lasketaan vähentämällä määrä, joka vastaa kaikkien pankin merkitsemien osuuksien merkityä yhteismäärää, riippumatta siitä, onko ne maksettu.

Pankin osuuksien muodossa maksama määrä ei missään vaiheessa saa ylittää sen maksetun pääoman, varausten, kohdentamattomien varausten ja jakamattoman voiton vapaan osan kokonaismäärää.

Pankin erityistoimiin, joista valtuusto ja hallintoneuvosto päättävät 3 kohdan mukaisesti, voidaan poikkeuksellisesti myöntää erityismäärärahoja varauksina.

Tätä kohtaa sovelletaan myös pankin konsolidoituun tilinpäätökseen.;"

- o) korvataan 19 artiklan, joka numeroidaan 17 artiklaksi, 1 kohdassa ilmaisu "ja takauksista suoritettavat toimitusmaksut" ilmaisulla ", toimitusmaksut ja muut maksut" ja lisätään ilmaisun "maksaa kulunsa" jälkeen ilmaisu "ja kattaa riskinsä"; korvataan 2 kohdassa sana "hankkeen" sanalla "investoinnin";

- p) muutetaan 20 artikla, joka numeroidaan 18 artiklaksi, seuraavasti:

- i) korvataan johdantokappaleessa ilmaisu "lainananto- ja takaustoiminnassaan" ilmaisulla "rahoitustoiminnassaan";

- ii) korvataan 1 kohdan a alakohdassa kulloisessakin luvussa ja taivutusmuodossa sana "hanke" sanalla "investointi"; korvataan ilmaisu "kyseen ollessa" ilmaisulla ", kun kyse on" ja ilmaisu "tai jos muiden hankkeiden osalta valtio" ilmaisulla "tai jos valtio" sekä lisätään sanan "tavoin" jälkeen ilmaisu ", kun kyse on muista investoinneista"; korvataan b alakohdassa ilmaisu "hankkeen" ilmaisulla "investoinnin";

- iii) lisätään 2 kohtaan uusi toinen alakohta seuraavasti:

"Hallintoneuvosto päättää kuitenkin 7 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen valtuuston vahvistamien periaatteiden mukaisesti ja, jos Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklassa määrättyjen toimien toteuttaminen sitä vaatii, määränemmistöllä kaupallisen yrityksen pääomaosuuksien hankkimista koskevista edellytyksistä ja sitä koskevista yksityiskohtaisista menettelyistä, jos tämä on tarpeen investoinnin tai ohjelman rahoittamiseksi, yleensä lainan tai takauksen lisäksi.;"

- iv) korvataan 6 kohdassa kulloisessakin taivutusmuodossa sana "hanke" sanalla "investointi";

v) lisätään uusi 7 kohta seuraavasti:

"7. Lainanantotoimintansa lisäksi pankki voi antaa teknistä apua valtuuston määränemmistöllä määrittämien edellytysten ja yksityiskohtaisten menettelyjen mukaisesti ja tämän perussäännön määräyksiä noudattaen.”;

q) muutetaan 21 artikla, joka numeroidaan 19 artiklaksi, seuraavasti:

i) korvataan 1 kohta seuraavasti:

"1. Julkiset tai yksityiset yritykset tai yhteisöt voivat hakea rahoitusta suoraan pankilta. Rahoitusta voidaan hakea pankilta myös komission tai sen jäsenvaltion välityksellä, jonka alueella investointi aiotaan toteuttaa.”;

ii) korvataan 2 kohdassa kulloisessakin taivutusmuodossa sana ”hanke” sanalla ”investointi”;

iii) korvataan 3 kohdassa ilmaisu ”laina- ja takaushakemuksia” ilmaisulla ”rahoitustoimia” ja 4 kohdan ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu ”laina- ja takaushakemukset” ilmaisulla ”rahoitustoimet”;

iv) korvataan 4 kohdan ensimmäisessä virkkeessä viittaus 20 artiklaan viittauksella 18 ja 20 artiklaan, uudelleen numeroituna 16 ja 18 artikla; korvataan toisessa virkkeessä ilmaisu ”lainan myöntämistä tai takauksen antamista” ilmaisulla ”rahoitusta” ja ilmaisu ”sopimusluonnoksen” ilmaisulla ”asiaa koskevan ehdotuksen”; korvataan viimeisessä virkkeessä ilmaisu ”lainan myöntämistä tai takauksen antamista” ilmaisulla ”rahoituksen myöntämistä”;

v) korvataan 5 ja 6 kohdassa ilmaisu ”myöntää lainan tai antaa takauksen” ilmaisulla ”myöntää rahoituksen” ja 7 kohdan ilmaisu ”myöntää lainaa tai antaa takausta” ilmaisulla ”myöntää kyseistä rahoitusta”;

vi) lisätään uusi 8 kohta seuraavasti:

"8. Jos hyväksytyihin investointeihin liittyvän rahoituksen uudelleenjärjestely on perusteltua pankin oikeuksien ja etujen turvaamiseksi, hallitus toteuttaa viipymättä tarpeellisiksi katsomansa kiireelliset toimenpiteet ja tiedottaa tästä viipymättä hallintoneuvostolle.”;

r) poistetaan 22 artiklan, joka numeroidaan 20 artiklaksi, 1 kohdasta ilmaisu ”kansainvälisiltä” ja korvataan 2 kohta seuraavasti:

"2. Pankki voi lainata jäsenvaltioiden pääomamarkkinoilta näihin markkinoihin sovellettavan lainsäädännön mukaisesti.

Sellaisen jäsenvaltion, jota koskee Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 116 a artiklan 1 kohdan mukainen poikkeus, toimivaltaiset laitokset voivat vastustaa tätä vain, jos kyseisen valtion pääomamarkkinoilla on pelättävissä vakavia häiriöitä.”;

s) poistetaan 23 artiklan, joka numeroidaan 21 artiklaksi, 1 kohdan b alakohdasta ilmaisu ”itse liikkeeseenlaskemiaan tai lainanottajiensa liikkeeseenlaskemia” ja korvataan 3 kohdassa ilmaisu ”setelipankkien” ilmaisulla ”kansallisten keskuspankkien”;

t) korvataan 25 artiklan, joka numeroidaan 23 artiklaksi, 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu ”varansa toisen jäsenvaltion valuutaksi toteuttaakseen” ilmaisulla ”joksikin sellaisen jäsenvaltion valuutaksi, jonka rahayksikkö ei ole euro, ne varat, jotka sillä on hallussaan” ja ilmaisu ”mukaiset rahoitustoimet” ilmaisulla ”mukaisten rahoitustoimien toteuttamista varten” sekä korvataan 2 kohdassa ilmaisu ”jonkin jäsenvaltion” ilmaisulla ”jonkin sellaisen jäsenvaltion, jonka rahayksikkö ei ole euro,”; poistetaan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen ilmaisu ”jonkin jäsenvaltion valuuttana olevat”, poistetaan 3 kohdan ilmaisu ”kultana tai vaihdettavana valuuttana” ja korvataan 4 kohdassa sana ”hankkeita” sanalla ”investointeja”;

u) poistetaan 26 artiklasta, joka numeroidaan 24 artiklaksi, ilmaisu ”tai erikoislainansa”;

- v) lisätään 27 artiklan, joka numeroidaan 25 artiklaksi, 2 kohdan loppuun virke seuraavasti: "Se huolehtii henkilöstön oikeuksien suojaamisesta.";
- w) korvataan 29 artiklan, joka numeroidaan 27 artiklaksi, ensimmäisessä kohdassa ilmaisu "yhteisön tuomioistuimelle" ilmaisulla "Euroopan unionin tuomioistuimelle" ja lisätään kohdan loppuun virke seuraavasti: "Pankki voi tekemässään sopimuksessa sopia välitysmenettelyn käyttämisestä."; poistetaan toisesta kohdasta ilmaisu "tai päättää välitysmenettelyn käyttämisestä";
- x) korvataan 30 artikla, joka numeroidaan 28 artiklaksi, seuraavasti:

"28 artikla

1. Valtuusto voi yksimielisesti päättää perustaa tytäryhtiöitä tai muita yksiköjä, jotka ovat oikeushenkilöitä ja taloudellisesti itsenäisiä.
2. Valtuusto hyväksyy yksimielisesti 1 kohdassa tarkoitettujen laitosten perussäännön, jossa vahvistetaan etenkin niiden tavoitteet, rakenne, pääoma, jäsenet, kotipaikka, varat, interventiokeinot, tarkastusta koskevat säännöt sekä niiden suhde pankin toimielimiin.
3. Pankilla on toimivalta osallistua kyseisten laitosten hallintoon ja osallistua niiden pääoman merkitsemiseen aina valtuuston yksimielisesti vahvistamaan määrään asti.
4. Edellä 1 kohdassa mainittuihin laitoksiin, sikäli kuin niihin sovelletaan unionin oikeutta, niiden toimielinten jäseniin heidän hoitaessaan tehtäviään ja niiden henkilöstöön sovelletaan Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehtyä pöytäkirjaa samoin ehdoin ja samoin edellytyksin kuin pankkiin.

Osinkoja, voitto-osuuksia tai näistä laitoksista muussa muodossa saatavia etuuksia, joihin muilla jäsenillä kuin Euroopan unionilla ja pankilla on oikeus, koskevat kuitenkin niihin sovellettavan lainsäädännön verotusta koskevat säännökset.

5. Euroopan unionin tuomioistuin on toimivaltainen jäljempänä määrätyn rajoituksen käsittelemään unionin lainsäädännön alaisen laitoksen toimielinten toimenpiteitä koskevat riidat. Tällaista toimenpidettä koskevan kanteen voi nostaa tällaisen laitoksen jäsen kyseisessä ominaisuudessaan tai jäsenvaltio Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 230 artiklassa määrätyn ehdoin.
6. Valtuusto voi yksimielisesti päättää, että unionin lainsäädännön alaisen laitoksen henkilökuntaan sovelletaan pankin kanssa yhteisiä järjestelyjä laitoksen ja pankin sisäisiä menettelyjä noudattaen."

PÖYTÄKIRJA KOTIPAIKAN SIJAINNISTA

- 13) Muutetaan pöytäkirja Euroopan yhteisöjen toimielinten ja tiettyjen elinten ja yksiköiden sekä Europolin kotipaikan sijainnista seuraavasti:
  - a) lisätään pöytäkirjan nimeen ja johdanto-osaan ilmaisun "elinten" jälkeen ilmaisu ", laitosten" ja poistetaan pöytäkirjan nimestä ilmaisu "sekä Europolin";
  - b) korvataan johdanto-osan ensimmäisessä viitteessä viittaus Euroopan yhteisön perustamissopimukseen viittauksella Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja poistetaan viittaus Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen 77 artiklaan; poistetaan johdanto-osan toinen viite;

- c) poistetaan d kohdasta viittaus ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen;
- d) poistetaan i kohdasta viittaus Euroopan rahapoliittiseen instituuttiin;

PÖYTÄKIRJA EUROOPAN UNIONIN EROIOKEUKSISTA JA VAPAUKSISTA

14) Muutetaan pöytäkirja Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista seuraavasti:

- a) korvataan johdanto-osan ensimmäisessä kappaleessa viittaus Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja komission perustamisesta tehdyn sopimuksen 28 artiklaan viittauksella Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 291 artiklaan ja Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) perustamissopimuksen 191 artiklaan ja korvataan ilmaisu "näillä yhteisöillä sekä Euroopan investointipankilla" ilmaisulla "Euroopan unionilla ja Euratomilla";
- b) kumotaan 5 artikla ja numeroidaan sitä seuraavat artikkelit uudelleen sen mukaisesti;
- c) poistetaan 7 artiklan, joka numeroidaan 6 artiklaksi, 2 kohta ja muutetaan 1 kohta numeroimattomaksi;
- d) korvataan 13 artiklan, joka numeroidaan 12 artiklaksi, alussa oleva ilmaisu "Niillä edellytyksin ja noudattaen sitä menettelyä, jotka neuvosto komission ehdotuksesta vahvistaa" ilmaisulla "Niillä edellytyksillä ja noudattaen sitä menettelyä, jonka Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla ja asianomaisia toimielimiä kuultuaan,";
- e) korvataan 15 artiklan, joka numeroidaan 14 artiklaksi, alussa oleva ilmaisu "Neuvosto vahvistaa yksimielisesti komission ehdotuksesta" ilmaisulla "Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla ja asianomaisia toimielimiä kuultuaan";
- f) korvataan 16 artiklan, joka numeroidaan 15 artiklaksi, alussa oleva ilmaisu "Neuvosto määrittää komission ehdotuksesta" ilmaisulla "Euroopan parlamentti ja neuvosto määrittävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla";
- g) korvataan 21 artiklassa, joka numeroidaan 20 artiklaksi, sanan "julkisasiamiehiin" jälkeen sana "kirjaajaan" sanalla "kirjaajiin" sekä poistetaan artiklasta ilmaisu "sekä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäseniin ja kirjaajaan";
- h) poistetaan 23 artiklan, joka numeroidaan 22 artiklaksi, viimeinen kohta;
- i) poistetaan loppulauseke "TÄMÄN VAKUUDEKSI alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan", päivämäärä ja allekirjoittajien luettelo.

PÖYTÄKIRJA LÄHENTYMISPERUSTEISTA

15) Muutetaan pöytäkirja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 121 artiklassa tarkoitetuista lähentymisperusteista seuraavasti:

- a) poistetaan pöytäkirjan nimestä ilmaisu "Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 121 artiklassa tarkoitetuista";
- b) korvataan johdanto-osan ensimmäisessä kappaleessa ilmaisu "päätöksiä talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa" ilmaisulla "päätöksiä poikkeusten kumoamisesta niiden jäsenvaltioiden osalta, joita koskee poikkeus";
- c) korvataan 3 artiklan toisessa virkkeessä ilmaisu "suhteessa toisen jäsenvaltion valuuttaan samana aikana" ilmaisulla "suhteessa euroon samana aikana";

- d) poistetaan 6 artiklasta ilmaisu ”, ERI:a”;
- e) *(ei koske suomenkielistä toisintoa).*

PÖYTÄKIRJA ERÄISTÄ YHDISTYNYTTÄ KUNINGASKUNTAA KOSKEVISTA MÄÄRÄYKSISTÄ:

- 16) Muutetaan pöytäkirja eräistä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan liittyvistä määräyksistä seuraavasti:
- a) korvataan koko pöytäkirjassa kulloisessakin taivutusmuodossa ilmaisu ”siirtyä talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen” tai ”siirtyä kolmanteen vaiheeseen” ilmaisulla ”ottaa rahayksiköksen euro”; korvataan ilmaisu ”kolmannen vaiheen aikana” ilmaisulla ”uron käyttöönoton jälkeen”;
  - b) lisätään johdanto-osaan uusi toinen kappale seuraavasti:

”jotka OTTAVAT HUOMIOON, että Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on ilmoittanut neuvostolle 16 päivänä lokakuuta 1996 ja 30 päivänä lokakuuta 1997, ettei se aio osallistua talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen, ja”;
  - c) poistetaan 1 kohdan ensimmäinen ja kolmas alakohta;
  - d) korvataan 2 kohta seuraavasti:

”2. Yhdistyneeseen kuningaskuntaan sovelletaan 3–8 ja 10 artiklaa sen hallituksen neuvostolle 16 päivänä lokakuuta 1996 ja 30 päivänä lokakuuta 1997 antama ilmoitus huomion ottaen.”;
  - e) poistetaan 3 kohta ja numeroidaan sitä seuraavat kohdat uudelleen sen mukaisesti;
  - f) muutetaan 5 kohta, joka numeroidaan 4 kohdaksi, seuraavasti:
    - i) korvataan ensimmäisessä virkkeessä oleva artiklojen luettelo seuraavasti: ”Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 245 a artiklan 2 kohtaa, lukuun ottamatta sen ensimmäistä ja viimeistä virkettä, 245 a artiklan 5 kohtaa, 97 b artiklan toista kohtaa, 104 artiklan 1, 9 ja 11 kohtaa, 105 artiklan 1–5 kohtaa, 106 artiklaa, 108, 109, 110 ja 111 a artiklaa, 115 c artiklaa, 117 a artiklan 3 kohtaa, 188 o artiklaa ja 245 b artiklaa”;
    - ii) lisätään uusi toinen virke seuraavasti: ”Myöskään tämän sopimuksen 99 artiklan 2 kohtaa ei sovelleta siihen siltä osin kuin kyse on sellaisten talouspolitiikan yleislinjojen niiden osien hyväksymisestä, jotka koskevat euroaluetta yleisesti.”;
  - g) lisätään 6 kohtaan, joka numeroidaan 5 kohdaksi, uusi ensimmäinen alakohta seuraavasti: ”Yhdistynyt kuningaskunta pyrkii välttämään liiallisia julkisen talouden alijäämiä.”; poistetaan ilmaisu ”116 artiklan 4 kohtaa.”;
  - h) korvataan 7 kohdan, joka numeroidaan 6 kohdaksi, ensimmäinen alakohta seuraavasti: ”6. Yhdistyneen kuningaskunnan äänioikeudet pidätetään niitä neuvoston säädöksiä annettaessa, joita tarkoitetaan 4 kohdassa luetelluissa artikloissa, ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 116 a artiklan 4 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. Tällöin sovelletaan mainitun sopimuksen 116 a artiklan 4 kohdan toista alakohtaa.”. Poistetaan toisesta alakohdasta ilmaisu ”ja 123 artiklan 1 kohdan”;
  - i) korvataan 9 kohdan, joka numeroidaan 8 kohdaksi, a alakohdassa ilmaisu ”siirtymättä kolmanteen vaiheeseen” ilmaisulla ”ottamatta euroa rahayksiköksen”;

- j) korvataan 10 kohdan, joka numeroidaan 9 kohdaksi, johdantokappale seuraavasti: "Yhdistynyt kuningaskunta voi milloin tahansa ilmoittaa aikomuksestaan ottaa euro rahayksiköksen. Tällöin:". Korvataan a alakohdassa viittaus 122 artiklan 2 kohtaan viittauksella 117 a artiklan 1 ja 2 kohtaan;
- k) poistetaan 11 kohdasta, joka numeroidaan 10 kohdaksi, ilmaisu "ja 116 artiklan 3 kohdassa", sekä korvataan lopussa oleva ilmaisu "ei ole siirtynyt kolmanteen vaiheeseen" ilmaisulla "ei ota rahayksiköksen euroa".

PÖYTÄKIRJA ERÄISTÄ TANSKAA KOSKEVISTA MÄÄRÄYKSISTÄ:

17) Muutetaan pöytäkirja eräistä Tanskaa koskevista määräyksistä seuraavasti:

- a) poistetaan johdanto-osan ensimmäinen kappale, korvataan johdanto-osan toisen kappaleen, josta tulee ensimmäinen kappale, ilmaisu "tämä maa sitoutuu talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen" ilmaisulla "tämä maa luopuu sitä koskevasta poikkeuksesta" ja lisätään uusi johdanto-osan toinen kappale seuraavasti: "OTTAVAT HUOMIOON, että Tanskan hallitus on ilmoittanut neuvostolle 3 päivänä marraskuuta 1993, ettei se aio osallistua talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen,";
- b) poistetaan 1 ja 3 kohta ja numeroidaan muut kohdat uudelleen sen mukaisesti;
- c) korvataan 2 kohdan, joka numeroidaan 1 kohdaksi, ensimmäinen virke seuraavasti: "Ottaen huomioon ilmoituksen, jonka Tanskan hallitus on tehnyt neuvostolle 3 päivänä marraskuuta 1993, Tanskaa koskee poikkeus.";
- d) korvataan 4 kohdassa, joka numeroidaan 2 kohdaksi, viittaus 122 artiklan 2 kohtaan viittauksella Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 117 a artiklaan.

SCHENGEN-PÖYTÄKIRJA

18) Muutetaan pöytäkirja Schengenin säännöstön sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia seuraavasti:

- a) korvataan pöytäkirjan nimessä ilmaisu "Schengenin säännöstön sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia" ilmaisulla "osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä";
- b) muutetaan johdanto-osa seuraavasti:
  - i) korvataan johdanto-osan ensimmäisessä kappaleessa ilmaisu "tehtyjen sopimusten" ilmaisulla "tehty sopimukset" ja ilmaisu "niihin liittyvien sopimusten sekä näiden sopimusten perusteella hyväksytyjen sääntöjen tarkoituksena on tehostaa Euroopan yhdentymistä ja erityisesti tehdä mahdolliseksi Euroopan unionin nopeampi kehittyminen vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaksi alueeksi" ilmaisulla "niihin liittyviä sopimuksia sekä näiden sopimusten perusteella hyväksytyt säännöt on sisällytetty osaksi Euroopan unionin säännöstöä 2 päivänä lokakuuta 1997 tehdyllä Amsterdamin sopimuksella,";
  - ii) korvataan johdanto-osan toinen kappale seuraavasti:

"HALUAVAT säilyttää Schengenin säännöstön siinä muodossa, johon se on kehittynyt Amsterdamin sopimuksen voimaantulon jälkeen, ja kehittää tätä säännöstöä, jotta voitaisiin saavuttaa paremmin tavoite tarjota unionin kansalaisille vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue, jolla ei ole sisärajoja,";
  - iii) poistetaan johdanto-osan kolmas kappale;
  - iv) korvataan johdanto-osan viidennessä kappaleessa, josta tulee neljäs kappale, ilmaisu "eivät ole edellä mainittujen sopimusten osapuolia eivätkä ole allekirjoittaneet niitä" ilmaisulla "eivät osallistu kaikkiin Schengenin säännöstön määräyksiin" ja saman kappaleen lopussa oleva ilmaisu "hyväksyä niiden määräykset osittain tai kokonaan" ilmaisulla "hyväksyä kyseisen säännöstön muita määräyksiä osittain tai kokonaan";

- v) poistetaan johdanto-osan kuudennen kappaleen, josta tulee viides kappale, lopussa oleva ilmaisu ”ja että nämä määräykset olisi otettava käyttöön ainoastaan viimeisenä keinona”;
- vi) korvataan johdanto-osan seitsemännen kappaleen, josta tulee kuudes kappale, lopussa oleva ilmaisu ”koska molemmat valtiot ovat vahvistaneet aikovansa noudattaa edellä mainittuja määräyksiä Luxemburgissa 19 päivänä joulukuuta 1996 allekirjoitetun sopimuksen perusteella” ilmaisulla ”koska Pohjoismaiden passiunionin määräykset sitovat näitä molempia valtioita samoin kuin Euroopan unionin jäsenenä olevia pohjoismaita”;
- c) korvataan 1 artiklan ensimmäinen virke seuraavasti:

”Belgian kuningaskunta, Bulgarian tasavalta, Tšekin tasavalta, Tanskan kuningaskunta, Saksan liittotasavalta, Viron tasavalta, Helleenien tasavalta, Espanjan kuningaskunta, Ranskan tasavalta, Italian tasavalta, Kyproksen tasavalta, Latvian tasavalta, Liettuan tasavalta, Luxemburgin suurherttuakunta, Unkarin tasavalta, Maltan tasavalta, Alankomaiden kuningaskunta, Itävallan tasavalta, Puolan tasavalta, Portugalin tasavalta, Romania, Slovenian tasavalta, Slovakian tasavalta, Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta voivat toteuttaa tiiviimpää yhteistyötä keskenään niiden neuvoston vahvistamien säännösten, jotka muodostavat Schengenin säännösten, soveltamisalalla.”;

- d) korvataan 2 artikla seuraavasti:

”2 artikla

Schengenin säännöstöä sovelletaan 1 artiklassa lueteltuihin jäsenvaltioihin, tämän kuitenkin rajoittamatta 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehdyn liittymisasiakirjan 3 artiklan ja 25 päivänä huhtikuuta 2005 tehdyn liittymisasiakirjan 4 artiklan soveltamista. Neuvosto toimii Schengenin sopimuksilla perustetun toimeenpanevan komitean sijasta.”;

- e) korvataan 3 artikla seuraavasti:

”3 artikla

Tanskan osallistumisesta Schengenin säännöstöä kehittävien toimenpiteiden hyväksymiseen ja näiden toimenpiteiden täytäntöönpanosta ja soveltamisesta Tanskaan määrätään Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan asianomaisissa määräyksissä.”;

- f) poistetaan 4 artiklan ensimmäisessä kohdassa ilmaisu ”, joita Schengenin säännöstö ei sido.”;

- g) korvataan 5 artikla seuraavasti:

”5 artikla

1. Schengenin säännöstöä kehittävien ehdotusten ja aloitteiden on oltava perussopimusten asianomaisten määräysten mukaisia.

Tämän mukaisesti, jos Irlanti tai Yhdistynyt kuningaskunta ei ole kohtuullisen ajan kuluessa ilmoittanut kirjallisesti neuvostolle haluavansa osallistua Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 280 d artiklassa tarkoitettu lupa katsotaan annetuksi 1 artiklassa tarkoitetuille jäsenvaltioille sekä Irlannille tai Yhdistyneelle kuningaskunnalle, jos jompikumpi niistä haluaa osallistua kyseisten alojen yhteistyöhön.

2. Jos joko Irlannin tai Yhdistyneen kuningaskunnan katsotaan antaneen ilmoituksen 4 artiklan nojalla tehdyn päätöksen mukaisesti, se voi kuitenkin ilmoittaa kirjallisesti neuvostolle kolmen kuukauden kuluessa, että

se ei halua osallistua tällaiseen ehdotukseen tai aloitteeseen. Siinä tapauksessa Irlanti tai Yhdistynyt kuningaskunta ei osallistu sen hyväksymiseen. Jälkimmäisestä ilmoituksesta alkaen Schengenin säännöstöä kehittävän toimenpiteen hyväksymismenettely keskeytetään 3 tai 4 kohdassa määrätyn menettelyn päättymiseen asti tai siihen asti, että kyseinen ilmoitus peruutetaan milloin tahansa tämän menettelyn aikana.

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen tehneen jäsenvaltion osalta kaikkia neuvoston 4 artiklan nojalla tekemiä päätöksiä lakataan ehdotetun toimenpiteen voimassaolopäivästä alkaen soveltamasta neuvoston tarpeelliseksi katsomin osin ja neuvoston määräenemmistöllä komission ehdotuksesta tekemässä päätöksessä määritellyin edellytyksin. Tämä päätös tehdään seuraavia perusteita noudattaen: neuvosto pyrkii säilyttämään kyseisen jäsenvaltion mahdollisimman laajan osallistumisen vahingoittamatta vakavasti Schengenin säännöstön eri osien käytännön toimivuutta ja kunnioittaen niiden johdonmukaisuutta. Komissio tekee ehdotuksensa mahdollisimman pian 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen jälkeen. Neuvosto toimii, tarvittaessa kutsuttuaan koolle kaksi peräkkäistä istuntoa, neljän kuukauden kuluessa komission ehdotuksen tekemisestä.

4. Jos neuvosto ei neljän kuukauden kuluttua ole tehnyt päätöstä, jäsenvaltio voi välittömästi pyytää, että asia saatetaan Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi. Siinä tapauksessa Eurooppa-neuvosto tekee määräenemmistöllä komission ehdotuksesta seuraavassa kokouksessaan päätöksen 3 kohdassa tarkoitettujen perusteiden mukaisesti.

5. Jos neuvosto tai tapauksen mukaan Eurooppa-neuvosto ei ole 3 tai 4 kohdassa määrätyn menettelyn päättymiseen mennessä tehnyt päätöstään, Schengenin säännöstöä kehittävän toimenpiteen hyväksymismenettelyn keskeyttäminen lopetetaan. Jos kyseinen toimenpide myöhemmin hyväksytään, kaikkia neuvoston 4 artiklan nojalla tekemiä päätöksiä lakataan tämän toimenpiteen voimassaolopäivästä alkaen soveltamasta asianomaiseen jäsenvaltioon komission päättämien osin ja edellytyksin, jollei tämä jäsenvaltio ole peruuttanut 2 kohdassa tarkoitettua ilmoitustaan ennen toimenpiteen hyväksymistä. Komissio toimii tähän hyväksymispäivään mennessä. Tehdessään päätöstään komissio noudattaa 3 kohdassa tarkoitettuja perusteita.”;

- h) poistetaan 6 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisen virkkeen lopusta ilmaisu ”Luxemburgissa 19 päivänä joulukuuta 1996 allekirjoitetun sopimuksen perusteella”;
- i) kumotaan 7 artikla ja numeroidaan 8 artikla 7 artiklaksi;
- j) kumotaan liite.

PÖYTÄKIRJA 22 A ARTIKLAN SOVELTAMISESTA YHDISTYNEESEEN KUNINGASKUNTAAN JA IRLANTIIN

- 19) Muutetaan pöytäkirja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 14 artiklan tiettyjen näkökohtien soveltamisesta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Irlantiin seuraavasti:
- a) korvataan pöytäkirjan nimessä oleva viittaus Euroopan yhteisön perustamissopimukseen viittauksella Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen;
  - b) korvataan 1 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa ilmaisu ”Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen osapuolina olevien valtioiden” ilmaisulla ”jäsenvaltioiden”;
  - c) korvataan 1 artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa, 2 artiklassa ja 3 artiklan toisessa kohdassa viittaus 14 artiklaan viittauksella Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 22 a ja 62 artiklaan.

PÖYTÄKIRJA YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN JA IRLANNIN ASEMESTA VAPAUDEN, TURVALLISUUDEN JA OIKEUDEN ALUEEN OSALTA

20) Muutetaan pöytäkirja Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta seuraavasti:

- a) lisätään pöytäkirjan nimen loppuun ilmaisu "vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta";
- b) korvataan johdanto-osan toisessa kappaleessa viittaus Euroopan yhteisön perustamissopimukseen viittauksella Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen;
- c) korvataan 1 artiklan ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu "Euroopan yhteisön perustamissopimuksen IV osaston nojalla" ilmaisulla "Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osaston nojalla"; poistetaan toinen virke ja lisätään uusi kohta seuraavasti:

"Tätä artiklaa sovellettaessa määräenemmistö määräytyy Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 3 kohdan mukaisesti.";

- d) korvataan 2 artiklan ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu "Euroopan yhteisön perustamissopimuksen IV osaston määräykset" ilmaisulla "Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osaston määräykset"; korvataan kolmannessa virkkeessä ilmaisu "yhteisön säännöstöön" ilmaisulla "yhteisön eikä unionin säännöstöön";
- e) muutetaan 3 artiklan 1 kohta seuraavasti:
  - i) korvataan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen ilmaisu "Euroopan yhteisön perustamissopimuksen IV osaston nojalla" ilmaisulla "Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osaston nojalla"; poistetaan toinen virke;
  - ii) lisätään toisen alakohdan jälkeen kaksi uutta alakohtaa seuraavasti:

"Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 61 c artiklan nojalla hyväksytyissä toimenpiteissä säädetään edellytyksistä, joilla Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti osallistuvat mainitun sopimuksen kolmannen osan IV osaston kattamien alojen arviointiin.

Tätä artiklaa sovellettaessa määräenemmistö määräytyy Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 3 kohdan mukaisesti.";

- f) korvataan 4, 5 ja 6 artiklassa ilmaisu "Euroopan yhteisön perustamissopimuksen IV osaston nojalla" ilmaisulla "Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osaston nojalla";
- g) korvataan 4 artiklan toisessa virkkeessä viittaus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 11 artiklan 3 kohtaan viittauksella Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 280 f artiklan 1 kohtaan;
- h) lisätään uusi 4 a artikla seuraavasti:

"4 a artikla

1. Tämän pöytäkirjan määräyksiä sovelletaan Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin osalta myös Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osaston nojalla ehdotettuihin tai hyväksytyihin toimenpiteisiin, joilla muutetaan näitä jäsenvaltioita sitovaa voimassa olevaa toimenpidettä.

2. Jos neuvosto kuitenkin toteaa komission ehdotuksesta, että Yhdistyneen kuningaskunnan tai Irlannin osallistumattomuus voimassa olevaan toimenpiteeseen siinä muodossa kuin se on muutettuna, tekee kyseisen toimenpiteen soveltamisen muissa jäsenvaltioissa tai unionissa käytännössä mahdottomaksi, se voi vaatia

Yhdistynyttä kuningaskuntaa tai Irlantia tekemään 3 tai 4 artiklan mukaisen ilmoituksen. Päivänä, jona neuvosto on tehnyt tällaisen päätöksen, alkaa uusi 3 artiklan soveltamista koskeva kahden kuukauden määräaika.

Jos Yhdistynyt kuningaskunta tai Irlanti ei ole tehnyt neuvoston toteamusta seuranneen kahden kuukauden määräajan kuluessa 3 tai 4 artiklan mukaista ilmoitusta, voimassa oleva toimenpide ei enää sido sitä eikä toimenpidettä enää sovelleta siihen, ellei kyseinen jäsenvaltio ole tehnyt 4 artiklan mukaista ilmoitusta ennen muuttavan toimenpiteen voimaantuloa. Tämä tulee voimaan muuttavan toimenpiteen voimaantulopäivänä tai kahden kuukauden määräajan kuluttua riippuen siitä, kumpi ajankohta on myöhäisempi.

Tämän kohdan soveltamiseksi neuvosto tekee asiasta käydyin perusteellisen keskustelun jälkeen ratkaisunsa niitä jäsenvaltioita edustavien jäsentensä määräenemmistöllä, jotka osallistuvat tai ovat osallistuneet muuttavan toimenpiteen hyväksymiseen. Neuvoston määräenemmistö määräytyy Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti.

3. Neuvosto voi myös päättää määräenemmistöllä komission ehdotuksesta, että Yhdistyneen kuningaskunnan tai Irlannin on vastattava niistä mahdollisista suorista rahoitusvaikutuksista, jotka väistämättä aiheutuvat siitä, että kyseinen jäsenvaltio ei enää osallistu voimassa olevaan toimenpiteeseen.

4. Tämä artikla ei rajoita 4 artiklan soveltamista.”;

- i) lisätään 5 artiklan loppuun ilmaisu seuraavasti: ”, ellei neuvosto Euroopan parlamenttia kuultuaan kaikkien jäsentensä yksimielisyydellä toisin päättä.”;
- j) korvataan 6 artiklassa ilmaisu ”kyseisen sopimuksen asiaan kuuluvia määräyksiä, mukaan lukien 68 artikla,” ilmaisulla ”perussopimusten asiaa koskevia määräyksiä”;
- k) lisätään uusi 6 a artikla seuraavasti:

”6 a artikla

Yhdistynyttä kuningaskuntaa tai Irlantia eivät sido Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 16 b artiklan perusteella vahvistetut säännöt, jotka koskevat jäsenvaltioiden suorittamaa henkilötietojen käsittelyä niiden toteuttaessa mainitun sopimuksen kolmannen osan IV osaston 4 tai 5 luvun soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa, jos Yhdistynyttä kuningaskuntaa tai Irlantia eivät sido rikosoikeuden alalla tehtävän oikeudellisen yhteistyön ja poliisiyhteistyön muotoja koskevat unionin säännöt, joiden mukaisesti 16 b artiklan perusteella vahvistettuja määräyksiä on noudatettava.”

- l) korvataan 7 artiklassa ilmaisu ”3 ja 4 artiklassa” ilmaisulla ”3, 4 ja 4 a artiklassa” ja ilmaisu ”Schengenin säännöstön saattamisesta osaksi Euroopan unionia tehdyn pöytäkirjan” ilmaisulla ”Schengenin säännöstön sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia tehdyn pöytäkirjan”;
- m) korvataan 8 artiklassa ilmaisu ”neuvoston puheenjohtajalle” sanalla ”neuvostolle”;
- n) Lisätään uusi 9 artikla seuraavasti:

”9 artikla

Tätä pöytäkirjaa ei Irlannin osalta sovelleta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 61 h artiklaan.”

PÖYTÄKIRJA TANSKAN ASEMASTA

21) Muutetaan Tanskan asemasta tehty pöytäkirja seuraavasti:

a) muutetaan johdanto-osa seuraavasti:

i) lisätään johdanto-osan toisen kappaleen jälkeen kolme uutta kappaletta seuraavasti:

"OVAT TIETOISIA siitä, että Edinburghin päätökseen perustuvan oikeudellisen järjestelyn jatkaminen perussopimusten nojalla rajoittaa huomattavasti Tanskan osallistumista työskentelyyn tärkeillä unionin yhteistyöaloilla ja että unionin säännösten yhtenäisyyden varmistaminen vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alalla olisi unionin etujen mukaista,

HALUAVAT sen vuoksi luoda oikeudelliset puitteet, joissa Tanskalle annetaan mahdollisuus osallistua Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osaston nojalla ehdotettujen toimenpiteiden hyväksymiseen, ja panevat tyytyväisenä merkille Tanskan aikomuksen käyttää tätä mahdollisuutta silloin, kun se Tanskan valtiosäännön asettamien vaatimusten mukaan on mahdollista,

TOTEAVAT, ettei Tanska vastusta sitä, että muut jäsenvaltiot kehittävät edelleen yhteistyötään niiden toimenpiteiden osalta, jotka eivät sido Tanskaa,";

ii) korvataan toiseksi viimeisessä johdanto-osan kappaleessa ilmaisu "Schengenin säännösten sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia tehdyn pöytäkirjan" ilmaisulla "osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan";

b) korvataan 1 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu "Euroopan yhteisön perustamis-sopimuksen IV osaston nojalla" ilmaisulla "Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osaston nojalla";

c) poistetaan 1 artiklan ensimmäisen kohdan toinen virke ja lisätään uusi kohta seuraavasti:

"Tätä artiklaa sovellettaessa määränemmistö määräytyy Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 3 kohdan mukaisesti.";

d) korvataan 2 artikla seuraavasti:

"2 artikla

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osaston määräykset, mainitun osaston nojalla hyväksytyt toimenpiteet, unionin mainitun osaston nojalla tekemän kansainvälisen sopimuksen määräykset tai Euroopan unionin tuomioistuimen tällaista määräystä tai toimenpidettä tulkitsevat päätökset taikka mainitun osaston nojalla muutetut tai muutettavissa olevat toimenpiteet eivät sido Tanskaa eikä niitä sovelleta siihen. Nämä määräykset, toimenpiteet tai päätökset eivät rajoita millään tavoin Tanskan toimivaltaa, oikeuksia tai velvollisuuksia. Tällaiset määräykset, toimenpiteet tai päätökset eivät myöskään vaikuta millään tavoin yhteisön tai unionin säännösten eivätkä ne ole osa unionin oikeutta sellaisina kuin niitä sovelletaan Tanskaan. Erityisesti poliisiyhteistyön ja rikosasioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön alalla ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa hyväksytyt unionin säädökset, joita muutetaan, sitovat edelleen Tanskaa ja niitä sovelletaan siihen muutoksitta.";

- e) lisätään uusi 2 a artikla seuraavasti:

"2 a artikla

Tämän pöytäkirjan 2 artiklaa sovelletaan myös niihin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 16 b artiklan perusteella vahvistettuihin sääntöihin, jotka koskevat jäsenvaltioiden suorittamaa henkilötietojen käsittelyä niiden toteuttaessa mainitun sopimuksen kolmannen osan IV osaston 4 tai 5 luvun soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa.”;

- f) numeroidaan 4 artikla 6 artiklaksi;

- g) muutetaan 5 artikla, joka numeroidaan 4 artiklaksi, seuraavasti:

- i) korvataan ilmaisu ”neuvoston on tehnyt [...] päätöksen ...” ilmaisulla ”... neuvosto on hyväksynyt [...] toimenpiteen”; korvataan ilmaisu ”... saattaako Tanska kyseisen päätöksen ...” ilmaisulla ”saattaako Tanska kyseisen toimenpiteen ...”; korvataan ilmaisu ”Jos Tanska tekee tällaisen päätöksen, päätös muodostaa” ilmaisulla ”Jos Tanska tekee tällaisen päätöksen, toimenpide muodostaa”;
- ii) korvataan 1 kohdassa ilmaisu ”Euroopan yhteisön perustamissopimuksen IV osaston määräysten nojalla” ilmaisulla ”tämän osan mukaisen” ja ilmaisu ”jäsenvaltioiden välille, joita tarkoitetaan Schengenin säännöstön sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia tehdyn pöytäkirjan 1 artiklassa, samoin kuin sen ja Irlannin tai Yhdistyneen kuningaskunnan välille, jos viimeksi mainitut jäsenvaltiot osallistuvat yhteistyöhön kyseisellä alalla.” ilmaisulla ”jäsenvaltioiden välille, joita toimenpide sitoo.” ;
- iii) korvataan 2 kohdassa ja ilmaisu ”Schengenin säännöstön sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia tehdyn pöytäkirjan 1 artiklassa tarkoitettuja jäsenvaltioita harkitsevat,” ilmaisulla ”jäsenvaltiot, joita toimenpide sitoo, ja Tanska harkitsevat.”; korvataan sana ”päätöstä” sanalla ”toimenpidettä”;

- h) muutetaan 6 artikla, joka numeroidaan 5 artiklaksi, seuraavasti:

- i) korvataan ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu ”Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 13 artiklan 1 kohdassa ja 17 artiklassa” ilmaisulla ”Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 13 artiklan 1 kohdassa, 28 a artiklassa ja 28 b–28 e artiklassa” ja poistetaan ilmaisu ”, mutta se ei liioin estä jäsenvaltioiden tiiviimmän yhteistyön kehittämistä tällä alalla”;
- ii) lisätään uusi kolmas virke seuraavasti: ”Tanska ei vastusta sitä, että muut jäsenvaltiot kehittävät edelleen yhteistyötään tällä alalla.”;
- iii) lisätään uuden neljännen virkkeen loppuun ilmaisu ”tai antaa sotilaallisia voimavarojaan unionin käyttöön.”;
- iv) lisätään kaksi uutta kohtaa seuraavasti:

”Niiden neuvoston säädösten edellytyksenä, jotka on annettava yksimielisesti, on neuvoston jäsenten yksimielisyys, lukuun ottamatta Tanskan hallituksen edustajaa.

Tätä artiklaa sovellettaessa määränemmistö määräytyy Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 3 kohdan mukaisesti.”;

- i) lisätään otsikon ”III osa” jälkeen 6 artikla, jonka sanamuoto on otettu 4 artiklasta;

- j) lisätään ennen 7 artiklaa otsikko "IV OSA";
- k) lisätään uusi 8 artikla seuraavasti:

"8 artikla

1. Tanska voi milloin tahansa valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti ilmoittaa muille jäsenvaltioille, että ilmoitusajankohdan jälkeisen kuukauden ensimmäisestä päivästä alkaen tämän pöytäkirjan I osa muodostuu liitteessä olevista määräyksistä, sanotun kuitenkin rajoittamatta 7 artiklan määräyksiä. Tällöin 5–8 artikla numeroidaan uudelleen tätä vastaavasti.
  2. Kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun 1 kohdassa tarkoitettu ilmoitus tulee voimaan, koko Schengenin säännöstö ja kaikki kyseisen säännösten kehittämiseksi hyväksytyt toimenpiteet, jotka siihen asti ovat sitoneet Tanskaa kansainvälisen oikeuden mukaisina velvoitteina, sitovat Tanskaa unionin oikeutena.;
- l) lisätään pöytäkirjaan uusi liite seuraavasti:

"LIITE

1 artikla

Ellei 3 artiklasta muuta johdu, Tanska ei osallistu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osaston nojalla ehdotettujen toimenpiteiden hyväksymiseen neuvostossa. Niiden neuvoston säädösten edellytyksenä, jotka on annettava yksimielisesti, on neuvoston jäsenten yksimielisyys, lukuun ottamatta Tanskan hallituksen edustajaa.

Tätä artiklaa sovellettaessa määräenemmistö määräytyy Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

2 artikla

Sen mukaisesti, mitä 1 artiklassa määrätään ja jollei 3, 4 ja 8 artiklasta muuta johdu, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osaston määräykset, mainitun osaston nojalla hyväksytyt toimenpiteet, unionin mainitun osaston nojalla tekemän kansainvälisen sopimuksen määräykset tai Euroopan unionin tuomioistuimen tällaista määräystä tai toimenpidettä tulkitsevat päätökset eivät sido Tanskaa eikä niitä sovelleta siihen. Nämä määräykset, toimenpiteet tai päätökset eivät rajoita millään tavoin Tanskan toimivaltaa, oikeuksia tai velvollisuuksia. Tällaiset määräykset, toimenpiteet tai päätökset eivät myöskään vaikuta millään tavoin yhteisön tai unionin säännöstöön eivätkä ne ole osa unionin oikeutta sellaisena kuin niitä sovelletaan Tanskaan.

3 artikla

1. Tanska voi ilmoittaa neuvoston puheenjohtajalle kirjallisesti kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osaston nojalla tehty ehdotus tai aloite on esitetty neuvostolle, että se haluaa osallistua ehdotetun toimenpiteen hyväksymiseen ja soveltamiseen, jolloin sillä on oikeus tehdä niin.

2. Jollei 1 kohdassa tarkoitettua toimenpidettä voida kohtuullisen ajan kuluttua hyväksyä siten, että Tanska osallistuisi siihen, neuvosto voi hyväksyä 1 kohdassa tarkoitettua toimenpiteen 1 artiklan nojalla ilman, että Tanska osallistuu siihen. Tällöin sovelletaan 2 artiklaa.

4 artikla

Tanska voi milloin tahansa sen jälkeen, kun on hyväksytty toimenpide Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osaston nojalla, ilmoittaa neuvostolle ja komissiolle aikomuksestaan hyväksyä kyseinen toimenpide. Tällöin sovelletaan tarpeellisin muutoksin mainitun sopimuksen 280 f artiklan 1 kohdassa määrättyä menettelyä.

5 artikla

1. Tämän pöytäkirjan määräyksiä sovelletaan Tanskan osalta myös Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osaston nojalla ehdotettuihin tai hyväksytyihin toimenpiteisiin, joilla muutetaan Tanskaa sitovaa voimassa olevaa toimenpidettä.

2. Jos neuvosto kuitenkin komission ehdotuksesta päättää, että Tanskan osallistumattomuus voimassa olevaan toimenpiteeseen siinä muodossa kuin se on muutettuna, tekee kyseisen toimenpiteen soveltamisen muille jäsenvaltioille tai unionille käytännössä mahdottomaksi, se voi vaatia Tanskaa tekemään 3 tai 4 artiklan mukaisen ilmoituksen. Päivänä, jona neuvosto on tehnyt tällaisen päätöksen, alkaa uusi 3 artiklan soveltamista koskeva kahden kuukauden määräaika.

Jos Tanska ei ole tehnyt neuvoston päätöstä seuranneen kahden kuukauden määräajan kuluessa 3 tai 4 artiklan mukaista ilmoitusta, voimassa oleva toimenpide ei enää sido sitä eikä toimenpidettä enää sovelleta siihen, ellei kyseinen jäsenvaltio ole tehnyt 4 artiklan mukaista ilmoitusta ennen muuttavan toimenpiteen voimaantuloa. Tämä tulee voimaan muuttavan toimenpiteen voimaantulopäivänä tai kahden kuukauden määräajan kuluttua riippuen siitä, kumpi ajankohta on myöhäisempi.

Tämän kohdan soveltamiseksi neuvosto tekee asiasta käydyn perusteellisen keskustelun jälkeen ratkaisunsa niitä jäsenvaltioita edustavien jäsentensä määränemmistöllä, jotka osallistuvat tai ovat osallistuneet muuttavan toimenpiteen hyväksymiseen. Neuvoston määränemmistö määräytyy Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti.

3. Neuvosto voi myös päättää määränemmistöllä komission ehdotuksesta, että Tanskan on vastattava niistä mahdollisista välittömistä rahoitusvaikutuksista, jotka väistämättä aiheutuvat siitä, että se on lakannut osallistumasta voimassa olevaan toimenpiteeseen.

4. Tämä artikla ei rajoita 4 artiklan soveltamista.

6 artikla

1. Edellä 4 artiklassa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa toimenpiteen lopullisesta hyväksymisestä, jos toimenpiteellä kehitetään Schengenin säännöstöä.

Jos Tanska ei tee Schengenin säännöstöä kehittävää toimenpidettä koskevaa ilmoitusta 3 tai 4 artiklan mukaisesti, jäsenvaltiot, joita toimenpide sitoo, ja Tanska harkitsevat, mitä toimia on aiheellista toteuttaa.

2. Schengenin säännöstöä kehittävää toimenpidettä koskeva 3 artiklan nojalla tehty ilmoitus katsotaan peruuttamattomaksi 3 artiklan nojalla tehdyksi ilmoitukseksi, joka koskee kaikkia niitä muita ehdotuksia ja aloitteita, joiden tarkoituksena on kyseisen toimenpiteen kehittäminen, siltä osin kuin asianomaisella ehdotuksella tai aloitteella kehitetään Schengenin säännöstöä.

7 artikla

Tanskaa eivät sido Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 16 b artiklan perusteella vahvistetut säännöt, jotka koskevat jäsenvaltioiden suorittamaa henkilötietojen käsittelyä niiden toteuttaessa mainitun

sopimuksen kolmannen osan IV osaston 4 tai 5 luvun soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa, jos Tanskaa eivät sido rikosoikeuden alalla tehtävän oikeudellisen yhteistyön ja poliisiyhteistyön muotoja koskevat unionin säännöt, joiden mukaisesti 16 b artiklan perusteella vahvistettuja määräyksiä on noudatettava.

8 artikla

Jos neuvoston Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osaston nojalla hyväksymä toimenpide tässä osassa tarkoitetuissa tapauksissa sitoo Tanskaa, perussopimusten asiaan kuuluvia määräyksiä sovelletaan kyseisen toimenpiteen osalta Tanskaan.

9 artikla

Jos Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osaston nojalla hyväksytty toimenpide ei sido Tanskaa, se ei osallistu toimenpiteen aiheuttamien rahoitusvaikutusten kantamiseen, lukuun ottamatta toimielimille aiheutuvia hallintomenoja, ellei neuvosto Euroopan parlamenttia kuultuaan kaikkien jäsentensä yksimielisyydellä toisin päättä.

PÖYTÄKIRJA UNIONIN KANSALAISTEN OIKEUDESTA TURVAPAikkaAN

22) Muutetaan Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisten turvapaikasta tehty pöytäkirja seuraavasti:

a) muutetaan johdanto-osa seuraavasti:

i) korvataan johdanto-osan ensimmäinen kappale seuraavasti:

”KATSOVAT, että unioni tunnustaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti perusoikeuskirjassa esitetyt oikeudet, vapaudet ja periaatteet,”;

ii) lisätään uusi johdanto-osan toinen kappale seuraavasti:

”KATSOVAT, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä eurooppalaisessa yleissopimuksessa taatut perusoikeudet ovat yleisinä periaatteina osa unionin oikeutta,”;

iii) korvataan johdanto-osan toisessa kappaleessa, josta tulee kolmas kappale, viittaus 6 artiklan 2 kohtaan viittauksella 6 artiklan 1 ja 3 kohtaan;

iv) korvataan johdanto-osan kolmannessa kappaleessa, josta tulee neljäs kappale, viittaus 6 artiklan 1 kohtaan viittauksella 1 a artiklaan;

v) korvataan johdanto-osan kolmannessa ja neljännessä kappaleessa, joista tulee neljäs ja viides kappale, sana ”periaatteita” sanalla ”arvoja” ja korvataan kolmannessa kappaleessa, josta tulee neljäs kappale, sana ”noudatettava” sanalla ”kunnioitettava”; korvataan johdanto-osan neljännessä kappaleessa, josta tulee viides kappale, viittaus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 309 artiklaan viittauksella Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklaan;

vi) korvataan johdanto-osan viidennessä kappaleessa, josta tulee kuudes kappale, viittaus Euroopan yhteisön perustamissopimukseen viittauksella Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen;

vii) poistetaan johdanto-osan seitsemäs kohta, josta on tullut kahdeksas kohta;

- b) muutetaan ainoa artikla seuraavasti:
- i) lisätään b alakohtaan ilmaisu ”neuvosto” jälkeen ilmaisu ”tai tarvittaessa Eurooppa-neuvosto” ja korvataan ilmaisu ”tekee siihen liittyvän päätöksen” ilmaisulla ”on tehnyt asiaa koskevan päätöksen sen jäsenvaltion osalta, jonka kansalainen hakija on”;
  - ii) korvataan c alakohta seuraavasti:

”c) neuvosto on tehnyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisen päätöksen sen jäsenvaltion osalta, jonka kansalainen hakija on, tai jos Eurooppa-neuvosto on tehnyt mainitun sopimuksen 7 artiklan 2 kohdan mukaisen päätöksen sen jäsenvaltion osalta, jonka kansalainen hakija on;”.

PÖYTÄKIRJA TALOUDELLISESTA, SOSIAALISESTA JA ALUEELLISESTA YHTEENKUULUVUUDESTA

23) Muutetaan pöytäkirja taloudellisesta ja sosiaalisesta yhteenkuuluvuudesta seuraavasti:

- a) korvataan koko pöytäkirjassa kulloisessakin taivutusmuodossa ilmaisu ”taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus” ilmaisulla ”taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus”;
- b) muutetaan johdanto-osa seuraavasti:
  - i) poistetaan ensimmäinen, toinen, viides, kuudes ja neljästoista kappale;
  - ii) lisätään uusi ensimmäinen kappale seuraavasti:

”jotka PALAUTTAVAT MIELEEN, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa mainitaan muiden tavoitteiden joukossa myös taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden sekä jäsenvaltioiden välisen yhteisvastuun edistäminen ja että tällainen yhteenkuuluvuus kuuluu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 2 c artiklan c alakohdassa lueteltuihin unionin jaetun toimivallan aloihin;”;
  - iii) korvataan neljäs kappale, josta tulee kolmas kappale, seuraavasti:

”jotka PALAUTTAVAT mieleen, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 161 artiklassa määrätään koheesiorahaston perustamisesta;”;
  - iv) poistetaan yhdennentoista kappaleen, josta tulee kahdeksas kappale, lopusta ilmaisu ”sekä korostavat sen merkitystä, että taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus sisältyy tämän sopimuksen 2 ja 3 artiklaan”;
  - v) poistetaan viidennessätoista kappaleessa, josta tulee yhdestoista kappale, ilmaisu ”, joka on perustettava 31 päivään joulukuuta 1993 mennessä;”;
  - vi) korvataan viimeisessä kappaleessa viittaus Euroopan yhteisön perustamissopimukseen viittauksella Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen.

MUUT PÖYTÄKIRJAT

- 24) Korvataan liiallisia alijäämiä koskevan pöytäkirjan johdanto-osan ensimmäisessä kohdassa viittaus Euroopan yhteisön perustamissopimukseen viittauksella Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen.
- 25) Korvataan Ranskasta tehdyssä pöytäkirjassa ilmaisu ”merentakaisilla alueillaan” ilmaisulla ”Uudessa-Kaledoniassa, Ranskan Polynesiassa sekä Wallis ja Futunassa”.

- 26) Korvataan jäsenvaltioiden ulkosuhteista silmällä pitäen ulkorajojen ylittämistä tehdyssä pöytäkirjassa viittaus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen IV osaston 62 artiklan 2 alakohdan a alakohtaan viittauksella Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 62 artiklan 2 kohdan b alakohtaan.
- 27) Poistetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artiklasta tehdyn pöytäkirjan säädösosasta ilmaisu "vuoden kuluessa Amsterdamin sopimuksen voimaantulosta."
- 28) Korvataan jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta tehdyn pöytäkirjan johdanto-osan viimeisessä kappaleessa ilmaisu "jotka liitetään Euroopan yhteisön perustamissopimukseen" ilmaisulla "jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen".
- 29) Poistetaan Alankomaiden Antilleilla jalostettujen maaöljytuotteiden tuonnista Euroopan unioniin tehdyn pöytäkirjan 3 artiklan 3 kohdan toisessa virkkeessä ilmaisu "määräenemmistöllä".
- 30) Muutetaan pöytäkirja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 141 artiklasta seuraavasti:
- korvataan pöytäkirjan nimessä oleva viittaus Euroopan yhteisön perustamissopimukseen viittauksella Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen;
  - lisätään ainoaan määräykseen ilmaisun "141 artiklaa" edelle ilmaisu "Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen".
- 31) Korvataan Grönlantia koskevista erityisjärjestelyistä tehdyssä pöytäkirjassa ilmaisu "Euroopan yhteisön perustamissopimuksen" ilmaisulla "Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen", ja poistetaan 2 artikla.
- 32) Muutetaan pöytäkirja, joka on liitetty Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen, seuraavasti:
- annetaan pöytäkirjalle nimi seuraavasti "Pöytäkirja Irlannin perustuslain 40.3.3 artiklasta";
  - korvataan ilmaisu "Mikään Euroopan unionista tehdyn sopimuksen tai Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten" ilmaisulla "Mikään perussopimusten tai Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen".
- 33) Muutetaan pöytäkirja EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästutkimusrahastosta seuraavasti:
- korvataan johdanto-osan kaksi ensimmäistä kappaletta uudella johdanto-osan ensimmäisellä kappaleella seuraavasti:

"PALAUTTAVAT MIELEEN, että kaikki varat ja vastuut, joita Euroopan hiili- ja teräsyhteisöllä oli 23 päivänä heinäkuuta 2002, siirrettiin 24 päivästä heinäkuuta 2002 Euroopan yhteisölle,;"
  - poistetaan 1 artiklan 1 kohta ja numeroidaan kaksi muuta kohtaa uudelleen sen mukaisesti;
  - jaetaan 2 artikla kahdeksi kohdaksi siten, että ensimmäinen kohta päättyy ilmaisuun ", mukaan lukien keskeiset periaatteet.". Muutetaan artikla lisäksi seuraavasti:
    - korvataan ensimmäisessä kohdassa ilmaisu "yksimielisesti komission ehdotuksesta" ilmaisulla "erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen" ja ilmaisu "Euroopan parlamenttia kuultuaan" ilmaisulla "Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan";

- ii) korvataan toisessa kohdassa ilmaisu ”ja aiheelliset päätöksentekomenettelyt, erityisesti hiili- ja terästudkimusrahaston varojen hoitoa koskevien monivuotisten taloudellisten suuntaviivojen ja kyseisen rahaston tutkimusohjelman teknisten suuntaviivojen antamiseksi” ilmaisulla ”Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan toimenpiteet, joilla vahvistetaan hiili- ja terästudkimusrahaston varojen hoitoa koskevat monivuotiset taloudelliset suuntaviivat ja kyseisen rahaston tutkimusohjelman tekniset suuntaviivat”;
- d) kumotaan 4 artikla.

2 artikla

1. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan, Euroopan investointipankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan, sekä Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan artiklat, sellaisina kuin ne ovat muutettuina Lissabonin sopimuksella, numeroidaan uudelleen tämän pöytäkirjan liitteessä olevan vastaavuustaulukkojen mukaisesti. Näiden pöytäkirjojen artiklojen väliset viittaukset mukautetaan mainittujen taulukoiden mukaisesti.

2. Viittaukset 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen pöytäkirjojen johdanto-osan kappaleisiin tai mainittujen pöytäkirjojen artikloihin, mukaan luettuina niiden kohdat ja alakohdat, sellaisina kuin ne tällä pöytäkirjalla ovat uudelleen numeroituina tai uudelleen järjestettyinä ja jotka sisältyvät muihin pöytäkirjoihin tai primaarioikeuteen, mukautetaan tämän pöytäkirjan mukaisesti. Nämä mukautukset koskevat tapauksen mukaan myös tilanteita, joissa kyseinen määräys on kumottu.

3. Viittaukset 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen pöytäkirjojen johdanto-osan kappaleisiin ja niiden artikloihin, niiden kohdat ja alakohdat mukaan luettuina, sellaisina kuin ne ovat muutettuina tämän pöytäkirjan määräyksillä ja jotka sisältyvät muihin asiakirjoihin tai säädöksiin, katsotaan viittauksiksi mainittujen pöytäkirjojen johdanto-osan kappaleisiin ja artikloihin, mukaan lukien niiden kohdat ja alakohdat, sellaisina kuin ne ovat tämän pöytäkirjan mukaisesti uudelleen numeroituina tai uudelleen järjestettyinä.

LIITE

**EUROOPAN UNIONISTA TEHTYYN SOPIMUKSEEN, EUROOPAN YHTEISÖN
PERUSTAMISSOPIMUKSEEN JA/TAI EUROOPAN ATOMIENERGIAYHTEISÖN
PERUSTAMISSOPIMUKSEEN LIITETTYJEN PÖYTÄKIRJOJEN MUUTTAMISESTA
TEHDYSSÄ PÖYTÄKIRJASSA N:o 1 OLEVASSA 2 ARTIKLASSA TARKOITETUT
VASTAAVUUSTAULUKOT**

**A. PÖYTÄKIRJA EUROOPAN KESKUSPANKKIJÄRJESTELMÄN JA EUROOPAN
KESKUSPANKIN PERUSSÄÄNNÖSTÄ**

Pöytäkirjan aiempi numerointi	Pöytäkirjan uusi numerointi
1 artikla	1 artikla
2 artikla	2 artikla
3 artikla	3 artikla
4 artikla	4 artikla
5 artikla	5 artikla
6 artikla	6 artikla
7 artikla	7 artikla
8 artikla	8 artikla
9 artikla	9 artikla
10 artikla	10 artikla
11 artikla	11 artikla
12 artikla	12 artikla
13 artikla	13 artikla
14 artikla	14 artikla
15 artikla	15 artikla
16 artikla	16 artikla
17 artikla	17 artikla
18 artikla	18 artikla
19 artikla	19 artikla
20 artikla	20 artikla
21 artikla	21 artikla
22 artikla	22 artikla
23 artikla	23 artikla
24 artikla	24 artikla

Pöytäkirjan aiempi numerointi	Pöytäkirjan uusi numerointi
25 artikla	25 artikla
26 artikla	26 artikla
27 artikla	27 artikla
28 artikla	28 artikla
29 artikla	29 artikla
30 artikla	30 artikla
31 artikla	31 artikla
32 artikla	32 artikla
33 artikla	33 artikla
34 artikla	34 artikla
35 artikla	35 artikla
36 artikla	36 artikla
37 artikla (kumottu)	
38 artikla	37 artikla
39 artikla	38 artikla
40 artikla	39 artikla
41 artikla	40 artikla
42 artikla	41 artikla
43 artikla	42 artikla
44 artikla	43 artikla
45 artikla	44 artikla
46 artikla	45 artikla
47 artikla	46 artikla
48 artikla	47 artikla
49 artikla	48 artikla
50 artikla (kumottu)	
51 artikla (kumottu)	
52 artikla	49 artikla
53 artikla	50 artikla

B. PÖYTÄKIRJA EUROOPAN INVESTOINTIPANKIN PERUSSÄÄNNÖSTÄ

Pöytäkirjan aiempi numerointi	Pöytäkirjan uusi numerointi
1 artikla	1 artikla
2 artikla	2 artikla
3 artikla	3 artikla
4 artikla	4 artikla
5 artikla	5 artikla
6 artikla (kumottu)	
7 artikla (kumottu)	
8 artikla	6 artikla
9 artikla	7 artikla
10 artikla	8 artikla
11 artikla	9 artikla
12 artikla	10 artikla
13 artikla	11 artikla
14 artikla	12 artikla
15 artikla	13 artikla
16 artikla	14 artikla
17 artikla	15 artikla
18 artikla	16 artikla
19 artikla	17 artikla
20 artikla	18 artikla
21 artikla	19 artikla
22 artikla	20 artikla
23 artikla	21 artikla
24 artikla	22 artikla
25 artikla	23 artikla
26 artikla	24 artikla
27 artikla	25 artikla
28 artikla	26 artikla
29 artikla	27 artikla
30 artikla	28 artikla

C. PÖYTÄKIRJA EUROOPAN UNIONIN ERIOIKEUKSISTA JA VAPAUKSISTA

Pöytäkirjan aiempi numerointi	Pöytäkirjan uusi numerointi
1 artikla	1 artikla
2 artikla	2 artikla
3 artikla	3 artikla
4 artikla	4 artikla
5 artikla (kumottu)	
6 artikla	5 artikla
7 artikla	6 artikla
8 artikla	7 artikla
9 artikla	8 artikla
10 artikla	9 artikla
11 artikla	10 artikla
12 artikla	11 artikla
13 artikla	12 artikla
14 artikla	13 artikla
15 artikla	14 artikla
16 artikla	15 artikla
17 artikla	16 artikla
18 artikla	17 artikla
19 artikla	18 artikla
20 artikla	19 artikla
21 artikla	20 artikla
22 artikla	21 artikla
23 artikla	22 artikla

PÖYTÄKIRJA N:o 2

EUROOPAN ATOMIENERGIAYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

MUISTUTTAVAT olevan tärkeää, että Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen määräykset tuottavat edelleen täysimääräisesti niillä olevat oikeusvaikutukset,

HALUAVAT mukauttaa mainitun sopimuksen uusiin sääntöihin, jotka vahvistetaan Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa, erityisesti toimielimiä koskevien ja varainhoitoa koskevien asioiden osalta,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Lissabonin sopimukseen ja joilla muutetaan Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta seuraavasti:

1 artikla

Tällä pöytäkirjalla muutetaan Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta, jäljempänä 'Euratom-sopimus', sellaisena kuin se on voimassa Lissabonin sopimuksen voimaantulopäivänä.

(Toinen kohta ei koske suomenkielistä toisintoa.)

2 artikla

Korvataan Euratom-sopimuksen III osaston otsikko "Institutionaaliset määräykset" otsikolla: "Toimielimiä koskevat ja varainhoitoa koskevat määräykset".

3 artikla

Lisätään Euratom-sopimuksen III osaston alkuun luku seuraavasti:

"I LUKU**EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN JA EUROOPAN UNIONIN TOIMINNASTA TEHDYN SOPIMUKSEN TIETTYJEN MÄÄRÄYSTEN SOVELTAMINEN***106 a artikla*

1. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklaa, 9-9 f artiklaa, 48 artiklan 2-5 kohtaa sekä 49 ja 49 a artiklaa, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 16 a artiklaa sekä 190-201 b artiklaa, 204-211 a artiklaa, 231 artiklaa, 215-236 artiklaa, 238, 239 ja 240 artiklaa, 241-245 artiklaa, 246-262 artiklaa, 268-277 artiklaa, 279-280 artiklaa, 283, 290 ja 292 artiklaa samoin kuin siirtymämääräyksistä tehtyä pöytäkirjaa sovelletaan tähän sopimukseen.

2. Edellä 1 kohdassa mainituissa määräyksissä sekä Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja tähän sopimukseen liitettyjen pöytäkirjojen määräyksissä olevia viittauksia unioniin, mainittuihin sopimuksiin tai 'perussopimuksiin' pidetään tämän sopimuksen puitteissa viittauksina Euroopan atomienergiayhteisöön ja tähän sopimukseen.

3. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen määräyksillä ei poiketa tämän sopimuksen määräyksistä."

4 artikla

Numeroidaan Euratom-sopimuksen III osaston I, II ja III luku II, III ja IV luvuksi.

5 artikla

Kumotaan Euratom-sopimuksen 3 artikla, 107–132 artikla, 136–143 artikla, 146–156 artikla, 158–163 artikla, 165–170 artikla, 173, 173 a ja 175 artikla, 177–179 a artikla, 180 b ja 181 artikla, 183, 183 a, 190 ja 204 artikla.

6 artikla

Korvataan Euratom-sopimuksen IV osaston otsikko "Varainhoitoa koskevat määräykset" seuraavalla otsikolla: "Varainhoitoa koskevat erityismääräykset".

7 artikla

1. Korvataan Euratom-sopimuksen 38 artiklan kolmannessa kohdassa ja 82 artiklan kolmannessa kohdassa olevat viittaukset 141 ja 142 artiklaan viittauksilla Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 226 ja 227 artiklaan.

2. Korvataan Euratom-sopimuksen 171 artiklan 2 kohdassa ja 176 artiklan 3 kohdassa oleva viittaus 183 artiklaan viittauksella Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 279 artiklaan.

3. Korvataan Euratom-sopimuksen 172 artiklan 4 kohdassa oleva viittaus 177 artiklan 5 kohtaan viittauksella Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 272 artiklaan.

4. Korvataan Euratom-sopimuksessa kulloisessakin taivutusmuodossa ilmaisu "yhteisön tuomioistuin" ilmaisulla "Euroopan unionin tuomioistuin".

8 artikla

Korvataan Euratom-sopimuksen 191 artikla seuraavasti:

"191 artikla

Yhteisöllä on jäsenvaltioiden alueella Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdystä pöytäkirjassa määrättyin edellytyksin ne erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen sen tehtävien toteuttamiseksi."

9 artikla

Korvataan Euratom-sopimuksen 206 artikla seuraavasti:

"206 artikla

Yhteisö voi tehdä yhden tai useamman valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa sopimuksia assosioinnista, joka koskee vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia, yhteistä toimintaa ja erityismenettelyjä.

Neuvosto tekee nämä sopimukset yksimielisesti ja Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Jos nämä sopimukset edellyttävät tämän sopimuksen muuttamista, muutokset on ensin hyväksyttävä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 48 artiklan 2–5 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen."

10 artikla

Euroopan atomienergiayhteisön tulot ja menot, lukuun ottamatta hankintakeskuksen ja yhteisyritysten tuloja ja menoja, otetaan unionin talousarvioon.

LIITE

LISSABONIN SOPIMUKSEN 5 ARTIKLASSA TARKOITETUT VASTAAVUUSTAULUKOT

A. Euroopan unionista tehty sopimus

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionista tehdyn sopimuksen uusi numerointi
I OSASTO — YHTEISET MÄÄRÄYKSET	I OSASTO — YHTEISET MÄÄRÄYKSET	I OSASTO — YHTEISET MÄÄRÄYKSET
1 artikla	1 artikla	1 artikla
	1 a artikla	2 artikla
2 artikla	2 artikla	3 artikla
3 artikla (kumottu) ⁽¹⁾		
	3 a artikla	4 artikla
	3 b artikla ⁽²⁾	5 artikla
4 artikla (kumottu) ⁽³⁾		
5 artikla (kumottu) ⁽⁴⁾		
6 artikla	6 artikla	6 artikla
7 artikla	7 artikla	7 artikla
	7 a artikla	8 artikla
II OSASTO — MÄÄRÄYKSET EUROOPAN TALOUSYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA EUROOPAN YHTEISÖN PERUSTAMISEKSI	II OSASTO — MÄÄRÄYKSET DEMOKRATIAN PERIAATTEISTA	II OSASTO — MÄÄRÄYKSET DEMOKRATIAN PERIAATTEISTA
8 artikla (kumottu) ⁽⁵⁾	8 artikla	9 artikla
	8 a artikla ⁽⁶⁾	10 artikla
	8 b artikla	11 artikla
	8 c artikla	12 artikla
III OSASTO — MÄÄRÄYKSET EUROOPAN HIILI- JA TERÄSYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA	III OSASTO — MÄÄRÄYKSET TOIMIELIMISTÄ	III OSASTO — MÄÄRÄYKSET TOIMIELIMISTÄ
9 artikla (kumottu) ⁽⁷⁾	9 artikla	13 artikla
	9 a artikla ⁽⁸⁾	14 artikla

LIITE

LISSABONIN SOPIMUKSEN 5 ARTIKLASSA TARKOITETUT VASTAAVUUSTAULUKOT

A. Euroopan unionista tehty sopimus

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionista tehdyn sopimuksen uusi numerointi
I OSASTO — YHTEISET MÄÄRÄYKSET	I OSASTO — YHTEISET MÄÄRÄYKSET	I OSASTO — YHTEISET MÄÄRÄYKSET
1 artikla	1 artikla	1 artikla
	1 a artikla	2 artikla
2 artikla	2 artikla	3 artikla
3 artikla (kumottu) ⁽¹⁾		
	3 a artikla	4 artikla
	3 b artikla ⁽²⁾	5 artikla
4 artikla (kumottu) ⁽³⁾		
5 artikla (kumottu) ⁽⁴⁾		
6 artikla	6 artikla	6 artikla
7 artikla	7 artikla	7 artikla
	7 a artikla	8 artikla
II OSASTO — MÄÄRÄYKSET EUROOPAN TALOUSYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA EUROOPAN YHTEISÖN PERUSTAMISEKSI	II OSASTO — MÄÄRÄYKSET DEMOKRATIAN PERIAATTEISTA	II OSASTO — MÄÄRÄYKSET DEMOKRATIAN PERIAATTEISTA
8 artikla (kumottu) ⁽⁵⁾	8 artikla	9 artikla
	8 a artikla ⁽⁶⁾	10 artikla
	8 b artikla	11 artikla
	8 c artikla	12 artikla
III OSASTO — MÄÄRÄYKSET EUROOPAN HIILI- JA TERÄSYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA	III OSASTO — MÄÄRÄYKSET TOIMIELIMISTÄ	III OSASTO — MÄÄRÄYKSET TOIMIELIMISTÄ
9 artikla (kumottu) ⁽⁷⁾	9 artikla	13 artikla
	9 a artikla ⁽⁸⁾	14 artikla

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionista tehdyn sopimuksen uusi numerointi
	9 b artikla ⁽⁹⁾	15 artikla
	9 c artikla ⁽¹⁰⁾	16 artikla
	9 d artikla ⁽¹¹⁾	17 artikla
	9 e artikla	18 artikla
	9 f artikla ⁽¹²⁾	19 artikla
IV OSASTO — MÄÄRÄYKSET EUROOPAN ATOMIENERGIA-SOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA	IV OSASTO — MÄÄRÄYKSET TIIVIIMMÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ	IV OSASTO — MÄÄRÄYKSET TIIVIIMMÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ
10 artikla (kumottu) ⁽¹³⁾ 27 a–27 e artikla (korvattu) 40–40 b artikla (korvattu) 43–45 artikla (korvattu)	10 artikla ⁽¹⁴⁾	20 artikla
V OSASTO — MÄÄRÄYKSET YHTEISESTÄ ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIIKASTA	V OSASTO — YLEISET MÄÄRÄYKSET UNIONIN ULKOISESTA TOIMINNASTA JA ERITYISMÄÄRÄYKSET YHTEISESTÄ ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIIKASTA	V OSASTO — YLEISET MÄÄRÄYKSET UNIONIN ULKOISESTA TOIMINNASTA JA ERITYISMÄÄRÄYKSET YHTEISESTÄ ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIIKASTA
	1 luku — Yleiset määräykset unionin ulkoisesta toiminnasta	1 luku — Yleiset määräykset unionin ulkoisesta toiminnasta
	10 a artikla	21 artikla
	10 b artikla	22 artikla
	2 luku — Erityismääräykset yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta	2 luku — Erityismääräykset yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta
	1 jakso — Yhteiset määräykset	1 jakso — Yhteiset määräykset
	10 c artikla	23 artikla
11 artikla	11 artikla	24 artikla
12 artikla	12 artikla	25 artikla
13 artikla	13 artikla	26 artikla
	13 a artikla	27 artikla
14 artikla	14 artikla	28 artikla
15 artikla	15 artikla	29 artikla

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionista tehdyn sopimuksen uusi numerointi
22 artikla (siirretty)	15 a artikla	30 artikla
23 artikla (siirretty)	15 b artikla	31 artikla
16 artikla	16 artikla	32 artikla
17 artikla (siirretty)	28 a artikla	42 artikla
18 artikla	18 artikla	33 artikla
19 artikla	19 artikla	34 artikla
20 artikla	20 artikla	35 artikla
21 artikla	21 artikla	36 artikla
22 artikla (siirretty)	15 a artikla	30 artikla
23 artikla (siirretty)	15 b artikla	31 artikla
24 artikla	24 artikla	37 artikla
25 artikla	25 artikla	38 artikla
	25 a artikla	39 artikla
47 artikla (siirretty)	25 b artikla	40 artikla
26 artikla (kumottu)		
27 artikla (kumottu)		
27 a artikla (korvattu) ⁽¹⁵⁾	10 artikla	20 artikla
27 b artikla (korvattu) ⁽¹⁵⁾	10 artikla	20 artikla
27 c artikla (korvattu) ⁽¹⁵⁾	10 artikla	20 artikla
27 d artikla (korvattu) ⁽¹⁵⁾	10 artikla	20 artikla
27 e artikla (korvattu) ⁽¹⁵⁾	10 artikla	20 artikla
28 artikla	28 artikla	41 artikla
	2 jakso — Yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa koskevat määräykset	2 jakso — Yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa koskevat määräykset
17 artikla (siirretty)	28 a artikla	42 artikla
	28 b artikla	43 artikla
	28 c artikla	44 artikla
	28 d artikla	45 artikla
	28 e artikla	46 artikla

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionista tehdyn sopimuksen uusi numerointi
VI OSASTO — MÄÄRÄYKSET POLIISIYHTEIS-TYÖSTÄ JA OIKEUDELLISESTA YHTEISTYÖSTÄ RIKOSASIOISSA (kumottu) ⁽¹⁶⁾		
29 artikla (korvattu) ⁽¹⁷⁾		
30 artikla (korvattu) ⁽¹⁸⁾		
31 artikla (korvattu) ⁽¹⁹⁾		
32 artikla (korvattu) ⁽²⁰⁾		
33 artikla (korvattu) ⁽²¹⁾		
34 artikla (kumottu)		
35 artikla (kumottu)		
36 artikla (korvattu) ⁽²²⁾		
37 artikla (kumottu)		
38 artikla (kumottu)		
39 artikla (kumottu)		
40 artikla (korvattu) ⁽²³⁾	10 artikla	20 artikla
40 a artikla (korvattu) ⁽²³⁾	10 artikla	20 artikla
40 b artikla (korvattu) ⁽²³⁾	10 artikla	20 artikla
41 artikla (kumottu)		
42 artikla (kumottu)		
VII OSASTO — MÄÄRÄYKSET TIIVIIMMÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ (korvattu) ⁽²⁴⁾	IV OSASTO — MÄÄRÄYKSET TIIVIIMMÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ	IV OSASTO — MÄÄRÄYKSET TIIVIIMMÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ
43 artikla (korvattu) ⁽²⁴⁾	10 artikla	20 artikla
43 a artikla (korvattu) ⁽²⁴⁾	10 artikla	20 artikla
43 b artikla (korvattu) ⁽²⁴⁾	10 artikla	20 artikla
44 artikla (korvattu) ⁽²⁴⁾	10 artikla	20 artikla
44 a artikla (korvattu) ⁽²⁴⁾	10 artikla	20 artikla
45 artikla (korvattu) ⁽²⁴⁾	10 artikla	20 artikla
VIII OSASTO — LOPPU MÄÄRÄYKSET	VI OSASTO — LOPPU MÄÄRÄYKSET	VI OSASTO — LOPPUMÄÄRÄYKSET
46 artikla (kumottu)		

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionista tehdyn sopimuksen uusi numerointi
	46 a artikla	47 artikla
47 artikla (siirretty)	25 b artikla	40 artikla
48 artikla	48 artikla	48 artikla
49 artikla	49 artikla	49 artikla
	49 a artikla	50 artikla
	49 b artikla	51 artikla
	49 c artikla	52 artikla
50 artikla (kumottu)		
51 artikla	51 artikla	53 artikla
52 artikla	52 artikla	54 artikla
53 artikla	53 artikla	55 artikla

- (1) Korvattu asiasisällön osalta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 2 f artiklalla (uudelleen numeroituna 7 artikla) sekä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEU-sopimus', 9 artiklan 1 kohdalla sekä 10 a artiklan 3 kohdan toisella alakohdalla (uudelleen numeroituna 13 ja 21 artikla).
- (2) Korvaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen, jäljempänä 'EY-sopimus', 5 artiklan.
- (3) Korvattu asiasisällön osalta 9 b artiklalla (uudelleen numeroituna 15 artikla).
- (4) Korvattu asiasisällön osalta 9 artiklan 2 kohdalla (uudelleen numeroituna 13 artikla).
- (5) SEU-sopimuksen 8 artiklalla, joka oli voimassa ennen Lissabonin sopimuksen voimaan tuloa, jäljempänä 'nykyinen SEU-sopimus' on muutettiin EY-sopimusta. Nämä muutokset on sisällytetty viimeksi mainittuun sopimukseen ja 8 artikla on kumottu. Sen numero on käytetty uutta määräystä varten.
- (6) 4 kohta korvaa asiasisällön osalta EY-sopimuksen 191 artiklan ensimmäisen kohdan.
- (7) Nykyisen SEU-sopimuksen 9 artiklalla muutettiin Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimusta: Viimeksi mainittu perustamissopimuksen voimassaolo on päätynyt 23 päivänä heinäkuuta 2002. 9 artikla on kumottu ja sen numero on käytetty uutta määräystä varten.
- (8) — 1 ja 2 kohta korvaa asiasisällön osalta EY-sopimuksen 189 artiklan;
 — 1–3 kohta korvaa asiasisällön osalta EY-sopimuksen 190 artiklan 1–3 kohdan;
 — 1 kohta korvaa asiasisällön osalta EY-sopimuksen 192 artiklan ensimmäisen kohdan;
 — 4 kohta korvaa asiasisällön osalta EY-sopimuksen 197 artiklan ensimmäisen kohdan.
- (9) Korvaa asiasisällön osalta 4 artiklan.
- (10) — 1 kohta korvaa asiasisällön osalta EY-sopimuksen 202 artiklan ensimmäisen ja toisen luetelmakohtan;
 — 2 ja 9 kohta korvaa asiasisällön osalta EY-sopimuksen 203 artiklan;
 — 4 ja 5 kohta korvaa asiasisällön osalta EY-sopimuksen 205 artiklan 2 ja 4 kohdan.
- (11) — 1 kohta korvaa asiasisällön osalta EY-sopimuksen 211 artiklan;
 — 3 ja 7 kohta korvaa asiasisällön osalta EY-sopimuksen 214 artiklan;
 — 6 kohta korvaa asiasisällön osalta EY-sopimuksen 217 artiklan 1, 3 ja 4 kohdan.
- (12) — Korvaa asiasisällön osalta EY-sopimuksen 220 artiklan;
 — 2 kohdan ensimmäinen alakohta korvaa asiasisällön osalta EY-sopimuksen 221 artiklan ensimmäisen kohdan.
- (13) Nykyisen SEU-sopimuksen 10 artiklalla muutettiin Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta. Nämä muutokset on sisällytetty viimeksi mainittuun sopimukseen ja 10 artikla on kumottu. Sen numero on käytetty uutta määräystä varten.
- (14) Korvaa myös EY-sopimuksen 11 ja 11 a artiklan.
- (15) Tiiviimpää yhteistyötä koskevat nykyisen SEU-sopimuksen 27 a–27 e artikla on korvattu myös SEUT-sopimuksen 280 a–280 i artiklalla (uudelleen numeroituina 326–334 artikla).

- (16) Nykyisen SEU-sopimuksen VI osaston määräykset, jotka koskevat poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa, on korvattu SEUT-sopimuksen kolmannen osan IV osaston 1, 4 ja 5 luvun määräyksillä.
- (17) Korvattu SEUT-sopimuksen 61 artiklalla (uudelleen numeroituna 67 artikla).
- (18) Korvattu SEUT-sopimuksen 69 f ja 69 g artiklalla (uudelleen numeroituina 87 ja 88 artikla).
- (19) Korvattu SEUT-sopimuksen 69 a, 69 b ja 69 d artiklalla (uudelleen numeroituina 82, 83 ja 85 artikla).
- (20) Korvattu SEUT-sopimuksen 69 h artiklalla (uudelleen numeroituna 89 artikla).
- (21) Korvattu SEUT-sopimuksen 61 e artiklalla (uudelleen numeroituna 72 artikla).
- (22) Korvattu SEUT-sopimuksen 61 d artiklalla (uudelleen numeroituna 71 artikla).
- (23) Tiiviimpää yhteistyötä koskevat nykyisen SEU-sopimuksen 40–40 b artikla on korvattu myös SEUT-sopimuksen 280 a–280 i artiklalla (uudelleen numeroituina 326–334 artikla).
- (24) Tiiviimpää yhteistyötä koskevat nykyisen SEU-sopimuksen 43–45 artikla sekä VII osasto on korvattu myös SEUT-sopimuksen 280 a–280 i artiklalla (uudelleen numeroituina 326–334 artikla).

B. Sopimus Euroopan unionin toiminnasta

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
ENSIMMÄINEN OSA — PERIAATTEET	ENSIMMÄINEN OSA — PERIAATTEET	ENSIMMÄINEN OSA — PERIAATTEET
1 artikla (kumottu)		
	1 a artikla	1 artikla
2 artikla (kumottu) ⁽¹⁾		
	I osasto — Unionin toimivallan jaottelu ja toimivallan rajat	I osasto — Unionin toimivallan jaottelu ja toimivallan rajat
	2 a artikla	2 artikla
	2 b artikla	3 artikla
	2 c artikla	4 artikla
	2 d artikla	5 artikla
	2 e artikla	6 artikla
	II osasto — Yleisesti sovellettavat määräykset	II osasto — Yleisesti sovellettavat määräykset
	2 f artikla	7 artikla
3 artiklan 1 kohta (kumottu) ⁽²⁾		
3 artiklan 2 kohta	3 artikla	8 artikla
4 artikla (siirretty)	97 b artikla	119 artikla
5 artikla (korvattu) ⁽³⁾		
	5 a artikla	9 artikla

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
	5 b artikla	10 artikla
6 artikla	6 artikla	11 artikla
153 artiklan 2 kohta (siirretty)	6 a artikla	12 artikla
	6 b ⁽⁴⁾ artikla	13 artikla
7 artikla (kumottu) ⁽⁵⁾		
8 artikla (kumottu) ⁽⁶⁾		
9 artikla (kumottu)		
10 artikla (kumottu) ⁽⁷⁾		
11 artikla (korvattu) ⁽⁸⁾	280 a–280 i artikla	326–334 artikla
11 a artikla (korvattu) ⁽⁸⁾	280 a–280 i artikla	326–334 artikla
12 artikla (siirretty)	16 d artikla	18 artikla
13 artikla (siirretty)	16 e artikla	19 artikla
14 artikla (siirretty)	22 a artikla	26 artikla
15 artikla (siirretty)	22 b artikla	27 artikla
16 artikla	16 artikla	14 artikla
255 artikla (siirretty)	16 a artikla	15 artikla
286 artikla (korvattu)	16 b artikla	16 artikla
	16 c artikla	17 artikla
TOINEN OSA — UNIONIN KANSALAISSUUS	TOINEN OSA — SYRJINTÄKIELTO JA UNIONIN KANSALAISSUUS	TOINEN OSA — SYRJINTÄKIELTO JA UNIONIN KANSALAISSUUS
12 artikla (siirretty)	16 d artikla	18 artikla
13 artikla (siirretty)	16 e artikla	19 artikla
17 artikla	17 artikla	20 artikla
18 artikla	18 artikla	21 artikla
19 artikla	19 artikla	22 artikla
20 artikla	20 artikla	23 artikla
21 artikla	21 artikla	24 artikla
22 artikla	22 artikla	25 artikla

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
KOLMAS OSA — YHTEISÖN POLITIIKKA	KOLMAS OSA — UNIONIN SISÄISET POLITIIKAT JA TOIMET	KOLMAS OSA — UNIONIN SISÄISET POLITIIKAT JA TOIMET
	I osasto — Sisämarkkinat	I osasto — Sisämarkkinat
14 artikla (siirretty)	22 a artikla	26 artikla
15 artikla (siirretty)	22 b artikla	27 artikla
I osasto — Tavaroiden vapaa liikkuvuus	I a osasto — Tavaroiden vapaa liikkuvuus	II osasto — Tavaroiden vapaa liikkuvuus
23 artikla	23 artikla	28 artikla
24 artikla	24 artikla	29 artikla
I luku — Tulliliitto	1 luku — Tulliliitto	1 luku — Tulliliitto
25 artikla	25 artikla	30 artikla
26 artikla	26 artikla	31 artikla
27 artikla	27 artikla	32 artikla
Kolmas osa, X osasto, Tulliyhteistyö (siirretty)	1 a luku — Tulliyhteistyö	2 luku — Tulliyhteistyö
135 artikla (siirretty)	27 a artikla	33 artikla
2 luku — Jäsenvaltioiden välisten määrällisten rajoitusten kieltäminen	2 luku — Jäsenvaltioiden välisten määrällisten rajoitusten kieltäminen	3 luku — Jäsenvaltioiden välisten määrällisten rajoitusten kieltäminen
28 artikla	28 artikla	34 artikla
29 artikla	29 artikla	35 artikla
30 artikla	30 artikla	36 artikla
31 artikla	31 artikla	37 artikla
II osasto — Maatalous	II osasto — Maatalous ja kalastus	III osasto — Maatalous ja kalastus
32 artikla	32 artikla	38 artikla
33 artikla	33 artikla	39 artikla
34 artikla	34 artikla	40 artikla
35 artikla	35 artikla	41 artikla
36 artikla	36 artikla	42 artikla
37 artikla	37 artikla	43 artikla

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
38 artikla	38 artikla	44 artikla
III osasto — Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus	III osasto — Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus	IV osasto — Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus
1 luku — Työntekijät	1 luku — Työntekijät	1 luku — Työntekijät
39 artikla	39 artikla	45 artikla
40 artikla	40 artikla	46 artikla
41 artikla	41 artikla	47 artikla
42 artikla	42 artikla	48 artikla
2 luku — Sijoittautumisoikeus	2 luku — Sijoittautumisoikeus	2 luku — Sijoittautumisoikeus
43 artikla	43 artikla	49 artikla
44 artikla	44 artikla	50 artikla
45 artikla	45 artikla	51 artikla
46 artikla	46 artikla	52 artikla
47 artikla	47 artikla	53 artikla
48 artikla	48 artikla	54 artikla
294 artikla (siirretty)	48 a artikla	55 artikla
3 luku — Palvelut	3 luku — Palvelut	3 luku — Palvelut
49 artikla	49 artikla	56 artikla
50 artikla	50 artikla	57 artikla
51 artikla	51 artikla	58 artikla
52 artikla	52 artikla	59 artikla
53 artikla	53 artikla	60 artikla
54 artikla	54 artikla	61 artikla
55 artikla	55 artikla	62 artikla
4 luku — Pääomat ja maksut	4 luku — Pääomat ja maksut	4 luku — Pääomat ja maksut
56 artikla	56 artikla	63 artikla
57 artikla	57 artikla	64 artikla
58 artikla	58 artikla	65 artikla

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
59 artikla	59 artikla	66 artikla
60 artikla (siirretty)	61 h artikla	75 artikla
IV osasto — Viisumi-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka sekä muu henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyvä politiikka	IV osasto — Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue	V osasto — Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue
	1 luku — Yleiset määräykset	1 luku — Yleiset määräykset
61 artikla	61 artikla ⁽⁹⁾	67 artikla
	61 a artikla	68 artikla
	61 b artikla	69 artikla
	61 c artikla	70 artikla
	61 d artikla ⁽¹⁰⁾	71 artikla
64 artikla, 1 kohta (siirretty)	61 e artikla ⁽¹¹⁾	72 artikla
	61 f artikla	73 artikla
66 artikla (siirretty)	61 g artikla	74 artikla
60 artikla (siirretty)	61 h artikla	75 artikla
	61 i artikla	76 artikla
	2 luku — Rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka	2 luku — Rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka
62 artikla	62 artikla	77 artikla
63 artiklan 1 ja 2 kohta, sekä 64 artiklan 2 kohta ⁽¹²⁾	63 artikla	78 artikla
63 artiklan 3 ja 4 kohta	63 a artikla	79 artikla
	63 b artikla	80 artikla
64 artiklan 1 kohta (korvattu)	61 e artikla	72 artikla
	3 luku — Oikeudellinen yhteistyö siviilioikeuden alalla	3 luku — Oikeudellinen yhteistyö siviilioikeuden alalla
65 artikla	65 artikla	81 artikla
66 artikla (korvattu)	61 g artikla	74 artikla
67 artikla (kumottu)		
68 artikla(kumottu)		

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
69 artikla(kumottu)		
	4 luku — Oikeudellinen yhteistyö rikosoikeuden alla	4 luku — Oikeudellinen yhteistyö rikosoikeuden alalla
	69 a artikla ⁽¹³⁾	82 artikla
	69 b artikla ⁽¹³⁾	83 artikla
	69 c artikla	84 artikla
	69 d artikla ⁽¹³⁾	85 artikla
	69 e artikla	86 artikla
	5 luku — Poliisiyhteistyö	5 luku — Poliisiyhteistyö
	69 f artikla ⁽¹⁴⁾	87 artikla
	69 g artikla ⁽¹⁴⁾	88 artikla
	69 h artikla ⁽¹⁵⁾	89 artikla
V osasto — Liikenne	V osasto — Liikenne	VI osasto — Liikenne
70 artikla	70 artikla	90 artikla
71 artikla	71 artikla	91 artikla
72 artikla	72 artikla	92 artikla
73 artikla	73 artikla	93 artikla
74 artikla	74 artikla	94 artikla
75 artikla	75 artikla	95 artikla
76 artikla	76 artikla	96 artikla
77 artikla	77 artikla	97 artikla
78 artikla	78 artikla	98 artikla
79 artikla	79 artikla	99 artikla
80 artikla	80 artikla	100 artikla
VI osasto — Kilpailua, verotusta ja lainsäädännön lähentämistä koskevat yhteiset säännöt	VI osasto — Kilpailua, verotusta ja lainsäädännön lähentämistä koskevat yhteiset säännöt	VII osasto — Kilpailua, verotusta ja lainsäädännön lähentämistä koskevat yhteiset säännöt
1 luku — Kilpailusäännöt	1 luku — Kilpailusäännöt	1 luku — Kilpailusäännöt

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
1 jakso — Yrityksiin sovellettavat säännöt	1 jakso — Yrityksiin sovellettavat säännöt	1 jakso — Yrityksiin sovellettavat säännöt
81 artikla	81 artikla	101 artikla
82 artikla	82 artikla	102 artikla
83 artikla	83 artikla	103 artikla
84 artikla	84 artikla	104 artikla
85 artikla	85 artikla	105 artikla
86 artikla	86 artikla	106 artikla
2 jakso — Valtion tuki	2 jakso — Valtion tuki	2 jakso — Valtion tuki
87 artikla	87 artikla	107 artikla
88 artikla	88 artikla	108 artikla
89 artikla	89 artikla	109 artikla
2 luku — Veroja ja maksuja koskevat määräykset	2 luku — Veroja ja maksuja koskevat määräykset	2 luku — Veroja ja maksuja koskevat määräykset
90 artikla	90 artikla	110 artikla
91 artikla	91 artikla	111 artikla
92 artikla	92 artikla	112 artikla
93 artikla	93 artikla	113 artikla
3 luku — Lainsäädännön lähentäminen	3 luku — Lainsäädännön lähentäminen	3 luku — Lainsäädännön lähentäminen
95 artikla (siirretty)	94 artikla	114 artikla
94 artikla (siirretty)	95 artikla	115 artikla
96 artikla	96 artikla	116 artikla
97 artikla	97 artikla	117 artikla
	97 a artikla	118 artikla
VII osasto — Talous- ja rahapolitiikka	VII osasto — Talous- ja rahapolitiikka	VIII osasto — Talous- ja rahapolitiikka
4 artikla (siirretty)	97 b artikla	119 artikla
1 luku — Talouspolitiikka	1 luku — Talouspolitiikka	1 luku — Talouspolitiikka

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
98 artikla	98 artikla	120 artikla
99 artikla	99 artikla	121 artikla
100 artikla	100 artikla	122 artikla
101 artikla	101 artikla	123 artikla
102 artikla	102 artikla	124 artikla
103 artikla	103 artikla	125 artikla
104 artikla	104 artikla	126 artikla
2 luku — Rahapolitiikka	1 luku — Rahapolitiikka	2 luku — Rahapolitiikka
105 artikla	105 artikla	127 artikla
106 artikla	106 artikla	128 artikla
107 artikla	107 artikla	129 artikla
108 artikla	108 artikla	130 artikla
109 artikla	109 artikla	131 artikla
110 artikla	110 artikla	132 artikla
111 artiklan 1–3 ja 5 kohta (siirretty)	188 o artikla	219 artikla
111 artiklan 4 kohta (siirretty)	115 c artiklan 1 kohta	138 artikla
	111 a artikla	133 artikla
3 luku — Institutionaaliset määräykset	3 luku — Institutionaaliset määräykset	3 luku — Institutionaaliset määräykset
112 artikla (siirretty)	245 b artikla	283 artikla
113 artikla (siirretty)	245 c artikla	294 artikla
114 artikla	114 artikla	134 artikla
115 artikla	115 artikla	135 artikla
	3 a luku — Niitä jäsenvaltioita, joiden rahayksikkö on euro, koskevat erityismääräykset	4 luku — Niitä jäsenvaltioita, joiden rahayksikkö on euro, koskevat erityismääräykset
	115 a artikla	136 artikla
	115 b artikla	137 artikla
111 artiklan 4 kohta (siirretty)	115 c artikla	138 artikla

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
4 luku — Siirtymämääräykset	4 luku — Siirtymämääräykset	4 luku — Siirtymämääräykset
116 artikla (kumottu)		
	116 a artikla	139 artikla
117 artiklan 1 kohta, 2 kohdan kuudes luetelmakohta sekä 3–9 kohta (kumottu)		
117 artiklan 2 kohdan viisi ensimmäistä luetelmakohtaa (siirretty)	118 a artiklan 2 kohta	141 artiklan 2 kohta
121 artiklan 1 kohta (siirretty) 122 artiklan 2 kohta, toinen virke (siirretty) 123 artiklan 5 kohta (siirretty)	117 a artiklan 1 kohta ⁽¹⁶⁾ 117 a artiklan 2 kohta ⁽¹⁷⁾ 117 a artiklan 3 kohta ⁽¹⁸⁾	140 artikla
118 artikla (kumottu)		
123 artiklan 3 kohta (siirretty) 117 artiklan 2 kohdan viisi ensimmäistä luetelmakohtaa (siirretty)	118 a artiklan 1 kohta ⁽¹⁹⁾ 118 a artiklan 2 kohta ⁽²⁰⁾	141 artikla
124 artiklan 1 kohta (kumottu)	118 b artikla	142 artikla
119 artikla	119 artikla	143 artikla
120 artikla	120 artikla	144 artikla
121 artiklan 1 kohta (siirretty)	117 a artiklan 1 kohta	140 artiklan 1 kohta
121 artiklan 2–4 kohta (kumottu)		
122 artiklan 1 kohta, 2 kohdan ensimmäinen virke sekä 3, 4, 5 ja 6 kohta (kumottu)		
122 artiklan 2 kohdan toinen virke (siirretty)	117 a artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta	140 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta
123 artiklan 1, 2 ja 4 kohta (kumottu)		
123 artiklan 3 kohta (siirretty)	118 a artiklan 1 kohta	141 artiklan 1 kohta
123 artiklan 5 kohta (siirretty)	117 a artiklan 3 kohta	140 artiklan 3 kohta
124 artiklan 1 kohta (siirretty)	118 b artikla	142 artikla
124 artiklan 2 kohta (kumottu)		
VIII osasto — Työllisyys	VIII osasto — Työllisyys	IX osasto — Työllisyys
125 artikla	125 artikla	145 artikla

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
126 artikla	126 artikla	146 artikla
127 artikla	127 artikla	147 artikla
128 artikla	128 artikla	148 artikla
129 artikla	129 artikla	149 artikla
130 artikla	130 artikla	150 artikla
IX osasto — Yhteinen kauppapolitiikka (siirretty)	<i>Viides osa, II osasto, Yhteinen kauppapolitiikka</i>	<i>Viides osa, II osasto, Yhteinen kauppapolitiikka</i>
131 artikla (siirretty)	<i>188 b artikla</i>	<i>206 artikla</i>
132 artikla (kumottu)		
133 artikla (siirretty)	<i>188 c artikla</i>	<i>207 artikla</i>
134 artikla (kumottu)		
X osasto — Tulliyhteistyö (siirretty)	<i>Kolmas osa, II osasto, 1 a luku, Tulliyhteistyö</i>	<i>Kolmas osa, II osasto, 2 luku, Tulliyhteistyö</i>
135 artikla (siirretty)	<i>27 a artikla</i>	<i>33 artikla</i>
XI osasto — Sosiaalipolitiikka, koulutus, ammatillinen koulutus ja nuoriso	IX osasto — Sosiaalipolitiikka	X osasto — Sosiaalipolitiikka
1 luku — Sosiaaliset määräykset (kumottu)		
136 artikla	136 artikla	151 artikla
	136 a artikla	152 artikla
137 artikla	137 artikla	153 artikla
138 artikla	138 artikla	154 artikla
139 artikla	139 artikla	155 artikla
140 artikla	140 artikla	156 artikla
141 artikla	141 artikla	157 artikla
142 artikla	142 artikla	158 artikla
143 artikla	143 artikla	159 artikla
144 artikla	144 artikla	160 artikla
145 artikla	145 artikla	161 artikla
2 luku — Euroopan sosiaalirahasto	X osasto — Euroopan sosiaalirahasto	XI osasto — Euroopan sosiaalirahasto

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
146 artikla	146 artikla	162 artikla
147 artikla	147 artikla	163 artikla
148 artikla	148 artikla	164 artikla
3 luku — Koulutus, ammatillinen koulutus ja nuoriso	XI osasto — Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu	XII osasto — Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu
149 artikla	149 artikla	165 artikla
150 artikla	150 artikla	166 artikla
XII osasto — Kulttuuri	XII osasto — Kulttuuri	XIII osasto — Kulttuuri
151 artikla	151 artikla	167 artikla
XIII osasto — Kansanterveys	XIII osasto — Kansanterveys	XIV osasto — Kansanterveys
152 artikla	152 artikla	168 artikla
XIV osasto — Kuluttajansuoja	XIV osasto — Kuluttajansuoja	XV osasto — Kuluttajansuoja
153 artiklan 1, 3, 4 ja 5 kohta	153 artikla	169 artikla
153 artiklan 2 kohta (siirretty)	6 a artikla	12 artikla
XV osasto — Euroopan laajuiset verkot	XV osasto Euroopan laajuiset verkot	XVI osasto — Euroopan laajuiset verkot
154 artikla	154 artikla	170 artikla
155 artikla	155 artikla	171 artikla
156 artikla	156 artikla	172 artikla
XVI osasto — Teollisuus	XVI osasto — Teollisuus	XVII osasto — Teollisuus
157 artikla	157 artikla	173 artikla
XVII osasto — Taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus	XVII osasto — Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	XVIII osasto — Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus
158 artikla	158 artikla	174 artikla
159 artikla	159 artikla	175 artikla
160 artikla	160 artikla	176 artikla
161 artikla	161 artikla	177 artikla
162 artikla	162 artikla	178 artikla
XVIII osasto — Tutkimus ja teknologinen kehittäminen	XVIII osasto — Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala	XIX osasto — Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
163 artikla	163 artikla	179 artikla
164 artikla	164 artikla	180 artikla
165 artikla	165 artikla	181 artikla
166 artikla	166 artikla	182 artikla
167 artikla	167 artikla	183 artikla
168 artikla	168 artikla	184 artikla
169 artikla	169 artikla	185 artikla
170 artikla	170 artikla	186 artikla
171 artikla	171 artikla	187 artikla
172 artikla	172 artikla	188 artikla
	172 a artikla	189 artikla
173 artikla	173 artikla	190 artikla
XIX osasto — Ympäristö	XIX osasto — Ympäristö	XX osasto — Ympäristö
174 artikla	174 artikla	191 artikla
175 artikla	175 artikla	192 artikla
176 artikla	176 artikla	193 artikla
	XX osasto — Energia	XXI osasto — Energia
	176 a artikla	194 artikla
	XXI osasto — Matkailu	XXII osasto — Matkailu
	176 b artikla	195 artikla
	XXII osasto — Pelastuspalvelu	XXIII osasto — Pelastuspalvelu
	176 c artikla	196 artikla
	XXIII osasto — Hallinnollinen yhteistyö	XXIV osasto — Hallinnollinen yhteistyö
	176 d artikla	197 artikla
XX osasto — Kehitysyhteistyö (siirretty)	<i>Viides osa, III osasto, I luku, Kehitysyhteistyö</i>	<i>Viides osa, III osasto, 1 luku, Kehitysyhteistyö</i>
177 artikla (siirretty)	188 d artikla	208 artikla
178 artikla (kumottu) ⁽²¹⁾		

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
179 artikla (siirretty)	188 e artikla	209 artikla
180 artikla (siirretty)	188 f artikla	210 artikla
181 artikla (siirretty)	188 g artikla	211 artikla
XXI osasto — taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa (siirretty)	Viides osa, III osasto, 2 luku, Taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa	Viides osa, III osasto, 2 luku, Taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa
181 a artikla (siirretty)	188 h artikla	212 artikla
NELJÄS OSA — MERENTAKAISTEN MAIDEN JA ALUEIDEN ASSOSIOINTI	NELJÄS OSA — MERENTAKAISTEN MAIDEN JA ALUEIDEN ASSOSIOINTI	NELJÄS OSA — MERENTAKAISTEN MAIDEN JA ALUEIDEN ASSOSIOINTI
182 artikla	182 artikla	198 artikla
183 artikla	183 artikla	199 artikla
184 artikla	184 artikla	200 artikla
185 artikla	185 artikla	201 artikla
186 artikla	186 artikla	202 artikla
187 artikla	187 artikla	203 artikla
188 artikla	188 artikla	204 artikla
	VIIIDES OSA — UNIONIN ULKOINEN TOIMINTA	VIIIDES OSA UNIONIN ULKOINEN TOIMINTA
	I osasto — Yleiset määräykset unionin ulkoisesta toiminnasta	I osasto — Yleiset määräykset unionin ulkoisesta toiminnasta
	188 a artikla	205 artikla
Kolmas osa, IX osasto, Yhteinen kauppapolitiikka (siirretty)	II osasto — Yhteinen kauppapolitiikka	II osasto — Yhteinen kauppapolitiikka
131 artikla (siirretty)	188 b artikla	206 artikla
133 artikla (siirretty)	188 c artikla	207 artikla
	III osasto — Yhteistyö kolmansien maiden kanssa ja humanitaarinen apu	III osasto — yhteistyö kolmansien maiden kanssa ja humanitaarinen apu
Kolmas osa, XX osasto Kehitysyhteistyö (siirretty)	1 luku — Kehitysyhteistyö	1 luku — Kehitysyhteistyö
177 artikla (siirretty)	188 d artikla ⁽²⁾	208 artikla
179 artikla (siirretty)	188 e artikla	209 artikla

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
180 artikla (siirretty)	188 f artikla	210 artikla
181 artikla (siirretty)	188 g artikla	211 artikla
Kolmas osa, XXI osasto, Taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa (siirretty)	2 luku — Taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa	2 luku — Taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa
181 a artikla (siirretty)	188 h artikla	212 artikla
	188 i artikla	213 artikla
	3 luku — Humanitaarinen apu	3 luku — Humanitaarinen apu
	188 j artikla	214 artikla
	IV osasto — Rajoittavat toimenpiteet	IV osasto — Rajoittavat toimenpiteet
301 artikla (siirretty)	188 k artikla	215 artikla
	V osasto — Kansainväliset sopimukset	V osasto — Kansainväliset sopimukset
	188 l artikla	216 artikla
310 artikla (siirretty)	188 m artikla	217 artikla
300 artikla (korvattu)	188 n artikla	218 artikla
111 artiklan 1–3 ja 5 (siirretty)	188 o artikla	219 artikla
	VI osasto — Unionin suhteet kansainvälisiin järjestöihin ja kolmansiin maihin sekä unionin edustustot	VI osasto — Unionin suhteet kansainvälisiin järjestöihin ja kolmansiin maihin sekä unionin edustustot
302–304 artikla (korvattu)	188 p artikla	220 artikla
	188 q artikla	221 artikla
	VII osasto — Yhteisvastuulauseke	VII osasto — Yhteisvastuulauseke
	188 r artikla	222 artikla
VIIDES OSA — YHTEISÖN TOIMIELIMET	KUUDES OSA — TOIMIELINJÄRJESTELMÄÄ JA VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	KUUDES OSA — TOIMIELINJÄRJESTELMÄÄ JA VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET
I osasto — Institutionaaliset määräykset	I osasto — Institutionaaliset määräykset	I osasto — Institutionaaliset määräykset
1 luku — Toimielimet	1 luku — Toimielimet	1 luku — Toimielimet
1 jakso — Euroopan parlamentti	1 jakso — Euroopan parlamentti	1 jakso — Euroopan parlamentti
189 artikla (kumottu) ⁽²³⁾		

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
190 artiklan 1–3 kohta (kumottu) ⁽²⁴⁾		
190 artiklan 4 ja 5 kohta	190 artikla	223 artikla
191 artiklan ensimmäinen kohta (kumottu) ⁽²⁵⁾		
191 artiklan toinen kohta	191 artikla	224 artikla
192 artiklan ensimmäinen kohta (kumottu) ⁽²⁶⁾		
192 artiklan toinen kohta	192 artikla	225 artikla
193 artikla	193 artikla	226 artikla
194 artikla	194 artikla	227 artikla
195 artikla	195 artikla	228 artikla
196 artikla	196 artikla	229 artikla
197 artiklan ensimmäinen kohta (kumottu) ⁽²⁷⁾		
197 artiklan toinen, kolmas ja neljäs kohta	197 artikla	230 artikla
198 artikla	198 artikla	231 artikla
199 artikla	199 artikla	232 artikla
200 artikla	200 artikla	233 artikla
201 artikla	201 artikla	234 artikla
	1 a jakso — Eurooppa-neuvosto	2 jakso — Eurooppa-neuvosto
	201 a artikla	235 artikla
	201 b artikla	236 artikla
2 jakso — Neuvosto	2 jakso — Neuvosto	3 jakso — Neuvosto
202 artikla (kumottu) ⁽²⁸⁾		
203 artikla (kumottu) ⁽²⁹⁾		
204 artikla	204 artikla	237 artikla
205 artiklan 2 ja 4 kohta (kumottu) ⁽³⁰⁾		
205 artiklan 1 ja 3 kohta	205 artikla	238 artikla
206 artikla	206 artikla	239 artikla

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
207 artikla	207 artikla	240 artikla
208 artikla	208 artikla	241 artikla
209 artikla	209 artikla	242 artikla
210 artikla	210 artikla	243 artikla
3 jakso — Komissio	3 jakso — Komissio	4 jakso — Komissio
211 artikla (kumottu) ⁽³¹⁾		
	211 a artikla	244 artikla
212 artikla (siirretty)	218 artiklan 2 kohta	249 artiklan 2 kohta
213 artikla	213 artikla	245 artikla
214 artikla (kumottu) ⁽³²⁾		
215 artikla	215 artikla	246 artikla
216 artikla	216 artikla	247 artikla
217 artiklan 1, 3 ja 4 kohta (kumottu) ⁽³³⁾		
217 artiklan 2 kohta	217 artikla	248 artikla
218 artiklan 1 kohta (kumottu) ⁽³⁴⁾		
218 artiklan 2 kohta	218 artikla	249 artikla
219 artikla	219 artikla	250 artikla
4 jakso — Yhteisön tuomioistuin	4 jakso — Euroopan unionin tuomioistuin	5 jakso — Euroopan unionin tuomioistuin
220 (kumottu) ⁽³⁵⁾		
221 artiklan ensimmäinen kohta (kumottu) ⁽³⁶⁾		
221 artiklan toinen ja kolmas kohta	221 artikla	251 artikla
222 artikla	222 artikla	252 artikla
223 artikla	223 artikla	253 artikla
224 artikla ⁽³⁷⁾	224 artikla	254 artikla
	224 a artikla	255 artikla
225 artikla	225 artikla	256 artikla

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
225 a artikla	225 a artikla	257 artikla
226 artikla	226 artikla	258 artikla
227 artikla	227 artikla	259 artikla
228 artikla	228 artikla	260 artikla
229 artikla	229 artikla	261 artikla
229 a artikla	229 a artikla	262 artikla
230 artikla	230 artikla	263 artikla
231 artikla	231 artikla	264 artikla
232 artikla	232 artikla	265 artikla
233 artikla	233 artikla	266 artikla
234 artikla	234 artikla	267 artikla
235 artikla	235 artikla	268 artikla
	235 a artikla	269 artikla
236 artikla	236 artikla	270 artikla
237 artikla	237 artikla	271 artikla
238 artikla	238 artikla	272 artikla
239 artikla	239 artikla	273 artikla
240 artikla	240 artikla	274 artikla
	240 a artikla	275 artikla
	240 b artikla	276 artikla
241 artikla	241 artikla	277 artikla
242 artikla	242 artikla	278 artikla
243 artikla	243 artikla	279 artikla
244 artikla	244 artikla	280 artikla
245 artikla	245 artikla	281 artikla
	4 a jakso — Euroopan keskuspankki	6 jakso — Euroopan keskuspankki
	245 a artikla	282 artikla
112 artikla (siirretty)	245 b artikla	283 artikla

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
113 artikla (siirretty)	245 c artikla	284 artikla
5 Jakso — Tilintarkastustuomioistuin	5 Jakso — Tilintarkastustuomioistuin	7 Jakso — Tilintarkastustuomioistuin
246 artikla	246 artikla	285 artikla
247 artikla	247 artikla	286 artikla
248 artikla	248 artikla	287 artikla
2 Luku — Toimielimiä koskevat yhteiset määräykset	2 luku — Unionin säädökset, hyväksymismenettelyt ja muita määräyksiä	2 luku — Unionin säädökset, hyväksymismenettelyt ja muita määräyksiä
	1 jakso — Unionin säädökset	1 jakso — Unionin säädökset
249 artikla	249 artikla	288 artikla
	249 a artikla	289 artikla
	249 b artikla ⁽³⁸⁾	290 artikla
	249 c artikla ⁽³⁸⁾	291 artikla
	249 d artikla	292 artikla
	2 jakso — Säädösten hyväksymismenettelyt ja muita määräyksiä	2 jakso — Säädösten hyväksymismenettelyt ja muita määräyksiä
250 artikla	250 artikla	293 artikla
251 artikla	251 artikla	294 artikla
252 artikla (kumottu)		
	252 a artikla	295 artikla
253 artikla	253 artikla	296 artikla
254 artikla	254 artikla	297 artikla
	254 a artikla	298 artikla
255 artikla (siirretty)	16 a artikla	15 artikla
256 artikla	256 artikla	299 artikla
	3 luku — Unionin neuvoa-antavat elimet	3 luku — Unionin neuvoa-antavat elimet
	256 a artikla	300 artikla
3 luku — Talous- ja sosiaalikomitea	1 jakso — Talous- ja sosiaalikomitea	1 jakso — Talous- ja sosiaalikomitea

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
257 artikla (kumottu) ⁽³⁹⁾		
258 artiklan ensimmäinen, toinen ja neljäs kohta ⁽⁴⁰⁾	258 artikla	301 artikla
258 artiklan kolmas kohta (kumottu) ⁽⁴⁰⁾		
259 artikla	259 artikla	302 artikla
260 artikla	260 artikla	303 artikla
261 artikla (kumottu)		
262 artikla	262 artikla	304 artikla
4 luku — Alueiden komitea	2 jakso — Alueiden komitea	2 jakso — Alueiden komitea
263 artiklan ensimmäinen ja viides kohta (kumottu) ⁽⁴¹⁾		
263 artiklan toinen, kolmas ja neljäs alakohta	263 artikla	305 artikla
264 artikla	264 artikla	306 artikla
265 artikla	265 artikla	307 artikla
5 luku — Euroopan investointipankki	4 luku — Euroopan investointipankki	4 luku — Euroopan investointipankki
266 artikla	266 artikla	308 artikla
267 artikla	267 artikla	309 artikla
II osasto — Varainhoitoa koskevat määräykset	II osasto — Varainhoitoa koskevat määräykset	II osasto — Varainhoitoa koskevat määräykset
268 artikla	268 artikla	310 artikla
	1 luku — Unionin omat varat	1 luku — Unionin omat varat
269 artikla	269 artikla	311 artikla
270 artikla (kumottu) ⁽⁴²⁾		
	2 luku — Monivuotinen rahoituskehys	2 luku — Monivuotinen rahoituskehys
	270 a artikla	312 artikla
	3 luku — unionin vuotuinen talousarvio	3 luku — unionin vuotuinen talousarvio
272 artiklan 1 kohta (siirretty)	270 b artikla	313 artikla

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
271 artikla (siirretty)	273 a artikla	316 artikla
272 artiklan 1 kohta (siirretty)	270 b artikla	313 artikla
272 artiklan 2–10 kohta	272 artikla	314 artikla
273 artikla	273 artikla	315 artikla
271 artikla (siirretty)	273 a artikla	316 artikla
	4 luku — Talousarvion toteutuminen ja vastuuvapauden myöntäminen	4 luku — Talousarvion toteutuminen ja vastuuvapauden myöntäminen
274 artikla	274 artikla	317 artikla
275 artikla	275 artikla	318 artikla
276 artikla	276 artikla	319 artikla
	5 luku — Yhteiset määräykset	5 luku — Yhteiset määräykset
277 artikla	277 artikla	320 artikla
278 artikla	278 artikla	321 artikla
279 artikla	279 artikla	322 artikla
	279 a artikla	323 artikla
	279 b artikla	324 artikla
	6 luku — Petosten torjunta	6 luku — Petosten torjunta
280 artikla	280 artikla	325 artikla
	III osasto — Tiiviimpi yhteistyö	III osasto — Tiiviimpi yhteistyö
11 ja 11 a artikla (korvattu)	280 a artikla ⁽⁴³⁾	326 artikla
11 ja 11 a artikla (korvattu)	280 b artikla ⁽⁴³⁾	327 artikla
11 ja 11 a artikla (korvattu)	280 c artikla ⁽⁴³⁾	328 artikla
11 ja 11 a artikla (korvattu)	280 d artikla ⁽⁴³⁾	329 artikla
11 ja 11 a artikla (korvattu)	280 e artikla ⁽⁴³⁾	330 artikla
11 ja 11 a artikla (korvattu)	280 f artikla ⁽⁴³⁾	331 artikla
11 ja 11 a artikla (korvattu)	280 g artikla ⁽⁴³⁾	332 artikla
11 ja 11 a artikla (korvattu)	280 h artikla ⁽⁴³⁾	333 artikla
11 ja 11 a artikla (korvattu)	280 i artikla ⁽⁴³⁾	334 artikla

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
KUUDES OSA — YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET	SEITSEMÄS OSA — YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET	SEITSEMÄS OSA — YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPU MÄÄRÄYKSET
281 artikla (kumottu) ⁽⁴⁴⁾		
282 artikla	282 artikla	335 artikla
283 artikla	283 artikla	336 artikla
284 artikla	284 artikla	337 artikla
285 artikla	285 artikla	338 artikla
286 (korvattu)	16 b artikla	16 artikla
287 artikla	287 artikla	339 artikla
288 artikla	288 artikla	340 artikla
289 artikla	289 artikla	341 artikla
290 artikla	290 artikla	342 artikla
291 artikla	291 artikla	343 artikla
292 artikla	292 artikla	344 artikla
293 artikla (kumottu)		
294 artikla (siirretty)	48 a artikla	55 artikla
295 artikla	295 artikla	345 artikla
296 artikla	296 artikla	346 artikla
297 artikla	297 artikla	347 artikla
298 artikla	298 artikla	348 artikla
299 artiklan 1 kohta (kumottu) ⁽⁴⁵⁾		
299 artiklan 2 kohdan toinen, kolmas ja neljäs alakohta	299 artikla	349 artikla
299 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta ja 3–6 kohta (siirretty)	311 a artikla	355 artikla
300 artikla (korvattu)	188 n artikla	218 artikla
301 artikla (korvattu)	188 k artikla	215 artikla
302 artikla (korvattu)	188 p artikla	220 artikla
303 artikla (korvattu)	188 p artikla	220 artikla

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen aiempi numerointi	Lissabonin sopimuksen numerointi	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen uusi numerointi
304 artikla (korvattu)	188 p artikla	220 artikla
305 artikla (kumottu)		
306 artikla	306 artikla	350 artikla
307 artikla	307 artikla	351 artikla
308 artikla	308 artikla	352 artikla
	308 a artikla	353 artikla
309 artikla	309 artikla	354 artikla
310 (siirretty)	188 m artikla	217 artikla
311 (kumottu) ⁽⁴⁶⁾		
299 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta ja 3–6 kohta (siirretty)	311 a artikla	355 artikla
312 artikla	312 artikla	356 artikla
Loppumääräykset		
313 artikla	313 artikla	357 artikla
	313 a artikla	358 artikla
314 artikla (kumottu) ⁽⁴⁷⁾		

⁽¹⁾ Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 2 artiklalla (uudelleen numeroituna 3 artikla).

⁽²⁾ Korvattu asiasisällön osalta SEUT-sopimuksen 2 b–2 e artiklalla (uudelleen numeroituna 3–6 artikla).

⁽³⁾ Korvattu SEU-sopimuksen 3 b artiklalla (uudelleen numeroituna 5 artikla).

⁽⁴⁾ Lisätty eläinten suojelusta ja hyvinvoinnista tehdyn pöytäkirjan määräykset.

⁽⁵⁾ Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 9 artiklalla (uudelleen numeroituna 13 artikla).

⁽⁶⁾ Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 9 artiklalla (uudelleen numeroituna 13 artikla) ja SEUT-sopimuksen 245 a artiklan 1 kohdalla (uudelleen numeroituna 282 artikla)

⁽⁷⁾ Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 3 a artiklan 3 kohdalla (uudelleen numeroituna 4 artikla).

⁽⁸⁾ Korvattu myös SEU-sopimuksen 10 artiklalla (uudelleen numeroituna 20 artikla).

⁽⁹⁾ Korvaa myös nykyisen SEU-sopimuksen 29 artiklan.

⁽¹⁰⁾ Korvaa nykyisen SEU-sopimuksen 36 artiklan.

⁽¹¹⁾ Korvaa myös nykyisen SEU-sopimuksen 33 artiklan.

⁽¹²⁾ EY-sopimuksen 63 artiklan 1 ja 2 kohta on korvattu SEUT-sopimuksen 63 artiklan 1 ja 2 kohdalla ja sen 64 artiklan 2 kohta on korvattu SEUT-sopimuksen 63 artiklan 3 kohdalla.

⁽¹³⁾ Korvaa nykyisen SEU-sopimuksen 31 artiklan.

⁽¹⁴⁾ Korvaa nykyisen SEU-sopimuksen 30 artiklan.

⁽¹⁵⁾ Korvaa nykyisen SEU-sopimuksen 32 artiklan.

⁽¹⁶⁾ 171 a artiklan 1 kohta (uudelleen numeroituna 140 artikla) korvaa 121 artiklan 1 kohdan.

⁽¹⁷⁾ 117 a artiklan 2 kohta (uudelleen numeroituna 140 artikla) korvaa 122 artiklan 2 kohdan toisen virkkeen.

⁽¹⁸⁾ 117 a artiklan 3 kohta (uudelleen numeroituna 140 artikla) korvaa 123 artiklan 5 kohdan.

- (¹⁹) 118 a artiklan 1 kohta (uudelleen numeroituna 141 artikla) korvaa 123 artiklan 3 kohdan.
- (²⁰) 118 a artiklan 2 kohta (uudelleen numeroituna 141 artikla) korvaa 117 artiklan 2 kohdan viisi ensimmäistä luetelmakohtaa.
- (²¹) Korvattu asiasisällön osalta SEUT-sopimuksen 188 d artiklan 1 kohdan toisen alakohdan toisella virkkeellä.
- (²²) 1 kohdan toisen alakohdan toinen virke korvaa asiasisällön osalta EY-sopimuksen 178 artiklan.
- (²³) Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 9 a artiklan 1 ja 2 kohdalla (uudelleen numeroituna 14 artikla).
- (²⁴) Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 9 a artiklan 1–3 kohdalla (uudelleen numeroituna 14 artikla).
- (²⁵) Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 8 a artiklan 4 kohdalla (uudelleen numeroituna 11 artikla).
- (²⁶) Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 9 a artiklan 1 kohdalla (uudelleen numeroituna 14 artikla).
- (²⁷) Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 9 a artiklan 4 kohdalla (uudelleen numeroituna 14 artikla).
- (²⁸) Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 9 c artiklan 1 kohdalla (uudelleen numeroituna 16 artikla) ja SEUT-sopimuksen 249 b ja 249 c artiklalla (uudelleen numeroituina 290 ja 291 artikla).
- (²⁹) Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 9 c artiklan 2 ja 9 kohdalla (uudelleen numeroituna 16 artikla).
- (³⁰) Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 9 c artiklan 4 ja 5 kohdalla (uudelleen numeroituna 16 artikla).
- (³¹) Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 9 d artiklan 1 kohdalla (uudelleen numeroituna 17 artikla).
- (³²) Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 9 d artiklan 3 ja 7 kohdalla (uudelleen numeroituna 17 artikla).
- (³³) Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 9 d artiklan 6 kohdalla (uudelleen numeroituna 17 artikla).
- (³⁴) Korvattu asiasisällön osalta SEUT-sopimuksen 252 a artiklalla (uudelleen numeroituna 295 artikla).
- (³⁵) Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 9 f artiklalla (uudelleen numeroituna 19 artikla).
- (³⁶) Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 9 f artiklan 2 kohdan ensimmäisellä alakohdalla (uudelleen numeroituna 19 artikla).
- (³⁷) Ensimmäisen kohdan ensimmäinen virke on asiasisällön osalta korvattu SEU-sopimuksen 9 f artiklan 2 kohdan toisella alakohdalla (uudelleen numeroituna 19 artikla).
- (³⁸) Korvaa asiasisällön osalta EY-sopimuksen 202 artiklan kolmannen luetelmakohdan.
- (³⁹) Korvattu asiasisällön osalta SEUT-sopimuksen 256 a artiklan 2 kohdalla (uudelleen numeroituna 300 artikla).
- (⁴⁰) Korvattu asiasisällön osalta SEUT-sopimuksen 256 a artiklan 4 kohdalla (uudelleen numeroituna 300 artikla).
- (⁴¹) Korvattu asiasisällön osalta SEUT-sopimuksen 256 a artiklan 3 ja 4 kohdalla (uudelleen numeroituna 300 artikla).
- (⁴²) Korvattu asiasisällön osalta SEUT-sopimuksen 268 artiklan 4 artiklalla (uudelleen numeroituna 310).
- (⁴³) Korvaa myös nykyisen SEU-sopimuksen 27 a–27 e, 40–40 b sekä 43–45 artiklan.
- (⁴⁴) Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 46 a artiklalla (uudelleen numeroituna 47 artikla).
- (⁴⁵) Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 49 c artiklalla (uudelleen numeroituna 52 artikla).
- (⁴⁶) Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 49 b artiklalla (uudelleen numeroituna 51 artikla).
- (⁴⁷) Korvattu asiasisällön osalta SEU-sopimuksen 53 artiklalla (uudelleen numeroituna 55 artikla).

PÄÄTÖSASIAKIRJA

(2007/C 306/02)

JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJIEN KONFERENSSI, joka on kutsuttu koolle Brysseliin 23 päivänä heinäkuuta 2007 päättämään yhteisellä sopimuksella Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen tehtävistä muutoksista, ovat sopineet seuraavista teksteistä:

I Lissabonin sopimus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta

II Pöytäkirjat

A. Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja tietyiltä osin Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitettävät pöytäkirjat

— Pöytäkirja kansallisten parlamenttien asemasta Euroopan unionissa

— Pöytäkirja toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta

— Pöytäkirja Euroryhmästä

— Pöytäkirja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 28 a artiklaan perustuvasta pysyvistä rakenteellisesta yhteistyöstä

— Pöytäkirja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kohdasta, joka koskee liittymistä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen

— Pöytäkirja sisämarkkinoista ja kilpailusta

— Pöytäkirja Euroopan unionin perusoikeuskirjan soveltamisesta Puolaan ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan

— Pöytäkirja jaetun toimivallan käytöstä

— Pöytäkirja yleistä etua koskevista palveluista

— Pöytäkirja neuvoston päätöksestä, joka koskee Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 4 kohdan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanoa 1 päivän marraskuuta 2014 ja 31 päivän maaliskuuta 2017 välisenä aikana sekä 1 päivästä huhtikuuta 2017 alkaen

— Pöytäkirja siirtymämääräyksistä

B. Lissabonin sopimukseen liitettävät pöytäkirjat

- Pöytäkirja N:o 1 Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja/tai Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitettyjen pöytäkirjojen muuttamisesta
- Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja/tai Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitettyjen pöytäkirjojen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan N:o 1 2 artiklassa tarkoitetut vastaavuustaulukot
- Pöytäkirja N:o 2 tietyistä Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta

III Lissabonin sopimuksen liite

- Lissabonin sopimuksen 5 artiklassa tarkoitetut vastaavuustaulukot

Konferenssi on hyväksynyt alla luetellut julistukset, jotka on liitetty tähän päätösasiakirjaan

A. Perussopimusten määräyksiä koskevat julistukset

1. Julistus Euroopan unionin perusoikeuskirjasta
2. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kohdasta
3. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 a artiklasta
4. Julistus Euroopan parlamentin kokoonpanosta
5. Julistus Eurooppa-neuvoston poliittisesta hyväksynnästä Euroopan parlamentin kokoonpanoa koskevalle päätösluonnokselle
6. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 b artiklan 5 ja 6 kohdasta, 9 d artiklan 6 ja 7 kohdasta sekä 9 e artiklasta
7. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 4 kohdasta ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 2 kohdasta
8. Julistus Lissabonin sopimuksen voimaantulon yhteydessä toteutettavista käytännön toimenpiteistä siltä osin kuin on kyse Eurooppa-neuvoston ja ulkoasianneuvoston puheenjohtajuudesta
9. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 9 kohdasta siltä osin kuin on kyse neuvoston puheenjohtajuuden hoitamisesta koskevasta Eurooppa-neuvoston päätöksestä
10. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 d artiklasta
11. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 d artiklan 6 ja 7 kohdasta

12. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 e artiklasta
13. Julistus yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta
14. Julistus yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta
15. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 13 a artiklasta
16. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 53 artiklan 2 kohdasta
17. Julistus Euroopan unionin oikeuden ensisijaisuudesta
18. Julistus toimivallan jaosta
19. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 3 artiklasta
20. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 16 b artiklasta
21. Julistus henkilötietojen suojasta rikosoikeuden alalla tehtävän oikeudellisen yhteistyön ja poliisiyhteistyön aloilla
22. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 42 ja 63 a artiklasta
23. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 42 artiklan toisesta kohdasta
24. Julistus Euroopan unionin oikeushenkilöllisyydestä
25. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 61 h ja 188 k artiklasta
26. Julistus tilanteesta, jossa jokin jäsenvaltio ei osallistu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osastoon perustuvaan toimenpiteeseen
27. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 69 d artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta
28. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 78 artiklasta
29. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 87 artiklan 2 kohdan c alakohdasta
30. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 104 artiklasta

31. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 140 artiklasta
  32. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 152 artiklan 4 kohdan c alakohdasta
  33. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 158 artiklasta
  34. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 163 artiklasta
  35. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 176 a artiklasta
  36. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 188 n artiklasta siltä osin kuin on kyse vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevien kansainvälisten sopimusten neuvottelemisesta ja tekemisestä jäsenvaltioiden toimesta
  37. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 188 r artiklasta
  38. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 222 artiklasta unionin tuomioistuimen julkisasiamiesten määrän osalta
  39. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 249 b artiklasta
  40. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 280 d artiklasta
  41. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 308 artiklasta
  42. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 308 artiklasta
  43. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 311 a artiklan 6 kohdasta
- B. Perussopimukseen liitettyjä pöytäkirjoja koskevat julistukset
44. Julistus osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklasta
  45. Julistus osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklan 2 kohdasta
  46. Julistus osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklan 3 kohdasta

47. Julistus osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklan 3, 4 ja 5 kohdasta
48. Julistus Tanskan asemaa koskevasta pöytäkirjasta
49. Julistus Italiasta
50. Julistus siirtymämääräyksistä tehdyn pöytäkirja 10 artiklasta

Lisäksi konferenssi on ottanut huomioon jäljempänä luetellut, tähän päätösasiakirjaan liitetyt julistukset:

51. Belgian kuningaskunnan julistus kansallisista parlamenteista
52. Belgian kuningaskunnan, Bulgarian tasavallan, Saksan liittotasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Italian tasavallan, Kyproksen tasavallan, Liettuan tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Unkarin tasavallan, Maltaan tasavallan, Itävallan tasavallan, Portugalin tasavallan, Romanian, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan julistus Euroopan unionin tunnuksista
53. Tšekin tasavallan julistus Euroopan unionin perusoikeuskirjasta
54. Saksan liittotasavallan, Irlannin, Unkarin tasavallan, Itävallan tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan julistus
55. Espanjan kuningaskunnan sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus
56. Irlannin julistus Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyn pöytäkirjan 3 artiklasta
57. Italian tasavallan julistus Euroopan parlamentin kokoonpanosta
58. Latvian tasavallan, Unkarin tasavallan ja Maltaan tasavallan julistus yhteisen rahan nimen kirjoitusasusta perussopimuksissa
59. Alankomaiden kuningaskunnan julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 270 a artiklasta
60. Alankomaiden kuningaskunnan julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 311 a artiklasta

61. Puolan tasavallan julistus Euroopan unionin perusoikeuskirjasta
62. Puolan tasavallan julistus Euroopan unionin perusoikeuskirjan soveltamisesta Puolaan ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tehdystä pöytäkirjasta
63. Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus kansalaisten määritelmästä
64. Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus äänioikeudesta Euroopan parlamentin vaaleissa
65. Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 61 h artiklasta

Съставено в Лисабон на тринадесети декември две хиляди и седма година.

Hecho en Lisboa, el trece de diciembre de dos mil siete.

V Lisabonu dne třináctého prosince dva tisíce sedm.

Udfærdiget i Lissabon den trettende december to tusind og syv.

Geschehen zu Lissabon am dreizehnten Dezember zweitausendsieben.

Kahe tuhanda seitsmenda aasta detsembrikuu kolmeteistkümnendal päeval Lissabonis.

Έγινε στη Λισσαβόνα, στις δέκα τρεις Δεκεμβρίου δύο χιλιάδες επτά.

Done at Lisbon on the thirteenth day of December in the year two thousand and seven.

Fait à Lisbonne, le treize décembre deux mille sept.

Arna dhéanamh i Liospóin, an tríú lá déag de Nollaig sa bhliain dhá mhíle a seacht.

Fatto a Lisbona, addì tredici dicembre duemilasette.

Lisabonā, divtūkstoš septītā gada trīspadsmitajā decembrī.

Priimta Lisabonoje du tūkstančiai septintųjų metų gruodžio trylikta dieną.

Kelt Lisszabonban, a kétezer-hetedik év december tizenharmadik napján.

Magħmul f'Lisbona, fit-tlethax-il jum ta' Diċembru tas-sena elfejn u sebgha.

Gedaan te Lissabon, de dertiende december tweeduizend zeven.

Sporządzono w Lizbonie dnia trzynastego grudnia roku dwa tysiące siódmego.

Feito em Lisboa, em treze de Dezembro de dois mil e sete.

Întocmit la Lisabona la treisprezece decembrie două mii șapte.

V Lisabone dňa trinásteho decembra dvetisícšedem.

V Lizboni, dne trinajstega decembra leta dva tisoč sedem.

Tehty Lissabonissa kolmantenatoista päivänä joulukuuta vuonna kaksituhattaseitsemän.

Som skedde i Lissabon den trettonde december tjugohundrasju.

Voor Zijne Majesteit de Koning der Belgen
Pour Sa Majesté le Roi des Belges
Für Seine Majestät den König der Belgier

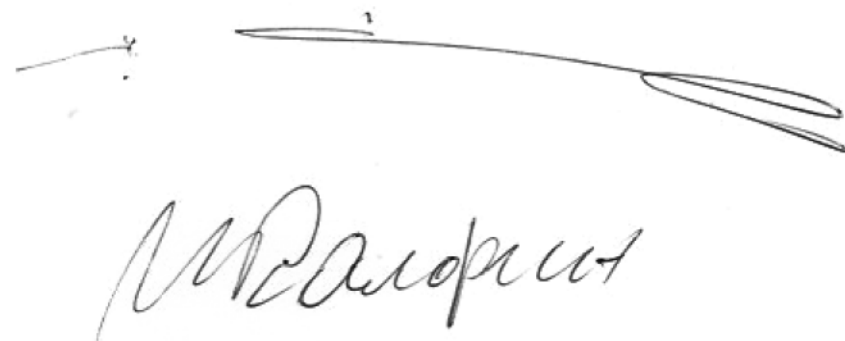

„Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.”

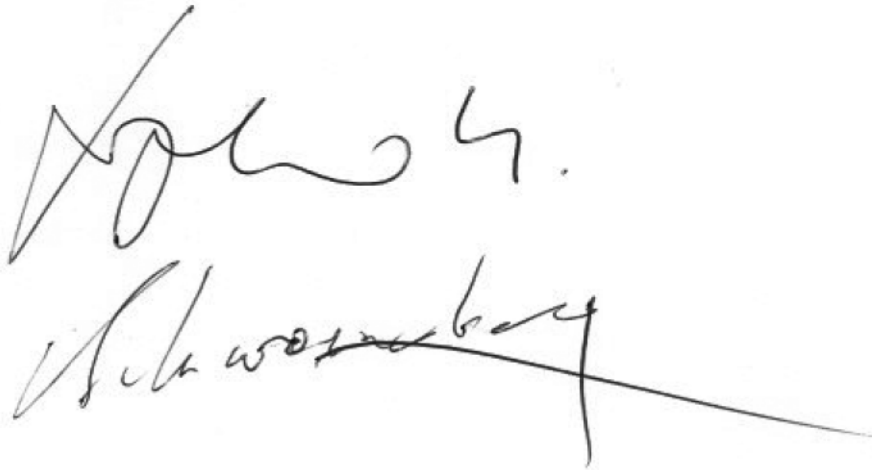
«Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.»

„Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.“

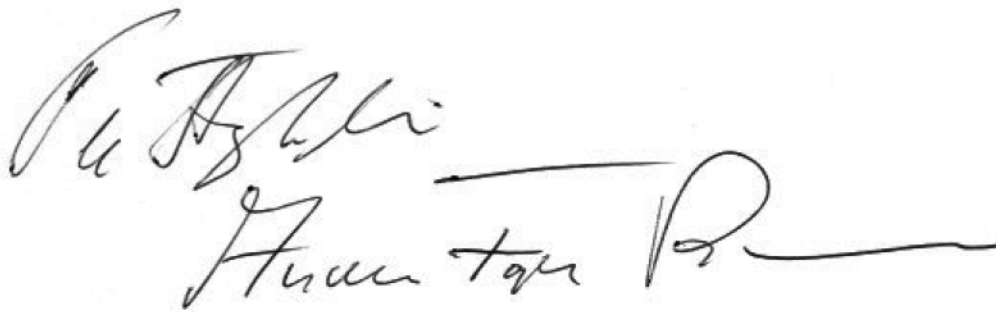
За Правителството на Република България

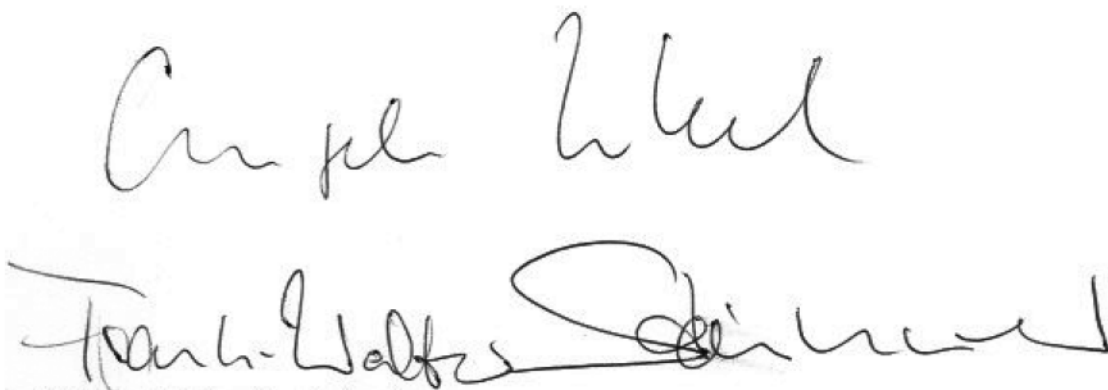
Za prezidenta České republiky

Václav Klaus

For Hendes Majestæt Danmarks Dronning

Margrethe II

Für den Präsidenten der Bundesrepublik Deutschland

Angela Merkel

Eesti Vabariigi Presidendi nimel

Andrus Ansip
Urmas Paet

Thar ceann Uachtarán na hÉireann
For the President of Ireland

Bertie Eherin
Dermot Ahern

Για τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας

Niki Karamanlis
Niki Karamanlis

Por Su Majestad el Rey de España

J. Zapatero
J. Zapatero

Pour le Président de la République française

N. Sarkozy
N. Sarkozy

Per il Presidente della Repubblica italiana

Giorgio Napolitano

N. Sarkozy

Για τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας

Ζάκωσ Δημόδοκος
Εκκλαωυλλί,

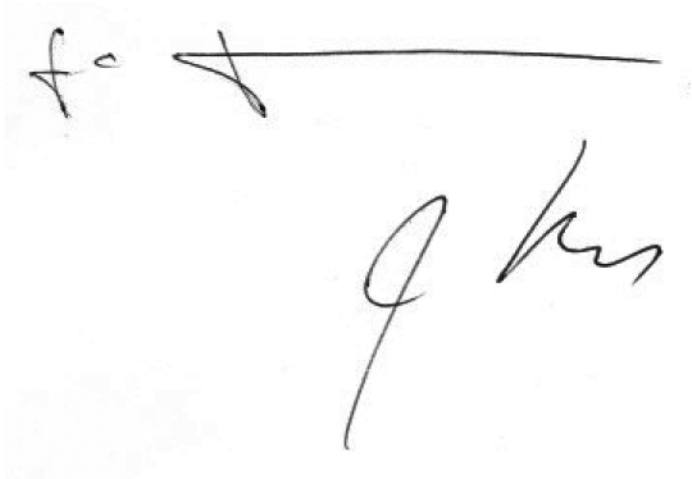
Latvijas Republikas Valsts prezidenta vārdā

Valdis Zatlers
Valdis Zatlers
Valdis Zatlers

Lietuvos Respublikos Prezidento vardu

Valdas Adamkus
Nedidūnos kvėtilas
P. vai L

Pour Son Altesse Royale le Grand-Duc de Luxembourg

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'f' followed by a horizontal line and a flourish, and the letters 'J' and 'K' below it.

A Magyar Köztársaság Elnöke részéről

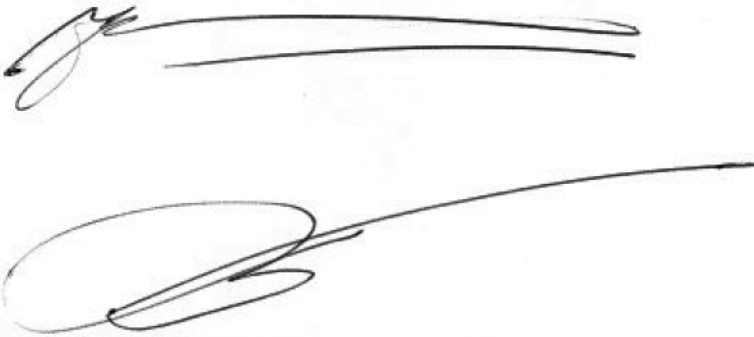
A handwritten signature in black ink, featuring a large, stylized 'M' followed by the words 'A. K. E.' in a cursive script.

Għall-President ta' Malta

A handwritten signature in black ink, starting with 'M. G.' and followed by the name 'Michael Frendo' in a cursive script.

Voor Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden

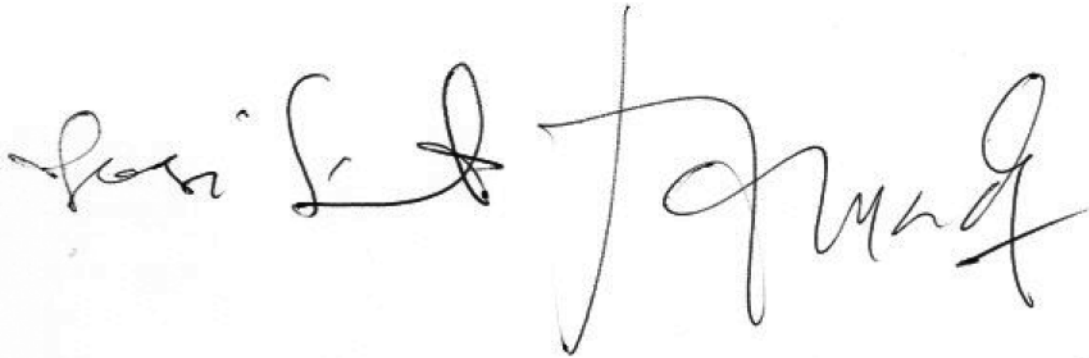
Für den Bundespräsidenten der Republik Österreich

Kassnik

Za Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Radosław Sikorski

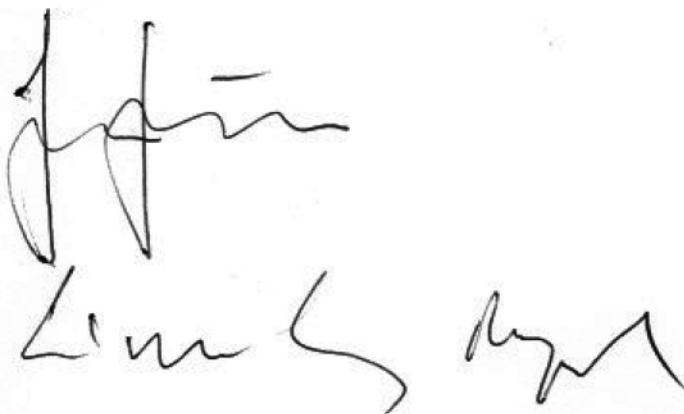
Pelo Presidente da República Portuguesa

A handwritten signature in black ink, appearing to read "José Sampaio". The signature is fluid and cursive, with a large, sweeping flourish at the end.

Pentru Președintele României

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Traian Băsescu". The signature is highly stylized and cursive, with a prominent, long horizontal stroke at the bottom.

Za predsednika Republike Slovenije

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Danilo Türk". The signature is cursive and somewhat compact, with a distinct loop at the end.

Za prezidenta Slovenskej republiky

Zdobystja
Jan Kubis

Suomen Tasavallan Presidentin puolesta
För Republiken Finlands President

Matti Vanhanen
Matti Vanhanen

För Konungariket Sveriges regering

Cecilia Malmström
Cecilia Malmström

For Her Majesty the Queen of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

Caroline Kelly   *Jarvis*

—

—

A. PERUSSOPIMUSTEN MÄÄRÄYKSIÄ KOSKEVAT JULISTUKSET

1. Julistus Euroopan unionin perusoikeuskirjasta

Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, joka on oikeudellisesti sitova, vahvistetaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä eurooppalaisessa yleissopimuksessa taatut jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä johtuvat perusoikeudet.

Perusoikeuskirjalla ei laajenneta unionin oikeuden soveltamisalaa aloihin, joilla unionilla ei ole toimivaltaa, eikä anneta sille uutta toimivaltaa tai uusia tehtäviä, eikä muuteta perussopimuksissa määriteltyjä unionin toimivaltaa ja tehtäviä.

2. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kohdasta

Konferenssi on yhtä mieltä siitä, että unionin liittymisen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen olisi tapahduttava sellaisin menettelyin, että unionin oikeusjärjestyksen erityispiirteet säilytetään. Konferenssi panee tässä yhteydessä merkille Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen välillä säännöllisesti käytävän vuoropuhelun, jota voidaan vahvistaa, kun unioni liittyy mainittuun yleissopimukseen.

3. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 a artiklasta

Unioni ottaa huomioon sen kanssa läheisyytensä vuoksi erityissuhteissa olevien kooltaan pienten maiden erityistilanteen.

4. Julistus Euroopan parlamentin kokoonpanosta

Euroopan parlamentin lisäpaikka annetaan Italialle.

5. Julistus Eurooppa-neuvoston poliittisesta hyväksynnästä Euroopan parlamentin kokoonpanoa koskevalle päätösluonnokselle

Eurooppa-neuvosto antaa poliittisen hyväksyntänsä Euroopan parlamentin kokoonpanoa koskevalle tarkistetulle päätösluonnokselle, joka koskee vaalikautta 2009–2014 ja joka perustuu Euroopan parlamentin tekemään ehdotukseen.

6. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 b artiklan 5 ja 6 kohdasta, 9 d artiklan 6 ja 7 kohdasta sekä 9 e artiklasta

Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan, komission puheenjohtajan ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan tehtäviin nimitettävien henkilöiden valinnassa on otettava asianmukaisesti huomioon tarve kunnioittaa unionin ja sen jäsenvaltioiden maantieteellistä ja väestöllistä moninaisuutta.

7. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 4 kohdasta ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 2 kohdasta

Konferenssi julistaa, että neuvosto tekee päätöksen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 4 kohdan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanosta Lissabonin sopimuksen allekirjoituspäivänä ja että päätös tulee voimaan samana päivänä, jona kyseessä oleva sopimus tulee voimaan. Päätösluonnos on seuraava:

Luonnos neuvoston päätökseksi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 4 kohdan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanosta 1 päivän marraskuuta 2014 ja 31 päivän maaliskuuta 2017 välisenä aikana sekä 1 päivästä huhtikuuta 2017 alkaen

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

katsoo seuraavaa:

- (1) On aiheellista antaa säännöksiä, joiden avulla voidaan siirtyä sujuvasti siirtymämääräyksistä tehdyn pöytäkirjan 3 artiklan 3 kohdassa määritellystä neuvoston määräenemmistöllä tapahtuvaa päätöksentekoa koskevasta järjestelmästä, jota sovelletaan 31 päivään lokakuuta 2014, Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 4 kohdan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 2 kohdan mukaiseen äänestysjärjestelmään, jota sovelletaan 1 päivästä marraskuuta 2014, mukaan luettuina saman pöytäkirjan 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut erityissäännökset, joita sovelletaan 31 päivään maaliskuuta 2017 ulottuvan siirtymäkauden aikana.
- (2) Palautetaan mieleen, että neuvoston käytäntönä on ponnistella kaikin voimin määräenemmistöllä annettujen säädösten demokraattisen legitimiuden vahvistamiseksi,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 jakso

Säännökset, joita sovelletaan 1 päivän marraskuuta 2014 ja 31 päivän maaliskuuta 2017 välisenä aikana

1 artikla

Jos 1 päivän marraskuuta 2014 ja 31 päivän maaliskuuta 2017 välisenä aikana neuvoston jäsenet, jotka edustavat

- a) vähintään kolmea neljäsosaa siitä väestöstä, tai
- b) vähintään kolmea neljäsosaa siitä jäsenvaltioiden määrästä,

jota määrävähemmistön muodostaminen edellyttää Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 4 kohdan ensimmäistä alakohtaa tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 2 kohtaa sovellettaessa, vastustavat sitä, että neuvosto antaa säädöksen määräenemmistöllä, neuvosto käy asiasta keskustelun.

2 artikla

Käydessään tätä keskustelua neuvosto tekee kaiken voitavansa päästäkseen kohtuullisessa ajassa ja estämättä unionin oikeudessa asetettujen pakottavien määräaikojen noudattamista tyydyttävään ratkaisuun 1 artiklassa tarkoitettujen neuvoston jäsenten esiin ottamien kysymysten osalta.

3 artikla

Neuvoston puheenjohtaja tekee tätä varten komission avustamana ja neuvoston työjärjestystä noudattaen tarvittavat aloitteet, joilla helpotetaan laajemman yhteisymmärryksen saavuttamista neuvostossa. Neuvoston jäsenet avustavat puheenjohtajaa.

2 jakso

Säännökset, joita sovelletaan 1 päivästä huhtikuuta 2017

4 artikla

Jos 1 päivästä huhtikuuta 2017 alkaen neuvoston jäsenet, jotka edustavat

- a) vähintään 55:ttä prosenttia siitä väestöstä, tai
- b) vähintään 55:ttä prosenttia siitä jäsenvaltioiden määrästä,

jota määrävähemmistön muodostaminen edellyttää Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan 4 kohdan ensimmäistä alakohtaa tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 205 artiklan 2 kohtaa sovellettaessa, vastustavat sitä, että neuvosto antaa säädöksen määräenemmistöllä, neuvosto käy asiasta keskustelun.

5 artikla

Käydessään tätä keskustelua neuvosto tekee kaiken voitavansa päästäkseen kohtuullisessa ajassa ja estämättä unionin oikeudessa asetettujen pakottavien määräaikojen noudattamista tyydyttävään ratkaisuun 4 artiklassa tarkoitettujen neuvoston jäsenten esiin ottamien kysymysten osalta.

6 artikla

Neuvoston puheenjohtaja tekee tätä varten komission avustamana ja neuvoston työjärjestystä noudattaen tarvittavat aloitteet, joilla helpotetaan laajemman yhteisymmärryksen saavuttamista neuvostossa. Neuvoston jäsenet avustavat puheenjohtajaa.

3 jakso

Voimaantulo

7 artikla

Tämä päätös tulee voimaan Lissabonin sopimuksen voimaantulopäivänä.

8. Julistus Lissabonin sopimuksen voimaantulon yhteydessä toteutettavista käytännön toimenpiteistä siltä osin kun on kyse Eurooppa-neuvoston ja ulkoasiainneuvoston puheenjohtajuudesta

Jos Lissabonin sopimus tulee voimaan 1 päivän tammikuuta 2009 jälkeen, konferenssi kehottaa neuvoston puolivuotista puheenjohtajuutta tuolloin hoitavan jäsenvaltion toimivaltaisia viranomaisia sekä Eurooppa-neuvoston puheenjohtajaksi valittavaa henkilöä ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaksi edustajaksi nimitettävää henkilöä toteuttamaan seuraavaa puheenjohtajavaltiota kuullen tarvittavat konkreettiset toimenpiteet, jotta Eurooppa-neuvoston ja ulkoasiainneuvoston puheenjohtajuuden siirtyminen hoituu tehokkaasti puheenjohtajuuteen liittyvien materiaalisten ja organisatoristen näkökohtien osalta.

**9. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 c artiklan
9 kohdasta siltä osin kuin on kyse neuvoston puheenjohtajuuden hoitamista
koskevasta Eurooppa-neuvoston päätöksestä**

Konferenssi julistaa, että neuvoston olisi aloitettava neuvoston puheenjohtajuuden hoitamista koskevan päätöksen täytäntöönpanomenettelyistä tehtävän päätöksen valmistelu välittömästi Lissabonin sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen ja että sen olisi annettava tälle päätökselle poliittinen hyväksyntänsä kuuden kuukauden kuluessa. Luonnos Eurooppa-neuvoston päätökseksi, joka tehdään päivänä, jona kyseessä oleva sopimus tulee voimaan, on seuraava:

Luonnos Eurooppa-neuvoston päätökseksi neuvoston puheenjohtajuuden hoitamisesta

1 artikla

1. Etukäteen määritetyt kolmen jäsenvaltion ryhmät hoitavat 18 kuukauden ajan neuvoston puheenjohtajuutta ulkoasiain kokoonpanoa lukuun ottamatta. Nämä ryhmät muodostetaan jäsenvaltioiden tasaisen vuorottelun perusteella, ja tällöin otetaan huomioon jäsenvaltioiden keskinäinen erilaisuus sekä maantieteellinen tasapaino unionissa.

2. Kukin ryhmän jäsen toimii vuorollaan kuuden kuukauden ajan kaikkien neuvoston kokoonpanojen puheenjohtajana ulkoasiain kokoonpanoa lukuun ottamatta. Muut ryhmän jäsenet avustavat puheenjohtajaa tämän kaikissa tehtävissä yhteisen ohjelman mukaisesti. Ryhmän jäsenet voivat keskenään sopia vaihtoehtoisista järjestelyistä.

2 artikla

Yleisten asioiden neuvoston puheenjohtajana toimivan jäsenvaltion edustaja on jäsenvaltioiden hallitusten pysyvien edustajien komitean puheenjohtaja.

Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaa edustajaa edustava henkilö on poliittisten ja turvallisuusasioiden komitean puheenjohtaja.

Neuvoston eri kokoonpanojen valmisteluelinten puheenjohtajana toimii kyseessä olevan neuvoston kokoonpanon, ulkoasiain kokoonpanoa lukuun ottamatta, puheenjohtajana kulloinkin toimivan ryhmän jäsen, jollei 4 artiklan mukaisesti ole toisin päätetty.

3 artikla

Yleisten asioiden neuvosto huolehtii yhteistyössä komission kanssa neuvoston eri kokoonpanojen työskentelyn johdonmukaisuudesta ja jatkuvuudesta monivuotisten ohjelmien mukaisesti. Puheenjohtajina toimivat jäsenvaltiot toteuttavat neuvoston pääsihteeristön avustuksella kaikki tarpeelliset toimenpiteet neuvoston työskentelyn järjestämiseksi ja sen sujuvuuden varmistamiseksi.

4 artikla

Neuvosto tekee päätöksen, jolla säädetään toimenpiteistä tämän päätöksen soveltamiseksi.

10. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 d artiklasta

Konferenssi katsoo, että kun komissiossa ei enää ole kansalaisia kaikista jäsenvaltioista, tämän olisi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että varmistetaan täysi avoimuus suhteessa kaikkiin jäsenvaltioihin. Komission olisi sitä varten oltava tiiviissä yhteydessä kaikkiin jäsenvaltioihin riippumatta siitä, onko niiden kansalainen komission jäsenenä, ja kiinnitettävä tässä yhteydessä erityistä huomiota tarpeeseen vaihtaa tietoja kaikkien jäsenvaltioiden kanssa ja kuulla niitä.

Konferenssi katsoo lisäksi, että komission olisi toteutettava kaikki aiheelliset toimenpiteet varmistaakseen, että kaikkien jäsenvaltioiden, myös niiden, joiden kansalaista ei ole komission jäsenenä, poliittiset, yhteiskunnalliset ja taloudelliset olosuhteet otetaan täysimääräisesti huomioon. Näillä toimenpiteillä olisi muun muassa varmistettava se, että näiden jäsenvaltioiden asema otetaan huomioon hyväksymällä asianmukaisia organisatorisia järjestelyjä.

11. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 d artiklan 6 ja 7 kohdasta

Konferenssi katsoo, että Euroopan parlamentti ja Eurooppa-neuvosto vastaavat perussopimusten määräysten mukaisesti yhdessä Euroopan komission puheenjohtajan valintaan johtavan menettelyn moitteettomasta toteuttamisesta. Tätä varten Euroopan parlamentin ja Eurooppa-neuvoston edustajat järjestävät ennen Eurooppa-neuvoston päätöksen tekemistä tarpeelliset kuulemiset tarkoituksenmukaisimmaksi katsotulla tavalla. Kuulemisissa keskitytään komission puheenjohtajaksi ehdolla olevien taustaan, ja niissä otetaan 9 d artiklan 7 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti huomioon Euroopan parlamentin vaalit. Kuulemisia koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä voidaan aikanaan tarkentaa Euroopan parlamentin ja Eurooppa-neuvoston yhteisellä sopimuksella.

12. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 e artiklasta

1. Konferenssi julistaa, että Euroopan parlamenttiin otetaan asianmukaisesti yhteyttä valmisteltaessa unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan nimittämistä, joka tapahtuu Lissabonin sopimuksen voimaantulopäivänä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 e artiklan ja siirtymämääräyksistä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklan mukaisesti; korkean edustajan toimikausi alkaa tuona samana päivänä ja päättyy päivänä, jona tuolloin virassa olevan komission toimikausi päättyy.

2. Lisäksi konferenssi muistuttaa, että unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja, jonka toimikausi alkaa marraskuussa 2009 samaan aikaan ja kestää yhtä kauan kuin seuraavan komission, nimitetään Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 d ja 9 e artiklan määräysten mukaisesti.

13. Julistus yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta

Konferenssi korostaa, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat määräykset, mukaan lukien unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan toimen ja Euroopan ulkosuhdehallinnon perustaminen, eivät vaikuta jäsenvaltioiden nykyiseen vastuuseen muotoilla ja harjoittaa omaa ulkopolitiikkaansa eikä niiden kansalliseen edustukseen kolmansissa maissa ja kansainvälisissä järjestöissä.

Konferenssi palauttaa myös mieleen, että yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa koskevat määräykset eivät vaikuta jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen.

Se painottaa, että Euroopan unionia ja sen jäsenvaltioita sitovat edelleen Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan määräykset sekä erityisesti turvallisuusneuvoston ja sen jäsenvaltioiden ensisijainen vastuu kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisestä.

14. Julistus yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen erityissäntöjen ja -menettelyjen lisäksi konferenssi korostaa, että yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat määräykset, mukaan lukien ne, jotka koskevat unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaa edustajaa ja ulkosuhdehallintoa, eivät vaikuta minkään jäsenvaltion nykyiseen oikeusperustaan, vastuuseen tai toimivaltaan, joka liittyy sen ulkopolitiikan muotoiluun ja harjoittamiseen, sen kansalliseen ulkosuhdehallintoon, suhteisiin kolmansiin maihin tai jäsenyyteen kansainvälisissä järjestöissä, mukaan lukien jäsenvaltion jäsenyys Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvostossa.

Konferenssi toteaa myös, että yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevilla määräyksillä ei anneta komissiolle uutta toimivaltaa tehdä aloitteita päätöksiksi eikä laajenneta Euroopan parlamentilla olevaa asemaa.

Konferenssi muistuttaa myös, että yhteistä eurooppalaista turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa koskevat määräykset eivät vaikuta jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen.

15. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 13 a artiklasta

Konferenssi julistaa, että yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana toimivan neuvoston pääsihteerin, komission ja jäsenvaltioiden olisi aloitettava Euroopan ulkosuhdehallinnon perustamista koskevat valmistelut heti, kun Lissabonin sopimus on allekirjoitettu.

16. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 53 artiklan 2 kohdasta

Konferenssi katsoo, että mahdollisuus kääntää perussopimukset 53 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuille kielille edistää 2 artiklan 3 kohdan neljännessä alakohdassa tarkoitettua tavoitetta kunnioittaa unionin kulttuurien ja kielten rikkautta ja monimuotoisuutta. Konferenssi vahvistaa tässä yhteydessä, että unioni pitää arvossa Euroopan kulttuurien monimuotoisuutta ja kiinnittää edelleen erityistä huomiota näihin ja muihin kieliin.

Konferenssi suosittaa, että ne jäsenvaltiot, jotka haluavat käyttää 53 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua mahdollisuutta, ilmoittavat neuvostolle kuuden kuukauden kuluessa Lissabonin sopimuksen allekirjoittamisesta sen yhden tai useamman kielen, jolle tämä sopimus käännetään.

17. Julistus Euroopan unionin oikeuden ensisijaisuudesta

Konferenssi muistuttaa, että Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perussopimukset ja unionin niiden nojalla antama lainsäädäntö ovat ensisijaisia jäsenvaltioiden oikeuteen nähden mainitussa oikeuskäytännössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti.

Lisäksi konferenssi on päättänyt liittää tähän päätösasiakirjaan neuvoston oikeudellisen yksikön tätä ensisijaisuutta koskevan lausunnon sellaisena kuin se on asiakirjassa 11197/07 (JUR 260):

”Neuvoston oikeudellisen yksikön lausunto, annettu 22 päivänä kesäkuuta 2007,

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä seuraa, että EY-oikeuden ensisijaisuus on yhteisön oikeuden keskeinen periaate. Tuomioistuimen mukaan tämä periaate kuuluu luonnostaan Euroopan yhteisön erityisluonteeseen. Tämän vakiintuneen oikeuskäytännön ensimmäistä tuomiota (Costa vastaan ENEL, 15.7.1964, asia 6/64 ⁽¹⁾) annettaessa perustamissopimuksessa ei ollut mainintaa ensisijaisuudesta. Näin on yhä edelleen. Se seikka, että ensisijaisuuden periaatetta ei sisällytetä tulevaan sopimukseen, ei millään tavoin muuta sitä, että periaate on olemassa, eikä vaikuta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen olemassa olevaan oikeuskäytäntöön.

⁽¹⁾ ”Tästä (...) seuraa, että perustamissopimukseen, joka on itsenäinen oikeuslähde, perustuvaa oikeutta vastaan ei voida sen erityisen ja alkuperäisen luonteen vuoksi vedota tuomioistuimessa minkään kansallisen oikeuden sääntöjen perusteella, koska muutoin perustamissopimuksen nojalla annettu lainsäädäntö menettää yhteisöä koskevan luonteensa ja itse yhteisön oikeudellinen perusta saatetaan kyseenalaiseksi.”

18. Julistus toimivallan jaosta

Konferenssi korostaa, että Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa määrätyn unionin ja sen jäsenvaltioiden välisen toimivallan jaon mukaisesti toimivalta, jota perussopimuksissa ei ole annettu unionille, kuuluu jäsenvaltioille.

Kun perussopimuksissa annetaan unionille jäsenvaltioiden kanssa jaettu toimivalta tietyllä alalla, jäsenvaltiot käyttävät toimivaltaansa siltä osin kuin unioni ei käytä omaansa tai on päättänyt lakata käyttämästä sitä. Viimeksi mainittu tilanne voi syntyä, kun unionin toimivaltaiset toimielimet päättävät kumota lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyt säädökset, erityisesti turvatakseen paremmin toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen jatkuvan noudattamisen. Neuvosto voi pyytää yhden tai useamman jäsenenä (jäsenvaltion edustajan) aloitteesta ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 208 artiklan mukaisesti komissiota tekemään ehdotuksia lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyt säädökset kumoamiseksi. Konferenssi on tyytyväinen komission ilmoitukseen, jonka mukaan se kiinnittää erityistä huomiota tällaisiin pyyntöihin.

Hallitustenvälisessä konferenssissa kokoontuvat jäsenvaltioiden hallitusten edustajat voivat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 33 artiklan 2–5 kohdassa määrätyn tavanomaisen tarkistusmenettelyn mukaisesti niin ikään päättää muuttaa perussopimuksia joko lisätäkseen tai vähentääkseen mainituissa perussopimuksissa unionille annettua toimivaltaa.

19. **Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 3 artiklasta**

Konferenssi on yhtä mieltä siitä, että osana yleistä pyrkimystään poistaa eriarvoisuutta naisten ja miesten väliltä unioni pitää tavoitteenaan eri politiikoissaan torjua kaikenlaista perheväkivaltaa. Se on yhtä mieltä siitä, että jäsenvaltioiden olisi toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet tällaisten rikosten estämiseksi ja niistä rankaisemiseksi sekä niiden uhrien tukemiseksi ja suojelemiseksi.

20. **Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 16 b artiklasta**

Konferenssi julistaa, että aina kun 15 a artiklan nojalla annettavat henkilötietojen suoja koskevat säännöt voivat vaikuttaa suoraan kansalliseen turvallisuuteen, tämä seikka on otettava asianmukaisesti huomioon. Se muistuttaa, että tällä hetkellä sovellettavassa lainsäädännössä (katso erityisesti direktiivi 95/46/EY) on asiaa koskevia erityisiä poikkeuksia.

21. **Julistus henkilötietojen suojasta rikosoikeuden alalla tehtävän oikeudellisen yhteistyön ja poliisiyhteistyön aloilla**

Konferenssi tunnustaa, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 16 b artiklan mukaiset erityissäännöt henkilötietojen suojasta ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta saattavat osoittautua tarpeellisiksi rikosoikeuden alalla tehtävän oikeudellisen yhteistyön ja poliisiyhteistyön aloilla näiden alojen erityisluonteen vuoksi.

**22. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
42 ja 63 a artiklasta**

Konferenssi katsoo, että jos ehdotus 63 a artiklan 2 kohtaan perustuvaksi säädökseksi vaikuttaisi jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän tärkeisiin näkökohtiin, sen soveltamisala, kustannukset tai rahoitusrakenne mukaan luettuina, taikka vaikuttaisi 42 artiklan toisessa alakohdassa mainitulla tavoin järjestelmän rahoituksen tasapainoon, tämän jäsenvaltion edut otetaan asianmukaisesti huomioon.

**23. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
42 artiklan toisesta kohdasta**

Konferenssi muistuttaa, että tässä tapauksessa Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yhteisymmärryksessä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 b artiklan 4 kohdan mukaisesti.

24. Julistus Euroopan unionin oikeushenkilöllisyydestä

Konferenssi vahvistaa, että Euroopan unionin oikeushenkilöllisyys ei millään tavoin anna unionille oikeutta antaa lainsäädäntöä tai toimia jäsenvaltioiden perussopimuksissa sille antaman toimivallan ulkopuolella.

**25. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
61 h ja 188 k artiklasta**

Konferenssi muistuttaa, että perusoikeuksien ja -vapauksien kunnioittaminen edellyttää erityisesti riittävän huomion kiinnittämistä siihen, että luonnollisten henkilöiden tai kyseisten yhteisöjen oikeutta lailla säädettyihin oikeusturvan takeisiin suojellaan ja kunnioitetaan. Tätä varten ja jotta taataan rajoittavien toimenpiteiden soveltamisesta luonnolliseen henkilöön tai yhteisöön tehtyjen päätösten tiukka tuomioistuINVALVONTA, näillä päätöksillä on oltava selkeät ja erilliset arviointiperusteet. Näiden arviointiperusteiden olisi vastattava kunkin rajoittavan toimenpiteen erityispiirteitä.

**26. Julistus tilanteesta, jossa jokin jäsenvaltio ei osallistu Euroopan
unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osastoon
perustuvaan toimenpiteeseen**

Konferenssi julistaa, että kun jokin jäsenvaltio päättää olla osallistumatta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osastoon perustuvaan toimenpiteeseen, neuvosto käy perusteellisen keskustelun niistä seurauksista ja vaikutuksista, joita tämän jäsenvaltion osallistumattomuudesta kyseiseen toimenpiteeseen voi aiheutua.

Lisäksi mikä tahansa jäsenvaltio voi kehottaa komissiota tutkimaan tilannetta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 96 artiklan perusteella.

Edellä olevat kohdat eivät estä jäsenvaltioita saattamasta asiaa Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi.

**27. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
69 d artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta**

Konferenssi katsoo, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 69 d artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettussa asetuksessa olisi otettava huomioon rikostutkinnan aloittamista koskevat kansalliset säännöt ja käytännöt.

**28. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
78 artiklasta**

Konferenssi toteaa, että 78 artiklan määräyksiä on sovellettava nykyisen käytännön mukaisesti. Ilmaisua ”toimenpiteitä Saksan jaosta aiheutuneen taloudellisen haitan korvaamiseksi, jos toimenpiteet ovat tarpeen tietyille Saksan liittotasavallan alueille, joihin jako on vaikuttanut” on tulkittava Euroopan unionin tuomioistuimen olemassa olevan oikeuskäytännön mukaisesti.

**29. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
87 artiklan 2 kohdan c alakohdasta**

Konferenssi toteaa, että 87 artiklan 2 kohdan c alakohtaa on tulkittava Euroopan unionin tuomioistuimen olemassa olevan oikeuskäytännön mukaisesti siltä osin kuin on kyse näiden määräysten sovellettavuudesta niille tietyille Saksan liittotasavallan alueille myönnettyihin tukiin, joihin Saksan aikaisempi jako on vaikuttanut.

**30. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
104 artiklasta**

Konferenssi vahvistaa 104 artiklan osalta, että unionin ja jäsenvaltioiden talous- ja finanssipolitiikan on perustuttava kasvupotentiaalin parantamiseen ja julkisen talouden terveen rahoitusaseman varmistamiseen. Vakaus- ja kasvusopimus on näiden tavoitteiden saavuttamisen kannalta tärkeä väline.

Konferenssi vahvistaa pitävänsä kiinni vakaus- ja kasvusopimukseen liittyvistä määräyksistä, jotka ovat kehys, jonka puitteissa jäsenvaltioiden finanssipolitiikkoja on sovittava yhteen.

Konferenssi vahvistaa, että sääntöihin perustuva järjestelmä on paras tae siitä, että sitoumuksia noudatetaan ja että kaikkia jäsenvaltioita kohdellaan tasavertaisesti.

Näissä puitteissa konferenssi vahvistaa myös sitoutumisensa Lissabonin strategian tavoitteisiin: työpaikkojen luomiseen, rakenneuudistuksiin ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen.

Unioni pyrkii saavuttamaan tasapainoisen talouskasvun ja hintavakauden. Talous- ja finanssipolitiikoille on tämän vuoksi asetettava oikeat painopisteet, joiden tavoitteina ovat talousuudistukset, innovaatiot, kilpailukyky sekä yksityisten investointien ja kulutuksen lisääminen heikon talouskasvun aikana. Tämän olisi ilmentävä kansallisella ja unionin tasolla tehtävissä talousarviopäätöksissä erityisesti

perussopimusten ja vakaus- ja kasvusopimuksen mukaista kurinalaista budjettipolitiikkaa noudattaen tehtävinä julkisen talouden tulojen ja menojen rakenteen uudistuksina.

Jäsenvaltioilla on edessään talousarvioon ja talouteen liittyviä haasteita, joissa korostuu terveen finanssipolitiikan merkitys koko suhdannekierron ajan.

Konferenssi on yhtä mieltä siitä, että jäsenvaltioiden olisi aktiivisesti käytettävä taloudellisen elpymisen kausia vahvistaakseen julkista talouttaan ja parantaakseen rahoitusasemaansa. Tavoitteena on hyvän suhdanteen aikana saavuttaa asteittain talouden ylijäämä, mikä antaa tarpeellista liikkumavaraa sopeutua talouden laskusuhdanteisiin ja myötävaikuttaa siten julkisen talouden kestävyyyteen pitkällä aikavälillä.

Jäsenvaltiot odottavat kiinnostuneina komission mahdollisia ehdotuksia ja jäsenvaltioiden uusia esityksiä vakaus- ja kasvusopimuksen täytäntöönpanon tehostamiseksi ja selkeyttämiseksi. Jäsenvaltiot toteuttavat kaikki tarpeelliset toimenpiteet talouksiensa kasvupotentiaalin parantamiseksi. Tätä tavoitetta voitaisiin tukea talouspolitiikan aiempaa paremmalla yhteensovittamisella. Tämä julistus ei rajoita vakaus- ja kasvusopimuksesta tulevaisuudessa käytävää keskustelua.

31. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 140 artiklasta

Konferenssi vahvistaa, että 140 artiklassa mainitut politiikat kuuluvat keskeisiltä osiltaan jäsenvaltioiden toimivaltaan. Unionin tasolla tämän artiklan mukaisesti toteutettavat edistämisen- ja yhteensovittamistoimenpiteet ovat luonteeltaan täydentäviä. Niiden tarkoituksena on jäsenvaltioiden välisen yhteistyön tehostaminen eikä kansallisten järjestelmien yhdenmukaistaminen. Ne eivät vaikuta kussakin jäsenvaltiossa työmarkkinaosapuolten vastuun osalta olemassa oleviin takeisiin ja käytäntöihin.

Tämä julistus ei rajoita unionille toimivallan antavien perussopimusten määräysten, myös sosiaalialaa koskevien, soveltamista.

32. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 152 artiklan 4 kohdan c alakohdasta

Konferenssi julistaa, että 152 artiklan 4 kohdan c alakohdan soveltamiseksi toteutettavissa toimenpiteissä on otettava huomioon yhteiset turvallisuuskysymykset ja että niiden tavoitteena on oltava korkeiden laatu- ja turvallisuusvaatimusten asettaminen silloin, kun sisämarkkinoihin vaikuttavat kansalliset vaatimukset muuten estäisivät ihmisten terveyden korkeatasoisen suojelun.

**33. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
158 artiklasta**

Konferenssi katsoo, että 158 artiklassa tarkoitetuilla saaristoalueilla voidaan tarkoittaa myös kokonaisia saarivaltioita edellyttäen, että tarvittavat edellytykset täyttyvät.

**34. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
163 artiklasta**

Konferenssi on yhtä mieltä siitä, että unionin toiminnassa tutkimuksen ja teknologian kehittämisen alalla otetaan asianmukaisesti huomioon jäsenvaltioiden tutkimuspolitiikkojen peruslinjat ja -valinnat.

**35. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
176 a artiklasta**

Konferenssi katsoo, että 176 a artikla ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen toteuttaa tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen energiahuoltonsa 297 artiklassa määrättyin edellytyksin.

**36. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
188 n artiklasta siltä osin kuin on kyse vapauden, turvallisuuden ja oikeuden
aluetta koskevien kansainvälisten sopimusten neuvottelemisesta ja
tekemisestä jäsenvaltioiden toimesta**

Konferenssi vahvistaa, että jäsenvaltioilla on oikeus neuvotella ja tehdä III osan IV osaston 3, 4 ja 5 luvun piiriin kuuluvia aloja koskevia sopimuksia kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa, sikäli kuin nämä sopimukset ovat unionin oikeuden mukaisia.

**37. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
188 r artiklasta**

Mitä 188 r artiklassa määrätään, ei vaikuta jäsenvaltion oikeuteen valita tarkoituksenmukaisimmat keinot täyttääkseen yhteisvastuuta koskevan velvoitteensa sellaista jäsenvaltiota kohtaan, joka on joutunut terrori-iskun taikka luonnonmullistuksen tai ihmisen aiheuttaman suuronnettomuuden kohteeksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta niiden toimenpiteiden toteuttamista, jotka unioni on hyväksynyt täyttääkseen yhteisvastuuta koskevan velvoitteensa tätä jäsenvaltiota kohtaan.

**38. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
222 artiklasta unionin tuomioistuimen julkisasiamiesten määrän osalta**

Konferenssi julistaa, että jos unionin tuomioistuin pyytää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 222 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti julkisasiamiesten määrän lisäämistä kolmella (yhdeksitoista kahdeksan sijaan), neuvosto hyväksyy tällaisen lisäyksen yksimielisesti.

Tässä tapauksessa konferenssi sopii siitä, että Puola saa pysyvän julkisasiamiehen, jollainen Saksalla, Ranskalla, Italialla, Espanjalla ja Yhdistyneellä kuningaskunnalla jo on, eikä se enää osallistu vuorottelujärjestelmään; lisäksi voimassa oleva vuorottelujärjestelmä koskee kolmen sijasta viittä julkisasiamiestä.

**39. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
249 b artiklasta**

Konferenssi panee merkille, että komissio aikoo vakiintuneen käytäntönsä mukaisesti jatkaa jäsenvaltioiden nimeämien asiantuntijoiden kuulemista valmistellessaan sellaisia rahoituspalvelualaa koskevia säädöksiä, jotka annetaan säädösvallan siirron nojalla.

**40. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
280 d artiklasta**

Konferenssi julistaa, että jäsenvaltioiden esittäessä tiiviimmän yhteistyön aloittamista koskevan pyynnön ne voivat ilmoittaa, aikovatko ne jo siinä vaiheessa soveltaa 280 h artiklaa, jossa määrätään määräenemmistö päätöksenteon laajentamisesta, vai käyttää tavallista lainsäätämisyjärjestystä.

**41. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
308 artiklasta**

Konferenssi julistaa, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 308 artiklan 1 kohdassa olevalla viittauksella unionin tavoitteisiin tarkoitetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklan 2 ja 3 kohdassa esitettyjä tavoitteita sekä mainitun sopimuksen 2 artiklan 5 kohdassa esitettyjä tavoitteita Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen viidennen osan mukaisen ulkoisen toiminnan osalta. On siis poissuljettu, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 308 artiklaan perustuvalla toiminnalla voitaisiin pyrkiä ainoastaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklan 1 kohdassa esitettyihin tavoitteisiin. Tässä yhteydessä konferenssi panee merkille, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 15 b artiklan 1 kohdan mukaisesti yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla ei voida antaa lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviä säädöksiä.

42. **Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 308 artiklasta**

Konferenssi korostaa, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 308 artiklaa, joka on annetun toimivallan periaatteelle perustuvan institutionaalisen järjestelmän oleellinen osa, ei Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti voida käyttää perustana unionin valtuuksien laajentamiseksi ulottumaan perussopimusten kaikista määräyksistä ja erityisesti unionin tehtäviä ja toimintaa säätelevistä määräyksistä ilmenevien yleisten puitteiden ulkopuolelle. Tätä artiklaa ei missään tapauksessa voida käyttää perustana sellaisten määräysten hyväksymiselle, joiden vaikutuksena olisi perussopimusten muuttaminen noudattamatta niissä tätä tarkoitusta varten määrättyä menettelyä.

43. **Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 311 a artiklan 6 kohdasta**

Korkeat sopimuspuolet sopivat, että Eurooppa-neuvosto tekee 311 artiklan 6 kohdan soveltamiseksi päätöksen, joka johtaa Mayotten aseman muuttamiseen Euroopan unioniin nähden siten, että tästä alueesta tulee 311 artiklan 1 kohdassa ja 299 artiklassa tarkoitettuihin syrjäisimpiin alueisiin kuuluva, kun Ranskan viranomaiset ilmoittavat Eurooppa-neuvostolle ja komissiolle, että saaren sisäisen aseman meneillään oleva kehittäminen sallii tämän.

B. PERUSSOPIMUKSIIN LIITETTYJÄ PÖYTÄKIRJOJA KOSKEVAT JULISTUKSET

44. **Julistus osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklasta**

Konferenssi toteaa, että jos jäsenvaltio on ilmoittanut osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti, ettei se halua osallistua johonkin ehdotukseen tai aloitteeseen, tämä ilmoitus voidaan peruuttaa milloin hyvänsä ennen asianomaisen Schengenin säännöstöön perustuvan toimenpiteen hyväksymistä.

45. **Julistus osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklan 2 kohdasta**

Konferenssi julistaa, että kun Yhdistynyt kuningaskunta tai Irlanti ilmoittaa neuvostolle aikomuksestaan olla osallistumatta toimenpiteeseen, joka perustuu Schengenin säännöstön osaan, johon se muutoin osallistuu, neuvosto käy perusteellisen keskustelun seurauksista, joita voi aiheutua siitä, että tämä jäsenvaltio ei osallistu kyseiseen toimenpiteeseen. Neuvoston käymässä keskustelussa olisi otettava huomioon komission antamat tiedot ehdotuksen ja Schengenin säännöstön välisestä suhteesta.

46. **Julistus osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklan 3 kohdasta**

Konferenssi palauttaa mieleen, että jos neuvosto ei tee päätöstä ensimmäisen asiasisältöä koskevan keskustelun jälkeen, komissio voi tehdä muutetun ehdotuksen neuvostossa neljän kuukauden kuluessa tapahtuvaa asiasisällön uudelleen tarkastelua varten.

47. **Julistus osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklan 3, 4 ja 5 kohdasta**

Konferenssi toteaa, että osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklan 3, 4 ja 5 kohdassa tarkoitettussa päätöksessä määriteltävissä edellytyksissä voidaan todeta, että kyseisen jäsenvaltion on vastattava niistä mahdollisista välittömistä rahoitusvaikutuksista, jotka väistämättä aiheutuvat siitä, ettei se enää osallistu mainitun pöytäkirjan 4 artiklan perusteella tehdyssä neuvoston päätöksessä tarkoitettua säännöstön tai sen osan soveltamiseen.

48. **Julistus Tanskan asemaa koskevasta pöytäkirjasta**

Konferenssi panee merkille, että kun kyseessä on säädös, jonka neuvosto antaa yksin tai yhdessä Euroopan parlamentin kanssa ja joka sisältää säännöksiä, joita sovelletaan Tanskaan, sekä sellaisia säännöksiä, joita ei sovelleta Tanskaan, koska niiden oikeusperustaan sovelletaan Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan I osaa, Tanska julistaa, ettei se käytä äänioikeuttaan estääkseen sellaisten säännösten hyväksymisen, joita ei sovelleta Tanskaan.

Konferenssi panee lisäksi merkille, että Tanska ilmoittaa konferenssin 188 r artiklasta antaman julistuksen perusteella, että sen osallistumisessa 188 r artiklan nojalla hyväksytyyn toimiin tai säädökseen noudatetaan Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan I ja II osaa.

49. **Julistus Italiasta**

Konferenssi panee merkille, että Euroopan talousyhteisön perustamissopimukseen, sellaisena kuin se on Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella muutettuna, vuonna 1957 liitetyssä pöytäkirjassa Italiasta todettiin, että:

”KORKEAT SOPIMUSPUOLET,

JOTKA HALUAVAT ratkaista eräät Italiaa koskevat erityisongelmat;

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään tähän sopimukseen:

YHTEISÖN JÄSENVALTIOT,

KIINNITTÄVÄT HUOMIOTA siihen, että Italian hallitus on sitoutunut toteuttamaan talouskasvua koskevan kymmenvuotishjelman, jonka tarkoituksena on Italian talouselämän rakenteellisen epätasapainon korjaaminen erityisesti kehittämällä maan heikoimmin kehittyneiden eteläisten alueiden ja saaristoalueiden perusrakennetta sekä luomalla uusia työpaikkoja työttömyyden poistamiseksi,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että kansainväliset yhteistyöjärjestöt, joiden jäseniä jäsenvaltiotkin ovat, ovat ottaneet huomioon Italian hallituksen ohjelman periaatteet ja tavoitteet ja hyväksyneet ne,

TUNNUSTAVAT, että Italian hallituksen ohjelman tavoitteiden toteutuminen on niiden yhteisen edun mukaista,

SOPIVAT Italian hallituksen auttamiseksi tämän tehtävän toteuttamisessa suosittellevansa yhteisön toimielimille, että ne ottavat käyttöön kaikki tässä sopimuksessa määrätyt keinot ja menettelyt varsinkin käyttämällä aiheellisella tavalla Euroopan investointipankin ja Euroopan sosiaalirahaston varoja,

OVAT SITÄ MIELTÄ, että yhteisön toimielinten on tätä sopimusta soveltaessaan otettava huomioon Italian hallituksen lähivuosina jatkuvat ponnistelut sekä tarve välttää sellaisten vaarallisten jännitteiden syntymistä erityisesti maksutaseessa tai työllisyysilanteessa, jotka saattaisivat vaarantaa tämän sopimuksen soveltamisen Italiassa,

TUNNUSTAVAT erityisesti, että 109 h ja 109 i artiklaa sovellettaessa on huolehdittava siitä, että Italian hallitukselta pyydetty toimenpiteet turvaavat sen talouskasvua ja väestön elintason nostamista edistävän ohjelman toteuttamisen.”

50. **Julistus siirtymämääräyksistä tehdyn pöytäkirjan 10 artiklasta**

Konferenssi kehottaa Euroopan parlamenttia, neuvostoa ja komissiota kutakin oman toimivaltansa mukaisesti pyrkimään kaikkiin voimin siihen, että siirtymämääräyksistä tehdyn pöytäkirjan 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen säädösten muuttamista tai korvaamista koskevat säädökset annetaan asianmukaisissa tapauksissa ja siinä määrin kuin se on mahdollista kyseisen pöytäkirjan 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitetussa viiden vuoden määräajassa.

C. JÄSENVALTIOIDEN JULISTUKSET

Lisäksi konferenssi on pannut merkille jäljempänä luetellut, tähän päätösasiakirjaan liitetyt julistukset:

51. Belgian kuningaskunnan julistus kansallisista parlamenteista

Belgia toteaa, että Belgian perustuslain nojalla sekä edustajainhuone (Chambre des Représentants) ja liittovaltion parlamentin ylähuone (Sénat du Parlement fédéral) että kieliyhteisöjen ja alueiden parlamentaariset edustajakokoukset toimivat unionin kulloinkin käyttämän toimivallan mukaisesti joko kansallisen parlamenttijärjestelmän osina tai kansallisen parlamentin kamareina.

52. Belgian kuningaskunnan, Bulgarian tasavallan, Saksan liittotasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Italian tasavallan, Kyproksen tasavallan, Liettuan tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan Itävallan tasavallan, Portugalin tasavallan, Romanian, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan julistus Euroopan unionin tunnuksista

Belgia, Bulgaria, Saksa, Kreikka, Espanja, Italia, Kypros, Liettua, Luxemburg, Unkari, Malta, Itävalta, Portugal, Romania, Slovenia ja Slovakia julistavat, että lippu, jossa on sinisellä pohjalla kahdentoista kultaisen tähden muodostama ympyrä, hymni "Oodi ilolle" Ludwig van Beethovenin yhdeksännestä sinfoniasta, tunnuslause "Moninaisuudessaan yhtenäinen", euro unionin rahana sekä Eurooppa-päivä yhdeksäntenä päivänä toukokuuta ovat niille edelleen Euroopan unionin kansalaisten yhteenkuuluvuuden ja heillä unioniin olevan siteen tunnuksia.

53. Tšekin tasavallan julistus Euroopan unionin perusoikeuskirjasta

1. Tšekin tasavalta muistuttaa, että Euroopan unionin perusoikeuskirjan määräykset koskevat Euroopan unionin toimielimiä ja elimiä toissijaisuusperiaatteen sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisen toimivallanjaon mukaisesti, sellaisena kuin se on vahvistettu uudelleen toimivallan jaosta annetussa julistuksessa (nro 18). Tšekin tasavalta korostaa, että perusoikeuskirjan määräykset koskevat jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun ne panevat täytäntöön unionin oikeutta, eivät silloin, kun ne hyväksyvät ja panevat täytäntöön kansallista lainsäädäntöä unionin oikeudesta riippumatta.

2. Tšekin tasavalta painottaa myös, ettei perusoikeuskirjalla laajenneta unionin oikeuden soveltamisalaa eikä luoda unionille uutta toimivaltaa. Sillä ei supisteta kansallisen lainsäädännön soveltamisalaa eikä rajoiteta kansallisten viranomaisten nykyistä toimivaltaa tällä alalla.

3. Tšekin tasavalta korostaa, että siltä osin kuin perusoikeuskirjassa tunnustetaan perusoikeudet ja periaatteet sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä, näitä perusoikeuksia ja periaatteita on tulkittava yhdenmukaisesti mainitun perinteen kanssa.

4. Lisäksi Tšekin tasavalta painottaa, ettei mitään perusoikeuskirjan määräystä saa tulkita siten, että se rajoittaisi tai loukkaisi niitä ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, jotka sen asianomaisella soveltamisalalla tunnustetaan unionin oikeudessa ja niissä kansainvälisissä yleissopimuksissa, joiden osapuolina unioni tai kaikki jäsenvaltiot ovat, ja erityisesti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä eurooppalaisessa yleissopimuksessa, sekä jäsenvaltioiden valtiosäännöissä.

54. Saksan liittotasavallan, Irlannin, Unkarin tasavallan, Itävallan tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan julistus

Saksa, Irlanti, Unkari, Itävalta ja Ruotsi toteavat, että Euroopan atomienergiayhteisön perustamis-sopimuksen keskeisiä määräyksiä ei ole merkittävästi muutettu mainitun perustamissopimuksen tultua voimaan ja että ne on saatettava ajan tasalle. Ne kannattavat näin ollen ajatusta jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssista, joka olisi kutsuttava koolle mahdollisimman pian.

55. Espanjan kuningaskunnan sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus

Perussopimuksia sovelletaan Gibraltariin Euroopassa sijaitsevana alueena, jonka suhteista ulkovaltoihin huolehtii jäsenvaltio. Tämä ei aiheuta muutoksia asianomaisten jäsenvaltioiden asemaan.

56. Irlannin julistus Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyn pöytäkirjan 3 artiklasta

Irlanti vahvistaa olevansa sitoutunut unioniin vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueena, jolla kunnioitetaan perusoikeuksia sekä jäsenvaltioiden eri oikeusjärjestelmiä ja -perinteitä, ja jonka sisällä kansalaisille tarjotaan korkea turvallisuuden taso.

Tämän johdosta Irlanti ilmoittaa, että sen vakaana aikomuksena on käyttää Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyn pöytäkirjan 3 artiklan mukaista oikeutta osallistua Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan IV osastoon perustuvien toimenpiteiden hyväksymiseen niin suuressa määrin kuin se on mahdollista.

Irlanti osallistuu mahdollisimman suuressa määrin erityisesti poliisiyhteistyön alan toimenpiteisiin.

Lisäksi Irlanti palauttaa mieleen, että pöytäkirjan 8 artiklan mukaisesti se voi ilmoittaa kirjallisesti neuvostolle, ettei se enää halua, että tämän pöytäkirjan määräyksiä sovelletaan siihen. Irlanti aikoo tarkastella näiden määräysten toimintaa kolmen vuoden kuluessa Lissabonin sopimuksen voimaantulosta.

57. Italian tasavallan julistus Euroopan parlamentin kokoonpanosta

Italia toteaa, että Euroopan parlamentti koostuu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 8 a artiklan (uudelleen numeroituna 10 artikla) ja 9 a artiklan (uudelleen numeroituna 14 artikla) unionin kansalaisten edustajista, ja kansalaisten edustus on alenevasti suhteellinen.

Italia toteaa myös, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 8 artiklan (uudelleen numeroituna 9 artikla) ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (uudelleen numeroituna 20 artikla) nojalla unionin kansalainen on jokainen, jolla on jonkin jäsenvaltion kansalaisuus.

Tämän johdosta Italia katsoo, että Eurooppa-neuvoston Euroopan parlamentin aloitteesta ja sen hyväksynnän saatuaan tekemissä päätöksissä, joilla vahvistetaan Euroopan parlamentin kokoonpano, on kunnioitettava 9 a artiklan (uudelleen numeroituna 14 artikla) toisen kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja periaatteita, sanotun kuitenkin vaikuttamatta vaalikautta 2009–2014 koskevaan päätökseen.

58. Latvian tasavallan ja Unkarin tasavallan julistus yhteisen rahan nimen kirjoitusasusta perussopimuksissa

Vaikuttamatta perussopimuksissa tarkoitetun, seteleissä ja metallirahoissa käytettävän Euroopan unionin yhteisen rahan yhdenmukaiseen kirjoitusasuun Latvia ja Unkari julistavat, että yhteisen rahan nimen kirjoitusasu, sen perussopimusten latvian- ja unkarinkielisessä tekstissä käytetyt johdokset mukaan lukien, ei vaikuta latvian ja unkarin kielen voimassa oleviin nykyisiin sääntöihin.

59. Alankomaiden kuningaskunnan julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 270 a artiklasta

Alankomaiden kuningaskunta hyväksyy Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 270 a artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun päätöksen sen jälkeen, kun mainitun sopimuksen 269 artiklan kolmannessa kohdassa tarkoitetun päätöksen tarkistus on antanut Alankomaille tyydyttävän ratkaisun sen liialliseen negatiiviseen nettomaksuasemaan unionin talousarvioon nähden.

60. Alankomaiden kuningaskunnan julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 311 a artiklasta

Alankomaiden kuningaskunta ilmoittaa, että 311 a artiklan 6 kohdassa tarkoitettu aloite sellaisen päätöksen tekemiseksi, jolla muutetaan Alankomaiden Antillien ja/tai Aruban asemaa unioniin nähden, tehdään ainoastaan Alankomaiden kuningaskunnan valtiosäännön mukaisesti tehdyn päätöksen perusteella.

61. Puolan tasavallan julistus Euroopan unionin perusoikeuskirjasta

Perusoikeuskirja ei vaikuta millään tavoin jäsenvaltioiden oikeuteen antaa lainsäädäntöä julkisen moraalien, perheoikeuden, ihmisarvon suojaamisen sekä henkilöiden fyysisen ja moraalisen koskemattomuuden kunnioittamisen alalla.

62. Puolan tasavallan julistus perusoikeuskirjan soveltamisesta Puolaan ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tehdystä pöytäkirjasta

Puolan tasavalta julistaa, että ottaen huomioon yhteiskunnallisen solidaarisuusliikkeen (*Solidarność*) perinteet ja sen merkittävän aseman sosiaalisten oikeuksien ja työntekijöiden oikeuksien edistäjänä se kunnioittaa täysimääräisesti unionin oikeudessa vahvistettuja sosiaalisia oikeuksia ja työntekijöiden oikeuksia ja erityisesti niitä, jotka on vahvistettu uudelleen Euroopan unionin perusoikeuskirjan IV osastossa.

63. Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus kansalaisten määritelmästä

Perussopimusten ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen sekä näistä sopimuksista johdettujen säädösten tai säädösten, jotka pysyvät näiden sopimusten mukaisesti voimassa, osalta Yhdistynyt kuningaskunta antaa uudelleen 31 päivänä joulukuuta 1982 antamansa julistuksen kansalaisten määritelmästä kuitenkin niin, että ilmaisun 'British Dependent Territories Citizens' on kuitenkin ymmärrettävä tarkoittavan ilmaisua 'British overseas territories citizens'.

64. Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus äänioikeudesta Euroopan parlamentin vaaleissa

Yhdistynyt kuningaskunta panee merkille, ettei Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 9 a artiklan eikä perussopimusten muiden määräysten tarkoituksena ole muuttaa äänioikeuden perustaa Euroopan parlamentin vaaleissa.

65. Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 61 h artiklasta

Yhdistynyt kuningaskunta tukee täysimääräisesti tiukkoja toimia sellaisten taloudellisten seuraamusten käyttöönottamiseksi, joiden tarkoituksena on ehkäistä ja torjua terrorismia ja siihen liittyvää toimintaa. Siksi Yhdistynyt kuningaskunta julistaa aikovansa käyttää Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyn pöytäkirjan 3 artiklan mukaista oikeuttaan osallistua kaikkien Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 61 h artiklan nojalla tehtävien ehdotusten hyväksymiseen.
